

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianae, 1661

Decretalivm Epistolarvm Gregorii Liber Tertivs.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62953](#)

DECRETALIVM EPI- STOLARVM GREGORII

LIBER TERTIVS.

DE VITA ET HONESTATE
clericorum.

TITVLVS PRIMVS.

CAPITVLVM PRIMVM.

Cum celebratur, divisus esse debet clerus à populo.

Ex Concilio Moguntino. a

Vlaici secus altare, quando sancta my-
stera celebrantur, staret vel sedere in-
ter clericos non prouidit. Sed pars
illa, que a cancellis ab altari dividitur,
rursum pfallentibus patet clericis.
Ad orandum velo & communicandum
laicos & forminis (sicut mos est) patet
finis factorum.

CAP. II.

Iure, nequissimorum summati.

Ex concilio Pictaviensi. c

Clerici amatae portante d. & usurpati excommunicati.

CAP. III.

Trifolii habens populum, debet habere clericum, qui secum
vivat & in alio hic expedit, eum juvet.

Ex concilio Matricen. e

VI quinque Presbyteri s. qui plebem regit, clericum
habet, qui tecum cantet, et epitolam & letctionem
legit, qui possit tenere scholas, & admonere suos par-
catores, in his suis ad fidem difformem mittant ad ec-
clesiam, qui ipse cum omni castitate erudit.

CAP. IV.

Nec nisi triuia summati.

Gregorius g. IX.

S. quis ex clericis comam relaxaverit, anathema
suum.

CAP. V.

Iure illi, & non alter summati.

Ex concilio Carthaginensi. f

Clericus neque comam nutritiat, neque barbam.

CAP. VI.

Utrum in sacra, nec profixa potest uxorem dicere, sed
iure modiciori si vult gaudere privilegio clercalis, vel dispen-
sacione beneficii, hoc dicit, secundum modum, qui est ma-
gistratus literis, secundum quem ponit unum casum duc-
tum.

Ex concilio Triburien. k

Clericus si confusa dimissa uxorem accepere, qui
quidem fit sine gradu, nec monasterio a parenti-

^a An. Aug. in noua ait effex conc. Thron. 2.c. 4. b Qua-
erenda. c Nonne in al. P. I. v. 1. n. 1. c. 2. ed. tit. in 1.
v. 1. m. decr. p. 1. Matismen. f Turch lib. 2. dect.
v. 1. l. 10. p. 4. c. 12. g. 2. ed. tit. in 1. comp. g. Decr. nunc. in
comp. h. C. 3. ed. tit. in 1. comp. i. Conc. Carth. 4. c. 4. 4.
k. M. Magistri. s. T. Triburien. f.

^b Ca. 6. ed. tit. ne cler. vel monach. in 1. compilat. b. Ries 2.
verba. d. barbam, defens in emulius manu. c. Sub Alex. 3.
c. 1. d. Ca. 2. ed. tit. in 1. compil. e. Ab Episcopo arceatur.
f. Aldoferit. g. Aliz. al. v. 1. al. 1. v. 1. sed ut plurimum
legitur v. 1. a. h. Ca. 10. ed. tit. in 1. compil. confert concilium
Tol. 4. can. 12. Referit Grat. 12. q. 1. c. 1. i. Manuun. k. Ex-
peccat.

[1] Tunc sunt sensus homini ad malum ab adolescentia sua, sicut ex sensu divinae gratia, amorem dicit ad venientem, & remedium semper inquirere, quibus irruentes occasione mortis valerat declinare. Inde siquidem est, quod intelligentes multa ex debet proprio, multa ex aliena malitia in vestitu ecclesiastico perveniunt, quia aut delictum in se aut occasionem habent delinquendi, per nos. Apof. fidei, cui ex desperatione Domina desperamus, prout datur ab eo, decretum observandum, & auctoritate episcopatus effecti, ad resarcenda nostra ipsa solidam vestrum, & infundens utilia Christi Apofolici munimenta, recolentes quod in veteri lege praecepit Dominus dicen: igni in altari semper ardebit, quem mares facies, subiecti manu ligna per singulos diei.]

CAP. X.

Ecclesiastici iudicet & delegati gratis judicare debent, nec exigere punitum decimam, vel etiam queram litu, etiam hoc habeat consuetudo.

Innocentius III. Præfatio & clericis

Lombardia.

Cum ab omni a specie mali præcipiat Apostolus abstinere: [1 & infra.] Sanè ad audiendum apostolatus noscitur pervenire, quid cum ex delegatione nostra causas suscipiunt & retractandis, more & secularium super decima litu, vel parte alii pro diversa terrarum confutidine præter expensas virtutum cum litigantibus, recipiis pignoribus, pro salario convenitis. Nos attendentes, quod ad hoc vobis & aliis clericis sunt ecclasiæ iuris re-ditus depurati, ut ex ipsis honestè vivere debeatis: [2 & infra.] Ideoque mandamus, quatenus ab hujusmodi exactionibus de cetero abstinentes & vigorem judiciorum gratis studeatis litigantibus imparti: non obstante quod in fraudem à quibusdam proponitur, quod id exigitur nomine ecclasiorum: cum nec iustum judicium judicii vendere licet, & venales sententias ab ipsis etiam secularibus legibus reprehendunt.

[1] Nos qui lucis indigenæ confititri sumus à Deo super gentes & regna, ut justa cordum Propheticam, evanescere & defrauenias, & fieri & plantare, famam opere debemus satager, quatenus evanescere vult, plantente virtutes, defrauenias iniqua & adficiemus beneficia. Sicq; nostra scilicet iustitia mediante prævia transactio in diversis, & afferre convertitur in plana: tunc autem hujusmodi nostræ filicium laboris generatior debet ut omnes extendi, quia sapientius & insipientibus sumu in iustitia debitor: tamne prelatorum ad clericos, qui dormire debent à virtutis, ut sine pena columba deargentata, ne quid apparet in illis quod obfuscat candorem ecclasiæ paritatis.]

[2] Nec vos sponteis ad turpia hora manus extendere, vel ad iniquam minera oculos mordere. Cum ergo opera vestra lucere debet factum exemptione, ne vos decet ad instar secularium ad turpe compendium vultus occisionem arripere. v.v.p.s.f.]

CAP. XI.

Ad existendum scandalum, possunt religiosi diversi habitus, i.e. ad prædicandum de novo conversi, sed in unum superiorem habitum & proprium conformari.

Idem Livonien. Episcopo, & eis, qui cum ipso sibi fratribus.

Dux qui ecclasiæ a suam nova semper profecundat: [1 & 7.] Ne igitur, si disper in vobis obfervantia fuerit, & dissimili habitus, apud eos, quibus

a C. i. eod. rit. in 3. compil. 1. Thess. b In codice Barb. more sec. judicium. c Simile vnde in 1. ff. quod cunctis, una. & in 1. quod meranda ff. de op. leg. d C. i. eod. tit. in 3. comp. vide extrax. Alex. IV. cum hora, quam inferimus post directorum inquisitorum literas Apost.

unum evangelium prædicant, scandala latentes, scandalum, quatenus eo non obstante, quod inter nos chi sunt, & canonici regularis, vel alii cum regulis, vitam sub alia distincione a profeli, come quia tumid hoc spectat officium, conformatis.

[1] Volens haec moderna tempora conformari principiis, catabolicam propagare, prædictissimam vestrum & consue-tum prætrahit effidam, ut Livonien. seipso præconizans, ut ipsum quibus in evangelio legitime effidit: Eritis, omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris & Filii & Spiritus Sancti: & de qualib; Evangelio formis fabiatis, illis annis, predicatorum ubiq; Eboracum corporis & formis firmate sequentibus figuris. Attende item Evangelio paternostri quod mea est multa, operis eam possum immittit parvioris in mellem suam, & in hac que a domini vestrae veroi vesti depositis vestimentis, quorum latere per misericordiam nominis Domini vestri Iesu Christi, omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris & Filii & Spiritus Sancti: & de qualib; Evangelio formis fabiatis, illis annis, predicatorum ubiq; Eboracum corporis & formis firmate sequentibus figuris. Attende item Evangelio paternostri quod mea est multa, operis eam possum immittit parvioris in mellem suam, & in hac que a domini vestrae veroi vesti depositis vestimentis, quorum latere per misericordiam nominis Domini vestri Iesu Christi, omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris & Filii & Spiritus Sancti: & de qualib; Evangelio formis fabiatis, illis annis, predicatorum ubiq; Eboracum corporis & formis firmate sequentibus figuris.

CAP. XII.

Ludi theatrali etiam praetextu confundantur, ut clero & sacerdotiis non debent.

Idem.

Cum decorum & dominus Dei: & infra. Immiti studi fuit in ecclasiæ theatrali, & nonnulli libidinorum spectacula introductum in eis multorum, verum etiam in aliquibus felicitatibus festis Presbyteri, ac Subdiaconi infante fuit in libidinibus præputum: [1 & 7.] Frat. v. m. iudicamus, quatenus per hujusmodi turpitudinem ecclesiæ inquietudinem, & prælibetiam ludibriorum contumeliam, ne corruptelam, currit a veluti ecclesiæ eruptu.

[1] Quia igitur ex officio nobis injuncta domus Domini vestri comedit, & approbavit expolitacionem ei fope non debet scaturit.

CAP. XIII.

Clerici debent continere, & capi vivere: nonne hoc & se verus pauperrimus illi, qui possum legitimam manuteneam in concilio generali. c

VII clericorum & mores & actus in metropolitano, & cathedratico, & capite vivere, praesertim in facris ordinibus confundit, & libidinis virtutio provocat, maxime illi, propter quod venit ita. Dei in filios diffident, quatenus in eum omnipotens Dei puro corde, ac mundo amorem valeant administrare. Ne vero facilis vestrum multum tributum delinquendi, statim, ut qui commisisti fuerint incontinentia vino labore, propter magis aut minus peccaverint, purissimam & lenitatem carnis functiones, quae efficacius & difficulter permissus obseruantur: ut quos divinus timor à male non vocat, temporalis fatem pena coheredit personam, quis igitur hac de causa fulpens præfato libere, divina, non solum ecclasiæ beatitudinem, sed & beatitudinem, verum etiam pro duplice culpa penitentia operatur. Pralet vero, quales presumuntur, ut in arbitribus sustinere, maxime obtemperare peccatis.

a Al. distincione. b C. 2. and tit. 1. compil. 1. & 2. generale Lat. sub linceo. III. e. 4. c C. 2. and tit. 1. compil. 1. & 2. vel minus. d L. ex direct. f. 1. ann. 1. m. 1. & l. 1. ff. de publ. jud. 2. anno lex lilia.

commodi temporalis, pari subiectant ultiōni. Quia autem secundum & regionis suæ mortem non abdicarunt copiam coniugium, si lapsi fuerint, gravius puniantur: cum legitimo matrimonio ut possint.

CAP. XIV.

Clericos capitulo vel obrietas montibus non defensos, ab officio vel officiis suis existentes.

Idem in eodem b.

A Capitulo & clericitate & omnes diligenter abstinent: unde vimum sibi temperent, & le vino. Nec si hibendum quipiam inciterit: cum ebrietas & meninū debeat exilium, & libidinis provocet incentivum.

Vnde illum absolum penitus decimimus abhendum, quo in quibusdam partibus ad portus aquales suo modo obligat portatores: & ille iudicio talium plus laudatur, qui plures inebriant, & calices fecundiores exhausti, aliqui autem super his se culpabilium exhibuerint, nisi a legente communis fatuscierit, ab officio vel beneficiis suspendatur.

CAP. XV.

Angusti, perforsi, losi, iudicis, infidelis, imbonitis & ornatis minusq[ue] praesertim clericos afflire, & habitu honore usi, cuius usum in pluribus exprimit & detegit.

Idem in eodem e.

Clerici officia vel commercia secularia non exercant, maxime in honoreta. Minis, joculatoribus, & libidinibus non intendant. Et tabernacula prorsus ement, nill forte causa nec existat in itinere constituti.

Ad alios, & ratiocines non ludant, nec huiusmodi ludis intercedant. Coronam & tonsuram habeant congruentem.

Et in officiis ecclesiasticis, & aliis bonis studiis exercitent diligenter. Clauſa deferant defupr inducent, nimia brevitatem vel longitudinem non notandam. Pannis nobis sur viridibus, necnon manicis auro strobulari conflictici, fraxini, felis, pectoralis, calcariis, decoloratis, aut aliam superfluitatem gerentibus non utantur. Cappas manicarias ad divinum officium intra ecclesiam non gerant, sed nec alibi, qui sunt in facerdotio & personibus constituti: nisi iusta causa timoris eorum habitum transformari. Fibulas omnino non ferant, neque corrigias aurii vel argenti ornatum habentem, fuisse annulos: nisi quibus competit ex officio dignitatis pontifices autem in publico & in ecclesia percutientibus linea sonores utantur: nisi Monachis fucis, quos oportet ferre habitum Monachalem. Pallis difformibus non stantur in publico, sed vel post collum, vel pede hincinde connexis.

CAP. XVI.

Clericos qui termini montes à negotiationibus secularibus non absunt, etiam perdit, quod bona privilegium clericale, b.d. Et eīf[est] usus studiorum, & qua querenda allegatur.

Honorus III. Ambianen. Epis. g.

E[st] litteris b Pontini Comitis intellectimus, quod quendam clericus sua terra potius secularibus i[n]ne[m]ponit, quam officiis diuinis intendunt, & gaudere volentes privilegio sacerdotali, nolum statutis patre [quibus] quoties expediat, sicut laici se tenuerunt) in negotiationum luctant, i[n] quibus subiacere: [l] i & [m] Monemus, quatenus si tales tertio à tec commo[n]i sibi huiusmodi non respuerint, sed prætermitti dic-

vinis officiis, negotiationibus institerit a supradictis, cum facta abjicant privilegium clericale, tu quo minus, dum his se implicant, de suis facultatibus, statutis & consuetudinibus patria subiacent, non defendas eisdem.

[l] Unde quia magnum estch[er] scandala inter laicos generatur, nobis humiliter supplicare ut vel complicitus vel modi clericos ad servientiam eccl[esi]a, sicuti secularibus negotiationibus polpotissima, mandellem, vel patremur os quad facultates eorum flatus & consuetudinibus parsia fiduciare. Cum igitur predella in clericali ordinis contemplatione abundare no[n]tetur, & clericorum ista generare non debet laici scandala, sed prestat hominat exemplum, f.t.]

DE COHABITATIONE CLERICORUM & MULIERUM.

TITVLVS II.

CAP. I.

Clericus non debet retinere in domo mulierem suffoliam de incertitudine, ensam si sit mater vel alia consanguinea.

Ex concilio Mogunrin. b.

I Nhibendum est, ut nullus sacerdos feminas, de quibus suspicio potest esse, retineat. Sed neque illas quas canones concedunt, matrem, amitam, & fortem: qui instigante diabolo, & in illis fecit perpetratum reperitur, aut etiam in pedestris earundem. Sed si qua de his necessitatem habuerit, Presbyteri habeant in vico aut in villa domi longe à sua conformatione: & ibi eis, qui sunt necessaria, subministrant. Prohibent dum quoque est, ut nulli feminam ad altare profumata accedere, aut Presbytero ministriare, aut intra cancellios stare sine sedere.

CAP. II.

Excommunicatur clericus in facie, qui à suffoliarum mulierum colloquo, vel caro conforte, monitus non defessit.

Ex decreto Eugenii Papæ.

S I quisquam d[icit] f[ac]eretur, id est, Presbyter, Diaconus, Subdiaconus, de quacunque femina criminis fornicationis suspicetus, post primam, secundam & tertiam admonitionem inventari fabulari, & aliquo modo converteri cum ea: excommunicatione subdatur: feminam vero canonice iudicetur.

CAP. III.

Non debet praetextus clericum cogere ad concubinam abjurandum, sed eam invenient dimittere, potest excommunicare.

Alexander III. Salor. Archiepiscopæ.

p.c. cum ta.

Clericos in sacris ordinibus & constitutos, qui publice tenent concubinas, ad eas abjurandas noluntur a tua fraternitate compelli, ne in eandem fornicationem infinitu[m] diabolice fraudis redeentes, perjurii reatum incurant. Verum ipso[s] per suspcionis & interdicti sententiam debes articulus cogere, ut multe res ipsas à se ita removeant, quod de illis finis suspicio non possit haberi. Et si qui eorum ad ipsas redire, vel alias accipere forte presumpti, in aliquos eorum debet perpetuam excommunicationis sententiam proferre, ut alii eorum f[ac] exemplo perserbit, à familiis arceantur.

a Hoc dictu[m] propter Graecos. b Conc. Later. sub Innoc. 3. cts. 1. & 2. ed. tit. in 4. comp. d à beneficio vel officio sibi, e Lat. sub Innoc. 3. cts. f Ca. 4. ed. tit. in 4. comp. conc. Trid. scita. 1. reg. 3. & fol. 22. c. g Ambien. al. Abien. al. Abian. al. Abian. al. Abian. h Vid. Geminianus, si. Dicoff. Abien. in 6. i al. reg. k prærogativum clericorum. l Vid. l. q[uod]s. Cod. de re j. & l. p[ro]posita. q. i. ff. de inoff. reg.

Mmm. 3

C A P . IV.

Sacerdici magis concubinas nondimittunt, suspenduntur à beneficio, & si se non corrigan, deponantur.

Idem Cantuarien. Archiepisc. & eius suffraganeus.

Sicut a ad extirpanda: [i & infra.] Frat. ve-
-mandamus, quatenus clericos vexira iuridictionis,
qui in Subdiaconatu & supradicatis habuerint, fu-
-diōse monere curerit, ut se illas removant, & ulte-
-rius minimè admisfit. Si vero adquiesceret & conte-
-miserit, eos ab ecclesiasticis beneficiis usque ad satisfac-
-tione congruam suspendat. Et si eas suspen-
-sionem deinerit, ipsos ab eisdem beneficiis perpetuo re-
-moveat.

[i] *Vix que perculsum parvum animarum, summoper de-
-bet intendere, statiam nos coenit grammam propagare virtutum,
est quibus fideliis salutis augmentum, & sacra ecclesiis de-
-proveniat beneficium. Vnde cum in Anglia prava & detestabilis
confusione & longo tempore sit obtinens, ut clericis forniciariis in
fauis dominus habeant, nos violentes tam grave scandala de po-
-pulo removere, & prodiitos clericos ad honestatem ecclesiasticam
reduceat.*

C A P . V.

*Litterae à clero concubinario suspenso super abolitionem (tacita sa-
-li ferre) obiecta.*

Idem Eboracen. Archiepisc.

Super eo verò b, quod adiecit A. Presbyterum for-
-nicarianum detinente, propter hoc ab officio sua su-
-spensem: [i & infra.] Porro si litteras à nobis obtin-
-erit, qua facti ferent non continent, nolumus ilias fibi
-prodeat.

[i] *Trud. t. r. quid si super hoc appellatum sit ad presen-
-tiam nostram, si contingat ipsam ad nos accedere prope expedire vi-
-deatur, pertinaciam ejus & audaciam corrigemus. Si vero non
-venierit ad presentiam nostram, sufficiat in eum sententiam
-propter hoc latam tamquam obsecrari, donec formulari
-causam a se profusa atque, & varia siue debet Presbyterum
-contingat.*

C A P . VI.

*Sa. clerici moniti non dimittunt concubinas, suspenduntur à be-
-neficio, & si se non corrigan, deponantur.*

Idem Londonen. Episcopo c.

Sicut autem a clericis tuis iurisdictionis (five in factis
-ordinibus five in inferioribus constitutis) forniciarias
-cennent: nisi eas ad secundam vel tertiam communi-
-cationem a te dimittent, easdem de cetero contemniri,
-licet tibi & eos ecclesiis, vel eorum portionibus
-appellant, postposita ipsolares, officio ipsis nihilominus
-interdictio.

C A P . VII.

*A clericis forniciariis, quandoiuol toleratur, nec habet opes eva-
-deniam, sicut audiuntur divina, & percipiuntur ecclesiastica fa-
-cramenta: & posterius vero abstinendum est, non quia in facimento
-sit defectus, sed ad ipsorum fornicatorum emendationem, hoc dicit,
-inharenendo verba litera.*

Lucius III. f Ex concilio Magan-

tino.

Vestra duxit devotione & inquirendum: [i & infra.]
Alicubi dicitur: nullus audiat missam sacerdotis,
quem scit indubitanter concubinam habere. alibi vero
legitur: non porcelli quis, quantumcumque pollutus
fuerit, divina pollueret sacramenta, quia purgatoria cun-
-iliarum cogitationum existunt. Qualiterque h' e-

a C. 3. ead. tit. in 1. comp. & post conc. Lar. p. 18. c. 2. b C. 8.
-sol. tit. in 1. comp. & post conc. Lar. p. 18. c. 9. c al. Laudens. al.
-Laudens. d C. 7. ead. tit. in 1. comp. & post conc. Lar. p. 18. c. 8.
e In C. Barb. tit. ab ecclesiis suis, &c. f In Urban. g. C. 1. ead.
-tit. in 2. comp. & post conc. Lar. sub Alex. 3. p. 16. c. 3. h. In Cod.
-Barb. qual. sacerdos sui, que facta sunt, &c.

nim fader dos sit, quia sunt fandia consequentes
-sunt. Sumite ergo ab omni faderi ore Christi aperte,
-quia omnia in Christi fide purgantur. Ceterum si
-est crimen notorium, aliud occulm. Notorem in-
-tum, de quo Presbyter canonice condemnatur. Quod
-est crimen notorium non difficitur Presbyter, sed ipse
-est canonice condemnatus. Aliud est peccatum
-quod ab ecclesia toleratur. Item aliud est auctoritate
-clericis abfuisse, ut peccandi licentia caret subven-
-tum modi ad penitentem fructum umbras, res-
-iliud si tanquam in fornicatione acercent, non
-a respiciunt. Sine dubitatione neque tenet
-quid à clericis & Presbyteris, quanquam fornicatio
-quamdiu tolerantur, nec habent opes evidentes
-crite divina mysteria audiantur, & alia recuperant
-menta ecclesiastica.

C A P . VIII.

*Si forniciatio clericis sit at publica, quod transirem
-accusat, nec teles necessarius est: sed si est plus in pene-
-trata, non sufficiente ad condonatissima filii reforma, id p-
-fessionis dicta non paratur: sed f' ex hoc urte faciat, in
-luctoribus III. Ex. Epis.*

*T*Wa nos duxi fratrem confundens, i. lato-

cis publice concubinas habentes, qui quan-

-te convenienter, & esse concubinarum diffin-

-tia apparet contra eos legitimus accusato, credens

-testimonio bonorum virorum, inter quos videntur
-frequentur. Nosigitur con. t. t. respondit quod cum
-eorum ita publicum est, ut metu debet apprehendere
-in eis cau. non res tuis, nec accusator et accusa-
-tum cum huiusmodi crimen nulla possit regrediendi-
-lari. Si vero publicum est, non excedit, sed in-
-ma, in eo cau. ad condemnationem, cum illa
-monia non sufficiente: cum non excedit, non
-libet indicandum. Sed si de clericis ipsi taliter
-futurum est, ex ea scandala generetur in popula-
-cer contra ipsos non apparet accusator, ex causa
-canonica purgatio indicenda: quam si probet res
-recta vel & defecient in praefanda, ex causationis
-tis f' animadvectione punire.

C A P . IX.

Breve est: unde non solum,

Idem Eboracen. Epis.

A Nobis & tua fratrem requiri: & t. Com-
-plicis quoq; non permittas multe collabore, in
-forte de illis personis existant, in quibus multitudi-
-nihil permittas faci criminis fulpicere.

C A P . X.

*Clericos concubinario in officiis viciis non in
-toribus.*

Gregori IX.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

365
sen factum in iure, aut per evidentiam rei, qua tergiver-
satine aliquo telari non possit.

DE CLERICIS CONIVGATIS.

TITVLVS III.

CAP. I.

*Matrimonium contrahit per clericorum existentem in sacra, non
sunt sicut in monasterio, sed non copiarum dimittere beneficium.*

Alexander III.

*Siqui a clericorum infra Subdiaconatum acce-
perit uxoris, ipsos ad relinquentia beneficia ecclae-
sistica, et retinentia uxores distinctione ecclae-
sisticæ: Sed si in Subdiaconatu b. & aliis superi-
oribus ordinibus uxores accepisse no[n]cumenta, eos uxores
exire, & pontificem agere de commissis, per fu-
lminis & excommunications, fententias compel-
lere posse.*

CAP. II.

*[In] queu ad omninostracionem, & ad ordinem ecclaeſisticum,
vel in quo non prouocaverunt, nisi caputatem premittant, & non
faſe.*

Idem Herib. Ep[iscop].

*Sed: [i. & inf.] Provideas & attenus, ne deinceps
Subdiaconatus ad ecclaeſistica beneficia, vel faſe-
cones, aut administrationes ecclaeſisticas admittantur. Nil forte caputatem voveret perpetuan, & qui
unica virginea habuisset uxorem.*

*[i. Declarauit inferiorum ordinum qui in coniugio constitutis
ad subdiaconatum ex concessione praedecessorum haluerunt, a
quo si nam diceremus & efficiemus fanguinis non possint pri-
uatis, ille causam respondendum, ut]*

CAP. III.

*Tulens in minoribus beneficiorum matrimoniorum contrahat,
pro loco, & quod dedit ecclaeſia, sibi restitutus, h. d. Et in
accusacionis causa, & mutandis allegabitis.*

Idem Verulan. d. Ep[iscop].

*Q[uod] e[st] te: [i. & inf.] Vtrum clerici infra
Subdiaconatus ordinem constituti, qui contineri
cam leviter non valentes, uxores accipiunt, ecclaeſi-
stico beneficio debent spoliari. Id voluntate
reptent, quod cum simul voluptribus & carnali-
bus delictis ad vincis & ecclaeſisticis obsequiis vacare
non vident, ob immunditiam suam ecclaeſisticis sacra-
mentis indigni traditandis, ecclaeſisticis procul dubio
beneficiis int' p[ri]vatis. Sane si ecclaeſiis, quibus f[er]ni-
valerant, de possessib[us] suis aut alitis bonis aliqua
causulis solvantur: cum ab earundem ecclaeſiliarum
matrimonio inuenient & beneficio sequentur: ad ipsos recta
via debent ab eo contradictione redire.*

[i. Reg. patrustris sua queri induſtria]

CAP. IV.

*Prouti patrustris, differtans Ep[iscop]i cum sacerdotibus, qui
matrimonium de fidei contraherent.*

Idem.

*Sed: i[psu] sacerdotes illi, qui nuptias contrahunt, que
non nupix, sed contubernia sunt potius b[ea]n-
cipit: post longam penitentiam, & vitam lauda-*

*b[ea]n[em] continentis, officio suo testium poterunt, & ex in-
dulgentia sui Ep[iscop]i ejus executionem habere.*

CAP. V.

*Ausserenda sunt clericis beneficia, que habebat tempore contractis
matrimonii: collata vero postmodus faciens per Ep[iscop]um, per
eundem ausseri non possunt, sed per superiorem, b. d.*

Innocentius III. Norwicen. Ep[iscop].

*Diversis a fallaciis: [i. & inf.] Accepimus au-
tem, quod quidam clerici rax diceb[er]unt, qui mat-
rimonium contraxerunt, ecclaeſistica beneficia detinere
contentur: in quorum conversatione cithara cum
P[ro]f[ess]orio male concordat. Cum ergo vir cogite quoniam
modo placere possit uxori, & idem minus, quæ Dei sunt
valeat cogitare, cum quasi divisus in duo b[ea]n[em] plenam sui
non habeat potestatem: ut ei, à quo dipendunt recipi
plenius famulari, mandamus, quatenus huic fino
di clericis beneficis ecclaeſisticis, quæ in tua dioecesi
sunt adepti, prives app. re. præsternum cum rerum ecclaeſi-
sticarum substantia pertales soleat deperire. Nisi for-
tis in talibus scienti consuleris ecclaeſistica beneficia:
quibus eos non pertet, sed per superiorum determinamus
ipso latendo.*

*[i. H[ab]ent] H[ab]ent circumventi, Deus & mannum famulare conti-
nuntur. Cum ramen secundum Evangelium veritatem nos possemus ita
nos Domini servire, quoniam si unum dilexeris, alium habebit ex-
ojus, aut uno contemptu, alium suffinebit.]*

CAP. VI.

*Felius sacerdotis Graeci ex uxore genitus licet inter Latinos: pro
morever si scandalum non obſtriat. b. d. Et c[on]tra casus notabilis.*

Idem d. Archeronimo Ep[iscop].

*Cum volim & ad nocturna audientiam pervenient, quod
canonici Anglorum, f. cantorem & Tricaricem, sibi
elegerant in paſtorem: [i. & inf.] Licet ibi de for-
matione electionis canonice, ac idoneitate perforn, in aliis b.
confitit: movit te ramen, quod cum pater eius Gra-
cius fuerit s., & juxta ritum Graecorum uxorem duxerit s.
in minoribus ordinibus confitit, cantorem ipsum ex-
iuxta legitimam in facerdoto ſuceptiſſet. Nos igitur at-
tendentes, quod Orientalis eccl[esi]a votum continet:
non admittit, quoniam Orientales in minoribus / ordi-
nibus contrahunt, & in superioribus utuntur matrimo-
nium jam contrato: mandamus, quatenus nisi pro eo,
quod inter Latinos Graeci huiusmodi converſantur, re-
gionis confutudo repugnat, si alud canonicum m[od]o
obſtriat, ad confirmationem & confeſcationem ejusdem
fine dubitatione procedas.*

*[i. T[unc] dedimus in mandatis, ut examinata electione diligen-
tius, & perforn, si electionem canonican, & perfornam idemnam
invenimus, electionem ipsam aud. Apof. confirmari, siue Metro-
politanus in easter preceſſuerit.]*

CAP. VII.

*Clericus conjugatus non beneficatus, non cogite deferre ion-
suum.*

Idem Ep[iscop]o P[ro]lavoriens.

*Iannes n[ost]ris conquerendo monstravit, quod tu-
cum, quanquam iamduum uxorem legitimam duxe-
rit, pro eo, quod prius acolythum fuerat ordinatus,
compellere niteris, ut tōfuram deferat clericalem, ex qua*

*a. C[on]c. eod. tit. m[od]i compil. ubi legitus Archep. Norwicenf,
m[od]o. b. Vid. leg. ſi placet. ſi de pac. c. In Cod. Barb. ſed per
ſig. tuum. d. alii. Archeren. e. C[on]c. eod. titul. in j. com-
pilation. f. Admon. g. Triacav. h. & in alio. i. fuerat.
k. dixerat. l. in manu constitutis contradicit. m. Vito, can-
onicum deſtitutus in anticipacione. n. De matrimonio decreti, v[er]o.
Gemina, in c. eod. tit. in b. & Lapat. alleg. 40.*

M[od]i m[od]o 4

Inter ipsum & uxorem suam possit scandalum generari, cum de confusione terre clericorum uxori non cogantur inviti portare tonsuram. Quoniam igitur idem etiam confusor non posset privilegio clericali gaude-re, mandamus, quatenus ipsum super tonsurationem huiusmodi non molester, dummodo nullum precipiat beneficium ecclesiasticum, cuius ratione teneatur clericalem deferre tonsuram: quia cum cum oportet fecularibus negotiis immisceri, tonsura ipsius clericorum exercentis videtur profecto in ministerio nostri vitupere-rium redundare.

CAP. VIII.

Uxorati non admittantur ad ecclesiasticas dignitates, & cognitum dimisere, quae habent.

Idem.

Cum a decorum: *& infra.* Eos qui sunt publicè uxorati, non admittantur de catero ad ecclesiasticas dignitates: omnesque ab eis, quas non possunt sine pravo ex-emplo & gravi scandalio retinere.

CAP. IX.

Clerici conjugati in rebus suis non gaudent privilegio clericali.

Honor. III. H. quondam Regna Anglorum.

*E*x parte tua fuit propositum, quod nonnulli literati uxoris tuis (habitu & tonsura clericali & reliquo) publicè ducunt & uxores: [1 & infra.] Ut tamen con-fueris infinitus & debitis obsequiis te defraudent, tonsuram d' relictum abiecam: [2 & infra.] Quidam etiam accepta prima tonsura similiter contrahunt: & eandem tonsuram deferunt, ut eodem & praetexte excusari valeant a prædictis: [3 & infra.] Cum igitur reddenda sint, quae sunt Caſari, & quae sunt Dei, Deo: aquanimitate duximus tolerandum, si à talibus iusticias debitas velut ab aliis uxoratis exigas & servitia confusa.

[1 De his quoq[ue] huius mundi sunt felicitas, & quando placeant uxoribus existentes: qui tunc negotiis omnibus & aliis negotiis seculariis infestant.]

[2 Quatenus ipsius praetextu ab huiusmodi ut clerici excusari, quangam non militare. Dóminus, seu potius munio, ut catere viverem.]

[3 Et ven. s. Episc. & d. s. Decanus & Archidiaconatus. Connamenſ ipsorum tanguntur clericos in sublatione feritorum tuorum severè nituntur, in tuum praeditum & gravamen.]

CAP. X.

Sacerdotes in minoribus militier, non est cogendus deferre tonsuram vel habitationem clericalem.

Idem g.

Vt consultationi tuz breviter satisfiat, respondemus, quod remiles tua dicentes, qui olim cum in minori est constitutis erat, tonsuram tantum & coronam clericalem affumperit, non est cogendus deferre habitum clericalem.

DE CLERICIS NON IN RESIDEN-
TIBUS IN ECCLESIA VEL PRÆBENDA.

TITULVS. IV.

CAP. I.

Episcopa non licet sine licencia Papa transire ad alium Episcopatum, ipsum acceptando, alias presuntur habitu & ambo, hoc interdicendum est.

Ex concilio Sardensi.

a. Cogn. de utr. & hon. cler. in 3. comp. b. dimissi. c. duces-
sum. d. regiam. e. ep. prætext. Math. 22. Mat. 12. Luc. 23.
f. al. in tal. fid. in antiquis ita legitim ut est impensis. g. ep.
Langonensi. h. Vid. notis nostris in hanc decr. i. Vid. conc. Trid.
f. de reform. c. 1. & 2. & fol. 23. de reform. c. 1. k. Conc. Sar-
din. 4. 1. Blasch. 1. dec. 6. 27. l. fol. 5. 6. 18.

N On licet Episcopo de civitate sua generali
aliam.

Manifesta eff enim causa, pro quo facere hoc tenemus:
Cum nullus sit inventus Episcopus, qui a missione
majori civitate transferri.

CAP. II.

Deponitur Cardinali, qui in sua generali
ife textu studium notabili.

Leo IV. a

Xgephis b. [1 & infra.] In quaysynodo Antiocheno
Presbyter Cardin. tuu. beati Marcelli ob omni
canonicę est depositus. Eo quod parochi sumus
annos quinque, contra canonicum infinitum defens. Ali
alienis usque hodie denotamus.

[1 Re. Pontificum consilio Lotaris & Ladris impo-
rum Sanctorum & Ven. LXVII. Episcoporum in ecclesia hac. Reci-
nodum congregav.]

CAP. III.

Uni plures dignitatis vel ecclasia conferri non debet, quia
est conferenda illi, qui residere & regere ales ut possint
perdit ecclias, & dominus conferens paratus privata.

Ex concilio Lateranen. c

Q Via nonnulli a modicis avariciis non perire, di-
versitatis diversis ecclasiis & pueris eius
parocchiales, contra sacrorum canonum initia
tute accipere, ut cum unum officium viam impedit
cian, stipendia sibi vindicent plurimum: sed de
terio fia, & districti inhibemus. Cum spes auto-
vel ecclesiasticorum ministeriorum f' communis
buerit, talis ad hoc persona queratur, quatenus
loco, & curam eius per seipsum valeret exercere. Qui
si alter actum fuerit, & qui receperit, quod communi
canones g' accepti, amittere, & qui doctem, iugis
potestate privetur.

CAP. IV.

Traſentatus ad ecclias non emperiorum, & populi
statutum fit, ut personali ecclasia vel beneficii
ecclesiasticum conferatur, qui reficeret in loco, ut capi-
cij per se valeat exercere, nonnulli ad ecclias ministrantes
tacit hoc se posse admittant, sed effice communi-
tate, tales si prelatem fuerint, non debentur
& admissi poterunt amoneat: nisi forte de literis
praelatorum, vel studio literarum, vel pro aliis
neſſicauis contigerit eos esse: nec parochos de
cisis appellationis diffugunt, si contra huiusmodi inno-
tentionem decreti fuerit interjectum.

[1 Ideo nos confundere califici, ut propter hoc possit pro-
cato repellere, vel infinitus adpe. sub. renover. Tunc pro-
dens innotescat quod.]

CAP. V.

Breve est, ne patet breve summi.
Idem Eboraci. Archidioph.

Faterimur k tuz: [1 & infra.] Pratum electio-

aliter diocesis abique commendatio finit. illi

Episcopi non debes recipere, nisi pro receptione de-

post. fed. l mandatum.

a. al. tertius. b. Cogn. ed. tit. in 1. comp. & Compl. La-
teran. sub Alex. 3. c. 13. nam enim alia non dicitur, neque
dium de Lateran. sub Alex. 3. d. Cogn. ed. tit. in 1. comp. &
tit. in 2. tali, fid. in antiquis ita legitim ut est impensis. g. ep.
Langonensi. h. Vid. notis nostris in hanc decr. i. Vid. conc. Trid.
f. de reform. c. 1. & 2. & fol. 23. de reform. c. 1. k. Conc. Sar-
din. 4. 1. Blasch. 1. dec. 6. 27. l. fol. 5. 6. 18.

[1. Deum indulgendo, ut se clericis, qui in ecclesia tua invenientur beneficium sint adiuti, qui ad aliam diocesim absque licentia ejus tu merenda causa transiulerint, licet et tibi beneficiis quibuslibet atri, explorare, nisi forte scolasticis disciplinis engorguerint, cui ratiocinidem tibi causam offendent, quare recte non detestari.]

CAP. VI.

Qui non resedit in beneficio etiam modica affirmatio, illo prouoce.

Idem Longenop Episcopo.

Conquerente a nobis R. Presbytero accepimus, quod G. clericus ab eo pro ecclesia sua, de qua viuuntellaria via potest percipere, annuatim viginti solidos exquirere conatur, adserens beneficium situd in eisdem ecclesiis vel prebendas sibi concessas, sine justa & necessaria causa deferunt, rur praeferunt non accedentes contenti, hoc tibi duimus respondendum, quod postquam conguro tempore fuerint expectati, nulli redierint ad illas, posunt eis iuste privari, dummodo non sint per impedimento detenti.

CAP. XI.

Si neficit ubi sit clericus, tribus publicis editiis citabatur in eis ecclesiis: & si intra sex mensis non reverterit, privabatur ecclesia sua, b.d. usq. ad vers. contra eos.

Idem Archiepiscopo Pamphiliiano b.

X turz c. devotionis d. & infra. In ecclesiis eorum, qui se fraudulent absentant, nec ad ipsos valet citatione pervenire, triina citationis editum facias publicarias: & si nec sic eorum malitia poterit emoliri, eos B. ii. sancte Susanna Presbyter Card. Apoll. fed. leg. a spirituum ad ministracione removeat, & quibus praeterecclesiis, de personis donatis faciat provideri, sed in eos degradationis sententiam non promulegas, ut cum eis misericorditer (si expediatur) facilius aga possit.

CAP. VII.

Quod in servio Episcopi, presepit fructus beneficii tanquam opem gratiis distributis ne querendas. Abbas.

Idem.

Duximus c. & infra. Statutum ne canonici, donec in servio tuo fuerint, quicquam subtrahiri debet vel aucteri, quod de communitate sibi beneficio debetur: Nisi forte sunt virtutalia, que non confuevunt abundantibus exhiberi.

CAP. VIII.

Principium illi pralatus vel clericus non resident, qui citatus non veniret in servio sibi praefecto, nisi habeat iustum impedimentum, id. cum dubio sequentibus.

Celestinus d III.

Eam uerba & nosco fuit Apostolatu reseratum, quod uelut veftra Decanus, qui in partibus Galliarum posuit habitationem elegit, jam per decem annos faciem ecclesia veftra ipsius praetentiam habet acquisiti. Quia ergo nolumus, ut eadem ecclesia Decani officio defraudeatur, mandamus, quatenus scribam istem, quod sum ibidem officium, ut Decanus debeat exercere. Quid uocatus venire noluerit, eligendalium, qui praeclera veftra vales & prodesse, vobis caue concedimus liberam facultatem.

CAP. IX.

Immissionem effi in asperito precedenti.

Innocentius III. cap. Ragusum.

Qualiter Archiepiscopus & vefter temeritate propterea ecclesia ab ecclesia Ragusiensi, nec iam ultra extensum expectatus redierit, per literas etiam veftivacatas: [1 & infra.] Discret. v. mandamus, quoniam (nisi fortior jam redierit) vos post mentem a dispensatione praetentum, perfonam vobis idoneam in Archicopum eligatis.

[1. Veftra uocatus plena novit, cum sapius apud nos deplorare potest queratur, & vobis concedi posulaveritis lumen egredi. Nisi autem explicantis diximus duximus
[2. cap. iii. in 2. compil. b Alia, Patrasen. c Cap. 3. ed. tit. in 3. compilat. d dilectionis, e Hes verbis, iuxta f. canon. deinceps in annibus manuscripsi. f Alia iste uerbi, alias librum, g A fidibus, h Cap. 4. ed. titul. in 3. compilation. i Alia, taliter resp. quod in d. k. aliis, debent, al. debent. l Demotera res, quod in d. m. k. aliis, debent, al. debent. m. Deinde res, quod in d. n. l. s. pecuniam, ff. de cond. ob cayam,]

Mmm 5

CAP. XII.

Qui iuravit in ecclesia responderet, pro seruitu ecclesia licet se abscondat.

Honorius III. propositio de Valerii.

Ex parte tua fuit propositum, quod tempore quo recipisti proposituram de Valerii, praeſtitissima residentia iuramentum: [1 & infra.] Populatio- ni t. r. quod si te non abiectando infraudem, proposu-

^a Sup. de major. & obedient. inter quatuor & cap. 2. ed. tit. in tercia compilat. b Alia, Patrasen. c Cap. 3. ed. tit. in 3. compilat. d dilectionis, e Hes verbis, iuxta f. canon. deinceps in annibus manuscripsi. f Alia iste uerbi, alias librum, g A fidibus, h Cap. 4. ed. titul. in 3. compilation. i Alia, taliter resp. quod in d. k. aliis, debent, al. debent. l Demotera res, quod in d. n. l. s. pecuniam, ff. de cond. ob cayam,

tura tunc jura fideliter prosequeris, cum ex hoc censerter
debas residens, perjurium non incurris.

[1. Testatio infrajuramento promittere, quod homines &
jura ipsius praepositura memoraverit & defendat. Cum autem pro-
sequendo jura praepositura residere intendit in ecclesia memorata
non posse, de iurecendo super ipsa residencia praefatom est, pro-
videtis tibi super hoc a nobis bonitatem postulatis. Nos vero.]

CAP. XIV.

Familiares Papa (non obstante confititione contraria) prabenda
fusca fructus persipit in absentia.

Idem Capitulo Metens. a

Cum dilectus filius Magister Otto: [1 & infra.]
Mandamus, quatenus non obstante confititione,
qua contra absentes canonicos inter vos dicunt manaf-
fie, fructus probendez sine aliquo negotio eidem, in nostro servi-
tio commorantibus. Cum familiares nostri b, qui circa nos
se obsequiales exhibent universis c, minori non debe-
ant praerogativa gaudere, quam vestrum singuli, quorum
negotia per seipso ipius promoventur.

[1. Canonicus ecclesie, vestitus, scriptor noster, gratia nobis jugiter
impedit obsequia, & non minime, si sit absens, quam praeponens, eidem
recipiente utilia habeatur, universitate vestram regardant duximus
& mandandum per Apoli. fidem vobis.]

CAP. XV.

Duo canonici absentes cum Episcopo, seu in eius servitio, fructus
praebedarum suarum percipient in absentia, confititione ecclesia
contraria non obstante.

Idem Melden. Episcop.

Audientiam nostram pernent, quod cum in Mel-
den. ecclesie quadam sit constitutio vallata iuramen-
to, & auctoritate sed. Apostoli confirmata, ut canonici,
qui non residens in eadem, suarum preventum fructibus
prabendarum, illis exceptis, quos infirmitas excusat, ieu-
in in Apostolice fidei servitio contingere detineri:
[1 & infra.] Decernimus, ut duo ex canonicis ecclesia
memorata, in tuo servitio existentes, suorum fructus in-
tegrae percipiari prabendarum: cum absentes dicinon
debeat, sed praeponens, qui tecum pro tuo & ipsius eccl-
esie servitio commorantur.

[1. Quos peregrinationis labor, aut studia trahent literatum.
Decamus & quidam canonici ecclesia memorata, occasione confi-
tione bus, canonici in tuo servitio commorantes prabendarum
suarum preventum fructibus molestanter. Unde cum tibi plurimum
expedit aliquis canonicos ipsorum in tuo servitio retinere, nolu-
rum huiusmodi supplicasti, ut super hoc necessitate tua considerare dignar-
etur. Volentes igitur sic confititionem moderari supradictam, ut dis-
ciplina ecclesia fructum sentias ex eadem, & tu per eum absens dispen-
sationem incurras: praefatum autorizatur.]

CAP. XVI.

Si ecclesia patitur ministeriorum defeluum, privilegii super ab-
sentiis per librationem, preventum redire cogontur, hoc dicit. Et
est bonus texus, & potest mutum prædicare.

Gregorius IX. Patriarcha Antiochiae Apoli. sed.

legato.

Cum ad hoc sint ecclesiastica beneficia deputa: &
infra. Sane nobis innout, quod ecclesia d' Antiochena multis ex servitoribus eius absentibus effe-
re constituta ministrit. Unde mandamus, quatenus non
obstantibus Apostolicis indulgentiis e, & predeces-
torum tuorum licentia, absentem canonicos & affilios

a Melden. alias Mitten. b Vid. Ludomen. Gomez. in reg-
de impot. bene. vac. per obit. familiari Cardinalium. question. is
c Vid. leg. fed & republari. f. penultima. per Bald. ff. ne quid in
tutor. d Antiochiae. e Vid. leg. 2. per Bald. ff. ne quid in
loco publico.

revoces ad residendum in ecclesia supradicta. qd non
venierint, tu de ipsorum beneficiis, donis reman-
tibus, ipsi ecclesia facias congrue & defervi, ut tem
tem ejusdem, quod ex praesatis beneficiis liquet
convertendo.

CAP. XVII.

Trivatur beneficio clericis non residens, si non venient
ne justam excusationem allegat, a.d. & illi causa resolu-

Idem.

Clericos in ecclesiis sua jurisdictionis beneficiis
residentiam exigit, alacruos, si ad alia in con-
sim ab aliis licentia tua morandi causa transfer-
tibi, si moniti non redierint, dictis beneficiis in
ratione officialem offendenteri pollute.

DE PRAEBENDIS ET Di-
gnitibus.

TITULUS V.

CAP. I.

In omni ecclesia non successione iure confingue.
Ex concilio Tridentini. b

V^r nullus e de clero five populo scilicet
bona a iure contanguntatis b*io* impunita.

CAP. II.

Non licet Episcopo aliquam ordinare sacerdotem.
In corpore canonum.

NON licet ulli Episcopo ordinare clericos. a
nullas aliamonias præfare: sed dissimilares
ligat, vel non faciat clericos, vel si fecerit, delin-
quere possit.

CAP. III.

Bona ecclesiastiarum communia sunt, nec debet quisque unum
propria vindicare.

Gregorius Anthemius Subdiacon.

R^r Atio nulli f permitte, ut quod pro communi
litate datum esse cognoscatur, propriis enigma-
bus a plicetur.

CAP. IV.

Qui ordinavit aliquem ad sacra ordines sive scilicet sacer-
dotem, sive inde vacat, presidere nonetur et sicut, dimi-
stum fuerit confessus.

Alexander III. in concil. Latona. g
E^r Pifcopus si aliquem b sine certissimo, d
ecclesia sua recipiat in Diacorum vel Presbiteriorum
ordinavit: tandem ei nefficiari subministratur a
aliqua ecclesia ei convenientia stupenda militare
et alijs dignis. Nisi talis ordinatus de his a reliquo
hæreditate, subfidium viri possit habere.

CAP. V.

Non debent Episcopi permittere quae plures nunc
nere.

Idem modicum k

Q^r via l in tantum quoniamdam processu ante-
antur habere, cum nec dubius possit debito prae-
fessionem impendere. Pettares & Coepi coquuntur
hoc m emendari precipimus, & de necessitate que-
bendarum a canonibus inimicis, quod diffunduntur
terram & evagationis inducit, certumque conve-

a Defervire. b Hoc canonum nondum reperit, sicut pio-
que alia. c Ca. 1. ed. 21. an. 1. compil. d longa. f. late-
r. ed. 11. in r. compil. f. Ca. 3. ed. 11. in r. compil. f. late-
r. epif. 29. fove 31. Ind. C. regali. h Ca. 1. ed. 11. comp. i.
d sua paterna hereditate, quod omni preba. k Ca. 1. ed.
ed. 11. in r. compil. m. 11. a. 1. 1. præsumunt, nulli
in antiquis, nec in concilio.

373
culturam animarum, eorum, qui ecclæsia desertere valent,
indigentiam volumus sublevare.

CAP. VI

Ad mandatum Papæ non tenetur quis providere illis, qui beneficium in litera tacuit, vel cui sine scandalo provideret non posset, h. d. Et si alii, et illi recte semper ments tendentes.

Idem.

Quia teneamus: [i & infra.] Si mandatum nostrum pro aliquo provisoriis receperis, qui aliud beneficium, de quo valeat commodity fultentari: nisi forte in litera ipsius de hoc mentio habeatur: aut si non posset ei fine scandalo provideret: exanimiter futurum, si pro ea mandatum nostrum non duxeris exceptum.

[1 Èn abeo scilicet regnum proximorum clericorum interdicti, vel & alia ecclæsiarum prælati pro ea scripta nostra diversas interdictas etiam super illorum provisoriis, quæ alia sufficiunt imperatae esse soletur. Verum aliquando exanimiter futurum aliud beneficium, pro qualibet tibi & aliis ecclæsiarum præfissione.]

CAP. VII

Haben plures ecclæsias, alteram eligere & alteram dimittere conatur.

Idem.

Respondeo. b. Presbytero accepimus, quod cum duabus habebet ecclæsias, Archidiçon. tuus ipsum altera spoliabit, & caniam Presbytero G. & nomine adsignavit, prædictus autem L. sentens se in hac parte gaudi, id Metropolitanum, videlicet Rhenen. Archiepiscopum appellavit. Cumque de mandato ejusdem Archiepiscopi in prædicta ecclæsia restitutus fuisset, prædictus Archidiçonus eundem l. p. eo, quod ad præsentem hanc vocatis venire contempsit, vinculo excommunicatus adfinxit. Nos autem a ipsius a fenestrâ, quæ tenebatur, facientes abfolvi, tibi mandamus, quatenus prædictio l. de prædictis & ecclæsiis una quam malorem relata: alteram piaſato G. si ecclæsiam non habet s. non differt adsignare. Alioquin ipsam alteram per idoneum beneficio ecclæsialiico carenti incunatæ diligimus.

CAP. VIII

Plures & dignatæ non debent dividiri, nec etiam permaneant.

Idem *Concl. Turense.* g.

*M*ultoribus in ecclæsia beneficium in sua integratitate annuum, indecorum nimis videtur, ut minorem etiam præbende patiantur fictionem. Idem in tunc in magnis, ita quoque in minimis membris firmata ecclæsia habeat unitatem & divisio ne præbendam, aut dignitatem permutationem fieri prohibebet.

CAP. IX

Tegimus in cassatione ex præmissione capituli, debet quando facio, ut statim habeat præbendam, vid. c. a. 2. de concil. præbenda.

Idem *Cantuar. Archon-**scip. k.*

*R*estat l. eff. [i & infra.] Quoniam agitur dignum

R. ut ipsoquam Magister L. in ecclæsia tua canoni-

s. t. l. ed. titul. in 1. compilatio. & post concil. Lateranen. part. n. a. 2. b. C. o. ed. titul. m. 1. compilatio. & post concil. Lateran. sub Alexiad. 1. 1. part. 30. ca. 2. c. ait. S. & al. In auctoritate quæ determinatur, eum facientes, & cetera, & priores f. habet. & vid. Ant. Aug. in nos. 1. compil. b. l. a. m. titul. in 1. comp. & post concil. Lateran. part. 10. c. 4. i. vid. l. a. m. p. 1. de foris expor. & Sar. Epif. l. a. m. titul. in 1. comp. cum boda. si correlative decre. p. 1. a. v. v. p. 1. in 6. vid. ibi gloss. & Decretum in ca. exp. par. 1. q. 2. de ipsius m. 2. q. 2.

cus est institutus, & te habuit in promissis de conferentia sibi prima præbenda, cum in ecclæsia ipsa vacaret, ut debet præbenda integritate gaudere: mandamus, quatenus si idem in ecclæsia tua est canonice institutus, & in choro & capitulo & aliis, quorum usus est communis, possestat sicut canonicus habet, ei præbendam si quia nunc vacat, vel cum ibi primò vacaverit secundum promissionem tuam concedas liberaliter & adsignes: quia non est congruum, ut præbenda caret, quia canonicum noctis eff. recipitur.

[1. *Auribus nostris, quod iam dicitur, fil. n. Magister L. in ecclæsia tua sit per te canonice institutus, & in choro & capitulo & aliis locis, quorum communis est usus, plenam sicut canonicus habeat potestatem, nondum sed præbendam iusta promissionem tuam agnoscari curatis, tunc post premium tuum plures præbenda in ipsa ecclæsia vacasse dicantur.]*

CAP. X

Religiosi redditus ecclæsiarum fiduciarum deminuere non possint respetu portione, qua debet retribui sibi vicarius, nec paracastas dividere.

Idem *Canonici regularibus & Monachis Ebora-**con. diocesis a.*

*A*varitia b, que clericorum servitus: [i & infra.]
Relat leximus, quod in ecclæsia vestitis, de quibus certas pensiones confuevit percipere, portiones, vel antiquos redditus minoratis, quos nonnulli clerici ecclæsiarum ipsarum olim habuisse nosecuntur: [2 & 3.] ideoque mandamus, quareamus, si quas portiones vel antiquos redditus clericorum fini confenuit Archiepiscopi vestri minutiæ, vel parocchia dividere præsumptis, ad integratæ prætinam revocetis.

[1. *Habent radicem fiduciarum extirpare, qui facilius vanitatis remuncentur, Domino elegant in religiosa habitu ministrare.]*

[2. *Unde quoniam hoc ex radice avaritia & cupiditatu prædictis, quam debet modu omnibus existere, d. v. p. a. f. p. a.*]

CAP. XI

Possunt prælatus & capitulum prædicta vacantes honorum onus impinguare, ad quod præbendarius tenetur.

Idem *Proprio & capitulo Insol.*

*S*ignificatum est nobis c, quod cuidam sacerdoti præbendam unam in ecclæsia vestra communis voluntate dedidistis, ita quod misericordia sancte Maria (nisi corporis infirmitate gravatus sit) debet quotidie celebrare, & ecclæsiam vestram non nisi communis tam præpositi, quam capituli ad eiusdem officiis omittere, vel cuiquam præbenda illius anniversarium delegare. Quam inquit institutione d' eatenus confirmamus, ut prædictus sacerdos, nisi infirmitate corporis fuerit impeditus, affide debet obsequium suum impendere ecclæsiam memoriare, & quanto frequius potest (falsa honestate sua, & debita devotione), misericordia solenniter celebrare: nec libi hecat hoc illi subtrahere, five causa voluptratis, five ad aliam ecclæsiam transferendo.

CAP. XII

Ad presentationem religiosorum in eorum ecclæsias, nullus debet inflatus per Episcopum, nisi prius excoangua portio redditus adsignatur.

Idem *e. Vipriani. Archiepiscopi.*

*D*E Monachis f, qui vicarios parochialium ecclæsium gravant, ut hospitalitatem teneant non posse, eam providentiam habeas, quod ad presentationem

a. l. p. ed. titul. in 1. compilatio. & post concil. Lateranen. part. n. a. 2. b. C. o. ed. titul. m. 1. compilatio. & post concil. Lateran. part. 1. c. 1. c. 2. 13. ed. tit. in 1. comp. & post concil. Later. part. 10. c. 9. d. confititatem. e. Alias, Episcopo Vigor. f. Cap. 14. codex titul. in prima compilatio.

Monachorum nullum recipias, nisi tantum ei de provenientibus ecclesiis coram te fuerit adsignatum, unde iura Episcopalia possit perfolvere, & congruam sustentatiōnem habere.

CAP. XIII.

Plures dignitatis vel personatus in una vel in diversis ecclesiis quis habere non potest.

Idem Selenitano a Archiepisc.

A dhae & licet: & infra. Istud ceterum ratione contrarium, ut unus clericus in una vel diversis ecclesiis, plures dignitatis vel personatus obtineat. Quum singula officia in ecclesiis assiduitate exigant personarum.

CAP. XIV.

Haben plures dignitatis alteram dimittere compellitur.

Idem Burdigalen. Archiepisc.

Patera d de G. qui in tua & Tolosana ecclesia est Archidiaconus constitutus, & in utraque ecclesia regulariter professus: Mandamus, quarenum eandem alio, quem maluerit, Archidiaconatu facias esse continentum.

CAP. XV.

Si electus ad secundam ecclesiam, notetur dimittere primam, e dignitate postulari refire, & electuru non acceptare.

Idem Genes. Archiepisc. e

Cum non ignore si quod una ecclesia unius debet esse sacerdotis: [a & infra.] Cum igitur nuncius Presbyteri, qui in duabus ecclesiis locum habere contentit, & quidam clericus alterius ecclesiæ ad nostram praetariana acceleravit, contra eum: nos attendentes non esse conveniens, ut idem Presbyter locum habeat: & in duabus ecclesiis: mandamus, quarenum ipsius beneficio quod habet, facias manere contentum. Quod si forte Archipresbyter & clericus alterius ecclesiæ in eum conferrent, eis nunc diligenteribus b, cum ipsorum scandalio non debet locum in ipsa ecclesia querere vel habere.

[1. Mirabile gerimus & indignum, quod uni persona locum pluribus ecclesiis vel concideret, vel in Episcopatu suo inducere conformatum ecclesia Gallicana: que cum unum ad plura recipiat beneficiis, contra factiorum canonicum instituta, non approbarer a nobis, tuct non posuit pro multitudine delinquuntur emendari.]

CAP. XVI.

Ordinato ad sacros Episcoporum sine ritulo, nemini praesentante, ordinare vel successore compellitur in necessariis provide, donec talium habuerit.

Innocentius III. Zamor. Episcopo. i.

Cum secundum à Apóstolū, quālitarū servit, vivere debet de atrari: & qui ad onus eligitur, repelli non debet à mercede: pater a similis, ut clerici viveare debent de patrimonio Iesu Christi, cuius obsequio dependant, ut ipsa nominis ratio persuadat. Cum enim à cleris, quod est fors vel hereditatem, clerici appellatur, quia in sui i ordinatione, vel adiumentum in hereditatem Domini, vel ad sequentem hereditatem in ipso m, ut verè possint pallere cum Propheta dicente: Dominus pars hereditatis meæ: dignum est ut ecclesia stipendiis sustentetur, in qua & n per quam divinis obsequiis adseribuntur. Licit autem praedecessores nostri ordinationes eorum, qui sine certo titulo promoventur, in injuria ordinantium irritas esse volentes & inanes: nos tamen benignius agere cupientes o, tan-

a Sal. Episc. b C. de istam. in r. compil. c Vid. l. fin. per Bald. C. de inde. 6. & l. fin. C. de rēvōs. do. d. C. q. de exc. pral. in r. comp. & post concil. Lateran. part. 2. a. c. 3. e al. Can. r. al. Arrem. f C. a. eod. tit. in r. compilat. g haleres. h diligenter. i Vid. Vafarum in Tital. Hipp. c. 2. k C. eod. titul. in r. compilat. l. Corinth. g. l. Iuda. m. al. in Corisco. Psl. 13. n. al. vel. o Vida. l. Cóns. in Tympano. ff. de re Iuda. g. l. quoniam. eod. tit.

diu per ordinatores vel successores eorum provinentibus ordinatis, donec per eos ecclesiasticis consecrantur. Inde sit quod cum G. lat. probatum à praedecessore tuo fuerit ad Subdiaconum & a presentante promotus: mandamus, quarenum eam quibus examinationem ipsius diuimus communem citaro legitime, ut per se ipsum vel idemne rationealem interfisi, & tam super idoneitate personae, quam super quantitatē ac qualitate beneficiorum probati fieri, quoque rationabiliter duxerit prouidendum. Idoneum efficeretur, tandem eis viri subtili congrue subministrare, donec per te in Zamore vel alia fuerit competens ecclesiasticis feccutus: feccutus pro cento, quod si per examinationem eorum b fuerit reputus idoneus, & tu no[n] nullum nostrum neglexere provide, etiam hoc nonnullas literas eorum innotescit, ad ea exequardam ecclasiæ compellere.

CAP. XVII.

Quia hoc ignorantis sciente considerant, pannus illa ex vīla, atque quam potest confite reseru. In dat. p. 17. guitaria diffusio.

Idem Archiepiscop. Seuen.

I nter extera: [a & infra.] Facta: regimur. G. d quondam canonico Laudunen. & apud eiusdem ecclesiam, quæ per communiam pannum H. tunc Siculam, f canonico anterius Siculam a signari debebat, Magister P. per Laudum hispum de probanda fuit invictus eadem. Superiorum inter Magistrum ipsum & dictum ille communione transi, per C. Papam prod. no. omnia remununt: [infra.] Supradicto Episcopo auctoritate procepit, ut donec idem Magister in eadem ecclesiæ prebendale beneficium afferatur, nulli aliquippe affigante prafatum: quod si forte presumpcio, alio cum decernatur & inane, decet enim, ut quicquid am ei, quam de jure non potuit, affigatur, cum non de jure potest, affigetur, ne prebendam illi fraudulitus sit affigatur.

[1 Tibi fai credimus esse natura, qualiter.]

CAP. XVIII.

Cassatur electio illius, qui postulat plures dignitatis: & idem si determinata viris hic fit.

Idem Episcopo & Cœteri Tornac.

Cum iam b diudum: & infra. Verum quod C. Siculam. canonico, i. de Bithynia & quod objecta fuera, multitudine videlicet tam dignitatis quam etiam prabendarum, ambitione avainis rursum nondum finem imponens, contra definitissimam normam, & Lateran. & conciliis statua, sedemque proprieatis in Siculam. feingerit Scipio, & quod intrusionis fax, ante confirmationem pannum ministrare, sicut & post confirmationem offert. Mandamus, quarenum si inventeris prædictam siculam plures alias dignitatis auge præbendas: sursum quod alius præmisit quod ad cassinam eum sufficiat inventeris esse verum, ei super jam dicta pannum silentium imponebas, ab impetione pannum Siculam absolvendas. Cum mula per patrem suum ruantur, qui si deducta fuerint in indicium, cugantur, non debent roteantur.

a In Subdiaconum. b Illeum. c C. m. et. 17. d. VV. e Laudosi. f Siculam. ali. Salo. g. m. h. Cap. 4. eod. sit. in. 3. compil. & de manu vni. i. Siculam. k. fid. d. & Olsred. conf. 57. l. Bituina. m. aut. apud. p. 17. cap. 13. & 14. i. Sidoniam. n. a. apud. p. 17. o. C. l. 2. p. de ha. p. 17. q. 1. quia in ius voc. non serit.

CAP. XIX.

*Recipit in canonum, quām cū facultas se obulerit, debetur
patenta: & interim habebit quotidianas distributiones.*

Idem Archiepiscopus & Archidiaconus.

Dilectus a filio T. canonicus Linconien. & pro-
possum, quod cū de mandato C. Papæ præd. no. Lin-
conien. Episcopus quandam præbendam affigavit ei-
dem in ecclesia Linconien. quia capitulo ipsum ad can-
onem recipere continebat: [i & j.]

Ad infantiam Remens. Archiepiscopi, tunc Episcopi
fratrem. Apofol. fed. leg. & auctoritate illustrissimi in-
ter eum & Episcopum & canonicos Linconien. compo-
nitur, quod ipso ab eis recipito in canonum, &
ecclesio libet alio in choro, & participatione qualibet
debet, id est fructus præbendæ percipere non debe-
bit nisi loco proximo vacatur: [z & j.] Cum ergo
hunc T. in canonum recipi, canonici non obvet in-
ter & vacatur expedita præbendam Lateranen.
emulo & non sit dubium obliuiae, nos facto ejusdem
legi illico reprobato, quod est licitum & approba-
tum: quia videtur indignum, ut receptio in canonum
probata beneficio defraudetur: mandamus, quatenus
cum episcopum & canonicos, ut ei præbendam (cū
est facultas obulari) non different affigantur. appell. po-
potia compellat. Facientes eidem portiones quotidiana-
tes, quia hanc ecclesia memorata, fine denuntiatione
quidem disponantur.

[i] Ad fil. Clavevall. & Longmarii Abbates aut. p.n. cùm
habeat aliquam contradicione velare, ipsam supponerit ecclie-
sica novella. Postmodum autem accedens ad præsentiam
obtem ad dñi. Moradin. & Guisanen. Abbates clausis scri-
ptribus, sed fusa cum eis suam non posse iustificare obtinere,
nra. Remens. Archiepiscopo, S. Rom. eccl. Cardinali tunc E-
piscopum Praesens. Apoll. sed legato, fecit afferi, dedimus in man-
do, ut prædictis interdicti seu sententiis, sicut rationabiliter fuerit
præcepta, facient ipsa app. popl. firmiter observari. Verum cum
item Archic. negotio prærogaret, & item post labore
magistrorum fore de promovendo negotio deferreret, deficere in
littera.

CAP. XX.

Non tantum clausi cū unam præbendam duo simpliciter eli-
gantur. Idem Episc. Brixien. e
Tiz si fraternaliter devotio: [i & infia.] Cum se
pe contingat, quod ad unam præbendam duo clerici
propter impunitatem petentium eligantur: Nos ar-
tendentes, quod si duo unam præbendam tenerent, il-
le est contra concilium Turonen. quod præbenda-
pam prohibet seditionem: & si g. unus illorum ipsam ob-
tinet præbendam, sub expectatione aliis contra La-
teranen. & conciliu datus remaneant: Inquisitionis
cum sollempnem, quod talis electio de rigore juris
præsumat calidam.

[i] Fratres confunduntur.

CAP. XXI.

Si duo electi ad aliquam dignitatem compromiscentur in judicis
potest judex alterum confirmare, & alteri pro bono pacis de prover-
bilis provisionem facere. Ista est pulcherrima dispositio, & in to-
to corpore iuri non habet confimato.

Idem

Nisi essent a viri providi & honesti, tam qui ordina-
tionem fecerunt, quam illi, circa quos est facta ordi-
natione, in ecclesia velta super negotio prioratus, ordinatio
nem illam validi suscepit propter exempli permissio-
nem habemus. Quod ergo post concordationem diu-
tinam ordinatum est circa numen de duabus electis, ut ip-
se habeat prioratum, hoc ex jurisdictione delegata fer-
cundum iuritiam videtur esse statutum, quod autem or-
dinatum est circa reliquum, ut ipse & viginti libras de-
reditibus capituli, & quadraginta de preventibus priora-
tus percipiat & annuitat: hoc secundum providentiam
intelligitur esse preceptum ex arbitria potestate, cum &
in delegatos fuerit compromissum, qui auctoritatem sibi
retinendum commissem, se pro bono pacis & utilitatis hoc
ordinatum fatuerit. Qui igitur hoc ordinatio ab omni-
bus est recepta, possuntque licet, prior & capitulum, de
preventibus suis propter causas prædictas, non quidem
ex actione partium, sed ex iuffione judicium provisio-
num hujusmodi exhibere: nos eam hoc adhibito mo-
deramine toleramus, ut ad præstationem quadraginta lib-
rarum non dignitas prioratus, sed persona prioris mas-
nerat onerata: ne forte circa preventum aliqua videatur
facta fecito prioratus: ita quod ipso priore defuncto, fue-
cessor eius plus ad præstationem quadraginta librarum mir-
num teneatur.

CAP. XXII.

Canonici privilegiati à Papa super certo numero, si fronte reci-
perunt aliquem supra numerum, contra imperantes à Papa esca-
patione numeri utrum possint.

Idem Vaden. & Episcopo, & Abba. & Vatican.

Po illorum præfinitione & [i & infia.] Burdegal.
Archiepiscopum mandavimus, ut magistrum R. aliquam
ecclesiasticarum sicut, ubi ei expedire cognosceret, com-
petenti faceret beneficium affigari, contradicentes ec-
clesiast. distinctione competentes: qui decano & capitu-
lo Xantonen. & auctoritate nostra mandavit, ut ipsum
admitterent in canonum & in fratrem. Cumque illi
dem relucerent canonici, ac indulgentiam de quadra-
genario & canonorum numero ei opponerent: quia
Archiepiscopus cognovit illos in electionem mandati no-
stris indulgentia concessa eis irreverenter abuti, prædi-
ctos magistrum de præbenda & canonico & Xantonen.
eccl. eius ineficit, contradicentes vinculo excommuni-
cationis astringens. & infia. Quia vero quod per di-
cūm Archiepiscopum de memorato magistro auctorita-
tis nostra provide factum est firmatim volumus obti-
nere: mandamus, quatenus si vobis confiterit prædi-
ctos canonicos indulgentiam, quam habent de certo
canonicorum numero, non servasse, & aliquem ultra
constitutum numerum in canonum auctoritate pro-
priæ recipere: cum nobis legem imponere non debe-
ant, quamvis negligunt obserbare, fatam in ipsis ex-
communicationis sententiis a predicto Archiepiscopo
tam diu denunciatis, sublatu appellacionis obstatu-
re tam diu denunciatis, sublatu appellacionis obstatu-
re tam diu denunciatis, sublatu appellacionis obstatu-

a C. cod. tit. m. 3. comp. b Lingon. c sub Alex. III.
d. & latere infia de conc. placent. ca. nulla. d. vid. i. si con-
sum. gl. & pug. alio. melius in c. nescio. 5. s. etiam gl. &
imp. pug. ex quibus causa maior. e Burdegal. f C. p. 6.
m. m. in 3. comp. g. al. quid si uetus illorum, &c. h. sub
vulnill. i. alii super quo t. respondemus,

in canonicum, &c ea, quæ ad canonicium pertinent, cum
stallo chori & loco capituli ei studeant alignare.
¶ 1 Pro dilecto filio magistro R. Audeo, qui apud Ap. sed.
monam sciebat dignissimam longiorerem, nec adiuve erat competens
neficium ecclasiasticum affectus, licet ad ipsius esse solum obli-
vendum. Ven. f.n.]

CAP. XXIII.

*Non beneficatus habens sufficiens patrimonium, ad sacros legitimi
me promoveret.*

Idem Ristantino Archiepisc.

Tvis a questionibus respondemus, quod clericos in
T minoribus ordinibus constitutos, de patrimonialibus
bonis habentes, unde possint congrue sustentari, & si non
dum fuerint beneficii ecclasiastici adsecuti; dummo-
do alii canonicum non obstante, ad superioris poteris
ordinis promovere.

CAP. XXIV.

Absenti potest conferri beneficium a dioce mediante, nec referi ut
rum absens investitur per personam mediari, vel persona media
investitur pro absente h.d. coniungendo utrumq; intellectum. Et
est causa nisi & quidem praedicatorum.

Idem Episc. Zamorens.

Acedens ad Apostolicam fedem: & insta. Inquisit
t. r. respone, quod clericus absens per alium, vel al-
lius magis pro ipso poterit de beneficio ecclasiastico in-
vestiri. ¶

CAP. XXV.

*Si ad unum canonicium & prabendam dia fuit recepi supp-
ceter, recipio non cetera, etiam intervenientia. Apostolica autorita-
te, hoc dicit. & est notable cap. quare tene semper monte, & nota
apfum.*

Idem Tracien. Episc.

Dilecto filio d. P. fanz Pudentiane Presbytero Car-
inali cellarario Trecen. & R. procuratori tuo au-
diatore concessio, idem cellararius proposuit coram eo,
quod cum in manibus Remen. Archiepiscopi unc. Ap. fed.
leg. intendetis providere, G. nepotium in Trecen.
ecclie prabendam, quam ibi obtinebat, liberaliter refi-
gnavit e, dictus legatus prafatum G. & cundem cel-
lararium in canonico Trecen. institut. & ambobus
idem capitulum Trecen. statuum in choro, & locum in
capitulo, & idem Archiepiscopus supradicta prabenda
fructus dividendo communiter assignarunt, donec i-
dem G. integrum esset prabendale stipendium f ad-
secutus: [1 & 2] Quorum receptionem procurator
generalis prad. tui in partibus Constantinopolitanis tunc
agentis postmodum adprobavit. Difus quoque cel-
lararius lectionem & evangelium in hebdomada sua le-
git. dignoscit, & tam decani quam Episcopis electio-
ni, & aliorum negotiorum tractatibus sicut canonicus
Trecen. interfuit, & domum quandam per capitulum
memoratum obtinuit, que non nisi canonico confi-
verat assignari: tuque g cum ad eandem accessus ec-
clesiam conferatus, eum cum canonici aliis ad oculum
recepisti, cum tunc non nisi canonici ad oculum
admittantur: & eidem super predictis non movisti per
biennium questionem, propter quod peccasti, ut te ab i-
psius super hos molestationis indebita compescere di-
gnaremur: [2 & 3] Procurator tuis propulsi ex ad-
verso, quod ad unicam us spirituale, quod vacabat ibi-
dem, insimul duos canonicos infinitre predicto lega-
to non licuit: nam si duo unicas prabendam haberent,
id esse contra Turonen. concilium, quod prabendum

*a C. 9. cod. tit. in 3 comp. Hujus decre. decisionem accipere debe-
re secundam concil. Tri. Sess. et deformat. c. 2. b Lateran.
alii Baton. c. viii. l. quis mis. donatum per Bar. ff. de donat.
d C. 1. cod. tit. in 4. compil. & resignat. f beneficium
g in quoq.*

inhibet fictionem. Si vero duobus re. epis. unum
prabenda daretur, sub expectatione alii communi-
nent. a concilium remaneat. Fratres licet in vicin-
ia qua non est certus numerus prabendarum, multas
vacante in canonicum quis possit adsumi, cum resili-
tur ad quoddam jus eligi, quod ex electorum auctoritate
novi creatur. b, & cum electo in canonicum nomen
definit curia defuncto: in ecclesia ramis, que domi-
num habet numerum prabendarum, uno medius
se vacante, deinde alii eligi non possunt ad illam, in
quod huiusmodi spiritali ius dividit seu communica-
queat inter eos: nequaquam intercedit hi, a quo in
est electio, de communis adsumptu numeris
numerum prabendarum, quoddam ius spirituali de
uo creando, nisi forte statum aliquod omnibus, qui
est jumentum firmatum, vel cui fecit Ap. coll. omnes
aceffuerit, huiusmodi clausula prohibitoria auctorita-
tum, quicquam contra id fecerit, non valeret: propero con-
stitutionem præstatam nullam fusile dictus adserit
curator, cum in Trecen. ecclie certus sit prabendal
numerus, quem capitulo vel legatus augmentum non
me intendebat e, vel ius aliquod de novo creare. In
dictum cellararium ad refutationem eorum, quae
predicti infiniti tenet, sententia dominus
condemnandum, ei super prabenda ipsa vel non
sentientes imponentes: In quod per hoc prid. e
nullum praeditum generetur: cum tunc merito
regulariter alii non obstante.

[1] In eis qua contra venire profanamente communica-
mentia promulgata.]
[2] Verum dictus R. procurator nam proprie et deinde
cum dictus cellararius prabendam suam ex pref. Remen.
manibus resignat, ipse de modestatu sua dictum
ruris investitur.]

CAP. XXVI.

*De una prabenda vacante, possint fieri due, si ipsa sequitur
cultores, alias dividens integrare tenetur.*

Idem.

Vacante d. quadam prabenda in ecclie na.
ea confitimus, ad illas de confusu: c capitulum
os canonicos adiumpfati: quorum alter non sicut
carnis ingresso, prabendam, quam definitus habet
quidam clericus nomine Hippolytus fuit auctoritas
Ap. adfecitus. Verum cum idem Hippolytus per
interrogationem prabenda, per quasdam notulas
quiet, & aliis item ius aduersus se habet posse
quid facere debetas requiristi. Super quo sic la-
respondendum, quod cum Turonen. sententia concilii
non infibulare prabendam, tenuis urigere in
qua vacare f. conigerit, integrare prabendam, ob
rationabilis causa de vacante prabenda facilius
fuerint constitutis, ac ut fini utruque prouidim
per utramque sit utique prouidim in hereditate
potenti.

CAP. XXVII.

*Si Papa mandat capitulu, ut aliquos in canonum regim. de
prabendam (si qua vocat) conferant, si de modis tamen
conferent, coguntur primus recuperare, & de redditibus nichil de
neficiis provideant, donec prabendam habeat.*

Idem Viridens. Episc.

Dilectus g filius G. clericis nobis expediti e
querendo, quod cum pro eo ad Novensem. capi-
a Later. sub Alex. III. c. b crux. c. aliis m
intendebat, d C. 9. cod. tit. in 4. comp. Et de manu, in se
fa rationabilis possint fieri due, videlicet Id hoc etiam agatur, &
f. beneficium f. contingit. g C. 9. de con. p. in questione
h propositi.

CAP. XXIX.

Concilium provinciale à beneficiorum collatione suffundit eos, quod post secundam corripionem indigni beneficia, conferunt: providet etiam quia interim beneficia conferat, & illam suffusionem relataxat fôlio Papa, vel fôlio Patriarche.

Idem in eodem. a

GRAVE b nimis est & absurdum, quod quidam eccliarium prelati, cum possint viros idoneos ad ecclesiastica beneficia promovere, afflimes non verentur indigos, quibus nec morum honestas, nec literarum scientia sufficiunt, carnalitatis sequentes affectum, non iudicium rationis: unde quanta ecclesiis damnâ provenient, nemo fanâ mentis ignorat. Volentes igitur huic morbo & mederi, præcipimus, ut prætermis indigis, idoneos afflimes, qui Deo & ecclesiis velime & valent gratum impendere famulatum, statuere de hoc in provinciali concilio diligens inquisito annuatim: ita, ut qui post primam & secundam corripionem fuerit reperitus & culpabilis, a beneficiis conferendis per ipsum concilium suffundatur, influita in eodem concilio persona providet & honesta, quæ suspensi supplet defectum in beneficiis conferendis. Etho ipsum circa capitula, quæ in his deliquerint, observetur. Metropolitanus vero delictum superioris judicio relinquatur, ex parte concilii nunciamdum. Ut autem hac salubris provisio plenorem conquant effectum, huiusmodi iudicantis sententia præter Romani Pontificis auctoritatem, aut proprii Patriarche, minime relaxetur, ut in hoc quoque quatuor patriarchæ sedes specialiter honorentur.

CAP. XXX.

Rector ecclesie, non obstante consuetudine Episcopi, vel patroni, debet de redditibus ecclesiæ sufficientem habere portionem, b. d. usq; ad s. que verdi.

Idem in eodem. f

EDUCTA d' providentia fuit in Lateran. concilio eprobata, ut nullus diversas dignitates ecclesiasticas, vel plures ecclesie parœciales recuperet contra canonum instituta, aliquo recipiens, sic accepimus, & largiendi potestate conferent private. Quæ vero propter presumptiones & quorundam apuditantes, nullus haec tenet aut ratus de predicto statuto trahit, non evidenter & expressius occurreat: Præsentis decreto statutum, ut quicunque res ipsius aliquid beneficium curâ habens animatum ad nos, si prius talis beneficium habeat, eo sit ipso jure privatus, & si forte illud retinere contenterit, etiam a suo sollicitum. Is quoque, ad quem prioris predicti donationis illius post receptionem alterius liberè conferat, cui videntur conferendum: & si ultra lex menes conformentur, non solum ab aliis secundum Lateran. concilium statuum quis collatio devolvatur, verum etiam tantum de suis cogitat proveniens in utilitatem ecclesie, & cum est illius beneficium adfigare, quantum à tempore vacacionis ipsius confiterit esse perceptum. His item in personalibus esse decennium obserandum: sedentes ut in eadem ecclesiâ nullus plures di gatans, aut perfunctus habens praefatum, etiam si etiam non habent animatum. Circa sublimes tamē & literatas personas, quæ majoribus beneficis sunt honoratae, cum ratio possumit, per sedem Apost. poterit

Prævaricari ei parœcialis ecclesia rector in ea non residens, nisi fit amissa dignitas vel præbenda: quo casu debet illi habere perpetuum vicarium. Et in fine prohibet in fraudem rei publicae de ipsius provisoria presumpione in beneficium dare b.d. Velsi: Non residens in ecclesia parœciali, vel non ponens vicarium, quando est annexa beneficio maior, prævaricari ei est en.b.d.

Qui vero parœcialis habet ecclesiam, non per vicarium, sed per seipsum illi defervat in ordine, quem ipsius ecclesie cura requirit, nisi forte dignitati vel præbende-

a Ca. 30. b C. 3. ed. iii. in 4. comp. conc. Trid. Sess. 7. de reformat. ca. 3. c In Cod. Barb. in morbo adhibere medelam. d vid. l. 3. C. de Episc. aud. & iheros. Cad leg. Iuliam. de vi publica. e vid. Gaff. in Cara. glor. iheros. pag. 4. consil. 9. f Ca. 32. g C. 6. sod. iii. in 4. comp. vid. vnde. Trid. Sess. 25. in decr. de reformat. 6. 9. 9. paucemantum beneficium. h nequunt.

hanc mandatum Apostolicum misissimus, ut cum in canonum recipiunt & vacabas conferentes eidem: [i. & infra.] etiam mandamus, quatenus tibi confiterit, quod in Novatione, ecclesia præbenda vacaret, tempore quo ipsius ecclesiæ canonicis nostris literas receperunt: cum eam alii in elusionem mandati nostri duxerint conferendam: eundem clericum si non haberet b sufficiens beneficium ecclesiasticum, in canonicum recipiens, & tibi in redditibus ecclesie singulis annis adsignaverint, donec ei sit in beneficio præbendi provisio.

[i] Hymnus fôlio mandatum Apostolicum noluerunt adimplire, utrum prebendas vacantes, quam mandaverimus conferentes, alii præfugiant agnoscere. Unde peccat a nobis, ut quod in ipsius presumptione, exequi dignaramur. Magister autem in C. Novatione, ecclesia procurator proposuit eocura, quod non da ecclesia nulla vacante prebenda, predictus clericus ad ipsi fôlii accedens falso in ecclesia ipsa fôgefuit vacare prebendas, et alii fôgefuerint falso per fôrptionem suorum literarum impuniti. Unde cum mendax peccator vacare debet imputari, priusdem procurator ab imputazione ipsius ecclesiam possumulat absit. Cum igitur oratione fil. G. S. GG. ad velom auctoritatem ipsorum defensio auditorum super huius diuinam litigavit, & iam card. que fuerant propriae voram ex resultate dis-

CAP. XXVIII.

Idem præsumit, vel beneficium curatur, si secundo tale recipi, vauponam: quod si resurere contenterit, etiam secundo posse, hoc præmit. Et si, ad quam spissat beneficium curat, iste usq; fôlio curia sufficiens aliquid recipiat: & si in multis non confert, devidetur ad aliuum collato, & altero post hoc frumento. Cum sublimibus vero & literatis personis parœciatibus beneficiorum incomparabilem fôlio Papa dispensatio. Pro dictis istud ca. usq; & famulum.

Idem in concilio generali. c

D' multa d' providentia fuit in Lateran. concilio eprobata, ut nullus diversas dignitates ecclesiasticas, vel plures ecclesie parœciales recuperet contra canonum instituta, aliquo recipiens, sic accepimus, & largiendi potestate conferent private. Quæ vero propter presumptiones & quorundam apuditantes, nullus haec tenet aut ratus de predicto statuto trahit, non evidenter & expressius occurreat: Præsentis decreto statutum, ut quicunque res ipsius aliquid beneficium curâ habens animatum ad nos, si prius talis beneficium habeat, eo sit ipso jure privatus, & si forte illud retinere contenterit, etiam a suo sollicitum. Is quoque, ad quem prioris predicti donationis illius post receptionem alterius liberè conferat, cui videntur conferendum: & si ultra lex menes conformentur, non solum ab aliis secundum Lateran. concilium statuum quis collatio devolvatur, verum etiam tantum de suis cogitat proveniens in utilitatem ecclesie, & cum est illius beneficium adfigare, quantum à tempore vacacionis ipsius confiterit esse perceptum. His item in personalibus esse decennium obserendum: sedentes ut in eadem ecclesiâ nullus plures digatans, aut perfunctus habens praefatum, etiam si etiam non habent animatum. Circa sublimes tamē & literatas personas, quæ majoribus beneficis sunt honoratae, cum ratio possumit, per sedem Apost. poterit

Prævaricari ei parœcialis ecclesia rector in ea non residens, nisi fit amissa dignitas vel præbenda: quo casu debet illi habere perpetuum vicarium. Et in fine prohibet in fraudem rei publicae de ipsius provisoria presumpione in beneficium dare b.d. Velsi: Non residens in ecclesia parœciali, vel non ponens vicarium, quando est annexa beneficio maior, prævaricari ei est en.b.d.

Qui vero parœcialis habet ecclesiam, non per vicarium, sed per seipsum illi defervat in ordine, quem ipsius ecclesie cura requirit, nisi forte dignitati vel præbende-

parocchia sit annexa: in quo casu concedimus, ut qui talem habet prebendam vel dignitatem, cum ostendat eum in maiori ecclesia defervire, in ipsa ecclesia parochia idoneum & perpetuum habeat vicarium capitulo institutum, qui (a predictum est) congruentem habeat de ipsius ecclesia proventibus portionem: alioquin a illa se sciat auctoritate huius decreti privatum, liberè alli conferenda, qui velit & possit, quod dictum est, adimplere. Illud & autem penitus interdicimus, ne quis in fraude de proventibus ecclesie, quae curam habere debet proprii faderis, pensionemalii pro beneficio conferre prout.

CAP. XXXI.

Non debent religiosi ecclesias vel decimas à laicis sine diecessorum confusione recipere excommunicatos, vel interdictos ad divina admittere: in ecclesiis quog, quas ad eum pleno iure pertinent, ordinare vel defestare: sed profundebunt diecessans ad eas viros idones.

Idem in eodem. c

IN Lateranensi concilio noscitur fuisse prohibitum, ne quilibet regulares ecclesias seu decimas sine Episcoporum consensu de manu laici prauficiant accipere, nec excommunicatos, vel nominatis interdictos admittant aliquatenus ad divina. Nos autem id fortius inhibentes, transgressores digni curavimus & animadversione punire, statuentes nihilominus, quatenus in ecclesiis, que ad ipsos pleno iure non pertinent, iuxta ejusdem concilii statuta, Episcopis infinitimis Presbyteros represtant, ut illis de plebis cura respondeant: ipsi vero pro rebus temporalibus rationem exhibeant, infinitis vero removere non audeant Episcopis incontratis.

Sane adjicimus f, ut illos representare procurent, quos vel conversatio notos reddit, vel commendat probabile testimoniun prælatorum.

CAP. XXXII.

Alienigena in Theologia studio, fructus beneficiorum suorum percipere, adserit, sed quorundam distributiones non.

Honorius III. Abbas & priori sancto Genesio.

Lice vobis g direximus scripta nostra ut magistris b N. Eboracensis Archidiacoно in facia pagina cupienti studere, proventu fuos ecclesiaticos facetis integre ministrari. Nolumus tamen, ut quotidianas distributiones, quae tantam refendibus in ecclesiis, & his qui interficiunt horis canonicas, exhibentur, ei tribui faciatis.

CAP. XXXIII.

*T*ropter pauperem præbenderum ecclesia cathedrali possunt ei novellae capelles, reservata ipsorum Presbyteri congrua portio.

Idem Vesperim. i Episcopo.

Exposuisti k nobis, quod ecclesiis tuis canonici, generali, cum eis extine non fuerint ad eorum sufficiationem concessa capelle, sicut ante fieri confiuerit, de redditibus præbendarum suarum nequeunt i sufficiencia: [i & j.] Si evidens necessitas vel utilitas exigat, præbendas ecclesiis tue poteris de capellis in perpetuum annexendas eisdem (item discretione prævia ex-

a. Ipsi illa, &c. b. vide conc. Trid. Sess. 14. de reformat. c. 13. c. C. 6. & refutat in ca. 7. ed. tis. in 4. comp. d. sub Alex. III. c. 9. cuius initium, Carr. & plantare. e. curibimus. f. Conc. Trid. Sess. 21. de reformat. g. vid. conc. Trid. Sess. de reformat. ca. 5. in fin. & tis. Luccum. tral. g. de præf. sol. p. r. v. r. h. B. Elborecum. i. Vesperim. alias. Vesper. al. Vesperim. al. Vesperim. al. Vesperim. al. Vesperim. k. vide concilium Trid. Sess. 21. de reform. ca. 5. & Sess. 22. de reform. ca. 9. & 10. l. regurerna.

pedire videris) augmentare, reservau congrua portio rum Presbyteris portione.

i Tropter quod places ipsorum eadē multa milia servatu, in clercicatu cognatur appropriari, donec sibi mancipari. Unde humiles populos, ut eis copiam vestimentis coruaderet amplius & iusta non permissemus, vero per hoc statuta episcopis etiam amissi derogaveremus, que summa invenimus, te tu in parte nequissimus existas. Non solum pauperi patrem compatiens a filiis, & non solum fiduciam obtinens, p. a. m. q.

CAP. XXXIV.

Licet ecclesia ex donatione laici beneficium infelix, ne beneficii imperatio, de hoc mente non habita.

Idem Episcopo, & priori, & Archidiaco.

Dilectus filius G. clericus, proprie & omnibus cum decano & capitano Andegavens, necnon annis & pracepta, ut ipsum quām cōs factū sibi ret in canonicum recipient & in fratres, non in hoc executoribus sibi dati: quia decani & capitano curator exceptiōne proprie litteras non sunt, pro quod in eius mentio nomine, quod propter haec donatione & legis præbendarum eiusdem communione non habetur: vos mandati nostri executores inde, interloquendo dixilis: & sic dux præbenda, quem tempore vacaverunt, ali siue collat. [i & j.] Redamus, quatenus occasione huiusmodi (qui immensu fruvalam) non obstante, mandamus redituos, qui procutestis.

i Et dicitur clericis occasione huiusmodi, quoniam non recipi posse videmus, remissa huiusmodi non præcepimus, proper quod ad nos noster audierit appellari, apparet, quoniam discimus identiter. Nolentem ergo ut sita sita non fruvalis a nobis, literarum nosteram communem alienum datur, vobis firmate.

CAP. XXXV.

Tu et alii beneficiis non sicut idem si impetratis da, b. d. amherendo verbo littera.

Gregorius IX. Argentinus Epis.

Super inordinata & ordinatione: & infra. C. rem illi sint in ecclesiis donec reputantur, qui prouident & volunt in ipsis: Confutat. t. se podo quoniam & beneficiari, qui non prouident in eadem ecclesia, in ea non debent idonee reperi.

CAP. XXXVI.

Tu et alii beneficiis non sicut idem si impetratis da, b. d. amherendo verbo littera.

Idem Archipbr. & magistri R. Terni.

Cvim caufam, que inter Arcidiac. Episcop. &c. I. de Bles canonum facie Crux iugis angustiæ præbendis ipsius canonici vertebant, non videtur committandam: & infra. Confutat. t. se podo quoniam, quod nostra intentionis non erat, & per eum præbendis superadii canonici, præbendis deo ut aliqua scinderetur.

CAP. XXXVII.

Clericis ignobilis & non eminenti facie, propter idem debent a præbenda repelliri, si in ecclesia, que non sicut idem non confuerit.

Idem.

Venerabilis frater noster Fortun. Episcopus fort. cavit d, ut cum quondam præbendum, que a genit. ecclesia tamdiu vacante, quod debeat esse, a. De Ber. al. Bech. In uno vob. Col. Epis. fol. 10. p. 10. b. expofuit. c. De state regufo sive Lepid. ab. 7. Germian. in c. in deindemnitatu. de tis. 6. d. S. p. 10.

ad fidem Apolloniam devoluta. I. clero contulerit, sicut et in illis paribus legationis officio fungereur, sicut et collationem benigno prosequeretur adfectu. verum procurator Argentini capitulo proposuit ex adverso, quod ipsum capitulum hoc audito confundendum allegans anquam inviolabilitate observatam, iuxta quam nullum, non esse conscientiam, eam emittens scientiam, in summa confundendo haec genitio admiscent: ne contra hoc fieret quantum cum nulla nunc probabat vacaret, antequam mutatio vel excepcionis literas receperisset) ad fidem. Agathicu[m] appellavit: & infra. Nos igit[ur] attendentes quod non generis h[ab]et, sed virtutum nobilitas, virga: honoris gratia. Deo faciat, & idoneum servitorum, ad regesque non multos fecundum canem nobiles & pulchri elegit, sed ignobiles ac pauperes: eo quod non si primitus accipio apud plenum & vix ad culmine dignitatis (pedum ad prabendas) vari eminentes scilicet reperi, exceptio[n]e huiusmodi non duximus admittendas: & infra. Discretio vefra manda- tia, quatenus sibi consenserit predictam prabendam ostendit, quando ipsa dicto I. Episcopus contulit memo- ram, quoniam ad eam recipi faciat.

CAP. XXXVII.

Si mandato prouidetur in ecclesia, non potest de ecclesia provi- datur.

Idem.

Cum i[us]l priori sancti M[ari]i derimus & in manu- cula et Gu. f[ac]tio[n]e in aliqua ecclesia civitatis vel d[omi]ni. L[oc]ac[i]o[n]e apostolica providerit: idem p[ro]fessio[n]e g[ra]m[atica] ecclesie sancti P[etri]. de vice rectorem autem hominum in illius est designare: in qua res[pons]o[rum] eccl[esi]e clerici eligi conuenit, excommunicatio[n]em sibi nihilominus profertur in rebello[n]e. Cumque mandatum huiusmodi se a[di]al[ia] non exten- da sit, sed rectior vel dignitatem nostrae f[ac]tatur & in- tentio, cum pro simili beneficio iustio nostra manat & mandamus, quatenus tam infirmitatem huiusmodi, quam concomitantem f[ac]tientem proprie[te]t, hoc latam de- mandare non tene[re].

DE CLERICO AGROTANTE VEL DEBILITATO.

TITVLVS VI.

CAP. I.

Clerico agrotanti integr[er] percepit fructus beneficii sui.
Gregorius Cambio Episcopa Verbi etenim.

Cum perculo corporalis: [& infra.] F. tuam hor- tam, quatenus latorem praefentium ad percipienda que confitent sunt ab eccl[esi]a tua, agri- tu[m] non debet impedi[re]. Quia si alii ejus essent ex- c[on]stituti detiniri, forte non posset, qui militaret eccl[esi]e, inquit: sed secundum eis ordinem quicunque ei si- stent, poterant ministri, de ipsa exiguitate, que eccl[esi]a potest accedit, fraternalis tua praebeat agro-

CAP. II.

T[em]p[or]e, cui metueta palma cum duabus digitis est abscessu, mihi[us] ad latorem, sed certe sacerdotibus fungi potest.
Eugenius I Papa.

Plasterum m[od]i, cuius duos digitos cum medie- tatione a pedone abscessu significasti, missam

non permitimus celebrare: quia nec securè proper de- bilitatem, nec sine scandalo proper deformitatem a membris hoc fieri posse confidimus.

Ipsum autem exercitii officii sacerdotalibus fungi mi- nimè prohibemus.

CAP. III.

Si rector ecclesie sit leprosus, dandus est ei coadjutor.

Lucus III.

D[icitu]r b[ea]t[us] rectoribus ecclesiastis leprosa macula usque ad adeo infelis, quod altari servire non possunt, nec fine magno scandalo corum, qui sani sunt, ecclesias ingredi: Hoc volumus tenere, quid eius dandus est coadjutor, qui curam habeat animarum: & de facultatibus eccl[esi]e ad sufficienciam suam congruam recipiat portio- nem.

CAP. IV.

S[ecundu]s rector ecclesie sit leprosus, ab administrationi officio removetur, sed ad bona ecclesia sufficiatur.

Clemens III. c.

T[em]p[or]a d nos duxit f[ac]tio[n]es: confundendas: & infra. De fa- cerdote, qui divino iudicio leprosa morbo reperitus in paroecial[is] ecclesia praelationis officio fungitur: Dici- mus quod pro fandalo & abominatione populi, ab ad- ministracionis deber officio removeri, ita quod iuxta fa- cultates eccl[esi]e sibi necessaria, quoniam vixerit, mini- furentur.

CAP. V.

Episcopo quod prepter morbum incurabilem pastorale officium exercere non potest, dandus est coadjutor.

Innocentius III. Arclaten. Archiepiscop.

E[st] X parte tua fuit propositum: quod cum Auracien- sis f[ac]tio[n]e Episcopus gravi morbo & incurabilis fecerit per quadriennium laboravit, ita quod pastoralis officium non potest ullam exerceere, princeps terza illius, ac cives civitatis ejusdem a te possulant incellantes, ut ipsis (cum sis metropolitanus eorum) studeas providere. Veram cum ipsum ad celumpon compellere non possi, nec de- beas ullo modo, nec afflito officio fit addenda, immo po- tius ipsius misericordia, & eccl[esi]am salubriter sibi commissam gubernaveristi: nos volentes tam Episcopo, quam eccl[esi]e providere, mandamus, quatenus illi coadjutorem ad- locies virum proprium & honestum, per quem tam Epi- scopo, quam populo utiliter consulatur.

CAP. VI.

Breve est, & non summatur.

Honorius III. Episcopo Averan.

Consultationibus: & infra. Archidiaco[n]o autem, quem motu, paralytic laborantem, officium im- gurgi adseris amissile, coadjutor est merito adhibendum.

DE INSTITUTIONIBVS.

TITVLVS VII.

CAP. I.

Numerus clericorum debet infinitus in eccl[esi]is collegiatis, secun- diam facultatem ipsarum.

Ex Concilio Arclaten. f.

N[on] amplius suscipiantur in monasterio mona- chorum, aut clericorum, seu etiam puellarum, quam quot se regere de bonis eccl[esi]is absque penuria possint.

a deformatiōnē, b Pol[li] Conc. Later. sub Alexand. III. p[ar]t[ic]e 4. & c. eod. tit. in 1. compil. c In uo[lo] ita: Clemens III. Pittav. Episc. d Ca. eod. tit. in 2. compil. e Cr. unicus, eod. tit. in 3. compil. f Arclaten. Auracien. Auratens. g mi- ferandum. h al[ia]sta, eo quod sp[irit]us. i Hac est syodus Arcl[ati]o[n]is. sub Carol. Magn. In p[ar]t[ic]e 2. habetur hoc ibi ca. & ca. i. eod. tit. in 2. compil.

Nan

C A P . II.

Laici in canonicos non possunt institui.

Eugenius. ^a

In ecclesia ^b vestra certum numerum canonicorum (sicut nobis innotuit) communiter instituere curavisti: [i & f.] Cum laici non debeant in canonicorum numero computari, nec vos debeatis differre, quo minus statuum numerum de aliis clericorum personis sufficiat: tales ad supplementum numerum invente eritis, per quos Deo in divinis officiis per ecclesiasticos ordines congreue servatur.

[i Et institutionem vestram religione firmare juramenti. Unde quia illo numero successu temporis diminutio, in dubitatione deducit, utrum ipsum de institutione canonicorum supplere possit, cum laici computatis, qui in ecclesia vestra canonicos titulo numerantur, statutus numeros sit implitus, ut hec ambigutas a vestri cordibus auferatur, nobis videtur quod.]

C A P . III.

Institutione beneficiorum sicut et ad Episcopos, vescorum officiales.

Alexander III. *Conuentus. Archiepiscopo, &*

eius suffraganeo.

Ex frequentibus querelis dicidimus, in partibus vestris confundendim pravae a multis retro temporibus invaluisse, quod clerici ecclesiastica beneficia sine confensu a Episcopi dicoec, vel officiis suorum e (qui hoc de jure possunt) recipiunt, minus quam decet cogitantes, quomodo id a Patrium sanctorum est institutionis alienum, & ecclesiastica contrarium honestati. Unde cum tu frater Archiepiscopo, ex officio tibi committo, tam inquam confundendum de provincia tua ve lis (sicut debes) radicem extirpare si tam in illos, qui ecclesiastica beneficia taliter occupata sceleriter detinent, quam in eos, quide cetero occupare presumperint, excommunicationis sententiam protulisti. Nos itaque eandem sententiam ratam habentes, & eam auctorita Apostoli confundantes: mandamus, quatenus clericos ipsos, qui ipsam sententiam incurserint g, nisi congrue satisficerint, abolire minime presumatis.

C A P . IV.

Ultra facultates non debet quin institui in ecclesiis ecclesias.

Clemens III. *clero Confianopolitanus.*

Autoritate b Apoll. fedis: & infra. Statutus institutus carum sufficiunt i, vobis institutu invitis.

C A P . V.

Cum in ecclesia operari extraneis institui, non debent instituti ecclesie certa origine tantum, sed undecim sint, dum ramen sint idonei.

Innocentius III. *k. Sancti Marcelli, & S. Susanna*

Cardini. Apoll. fedis legat.

Ad l decorum: [i & f.] Sicut nostris m auribus affl fugitum, Confianopolitanus Patriarcha aliarum nationum clericos spemps, Venetus tantum in Confianopolitanis ecclesiis fatigat collocare, non attendens quod in omni gente, qui facit justitiam, acceptus est Deo, nec sanctuarium Dei convenit iure hæreditario possideri. Quocinque mandamus, quatenus moneatis eundem, ut viros literatos, n & alias

^a In aliquo manuscrite: Eugenius Papa. ^b C.3. ed. rit. in 2. comp. Relate autem Contra additum his omnia a Ramundo ex antiquorum. ^c Post Com. Lat. p. 28. c.ii. & c. i. eod. rit. in r. comp. lit. d. affixa in antiqu. e. episcopum. f. Vid. liones. C. de dec. l. 10. g. murexum. h. C. i. rit. de jud. in 2. comp. i. sufficiant. k. D. sancti Marcelli. & una vetus ista: P. sancti Marcelli, & B. sancte, etc. l. C. i. eod. rit. m. 2. comp. m. al. ita, sicut nostris est aurib. intimatum. Ador. io. n. Literati ista debent recipi in canonicos sicut nobiles: ut non in locutum in glossa. pp. proficiat.

^a idoneos, undecimque originem duxerit, in prima eccliesi, & maxime in majori, infinie non posse, alioquin indignum se redder, ut vos alium determinatum ad ejus obedientiam compellatis. Ne i. illi muliere potestis, quin hoc notis auribus insatis, ex his ipso, an verum est, quod super hoc vestis situr promississe, conjectre valeamus.

[i Et commodum iam ecclesia S. Sophia, quae domus clefaram, quia fuit in urbe Confianopolitanis amplissima, pertinere, ut literati vesti, & honestate morem proficiat, liber mundi partibus venienti, instituta donata a via Veronis.]

C A P . VI.

Institutiones & custodiae postrit de jure finali at vel in secessione, & pendente iure cum divisione ipsius secessione, b.d. Vel sic si postrit ipsius institutio, ei non in communione non spectat, pendente iudicio proprietas ipsius funditur.

Idem Helen. Episcopo, & Achacius,

Novicien.

Cum venient & ad Apoll. fed. Archidiaconi: *Chimundia, & procurantes Eboraum Archidiaconi: pi: ex parte Archiepiscopi fuit propositum, quod inter custodiam, & custodia ecclesiæ nominis eum in dioecesi sua predictam tam de jure, quam in munere, quam de conuenientia generali. Venerabilis prædecessores ipsius quibusdam Archidiaconi habuerunt tam institutionem, quam custodiam petenti commiserunt: [i & f.] Inter alia vero Archidiaconi ipse respondit, si quod Archiepiscopum institutum, quam custodias, non petens Archidiaconum, se erat, sed perpetuo de consensu capituli in hisdem i concessione donavit. Cum autem archidiaconus ipse in continua possessione, tam sacerdotum, quam de libertatum multorum Archiepiscoporum & Archidiaconorum temporibus existet, & Archiepiscoporum institutione & qualibet concorditer ipsi ecclesiæ institutum auctoritate, quod ipsum concorditer invenit & custodis vacuum ecclesiæ excepto, in proprio timore, ne si negaret expresse, cum nonne in chidaiconatu i possessionem adeper, vel negat, nonne patrum factum eius, vel divinitus differente, nonne quod non solum de illo, sed de omnibus redimicere quod sibi placet: [i & f.] Non ignoramus, quod sicut fuitus Archidiaconum esse in plena libertate, eiusdem archidiaconatus possessione vacua esse, probatum legitime fuerit ex adverso, liberum ea Archidiaconis ab Archiepiscopo perforce vel concessas: cum in hoc casu tam ante, quam post, a ipsa fuitus etiam conesse, Archiepiscopatus auctoritate, poterit licet tangere ius, vel donec legem habeat, batum fuerit easdem libertates. Archidiaconus qui non poterit ad eos, sciente refutare, hanc Archiepiscopum qui non modo preest, V. V. de Chelydo quendam arch. Eboraum illa die in multis recordat. R. Ray. Anglorum de gratia fratrum monachorum in Episcopum post electio, sive reiunam tangere ius, ad autem archid. R. Ray. refutavit, quod cum multa resumptum imponatur.*

[i Eas filii autem temporis nostri, & alii, qui non poterant ad eos, sciente refutare, hanc Archiepiscopum qui non modo preest, V. V. de Chelydo quendam arch. Eboraum illa die in multis recordat. R. Ray. Anglorum de gratia fratrum monachorum in Episcopum post electio, sive reiunam tangere ius, ad autem archid. R. Ray. refutavit, quod cum multa resumptum imponatur.

a. & Atios. b. al. rit. nec vnu. c. C. i. rit. in 2. comp. d. in omnibus antiquis de jure, & ille f. al. auctoritatem. g. contradicunt, h. idem vnu. i. auctoritatem k. impetrat, l. easdem locutiones. m. ipsa.

[anno H. Reg. Anglie apud Cartulam fidem episcopalem vellet de
nuntiari, quia eboris archid. Richem, ladebarat : Rex ipse a bo-
re T. eccl. episcop. Eboracen haec hinc postulavit, ut in recom-
pensatione capitulo parti, quia fidere habebatur archidiaconus
memor, et predictus consideret dignitatem. Archiepiscopus autem
quasi dignatus precium postulavit.]

[Sicut ibi auctor pars replicavit ad versa, quid si renun-
ciaret alijs archidiaconus non vocares, per hoc tamen esset
Archidiaconus repetens facultas adempta : sed Archidiaconus li-
berius si non reperire diebat, cum eu libere sicut prius, quan-
do ipius veniens ad fidem Apostolicam, uteretur, & earum
officium gaudere. Sed & contra hoc iterum replicabatur, quid
non habebat in quadam ecclesiâ fui archidiaconus non
pro te deputatum officio postulavist, sed talu infinito pertine-
re a ipsius tali officio nunc ipsiarum libertatem pessime gaudebat.
Quod Archiepiscopus respondit, quid per Archiepiscopum
in istis, sed confermas potius postulavit, hinc quod seipsum in-
fonsionem agnosco volunt.]

CAP. VII.

Iul quoniam suatu collatio dignitatis, seipsum instituere non
potest.

Idem Episcopus Tracien. & Archidiaconus Parisiens.

Civis & ad noctam: & infra. Illud autem nolumus
Civis ignorare, quid postquam M. fuit Abbas effi-
cacia, custodia de jure non potuit obtinere: quia
cum non abbas ad ipsum pertineat donatio tam cu-
mum quam diuinum dignitatem, ac etiam præbenda-
num ecclesia Paracen. custodium ipsam, recipere non
potest: & cum inter dantem & accipientem debeat
etiam deponere: sed nec ab alio, cum jas conse-
nti alii non haberet.

50

DE CONCESSIONE PRÆBENDÆ, ET
ECCLESIAE NON VACANTIS.

TITULUS VIII.

CAP. I.

Officium suum in beneficio viventis, deponendum est.

Gelafius c. Papa ad Ro.

Q Vi e in vivorum sacerdotum loco ponuntur,
hoc ipso sunt ex ecclesiastica communione pel-
luti, quo e passi sunt successores vivis sacer-
dotibus adiberti.

CAP. II.

Tuquus non vacanta concedi vel promitti non debet: & cum
vacante, concedi debet intra sex mens. quibus clausi ex E-
piscopis si capitulis, & contra, dum non ad proximum super-
nitendum collato.

Ex Concilio Lateran. *

Nilla ex ecclesiastica ministeria, seu etiam beneficiis
vel ecclesiis tribuanis aliqui, seu pronuntiant
nequeant vacare: Ne deliderate quis mortem pro-
vidi videntur, in cuius locum & beneficium se credide-
re possint. Cum enim in ipsi etiam legibus gen-
tium inveniatur inhibitus, turpe est, & divini plenum
immodicione judicii, si locum in ecclesia Dei futurum
exaudiens expeditio habeat, quem ipsi etiam genti
honestamente curantur. Cum vero præbendas eccle-
siatas, seu qualibet officia in aliquo ecclesia vacare
congeria, non dicit maneat in suspense, sed intra sex
mens personis, quia dignæ administrante valeant, con-

CAP. III.

Beneſias vacante confringuntur, non obſtantē appellatione illa-
rum, quibus primita fuerant antequam vacarent.

Alexander III. Eboracen. Archiepisc.

R Elatum e est auribus nostris: & infra. Consulta-
tioni res raliter respondit, quid cum in Lateranensi
concilio promissiones factæ de ecclesiis non vacantibus,
sunt caſta: p̄texū appellationis eorum, qui dicti pro-
missionibus innuntiatur, omitti non debet, quin ecclæpia,
cum vacavent, de perfonis dōcīs orāinentur.

CAP. IV.

Si scribitur ei, ad quem ſcribat collatio, dato executori ad pro-
videndum per prefationem literariorum collatori ſaldam, adſcri-
bi præbenda: ita quid collatio alteri ſalda non tenet. b. d. secundum
verum inſcriptionem, vide ea, si capitulo ed. tit. in 6.

Innocentius III. prepoſit. & capitulo
Cambracen.

P Roposuit d nobis T. Presbyter, quid cum C. Papa
pred nosſter pro receptione ipius in fratrem, & adſigna-
tione præbenda ad donationem vestram p̄fectantis in
ecclesiâ veſtra proxima vacatura mandatam Apofollum
cum vobis definaliter, decano Remensis executori con-
ſilio, decanus ipſe vos consummares inveniens, ipium de
præbenda primo vacatura in ecclesiâ veſtra, quæ ad do-
nationem capitulo pertinet, auſtrorite Apofolica inven-
titivit: [i &]. Sed cum præbenda quæ ad donationem
vestram p̄fectabat, in ecclesiâ Cambracen, vacasset, eam
alii aſsignatis: [2 &]. Idem [autem] prædec. noſt.
quod ab eodem decano ſadū fuerat, ratum volens ha-
beri, collationem præbenda faciat à vobis penitus irri-
tavit, & cum de ipſa per annum inveniuit. Licer autem
intentionis noſtre non fit inveniatur de vacaturis
factis contra canonum inſtituta ratas habere, qui fecun-
dum plenitudinem potestatis de jure possumus ſupr̄ iſi
difpenſare & attendentes tamen quid idem Presbyter
non de vacatura, fed de vacante per pred. noſt. fuit inven-
titus, utpote qua post collationem confeſſionis à vobis
facta intelligebatur vacare: mandamus, quatenus amo-
to ab ea præbenda quolibet detentore, eam ipſi cum ple-
nitudine honoris canonici adfigentis.

[1. Sed cum ipſe decanus morie p̄ventus, in negotio ipſo ul-
terius non potuerit procedere.]

[2. Cum autem propter hoc idem Presbyter ad ejusdem pra-
dec. noſt. preſentiam acceſſet, ſicut ex litera eius nobis inno-
ritus.]

CAP. V.

Semeſtre ad eligendum ſeu confeſſionis à jure p̄ficium non
curerit legimi impedito, nec impedi curare, niſi à die notitia 14-
eationis. b. d. Et eſt textus multum allegabilis & quodidam.

Idem P. Sand. M. in via lata Dia. Card.

Apof. fed. leg.

a. In Cod. Barb. Ita. ubi ad eum ſcribat collatio. b. ordinem-
tur. c. Cj. oed. tit. in 3. comp. & c. 2. de statu &
qualitate comp. & ſub Alex. III. c. f. Ca. 2. ed. tit. in 1.
ca. 3. ed. tit. in 3. compiliat. & Vid. Fridericum confil. 290.

d. Ca. 1. ed. tit. in 3. compiliat. & Vid. Fridericum confil. 290.

e. De hoc articulo, vid. Felmon in c. pofulati. infra.

f. De ref. veri. quartus cap. Addit. notis hujus loci, quibus declaratur
gloria in verbo difpenſare.

Nnn. 2

Via & diversitatem corporum, diversitas sapientiae sequitur animorum: [1 & inf.] Conquerebatur inter exteram Eboracen. Archiepiscopis, quod cum ad eum in ecclesia Eboracen. & alius suis ecclaeis collato pertinat prabendarum tempore suspenzionis ipsius, & postmodum etiam quidam praeter eius auctoritatem se intrerunt b. in ipsas: [2 & inf.] Mandamus, quatenus eos, qui prabendas vel dignitatis ecclesias Eboracen. vel aliarum ad donationem eius pertinetas praeter auctoritatem acceperint c. ipsius, ad eas resignandas monitione prima excommunicacionis sententiam, & subfractioinem aliorum beneficiorum, non obstante confirmatio- ne a fed. Apoll. obiecta sua forma communi, qua confirmari beneficia & prabendas, sicut iustis & pacifice possidentur, appell. re. compellas: Nisi forte aliqui ex vel speciali mandato Apol. fed. vel auctoritate Lateranen. consilio ab Eboracen. capitulo sint adepti: Sic tamen, ut tempus suspenzionis in sensu nullatenus computetur: cum illa Lateranen. concil. constituta contra negligenter tantum fuerit promulgata: & tunc si voluerit, non tamen valuerit Archiepiscopus ipse in conferendis prabendis propria potestate: a qua & si fuerit, ex culpa suspenzionis, non tamen ad ipsium capitulum ex illa culpa prabendarum erat donatio devoluta: sed ad illum tempore suspenzionis f. illius, prabendarum donatio pertinebat, qui praeter eius defidans & negligenter poterat prabendas donare. Tempus etiam quo ad Apol. sed. accessit, & apud illam permanuit, vel recessit ab illa, intrisca mensis nullatenus computetur. Semefre autem tempus non a tempore visitationis prabendarum, sed motus ipsius potius volumus computari.

[1] Ne plenaria ecclesiastica iurisdictionis in plures dispensatione ualeferet, sed in uno patru collata vigeret, Apol. sed. Dominus in B. Petro universarum ecclesiarum & conditorum Christi fidelium magistrorum contulit & primatum: que retenta fibi plenariae prefatis ad implendum laudabilem officium favorare, quod in emendatione jam constitutus eam destrictrice, multis in partem facultati evocavat, sicut sicuto diuersi cauillus & honoribus in aliis: ut nimirum iuri substricti, nec iurisdictionem suam in aliquo minores. Cum autem ex sapientia auctoritatis officio tam singulis quam singulorum materiis potestibus, iustitiam nec posse nec debet denegare: sicut iustitia & iudicium sit preparatio felicitatis: nos qui ad ejus regnum sumus, hanc immixtis vel infissi, vel affixi, fratribus & Coepiscopis nostris ad nos clamantibus non possumus in iustitia non deficere, aut quod iuste posulaverint non audire, nisi forte circa exhibendam ei iustitiam fuerint inventi remitti: sibi quoque negligentibus inveniueris reddenda viscera fiducia. & commissari nostra sollicitudini partem minus laudabiliter excequuntur, si forte, quod absit, nos vidimus vel declinare &弃, vel non audiimus posulantes. Hac autem ratione diligenter induxit, venientem ad Apol. sed. & n. Eboracen. Archiepiscopum benignè recipimus, & multiplices curavimus ejus querela audire.]

[2] Et in hoc & in aliis p[ro]p[ri]is ejus non modicus derogaverunt, quidam etiam in quadam abbatis diec. Eboracen. post intercessionem ad nos aperiacionem irreferant, qui ab eo nec confirmationem suum, nec benedictionem gratiam posulaverunt. Volentes igitur ostium Archiepiscopos per tua sollicitudina industritias provident, dif. v. per Apol. sed. & d[icitur] de sua mis. sen.]

CAP. VI.

Non valens littera ad beneficium impetrare, qua de alterius sollicitate facti possentes non faciunt mentem, hoc dicit, sollicitum verum & communem intellectum. Et efficitur multo-

a C. sed. iii. in 3. comp. b hinc dico, qui dicetur minister: de qua vide Calderonian. conf. 7. tit. de verb. legi. c recipiunt: d Codex Barberini ita: & tunc si valens non tamen vestit. & c. e. f. ipsius. g vid. papill. ff. de priv. cred. & l. grav. ff. de his quis nos. infam.

ram allegabilitate, & habet materiali quantitate: & facilius matem salutem.

Idem Basili. a Episc. & Alia. S. Mat.

C Vm b nostris fuerit olim auribus inservit, quod preceptum est, ut secundum statuta Lateran. const. ad non finalis dem donatio devoluta: Episcopo & canonicis uuln. mandauimus, ut praepotituram ipsam theofanum illi conferrent, quibusdam super hoc extenuantibus: & infra. Verum praefat Episcopus & canonicus receptis praepotituram praedictam non vnde dicitur: quia hic ille, qui praepotitus fuerit, in primo sufficiet adsumpus, ad ipsam tamen praepotituram confectionem habet denio fuerit ab ipsa etiam exponit, & eam sicut ante postulat. Quod dicitur de utriusque dico de jure vacante auct. Apol. praefato devolutam: [1 & 3.] Auditor igitur super hoc donum non mandato, nosf[ecit] decretiv, quod vel memoriam omnium factum fuerit obtulit literarum notitiae, ut quod falsi suggestio[n]em, & veri suppositionem hanc approbata, cum praepotitura fuit disponita concessa fuisse, cum ad reignificationem ipsius ff. frontis non compellatis. Deinde Laufan. capitulum ad omnem eam ethesaurio supradicto diligenter ministrare, procurare.

[1] In eis p[ro]posita cum praedita & aliis sicut in eis, cum Subdiaconia nostra recte, manu per auctoritatem quod postquam dominum suu Sedis Episcop. pp[ro]posuit Laufanen. sicut in Episcopum confessorum Lauf. & praepotituram illarum iterum contra factum hanc anno ecclesia sua, nec non & antiquum confutandum antem sicut Episcopus Laufanen. uideamus cum plurimum scimus & neglegimus: cuiusque Episcopii & canonici facta sunt: quid a canonico, sed sicut facta facta se habet: vi: cui tangenti p[ro]positio a canonico etiam significat in impensis. Item autem vero iusthesauri p[ro]visorii ad ff. Rom. accedit, & supradictis manu[us]que cum Episcopo quidam a canonico sed, n[on] p[ro]positum sicut fugerunt: quare super alegationem p[ro]posito fuit leno[re]travi: a nobis, quid a canonico, sed sicut facta facta se habet: q[ui]d dicitus Sedis Episcopus ad p[ro]positum h[ab]et, & q[uod]a fierat ad regnum episcopatus efficitur, p[er] imponit suu Seclu[m] utilem, necessarium, convenientem autem que iusthesauri supponitur: Econtra vero per nos munera proponat, & ratiocibus seu propositis illas utere, manu[m] frumenta, & vacantes scilicet iusthesauri Lauf. ad h[ab]itu[m] ad quen fierat secundum statuta canonicarum servata, conciliari: ratione uisus ad modicum ministrantur, q[ui]d dicitus Sedis Episcopus ad p[ro]positum h[ab]et, & q[uod]a fierat ad regnum episcopatus efficitur, p[er] imponit suu Seclu[m] utilem, necessarium, convenientem autem que iusthesauri supponitur: Econtra vero per nos munera proponat, dicitur etiam p[ro]positum illas ut ratione vacare, & q[ui]d illi quantum erat donum, non sicut Episcopus concedere p[ro]positum, eum scilicet secundum concilii praediti, qui recepit, dicitur enim contra facta facta se habet: q[ui]d dicitur: larens proficit p[ro]p[ri]am: sicut facta facta se habet etiam mutis affectionibus: quid pro ipsa sicut Episcop. p[er] imponit: & secundum & necessities: quid manu[m] usci sui suffragia, quam sua coequi[us] eti[us] sed & indecessione, q[ui]d manu[m] usci potest, & quid illi quantum possit p[er] imponit p[ro]p[ri]am: & secundum & necessities: quid manu[m] usci suffragia, quam sua coequi[us] eti[us] sed & indecessione, q[ui]d manu[m] usci potest, & quid illi quantum possit p[er] imponit p[ro]p[ri]am: & secundum & necessities: quid manu[m] usci suffragia, quam sua coequi[us] eti[us] sed & indecessione, q[ui]d manu[m] usci potest, & quid illi quantum possit p[er] imponit p[ro]p[ri]am: & secundum & necessities: quid manu[m] usci suffragia, quam sua coequi[us] eti[us] sed & indecessione, q[ui]d manu[m] usci potest, & quid illi quantum possit p[er] imponit p[ro]p[ri]am: & secundum & necessities: quid manu[m] usci suffragia, quam sua coequi[us] eti[us] sed & indecessione, q[ui]d manu[m] usci potest, & quid illi quantum possit p[er] imponit p[ro]p[ri]am:

a Aliis: Basili. Episc. al. Ali. Ragi[us]. & lico. 391
Abb. Ep. b C. 4. sed. iii. in 3. comp.

alium literarum infraeis dignatur auct. Apoſt. conſirmare,
et ipſa pofſit. Sed unius, Epifcopum amovere.]

CAP. VI.

Vix confit. collatum per baluſterem poteſtatem, per
expromptam diſputationem & renuntiationem, non debet pofſicio
videtur.

Idem Archid. a Rhaemondia.

Pot. elecione & confirmationem Epifcopi Elen.
Vizant. Archidiac. onatū Richmündi, quem tenuer.
Eboracen. Archiepifcopus, cum tibi propria libera
fante conceſſus, dicitur. capitulo in mandatis ut
Archidiac. conciliorum recipi procurantur: cuius no
dificant mandato parere: quia prædece. noſt. inter alia,
qualeano & capitulo Eboracen. fuso privilegio noſi
ne inſtitutio, ordinacionem canonorum seu perfo
rum liberan effecit. ut videlicet idonea & ho
moſa, cui Archiepifcopus vacante in ecclſia
fauorem, præbendum vel dignitatem duxerit b con
fitem. fecondum antiquam ipius ecclſia conſue
tationem prefentare Decano & capitulo ſupradictis:
i.e. Si quis e contra conſuetudinem huiusmodi in
enī ipa effet per aliquem introductus, nec pro per
fonis ipa latrone habetur. Quod si Archiepif
copus in omnino latrone habetur. Non debet ipa
procurare idoneas non conſerter, licet Dec
can & capitulo auctor. Apoſt. iuxta ejusdem concil
tus conſerter. Cum igitur in literis Archiepifcopi
dicto reprobato, ut Decano mentio nullatenus habe
tur, petens manum debet in capitulo inſerviri, ejus
modo emittit contradictionem: & infia. Ipfius igitur
inſtitutione propter prætermißas rationes à capitulo re
prouta ipi intelligentes Achi diac. onatus donationem
alio, tam auctor. Lateranen. concil. quam induit fibi
pontificis decretum, R. de famo Cadmundo & illius
ministris conculerunt, inſervientes eundem de iplo, &
ſollemni inſillantes. Proceſſu vero temporis praſu
ta Archiepifcopus poſt reſignationem & abjurationem
ne fidam, & recepto ab iplo, eidem Archidiaco
natum conſiderat: qui Archidiac. onatum iſum,
cum ratione priua, quam fecondū conceſſionis, fi
bi aliam, per fedem Apoſtolicam petiit conſermari:
[i.e. i.e.] Quoniam conſtituit nobis Archidiaco
natum ſediuſ tibi per Eboracen. Archiepifcopum
prius haſte conſellum, & quod inſtituto faſa per
ipſam, ſecondum juris ordinis minime reprobata, Ar
chidiac. onatus non vacans, non potuit nec debuit in ali
ante tranſitteri: memorat R. qui contra iustitiam regu
lare Archidiac. onatum alterius procheſti ſe conſenſit, ſu
per modum ſilentiū imponendum: ſententialiter
deſcenſores, ut inſtituto faſa per Archiepifcopum de te
ſentient ecclſia. Exinde f. li ſuper renuntiatione, vel
abſolutione, vel aliquo paſtimorū aliquis, qui velit &
valit, adverſus eum quicquam duxerit proponendum: or
dens poterit indicatio expiri.

[i.e. i.e.] Ad eos q[uo]d in ordine taliter reſpondebat, quod
in Dicte mentio in littera Archiepifcopi directe capitulo expro
ficiatur effit, tamen ob hoc excludere videtur poterat vel de
bet. Ad efti præterea quod ſeconda eti facili, per adverſari
um ratiōne ratiōne ſe non poterat caro effeli, cui patet quod
ipſa Archidiac. onatus effit ſilentiū imponendum, & approba
rationem, ma tibi refuſio facienda, ex conſeſſione parti ad
iudicium ſe & laſpi ſe poteſta, offenderis nichil: ipſe namq[ue]
polumen retrograda in iure ex quo tempore Archidiaco
natus latronus ſe per capitulo fuerit agi gratias, reſpondit quod
non debet. Apoſtolicum p[ro]mōnum truenum completere. Cum
que in ſtatuta literarum infraeis conſolare Archiepifcopum apud
i.e. i.e. ed. m. o. compd. b ducet. c In multis an
tiquis & grecis. d Sub Alexan. II. c. 2. e Eadmundo.
f dicit. ſequitur verba.

ſed. Apoſtoli conſtitutio, & in ea per nos antiquam ius fuerit de
claratio, ut tempus quod Apoſtolicam ſedem accepit, apud iſ
lam permanent, vel reſoſt ad ipſa, non effe inſtrat tempus ſex me
ſiſtis computandus: liquido conſiderare diebus tempus illud Arch
iepifcopo minime concurſiſſe, ſed ſi etiam quadriennium effluſiſſe
ſer, ſicut etiam priori reſponſi, ſed penitem ulmo proposito pars
adverſa quod ex parte tua de iure fieri dicebatur, cum etiam tunc ar
ripuerſt iter ad ſed. Apoſtoli, veniendo, licet illud non fuerit contine
prefectus, impedimenti multiplicib[us] retardatus, interpretatio re
ſpoſare non poterat in exilio conſtitutio.]

CAP. VII.

Recepto in canonicum, ſeniori capitulum, provide, quam cir
ſuſit faciliſt. Idem C. carmine Tridentino a.

Cum super b quatuor Triden. & præbenda: [i.e.
infra.] Cum autem conſerter in canonicum Trid. a
ecclſia fuſte recepit, licet receptionem ruam faciat
contra Lateran. & concil. pars adverſa proponat, qui
tum probatum non extirrit, nec ipſi canonici videban
t ut ibi hoc opponere poſſe de jure, qui ſe fatentur te
contra flatu praſati concilii recepſiſſe. Sententialiter
decerminis, ut tibi, quam citio ſe facultas obtulerit,
præbenda beneficium in Triden. f ecclſia conſertratur
cum ex quo receptus es in canonicum, non debet care
re præbenda.

[i.e. i.e.] Quo vertebatur inter te & Epifcopum & canonicum Tridentin
tu & procuratore partis alterius in noſtra ſitu preſenta conſulta
ti, vobis H. Cardin. dedimus auditem, coram quo pro te fuit alle
gatum quid enim in m. O. Triden. Epifcopus patruus tuus ab Apo
ſtola ſide reverſus, Triden. canonico ragavijſet, ut te recuperet in
canonicum, ipſi te recuperari, nulla prima vel ſecondum habeat men
tione, qui ab alia tempore uigore mox locum in alio & capitulo ha
bentibus, & domus ipſiſa canonica ſibi aſſignatas poſſedat. Prece
raueris vero partis alterius reſpondebat, quid cum in Triden. ecclſia
certeris fit canonorum numerus, nos ei mandaverimus ut R. Subdi
cumento in canonico recuperent.]

CAP. IX.

Si habens præbendam, in eadem ecclſia recipit dignitatem cum
præbenda, vel aliam præbendam, vacat prima: & quāmvis a
ſuperiori ſit conſermari, tamen ualeat impetratio per alium faſa de
ipſa, etiaco tacito de poſſe alterius: qua colorata non eſt h.d.,
ſecondum verum intellectum. Panno.

Idem Epifcopo & Magistro P. canonico Hil
deſcendiſſi.

Literas & veſtas accepimus, quod cum pro D. cle
rico vobis ſupplerimus ut eum de præbenda vacan
te ſancti Vincardi Bremen. quam dicetabat ad donatio
nem noſtram fuſte juxta Lateranen. concil. ſtatutade
volutam, curaretis auctor. Apoſtoli. inſervire: [i.e. i.e.]
De facto [fuit] propositum coram nobis b, quod H.
propositus quondam ſimplē canonico ejusdem ecclſie
ſe de ipſa e in maiori ecclſia in canonicum eſt electus,
& poſſimodum anni ſpacio evoluto, in ipſa ecclſia ſan
cti Vincardi in propositum eſt aſſumptus, priorem
præbendam nihilominus retinens, quam in ipſa ecclſia
tunc habebat: [i.e. i.e.] Sed propositus allegabat,
econtra, quod erat ex conſuetudine generali, quod u
nus in eadem ecclſia plures habet præbendas, & cum
Archiepifcopus Bremen. propositum ipium de pro
pofitura in plena synodo infeſſire, tam proposituram il
lam, quām præbendam ei de canonorum conſer
vir aduenia: [i.e. i.e.] Vnde cum vobis dubium
reſideretur, utrum circa aliquis de una præbenda eligitur

a Tridom. al. ita: idem canonico Tridom. b Ca. s. eod.
rit. in 3. compil. c Tridom. d Tridom. e Alia ita: La
teran. conc. ſtatuta. f Tridom. g Ca. 6. eod. titul. m. 3. compil.
i. legiſt. in a. mng. & ita etiam habetur in antiq. compilat.
i. In omnibus antiquis: de ipſa in majoru ecclſia canonicum eſt
electus. k. com. mng.

396

statuta Episcopi non valeret, Archep. temes inflatio de vel
bas, quod quia tempus ei induitum a causa ius a temporali
declaratum fuerat, non cureret. His autem serm propositis

CAP. XL

Habens potestatem conferendi, potest de jure alieno malorum
tem conferendi primum beneficium, quod vacat.

Idem Episcopo & capitulo Laudon.

Constitutus b in praeterea canonizum humiliter intitulat, quae

frater Episcop. potestatem ei dedisti faciebat, ut possit
rendi praebeantur, quae e primis in ecclesia vena
vacatur: & Rhenen. Archiepisco. tunc Apol. h. in
vobis filii capituli d' autoritate nostra precepimus,
praebeant ipsa vacaret, personam illam, cui solent, et
conferre, sine interpositione alterius personae respon-
sabilem ipsam: [1 & 2.] Quocirca mandamus, quoniam
perlonam illam, cuius memoriatus H. factus est, po-
bendam, cum contingat eam vacare, e' ducenti annis
conferendam, sine contradictione quilibet admissi
& tu interior frater Episcop. praebeant haec
contra formam concessionei tui, confereamus in con-
sumas: [2 & 3.] Quia vero conceptionis a
consequentiem trahenter, fieri possunt finitima
nonica functionis s, per quam probitememur
beneficia concedi five promitti antequam uocamus,
quod huiusmodi occasione mandari, quaque
continer personalem, fraudem adhibere videntur, b
centia concedatur.

[1.] Affiruit etiam idem Solitudo, quid eam eff. apli-
cam sedem accepimus, ipse fuit prescens, apelle, post
Archiepiscop. si forte intrinsecus foederum auctoritate
vacare praebeantur, eam nulli conferre, nec usi flaminis
experita aliquem praeferantur ad illos, nisi quem duxerint
Sub. presentandum.]

[2.] Alioquin noviter nos dicitur, n. cancellarii, b
canonicus Parisior. dedisse in mandatis, ut vni ad nos vel in
appell. re. complicant, in virtute redirentur si quod prae-
terea a prefato Sudaciano ad nos legatum interponatur
concessionei filii factam de sacrae personae praebeant uocamus.
] Tamen utramque pars concorditer est confessa, quod in
pradicata ecclesia non erant distincte praebeant, nec cano-
nicorum numerus era certus.

Nos igitur intelleximus evidenter, statutum Lateran.
concilii de beneficiis ultra sex meses vacantes, locum
in hoc articulo nullatenus habuisse, eti fortè Haffenensis.
ecclesia canonorum patreter defectum. Vnde inflatio
episcopi quodcum ibidem instituit, credens sibi hoc ex
Lateran. concilio iteret. Instituti autem scientes, non
esse firmam institutionem huiusmodi, ad Mediolanum. Ar-
chiepiscopum recurrerunt: qui eosdem in canonicos
Haffenensis ecclesie ordinavit, & in coiporalem possessio-
nem praebeantur induxit, capitulo ejusdem ecclesie
prudentia adserens, tribus tantum exceptis, qui se in
Riunitio huiusmodi opponere curaverant: [1 & 2.] Tandem utramque pars concorditer est confessa, quod in
pradicata ecclesia non erant distincte praebeant, nec cano-
nicorum numerus era certus.

[1.] Tres illi dicebant sibi debere cassari, quia nec Episco-
pus nec Archiepiscopus sopraddicti de conceptione Lateranen. concilii
tunc in ordinatione illa poterant praeferant ecclesiam ordinare, cum
utique circa tempus eius induitum a causa, in ordinatione fuerit
negligens & remissus. Ha vero altera pars dicebat, quod licet in-

a. Abjudicari legitur in omnibus manuscript. & pontificis pro au-
ferri, quod & series indicat, unde colligis perperam in aliquo vul-
gari legi adjudicari, in aliis, abdicari: quod est faciendum. b. C. p.
eod. tit. m. comp. c. Constitut. d. Confessio. e. Lateran.
Concil. sub Alex. III. c. 8.

a Laudonem al. Laudon. b Cap. eod. m. comp. c. a
ita que primo eff. in sepla eccl. vacat, d. Capitulum. & laud.
f. In Conc. Lar. sub Alex. III. c. & t. f. eod. m. comp. b. Tit.
f. & d. de ref. cap. g. Tributar. h. Constat. i. propositio
i. Priori P. & Subpriori S. Priori. alio: Prior de P. &
priori S. Eritis unde. k. C. eod. m. comp.

CAP. XII.

Lateranen. concilium de beneficio ultra sex meses vacans
ad Episcopatus non extenditur.

CAP. XIII.

Idem Priori. i. Haffen. & Sopradic. f. Idem
Ex k tenore literarum vestrum acceptum, quia
cum cauam, que inter i. clericum ex ea pote, a
Abbatenu & conventum de Bello exaltra. h. p. p. p.
a

397 vicione veredatur ipsius. [1 & 7] Diuinus clericus post
liberum contellatam chartam quandam Monachorum ex-
hibuit, continentem quod primam ecclesiam ad domatotio-
nem suam adgadarent eidem. [2 & infra.] Nostrum attendentes, quod promissio predicta non te-
net uote contra statuta Lateran. a conciliu attentata:
namus, quatenus memorato clero super hoc siten-
tum imponeamus, ab impetione ipsius dictos Abbatem
& Monachos absolvatis.

[1 Vnde dominus committendam.]

[2 Reliquam per idem rebus probant, ipsi post promis-
sionem quo, licet potuerit coll. sibi querimus super hoc admensis
jura predicta: quae dicto Abbatem & Monachos ad affi-
psum sibi restarunt x. marchiarum egi cum instantia postulabat.
Iste atque iurauit, quid ratione premisso tempore, utpote
sua causa Lateran. concil. statuta, que probari per chartam ex-
clusum vobis est, non potest convenire afferentibus: alio ve-
niuntur amissi sententiis, super hoc hincinde coram nobis
non disputant, nequid jura si in hoc articulo dabantes in me-
no qd' alios procedere voluisti, donec super hoc recuperetis no-
minalia voluntatis: nobis invociter supplicatis, ut quid
si in parte agendum via degeneraret per nostras reddere lete-
ri omnes.]

CAP. XIV.

Obligatus pessima, qui promisit prouideremus patens.

Idem.

A Credere & ad Apostol. fed. R. clericis sum nobis
a ministracione monstravimus, quod cum promisisti
vobis propositum eidem in eccl. istituto beneficio cum pos-
sunt, sicut per literas judicis delegati inde confectis li-
quido apparuit: [1 & infra.] Nos autem confide-
mus, quod aliud eis prelatum promittere beneficii
alium, cum poterit, aliud cum vacabit: cum in
multis cubus se facultas offerre posset, in quibus colla-
tione electi in expectatione vacaturi beneficii differen-
ti mandamus, quatenus memorato R. (cum poteritis)
utilem beneficium adgreditur.

[1 Usu sicut in hac causa, non cura fuisse, allegantes coram
patente, quod tunc propositum vos mulieratu obligaret, cum vide-
re in fala contra Later. Conc. statuta, quid presummisse inhi-
beremus vacante beneficium.]

CAP. XV.

Si aliquid prelatum & prelatum, ut prelatum, potest conferendis
primi de ad alterum lapsu temporis non transi: facies si pra-
terne mense, ac concurse: quia tunc de capitulo transi ad prela-
tum, apud alium vacante, & eis textus multum allegabitis.

Idem.

Pophilanthi & perfid. Apostol. edoceri, ut cum ad vos
& Archiepiscopum vestrum simili, donatio prabendis
ecclesie vestra pertinet, utrum prabendis vacan-
tio domini penes Archiepiscopum ipsum remaneat, si
tam ita semel tempus neglexit ordinare? Ad
quod breviter, quid si vos & idem Archiepiscopus in
tempo prefecimus, circa hoc negligentes extir-
pemus ab illo ad vos, nec a vobis ad illum po-
tentia devolviur conferendi, sed secundum statuta La-
teran. concil. ad superiorum transi donatio: Nisi for-
tis Archiepiscopus non ut prelatus, sed ut canonicus vo-
luerit us habeat conferendi e. Et in hoc casu cum domi-
num impedit, dolus ei suffragari non debet.

CAP. XVI.

Ista non potest patrem promovere se presentarum aliquem
aliquem vacante, ut non dare potestatem presentandi ante-
quam beneficium vocatur.

a sub Alex. III. c.4. & mune contra Conc. Trid. scilicet 24. de ref.
c. 2. & c. 3. cod. tit. in 4. comp. c. 2. ed. tit. in 4. comp.
b sub Alex. III. c.4. & Virtus donata amba statu, cedant en-
tus, ut non vacans opinio, in l. si veri, & item quidquid. ff. fol.
c. 2. & 3. qd' qui proprio, ff. de precur.

Honorius III. Episcopo & proposito capituli
Cameren.

C um dilecta in Christo filia comitiss Flandren. a fe-
cerit promissiones de non vacantibus beneficiis ec-
clesiarum, in quibus jus obtinet patronatus, & donatio-
nes corum in manibus posuerit alienis. Mandamus quan-
tumus id tritum decerneret, inhibeatis eidem, ne sumi-
lia de cetero attentare prafumat.

NE SEDE VACANTE ALIQUID
innovetur.

TITVLVS IX.

CAP. I.

Vacante sede statutus ejus mutari non debet.
Innocentius III. Priori & conventui c
Glaston.

N ovit d. ille, qui seruatur est cordium, & espi-
tor secretorum, quod licet C. prad. no. ecclesiam
vestram exercerit cathedralem, ipsam Bathoni-
en. ecclesie uniendo, ut idem esset Episcopus utriusque: quia tam
en. huc unio adserebatur a nobis in grave praedi-
cium Glaston. ecclesie redundare, cum per ipsam dif-
ficeretur religio, & fraudaretur elemosyna, & hospi-
tialitas tolleretur: nos ad relevandum ecclesie vestra-
tum corporis intendere diligenter: [1 & infra.] Vos autem post obitum Bathoni. Episcopus humiliter
postulatis, ut quia tempus adveneras, quo fine scandalos
ecclesie vestra zama potest relevari & cum & Batho-
ni. ecclesia id ipsum pariter postularet, Rex quoq; cum
regni magnatus, & quidam Episcopus cum multis Ab-
batibus depositerent illud idem, ut unione penitus dis-
soluta, monasterium vestrum reduceremus in statum
antiquum, sub Abbatis regimine gubernandum. At-
tendentes igitur, quod Episcopali fede vacante, non de-
bet aliquid innovari, cum non sit, qui Episcopale jus tu-
etur, maxime ne plus favisse persone, quam ecclesie
vestrum, si quod eo vivente concessimus, post obitum
ejus subito mutaremus: petitionem vestram nequivi-
remus exaudire, autoritate predicta indulgentes f, ut
cum Bathoni. ecclesia de prefib. fuerit ordinata, jus
vestrum apud fidem Apostolicam prosequenti faculta-
tem liberam habeatis: interim autem sub cura prioris
idem monasterium gubernetur.

[1 Et quoniam alios ut videlicet ut subito p. nostri evacua-
remus in hac parte statutum, cum ei quantum cum Deo possimus
deferre ultimus, fecit & volumus, quia quantum cum Deo peti-
runt nobis nos fieri successores, invictum unione manente, sic de
cetero disformis, quantumcumq; bo. me. Lazarus Bathoni. E-
piscopo dispergit, frequenter ob hoc ad sed. Apostol. laborante, quia
flaus ecclesie vestra violabatur in melius relevatus. Vnde post di-
versos tractatus & deliberationes multiplices, quod per providis &
beneficiis auctor, nostra mandati super hoc existit ordinatum, ad peti-
tionem eiusdem Episcopi postquam alius a nobis non potuit obtinere,
Apostolico tandem curavimus minime rebatur.]

CAP. II.

Beneficia spectantia ad collationem pralati, non possunt conscri-
per capitulo sed vacante.

Honorius III. Episcopo g. [Cameren] & Magistris
V. & S. Canonice Suefani. h

Illa devotionis sinceritas: [1 & infra.] Ecclesiam
sancti Leucini, de qua Magistrum R. donationis no-
stra gratia precedente prabenda nomine de manda-
to nostro Capitanus Archiepiscopus invexit, sibi

a Flandorum. b al. ut similis de cetero attentare non pre-
sumat. c al. Camer. d Cap. r. ed. tit. iii. in 3. comp. P. Gal. 7. Sap. 1.
Her. 17. e Vid. L. aquitannum, cum nota, ff. de usq;. f. alii
auctor, prestatum. g al. ita: Episcopo Cam. & Magistr. &c.
alias Camer. h al. Suefani.

Nnn 4

duximus confirmandam: Non obstante concessione per capitulum facta alii, seu confirmatione nostra, si qua in forma communis appearat a oriente: cum nullum quoniam inventari cautele in iure, quod capitulum vacante fide, fungatur vice Episcopi in collationibus probandorum: nec in eodem casu potest dici potestas conferendi probandas ad capitulum per superioris negligentiam devoluta, cum non fuerit ibi superior, qui eas posset defato vel de jure conferre.

[1] Quoniam dicit filius Magister R. Decanus Tzajan, ad personam nostram & fidem Apostoli, audirem habuisse dictum, nos induxit ut eum pro sua scientia & probitatem in geramus in officiis charitatis, & eidem negare nullum quod secundum Deum fuerint concedenda. Vnde nos.

CAP. IV.

Sede vacante iudicium habendum contra ecclesiam non tenet.

Idem Episcopo Burgensem b

Constitutus coram I. præd. noſt. procuratore ecclesiastica Maria de Castro forti, & Burginem, c Episcopo predeceſſore tuo, datus procurator petebat ab eodem Episcopo restitutionem super libertate eligendi ſibi prefatum: [i & j. d.] Nos igitur depositiones testium qui vacante Burginem, a ecclie, & carente legitimo defenſore fuerunt, & recepti, duximus reprobandas.

[1] Quam etiam super terru ipius ecclesie & reb. aliis, quibus omnibus pars sua fidelitate fuit, inducatur. Lite igitur coram p. n. confitata super premis, & postmodum coram judicibus delegatis fidei confessionibus & recipi testibus, eadem causa fuit ad non infirmata remissa: procuratoribus igitur partium in nostra prefentia constitutis, cum super premis coram nobis duximus huiusmodi.

DE HIS. QVAE FIVNT A PRAE-
lato g sine conſenſu capitulo.

TITVLVS X.

CAP. I.

Non tenet alienatio rei ecclieſtice abſque approbatione capitulo.

Ex Concilio apud Valentiam.

Irrita erit Episcoporum donatio, vel venditio, vel commutatio rei ecclieſtice, abſque collaudatione & subscriptione clericorum.

CAP. II.

In temporali alienatione, quam fecit prelatus, taciturnitas capitulo habetur pro conſenſu.

Alexander III. Norvigen. Episcopo.

Continebatur b. & j. Con. t.r. quod concessio decimae ab Abbatisſa prius facta, si convenit scientie, & non contradicente facta est, robur firmum debet habere. Verum si ignorante conventu aut contradictione decimam prius prescelito H. concessit, & non post multum in temporis ad lenitatem conventus eandem decimam dedit eidem, secunda concessio debet preſedicari priori.

CAP. III.

Alienatio temporalis facta sine conſenſu capitulo, per ratificationem eius roboratur.

Idem Vigor. Episcopo k.

Cum nos l. jam pridem: [i. & infra.] Certum est de rigore iuris conſelionem illam non tenere, quam reclamante capitulo per predeceſſorem tuum conſtat factam fuisse: Niſi eam ratae postmodum habuerit.

a Apparet, alit. apparet, b Burgens, habent omnes Codicis Vaticani, uno recensori excepto, in quo legitur Burgensem, c alit. Burg. d Hac verba (j) defini in magis vetustis, sed habentur iam in recentioribus, e alit. Burg. f fuerint, g Pratalis, h Post Cencil. Lateran, sub Alexander. III. part. 47. cap. 5. & 2. god. titul. in i. compil. i tempus, k Vigor. l Cap. 3. eod. tit. m i. campili

[1] Si bene minime per litteras nostras in aliis, quod prædicto tuis redemptio capitulo ecclesie tua Asia, & in aliis de Openae ecclieſtico Debet. contrari, eam divulgare, & jam dicta fratribus sicut aduersa litteras nostras indepligant, & ecclesiam predicatione dimittit pacifico politione, non exſentientibus scriptis quod super hoc fratre facere a missione licet. Littera autem hoc tibi endulſificans, prædictum tamen temeremus & exhortemus attentionem, quatenus dico istum, pro reverentia B. Petri & nostra, ecclesiam ipsam quod modo prædictum ecclesie tua putes, jam dicta fratris in predicta quia deinceps prudentiam tuam ad commendationem & proficiemantiam locorum intendere, & quod idem præd. tunc pater puto, ita, nam & firmum haberi. & eam eadem ratio inveniā mittere forte non poterat, non obstante littera quod predictum hoc imperaverant, scriptum exinde redactum in suam stabilitatem confidere, quoniam.]

CAP. IV.

Pratalis sine conſilio capitulo infinito, vel defensio, & alia negotia ecclieſtice tractare non debet, hoc dico, & apud sequent.

Idem Harrolym, Patriarcha.

NOvit a tuz dictiones prudenter, quatenus dico istum, tui unum corpus fit, ita quod tuque, illi membra effe probantur. Vide non decretum, ubi aliorum confilio in ecclieſtice tuz negotiis, unum non fit dubium & honestatibus, & fandomibus institutionibus b contrarie.

Innotuit siquidem arbitriis nostris, quod in familiis fratrum tuorum Canonicon S. Symphoni, Abbat. & Abbatis & alias ecclieſticas personas infinitas, & consilio: [i & j. d.] Ideoq; id auctor. Apost. problematis & infra. Nos enim tales institutiones, & delectio carere determinimus robore firmata.

[1] Non confidant neg, attendere quandoe in se statuta S. S. canonum transgreſi.

CAP. V.

Summatum est supra capitulo proxima.

Idem edidit.

Quanto e: [i & j. d.] Frat. tuz mandamus, quod in concessionibus & confirmationibus, illi ecclieſtice tuz negotiis fratres tuos requires, & canorum confilio, vel fanoris partis, eadem pensat tractes, & que & fluuntur fuit flatus, & causas, & evellenda diffliges & elevatas. Abhincq; fratrum nomina interibz non finias, si quia ultimum sunt irrita & falli, & tu exinde quoniam poteris merito formidare.

[1] Major dignitate Domini dante praesone, non debet plus & aperte te in emibus eam diligenter & præstare labore, quid omnia videris sibi nota & representatione propter laudabiliter injuncte tribus sollicitudinibus officiorum diligenter, & utrumque, unde marari sumus, sicci mares non possunt quid in concessionibus & confirmationibus empta communione, tuz, confirmatione clericorum & laicorum circa te conservare, quoniam non sunt corpore ecclieſtice infusa, & interdum nisi spissas & ex eis concessiones & donaciones & confirmationes, & tazae orationis confitimus & voluntatem preſcribi, & tazae præcepta, & tazae ritus, & certitudinem nominis fratrum tuorum, & probitas, & p. 50. c. 1. b confitimus. c Post Cencil. Lateran. l. 1. s. 11. p. 1. 16. & c. 3. eod. tit. in i. compil. d. al. ut. e. l. 1. s. 11. que statuenda fuerint statuenda, & al. s. 1. s. 11.

CAP. VI.

Ecclesiæ collegia habet præsentationem, præsentabit prælatus de confusa capitulo, vel majoris partis, nisi de confuetudine, vel prius vulgo compatis fisi prelati.

Cœlestinus III.

Ea & noscitur: [i & inf.] Cum in provincia tua Episcopæ contingat, quid ad ecclesiæ, in quibus collegia ipsa præsentandi habentur, eorum Abbatæ aut per se, aut per litteras personas idoneas Episcopis dicuntur, & eis præsentant, & receptus, aliquando aut siquando post, Monachi contradicunt. Relponsum, quod in præsentationibus prælatorum intelligitur, quod sicut fiant de collegiorum suorum ad finem, sine quo non oculi firmatur. Unde si constitutit consensu, vel majoris & minoris partis, non adfuisse consensum, indictiones huiuscmodi convenit evacuari, alterantua & approbata confuerudine, vel concessa blesse, aliqui eori probaverint commissi tibi collegii adhuc in ecclesiæ seu beneficiorum collatione, utrumque conseruent.

[i & tunc sequuntur nobis est parte propositum, quod.]

CAP. VII.

Tenuimus, quando situs dicocepsani consensu facit laicos ecclæsiæ, quia ab alia ecclæsiæ habet in feudo ab antiquo, &c. vel Lateranæ consensum.

Isocentius III. Archipresbyter c. & Magister scholiarum d. Etatensis.

Cum Apofolica fides: [i & inf.] Sanè sicut ex libro vostra accepimus, cum ex una parte capitulum S. Stephani, & ex altera Monachii de Platæa s. super decimam qualiter in velutum compromisum arbitrius: illi Monachi proponerent donationem ipsius decimæ: illi quodam militum factam, & Bituricensis Archiepiscopi diceret, quæ accedente consensu, confirmatam fuisse, quæ autoritate Hieronymi munitionis exhibere, qui sententia ad Damascum ait: Si aliisque & fuerint à laicis mandata, que divini juris esse nesciuntur, & in aliam mandare, Monachorum, Episcopo loci præbente consensu, confabante eis omnia perpetua firmitate subiici. Econtra pars allegabat adverfa, consensum Episcopi sine cleri consensu minus sufficere: auctoritate Leonis Papæ b. dicitur: Ne quis Episcopus dñe ecclesia, quicquam donare vel commutare vel vendeat, nisi forte aliquid horum faciat, ut meliora recipiat, & rotina cleri traducat atque consensu id eligat, quod non fit dubium ecclæsiæ profutrum. Irrita enim Episcoporum donatio, venditio, & commutatio rei ecclæsticæ erit, absque communitate & subscriptione clericorum: per hoc enim noviter solitam secundu[m] loco propositam quæstionem, cum concilium ecclæsticatum perpetuas, ad alienationes non sit dubium pertinere.

CAP. VIII.

Non potest Episcopus sine consensu capituli concedere ecclæsiæ alicuius, etiam si habeat ius patronatus in ecclæsiæ consensu.

Idem Mercurius Archidiaconus c.

Tu a f mper: & inf. Adjecti etiam, utrum Episcopo, veleto cum solo Archidiacono præter adfensem majoris ecclæsæ, cum ab ipsa eligatur Episcopus, & Archidiaconus adfimatur de ipsa, & ceteris velecclesiæ conventionalibus, ad quas ius pertinet patronatus, licet conferre perpetuæ vacantes ecclæsiæ baptistimales: & inf. Alterius etiam quæstionis solutio ex Epistola Leonis Papæ colligitur evidenter, in qua legitur: Nec quis Episcopus de rebus ecclæsæ, qui quam donare, vel permuttere, vel vendere audeat, nisi forte aliquid horum faciat, ut meliora recipiat, & rotina cleri traducat atque consensu id eligat, quod non fit dubium ecclæsiæ profutrum. Irrita enim Episcoporum donatio, venditio, & commutatio rei ecclæsticæ erit, absque communitate & subscriptione clericorum: per hoc enim noviter solitam secundu[m] loco propositam quæstionem, cum concilium ecclæsticatum perpetuas, ad alienationes non sit dubium pertinere.

CAP. IX.

Episcopus parœciales ecclæsiæ, vel obventiones ipsarum, de consensu patrum sine consensu capituli suis, monasterio conferre non possunt.

Idem Episcopo Helen.

Pastoralis officii diligentia: [i & inf.] Præterea præsulisti (cum auctoritate & Dionysii fuerint parœciae limitata) quatuor singularium parœciarum proventus in usus ecclæsæ cederent necessarios, & stipendiis ministrorum: si Episcopo licet sine auctoritate summi Pont. vel saltem sine sui capituli voluntate, viris religiosis conferre obventiones aliquos parœciales ecclæsæ, sustentatione vicaria reservata. Et cum h. Lateranæ concilii statuta prohibeant ecclæsiæ novam imponi, vel augere veterem pensionem, postulas edoceris, an Episcopus valeat religiosis consentiente patrō rota ecclæsiæ, vel de novo conferre aliquam portionem? Ad quod breviter respondeam, quod falsa constitutio canonica de concedenda p[ro] locis quinquagesima portione, neque primum, neque secundum potuit facere Episcopus (nisi de licentia Rom. Pontif.) præter capituli sui voluntatem.

[i Quare si p[ro] de rejer. de off. & pot. iud. del. tr.]

CAP. X.

Ad concilia provincialia vocari debent & admitti cathedralium ecclæsiarum capitula.

a Cap. 1. sed. ut. in 2. compila. b al. vel. & al. Archiepiscopij in p[ro]p[ri]etate scolarum, legitur in omnib[us] fere Vatis. c I. De qua emendacione ad Episcopos sine cons. cap. m. compilat. f. F. P[ro]p[ri]etate g. al. aliquo. h. 12. quæst. 2. cap. fine exceptione. i. f. f. p[ro]p[ri]etate in primis, cum glori. & n[on]. & Bart. D. ne quid in i. p[ro]p[ri]etate. k. plane. D. quid ut clam. l. tenet.

Narr. 5

Innocentius III. a Archiepiscopo Senon. & ejus suffraganeus.

Et si membra corporis b: & infra. Provinci Se-
non. capitula cathedralium ecclesiarum ad nos que-
rimonian transmiserunt, quod Archiepiscopus Senon
& ejus suffraganei, procuratores eorum super ad provin-
ciale concilium convocatos ad tractatum, eorum admit-
tere noluerunt: & infra. Vizum fuit nobis & fratribus
nostris ut capitula ipsa ad huiusmodi concilia debeat in-
vitar, & eorum nuncii ad tractatum admitti, maxime su-
per illis, quod capitula contingere dignocuntur.

DE HIS, QVAE FIVNT A MA-
jori parte capituli.

TITVLVS XI.

CAP. I.

In unius vestitibus ecclasiasticis praevaleat regulariter, quod fit a
majori parte, nisi minor pars rationaliter contradicat. h.d.

Ex Concilio Lateran. c

Cum in cunctis ecclesis, quod pluribus & sano-
zibus fratribus vixum fuerit, incunctanter
ad observari: grave nimis est, & reprehensione
dignissimum, quod per quadam ecclesias pauci quan-
doque non tam de ratione, quam de propria voluntate
ad ordinationem & ecclasiasticam procedere non
permituntur.

Quocirca praeſenti decreto statutum, ut nisi a paucioribus & inferioribus aliquid rationabiliter obiectum fu-
erit & ostendatur, appell. te pravaleat semper & suum
consequatur effectum, quod a majori & sanctiori parte ca-
pituli fuerit constitutum. Nec constitutionem nostram
impedit, si forte aliquis ad conservandam ecclesiam fue-
re conseruandam se juramento dicat ad strictum: nec enim
juramenta, sed potius peccata sunt dicenda, que contra
utilitatem ecclies & sanctorum Patrum venient institu-
ta. Si quis autem g. huiusmodi confundetur, que nec
ratione h. juvatur, nec satis congruunt infinitis, iure
praeſumpit, donec dignamente penteſtiam, a per-
ceptione sui Domini corporis a alienis.

CAP. II.

Canonicus non interdicat eccliam, sed hoc facere debet Episcopus
cum capitulo.

Celestini. III. R. Claramonensis. Episcopo.

Quamquid ex canonice etiam minimis, quia pen-
sio ecclies debitis non redditur, vel clericus aliquis aut
parochianus deliquerit, sine tuo & aliorum canonico-
rum adfessu interdicto, supponunt: [2 & infra.] Fra-
tern. tua taliter responde, quod interdictum in aliqua ec-
lesia per aliquem vel per aliquos de canonice tuis fine
ruo & aliorum fratrum adfessu positum, observetur:
[3 & infra.] Sed si quis in his deliquerit, ecclasiatica
coercitione subjecat: cum peccata suos auctores re-
nere debent, nec pena sit ulterius protraheenda, quam
delictum fuerit in excedente reperatum.

[1 Anobis tue diligenter probatis, quod observari debat.]
[2 Per quod ipius ecclies servitius deperit, & sede in populo
standum non modicum generatur. Super quo.]

[3 Nisi ista excus existerit & tam gravis, per quem mer-
tè ecclies filere debent, nec fulmine pretextu occasione huiusmodi,

a alt. Honor. III. habebet in omnibus antiquis. b De pro-
vincialib. Coal. Vid. Concil. Trid. ff. 24. c. & ff. 25. de reform.
cap. 2. c Concil. Lat. sub Alex. III. c. 16. & Cap. 1. ed. m. in 1.
compil. d Dicitur ad. deest in aliis antiquis. e vel f vestram
g enim. h dicitur. i aut. Clemens III. k Claramonensi.
l Cap. 2. ed. titul. in 2. compil. m al. delinqvit. n Supponit.
o Auctores.

ut interdictum ab aliis observetur, nisi nova & maria Concio-
tum confusus acciperint.]

CAP. III.

Communi ordinatio ecclies per contradicē & applicationē
ejus, cuius non interdictum impedit non debet, & quod satis
innocentius III. Augustinus pro-
pofit.

X ore a fedentis: [1 & infra.] Accedit
Ad præ. no. T. ac B. Augusten. Canonico pro-
fessione, quæ inter eos super præpositura Augusti
reverberat: ex parte ipsius b. fuit præpositus, quæ
ter efulsum à C. præ. no. Decano & capitulo Augusti
literas obtinuit definari, ut intra spaciū metu-
endum eligerent & adiungerent in præposituram
stet, in signum invenitum anno anno dicitur a
quibusdam mandati Apostolici exercitum contra
tis. Capitulum memoratum cum audire, quod
quondam eorum præpositus in Episcopum leuitus
est & confirmatus fuisset: licet difficile locum pro-
pofit, in contemptum tamquam aliquo pri-
termine recipere, H. tunc Augusten. Decimus
postum elegerat: [2 & infra.] Qui (no) ap-
petit, quod p̄x̄dixit b. de prægängione
aliquatenus invenitus, eft mandatum fuit, uen-
inveftitur: de qua etiam b. inuenit foliū
ejas per præ. no. certa huius ratione: quia
etiam fcaſata fuifet, per hoc, quod dictum me-
tiam exhibuit, quod debet & præposito, nō
caſe videatur: nos attinentes ibi de jure non
competere, ut per appellationem ob id integrum,
communem ordinationem ecclies impedit, in
genes etiam te a majori parte tam dignas quo-
mero eorum, quos eligendi ius confabat hieſi
cum suis canonice in præpositum, elegerant
auctoritate Apostolica confirmamus, prefat i in
præposito silentum imponentes.

[1 In synodo procedebat gladium in auro, incipit
temonius qui fecerit uirgines, redderetur aqua quod fuit
igauit qui tecum immixtus haec ver Salomon dicit
tenemus. gladium ipsum non præderetur excommunicatis, ne
in auditorio nostro legitime sanctitas, predicta gloria
Ad hoc vero emergentem præpositus, quæfuerit & fuit
caſarum ad fidem Apolloniam referuntur, ut iam tamen
fuerint effectione partim patet, predicta gloria
temonitis deducunt in coruscantes diuina, & illuminante
lumen, ut brillantissimum difflueat, fuisse prædicta ut
quatuor actorem. Inde sequuntur fuit quod.]

[2 Cæz ergo dicto Cardin. hoc C. alia quaestio
hinc inde præposita, nobis ac fratrum nostrorum fidei
restationibus & allegationibus, & ratiociniis utriusque
diu in cogitatu.]

Idem.

Ex parte tua f nobis fuit, frater Archiglaci, in
Etimum, quod ad refurandam fabriken huius
imaginis ecclies tractandum communiter habebat, &
potulante ut quilibet canonorum tecum præcepit
quam fuorum redditum portione operari pâc
ceſſario deparet: [1 & infra.] Statimq. ad regi-

a Cap. viii. ed. titul. in 3. complat. b alt. apolo-
Camillo, c D. ad. E. d suffragan. in digno in aliis
in contemptum eorum, agnoscere tenet præ-
bat, que deo præpositio occidit. f Cap. ad. m. in 2.
g q. ut

405 vestrum nūis, frater Archiepiscopē, & majoris & sanioris partis capituli statutus super hoc duxerit, & resistendum, obtemperat sententia plurimorum b.
[I. Quo vix sapienti diversa fuerint inter vos, satis canonicis, & satis voluntatis, ne tam laudabile opus ex vestra dispensatione negligatur.]

UT ECCLESIASTICA BENEFICIA sine diminutione conferantur.

TITVLVS XII.

CAP. 1.

Vñrām sufficiat p̄fiammarie. Vñl summa sic secundām Ab-
b. Ecclesia colloq̄ beneficii, līver si sufficiat, benī valēt, dum-
magis dñs legēnti salta p̄b̄t̄r̄t̄ s. d. Et et cōf̄s̄ nos, non rāmen-
diminutum, nos omnes diffin̄t̄ eō tenēt̄, sed major pars con-
cūcūm̄t̄ t̄s fiammarie.

Inco. III. Mediolan. Archiepisc.

Vñsorūm p̄ procedat de vultu Dei iudicium: Fratres proponebōs, quod cum nullas debet fine accusatione d̄amnari, nec aliquid

etiam negāmū illud sit auctor in forma iudicij: depositiones tamen non poterant tibi praepudicium generare.

Quovent hanc allegatio perfidiam nostram range-

revidere, dñm duximus causam commissae inqui-

tionis & omnem plenius explicare, ne quis quomodo

libet suscipiat, quod nos in hoc negotio perperam pro-

federamus, praefertam eam ratio diligendā debet esse

pudica procedure. Cum enim iuris ut explorati, quid

alibet probante, si qui convenirent, etiam si nihil pra-

ficeret, debet ablovi, videri potest, quid nos tibi,

si convenirebas a nobis, malitiose vel indiscretè onus

positionis super tribus præmissis articulis impofimous:

videlicet ut offenderas, quod prædicam cancellarium

petitionis idoneit, modo canonico, & tempore competen-

ti dōalis. Porro cum donatio fūsset occulta, & ideo

supplicio non caseret, & clauso jam anno nullus cancella-

riatus esset, non immixtus credebamus, quod cancellariam aliqui non contuleras, facili-

terem pro te probandi concessimus, non fui gravata-

re, sed gravis: nec ex malitia, sed ex benignitate pro-

cessi. Quid erat de modo canonico fidem nobis fieri mandamus, tu caufam praefixisti mandato, qui sape-

per literas tuas intinasti, & tandem probasti per te, quid retinens tibi prouentibus officium concele-

tu memoriam: ex quo non immixtus in talem concele-

tu famam fuiscerat. Et ideo nos, qui non tam ex

generale potestate, quam ex offici debito possumus

& debemus de subditorum excellib⁹ ad correctionem in-

quæsitione, te maxime caufam h occasionem pre-

flare, acquisitionem communis faciemus. Omnibus

exp̄digerem audieris, te in tribus compētūs fuisse

equum: circa contrariearem respondi, quia non lo-

habimus sed nec cuiquā debuissē ex certa scientia con-

tina responde. Circa carnalitatem animi, quia non ex

DE REBUS ECCLESIAE ALIE-

nandis, vel non b.

TITVLVS XIII.

CAP. 1.

Non p̄f̄t̄ p̄f̄t̄ reūx̄ eccl̄st̄ alii dare, nec invicem re-
llas committare finē ambarum cōf̄m̄.

Ex Concilio Luggdun. i quarto.

N On licet k. Episcopo vel Abbati terram unius eccl̄st̄ vertere ad aliam, quamvis amb̄ in e-
cclesiis sunt potestate: tamen si committare volue-
rīt̄ terras earum, cum cōf̄m̄ ambarum l partum
faciat.

CAP. II.

Principes scilicet rei eccl̄st̄ donare non possunt: & qui ab
recepit, excommunicantur: perdunt omnia, que ab eccl̄st̄
alii legitimi obirebant, hoc dicit, secundum unum intellectum,
qui fatus placet.

Ex eodem m.

Q Viros eccl̄st̄ petunt à Regibus, & horrende cupi-
tatis impulsi cęgēntū substantiam rapiunt, irita-

^a Duxerit, b Vid. I. & suum haved. 6. fil. 1. seq. ff. de par-
tē. c Idem, g. ad mss. c. C. ed. tit. in 3. comp. d ac-
cūpient, & debent, f Alex. III. cap. 2. g p̄f̄f̄m̄us quod
ex. h Quæster dixerit causa & occasio, vide hic Pannor.
i Dilectus p̄t̄ in quāfūm̄.

^a Cap. confititu. supr̄a de appell. b ejus tibi. c Laters-
nen. sub Alexander. III. cap. 7. s. prohibemus. d percept.
e consequitur. f recipiat. g Hac duob⁹ verbis, circa haec, defuit,
in antiqu. h al. vel non alienandus. i Luggdun. k Burch. l. &
d. c. 2. l. In p. 3. & b. cap. 20. & Cap. i. ed. tit. in r. compilat. Vñd.
Chalder. confil. 4. hoc ist. l Vox partium, dicit in antiqu. m al.
Idem. Burch. l. 35. c. 36. & l. 26. c. 37.

habeantur, quæ obtinent, & à communione ecclesiæ
(cujus facultatem auferre capiunt) excludantur.

CAP. III.

Rector ecclesiæ, qui dat ecclesiæ rem dupla affirmatio[n]is, servos eccl[esiæ] manumittit: ipse tamen manumisst & ejus posteri erunt sub patrocinio ecclesiæ, ita committere suumatur, tamen non placet P[er]m[iss]ion, id quod dicitur de affirmatione.

Ex concilio Tolet.

Consensus totius concilii definit, ut f[ac]t[or]ibus, qui aut aliquid eccl[esiæ] sua relinquunt, aut nihil habentes, aliqua præmia, vel famulas eccl[esiæ] suis acquisi-
tum, licet aliquos de familia ejusdem eccl[esiæ] manu-
mittere, juxta ei collata modum, quem antiqui canones
decreverunt: Ita ut cum peculia & posteritate sua
patrocinio eccl[esiæ] maneat, utilitates iunctas sibi, ju-
sta quod poterunt, prosequentes.

CAP. IV.

Si prelatus nil de sua dans eccl[esiæ], servum eccl[esiæ] manumisst,
mon tem[po]r[um] manumisst.

Ex eodem a.

Episcopi qui nil ex proprio eccl[esiæ] Christi conferunt,
liberos ex famulis eccl[esiæ] ad condemnationem suam facere non prouident. Inipiū est enim, ut res
fuis eccl[esiæ] non attulit, dannum inferat. Tales ig-
nori liberios & successores Episcoporum ablique aliqua oppo-
sitione ad ius eccl[esiæ] revocabit.

CAP. V.

Res eccl[esiæ] alienari non debent.
Ex concilio apud Silvanum.

Nonnulli fecerat alienare rem immobilem eccl[esiæ], sive
Nugrum, sive ruficium mancipium, & neque specia-
lis hypothæsis titulo obligare. Alienationis autem ver-
bum coniunct [i] e conditionem, donationem, ven-
ditionem, permutationem, & emphycuticum per-
eu[m] contractum. Unde omnes factores ab huiusmodi
alienatione absineant: p[ro]ximis timentes, quas Leoni-
na confitimus communiantur.

Ita legi Innocentius, intelligit, de contrahit, cui fuit ad-
scripta conditio: velut, Secundus ex Asia venerit. Letio miti-
non probavit ob illud in iure vnguatum: conditio nihil disponit.
Alio cordationem legebat, quia innocentius deponit, in quaenam:
Conducere non est alienare. Sane recte, nisi forte conductio perpe-
tua fore, si annatas hostient. Ego legendum patarem: Alte-
nationi verbum contractum conditionem, id est, statum
casuum, natum prædicti veluti, si faciat illud tributariorum, vel
annua pensione gravet. Quintinus.]

CAP. VI.

Aliatione de rebus eccl[esiæ] nullas tenet, & alienatores nisi com-
mittantur, excommunicantur, & quilibet clericus potest contradic-
tere, & rem cum fratribus repater, b. d. Et est sexus notabilis, &
quodvis allegans.

Syndicatus Papa in Romana sedi tercia, habite circiter
animam Domini 506, vel 507, cap. 4, 3, 6, 7, & 8.
ejus syndici Tolet. concil.

infida.

Squis Presbyterorum, Diaconorum, seu defensorum
aliamenti predium eccl[esiæ] subscrifuerit, quo iratus
Deus animas percudit, anathemate feratur: nisi forte
& alienator, & qui accepit s[ic] celeri restituitione libi
profixerint. Quid si minore anime sue cura reme-
diuum & oblatum neglexerint, prater p[ro]nam super hoc

a Ex eodem s[ic] concilio Toletan. 4. cap. 66. b Libertes, duo
venusti codicis. c Burchard, l[ib]r. 3, decret. cap. 14. d. Pop[ular]is,
cap. 183. e Vid. 1.2. & 3. ff. de divers. & temp. pref. e Con-
dulmentis, aliter, Conditionem. f aliter, receptor. g aliter,
remedit.

adseripsum, confectum exinde documentum videlicet
(quamvis ab initio nullas habuerit) vacans, non
iam licet, & quibuscumque eccl[esiæ] predicatione
contradictonis offerte, ut & cum fructu predicatione
reprobescere, & eccl[esiæ] auctoritate fulci-

CAP. VII.

Terra non fertili eccl[esiæ] dari potest in empl[acemento] p[ro]p[ri]o
deo rediutor ad cultura[m].

Alexander III. Vigor. b Ep[istola].

s[ic].

A d[icit] ipsa f[ac]t[or]a sunt arables facta, eis hancin[us] ter
teris concedere sub anno censu tenet, & quod
vel parentum fuerunt labore confecti exponit. In
forte tunc aliis possint ad majorem eccl[esiæ] aucto-
ritatem codem labore & onere conferunt.

CAP. VIII.

Iurans non alienare bona eccl[esiæ], compiti dimic-
tum, vel ea, de quibus dubitatur ex fide neq[ue]nt
uig[or] ad p[ro]p[ri]os. Adhuc.

Celestinus tertius Ravenn. Adm.

V d[icit] super aliquam: [i & n[on]r[ati]] Sanctissimi
nobis, si possentes five redditus impunitione
quamlibet, & aliunde ex certis locis provenientibus
it, & in proprium solum exceptu[m] expende, ne
feudavit, de mensa fint Archiepiscopi intendit. In
eis cum ex sacramenta fidelitas tenerit. Ap[osto]l[us]
in h[ab]itacione, contratus alienantes eis quodque
intervenie. Tunc ergo inquisitionis latentes reforma-
tives intelligantur de mensa, five an, ut non alieno
confutis existimus.

[i Rep[ort]a questionis dubitatis Ap[osto]l[us] fol. primum
tur Ravennam Eccl[esiæ] cui licet p[ro]munt p[ro]p[ri]o
tempore & invenientibus convenienti respondere.]P[ro]fessio[n]es sicut eccl[esiæ] minus utilis, proculmodi
p[ro]p[ri]o p[ro]p[ri]o Episcoporum permane[re]nt alienos.

P[ro]fessio[n]es vero, quæ eccl[esiæ] minus utilis
pro aliis utilitoribus de fratribus tuorum & j[un]cti
parti consilio & adfusio alienandi seu communi-
beram concedimus facultatem.

CAP. IX.

Canonicus predictus eccl[esiæ] perpetuo licet ut p[ro]p[ri]o
confutatius.

Idem Exsuper. Epis[cop]o.

Ad g[ener]al[iter] audientiam nostram novitatem p[er]mit-
tendit ejusdem (inconfutis aliis fratibus) in d[omi]ni
jus in perpetuum locaverunt. Id e[st] mandatum
m[od]est[er] revocare procures, ita quod si eadem præ-
dicti revocari poterent, eis, quos novitatem
carionis auferre, & ad fulcram indeponendam
distoribus refundandam I appell[er]e copia.

CAP. X.

P[ro]fessio[n]es, que sunt de mensa, non sufficiunt. An-
tiqua confusa reg[ula] p[er] regulares, facilius erat
b. d. lovi, de invita.

Innocentius tertius. Arch[ie]p[iscop]o Mo[ra]n.

P[ro]fessio[n]es m[od]est[er] ad mensam nam et expedie-
nentes, alienare non debet: Aut eccl[esiæ] in p[ro]p[ri]o
Monachi ministrare coniverant, cle[er]icis loca
b[ea]tis, b. d. lovi, de invita.

a Liceat. b Vigor. c Vigen. d Pollio. e
f[ac]t[or]a. f[ac]t[or]a. g[ener]al[iter]. h[ab]itacione. i[st]o
i[st]o. j[un]cti. k[on]silio. l[oc]atio[n]e. m[od]est[er]. n[on]r[ati]. o[ste]n-
satio[n]e. p[ro]p[ri]o. q[uo]d. r[ati]o[n]e. s[ic]. t[er]tiu[m]. u[er]o. v[er]o. w[er]o. x[er]o. y[er]o. z[er]o.

CAP. XI.

B. 11

DE PRECARIIS.
TITVLVS XIV.

CAP. I.

Propositum, nec potest brevius summari.

Ex Concilio apud Belaaceon. *

Precariis de quinquennio in quinquennium secundum anchoritatem & antiquam consuetudinem renoveruntur.

CAP. II.

Revocat successor precariam per predecessorum irrationalitatem.

Ex concilio Carthaginense. b

De precariis irrationaliter factis a rectoribus ecclesiasticis, se fuisse successores pena gravi obligatus, ut facta ipsorum dissoluerentur nequeant: Principium utrumque factos antecessoris sui pena sit obligatos, sed res providentia sit concepsum, ut si antecessor eius res ecclesiastis irrationaliter distribuit, ab eo ad ius ejusdem ecclesiastis revocetur.

CAP. III.

Concessio precarii extinguit voluntate concedentis, aut ei sedentis: precaria autem concessio non.

Gregorius nonus.

Precarium e tenuendum conceditur, quando sit patitur, qui concedit: solvitur quoque obitus eius, cuius consecutum est d. non etiam concedentis: aut cum ipsum a filiari contingit alicui hoc revocare volenti: quia per conventionem huiusmodi, non licet rem alienam invito domino possideri. Porro precaria, quae quandoque de ecclesiastis possessoribus fieri solent, non sunt pro voluntate concedentium revocanda. *

DE COMMODATO.

TITVLVS XV.

CAP. unicum.

Commodatarius gratia sui tenetur etiam de levissima culpa, non de cesa, nisi in tribus casibus hic posita. Et commodatum ante actionem competitum non revocatur. b.

Idem Gregorius nonus.

Cum f. gratia f. tantum quis commodatum accepit, de levissima etiam culpa tenerit: Licit causus fortuitus (nisi acciderit culpa sua, vel intervenient pactum, seu in mora frustis) sibi non debeat imputari. Contra eum quoque recte commodati non agitur, nisi post usum expletum, cuius gratia res fuerat commodata: Cum non decipi beneficio nos oporteat, sed adjuvari.

DE DEPOSITO.

TITVLUS XVI.

CAP. I.

Ex deposito factu apud clericum ecclesie, non teneret ecclesie, nisi in utilitate ecclesie sit usus.

Alexander III. London. g. Epis.

Gratis b illa querimonia uique ad nos super deposito tuo tibi hacenus denegato pervernit: [i. & j.] Cum enim non confer pecuniam tuam, quam ille vir Belial furans est, in ecclesie utilitatem conversam, non debemus de jure contra can-

a Beludicum, Bucr. l. 3. c. 169. Ivo p. 3. c. 290. & a. r. ead. tit. m. 1. comp. b Ant. Augst. in mot. antiq. coll. Bioni cod. sit. c. 2. art. 2. non inventus in conciliorum caput. c Vid. l. t. & ibi gloss. & Bart. ff. ead. tit. d Blasius legendum seu corrigendum hic admetit ita: sed non concedens. e Vid. l. credentes. & quod ibi non. Bart. C. de pagno. f Vid. text. in 9. item a cures. infit. quib. modi re contractis obligat. g Lundon. al. Ludon. al. Lugdonen. al. Lundon. al. Linconien. h C. 2. ead. m. m. 1. comp. & pol. conc. Lat. f. b. Alex. III. p. 324. 35.

nicos ejusdem ecclesie praece intentare iustitiam instantiam, ut tibi eandem reddant pecuniam, perfonam, non ecclie commendatam.

Ocypeta iudicem, ut in illum furem tuum dirigas actionem, eo quod (ut audivimus) loculos haberet, & ea quae tibi subcepta sunt, alportavit. Nam & iudicibus dedimus in mandatis, ut illum iniquum sub questionibus ad rationem ponant, etiam (si opportuerit) vinculis alligatum, ut dictam pecuniam reddere compellatur: & infra. Si autem cum eis amabiliter poteris de redditum perceperit, noveris, id nobis acceptum.

[1] Deplorans nos anxietate perfringens, ex quod rata in hec & deinceps non possimus, & adesse non saltemus.]

CAP. II.

Dicit ad quid tenetur depositarius, & quomodo repetatur depositum.

Gregorius bonus.

Bona fides & abefie praefumitur, si rebus suis salvis existentibus, depositos amittit. De culpa quoque tenetis, si teipsum deposito obtulisti, vel si aliquid pro custodia receperitis. Pacto vero, culpa vel morsa precedentibus, causis etiam fortuitis imputatur. Sane depositori licet pro voluntate sua depositum revocare, contra quod compensationem vel deductionem locutionis fuit, ut contra eum, qui ex bona fide oritur, ad perfidiam minimè referatur, b. licet compensatio admittatur in aliis, si causa, ex qua postulatur, sit liquida, ita quod facilem exitum creditur habere.

DE EXEMPTIONE ET VENDITIONE.

TITULUS XVII.

CAP. I.

Cogit Episcopus, ne carius vendatur transiuntibus, quam in mercato vendetur.

Ex concilio apud [Valen.]
P. Lacuit ut presbyteri & plebes suas admoneant, ut & ipsi hospitalites sint, & non carius vendant transiuntibus, quam mercato vendere possint. Alioquin ad Presbyterum transiuntur hoc referant, ut illius iustus cum humanitate sibi vendat.

CAP. II.

Fraudans mensuras & pondera, triginta diebus in pane & aqua pantere debet.

Ex concilio Moguntin.
Vt mensura & pondera iusta fiant: [1 & 2] Si quis iustas mensuras & iusta pondera causa lucri mutat, præsumperit, 30. dies in pane & aqua poneat.

[1] Secu in dinya legibus sanctum est. & in capitulari domini Caroli continetur, sicut & iste sacer conventus constitutus, sic in anniversario obseruare placet, &]

CAP. III.

Tenet venditor licet venderit sit deceptus ultra dimidiam iusti pretii, patet tamen vendor agere, ut restituatur res, vel iustissimum supplicetur. & si alterum præcis petit, succumbat.

Alexander III. Attributum.

Epscopo.
Cuius dilecti & filii Beluacen. canonici contra Abbatem & fratrem Carloci f proponenter querimoniā, quod sylvam quia Nigravallis dicunt à quibusdam

a Vid. tex & ibi plenē per doli, & præterita & u. Inß. quib. mod. re contrah. oblig. & Anton. Gomez. tom. 2. var. 2. c. 2. b reducat. c Almonas. al. Almonal. Alvernan. al. Alveru. al. Alue. d Bur. l. 2. deccr. 168. 169. p. 6. c. 139. & c. 202. tr. in compil. gnd. S. Dicen. & ibi Casela. c. 9. 77. art. 1. Covarr. l. 3. c. 14. var. resol. e C. 4. ead. sit. in 1. comp. f Carolo loca.

corrum ignorante capitulo pro io. libri 40. missis valentem comparauit: caufa istam Monach. & L. picepo & decano Remen. communis sententia adiacentes, quod si uterque causa cognitione invenire, alter in eodem negotio procedere non debet. [1 & 2.] Tandem decanus in illis causa cognoscere procellit: & cum ei per testes & confidantes quod ipsi frater sylvam minus dimidiat jussi prædicti sententia, pronunciat & iudicat, quod ipsam Beluacen. ecclie adjudicant, canonico sibi finem induxit: [2 & 3.] Quia (vero) in arbitrio eius est, si velit, supplete iustum pretium, sursum nem recindere, cum res minus dimidiat ab ipsi comparatur: sementiam ipsam tanquam ius contractum irritantes, posseficiunt monachos iudicando reddendam, salva questione canonica super demissi, vel confessu capitali in venditione non habent, alia causa rationabilis, quam canonici contra monachos duixerint proponendam.

[1] Cum itaq. decanus partes ad suum prefatum iudicium & monachos non ad agendum & refundendum, sed ad rendendam delationes mancias defensiones, afferat, quod si uterque sententia appellatio remota fuerit, item quod iusta litera appellatio remota fuerit.]

[2] Reginas iustas utriusq. partis in nobisque iusta sita confitimus, dum ex parte canonorum iustas ut iusta sententia auctoritate confirmari, habitis deliberatione can. finis & alii sapientibus, qui legi & iusti judicis, ministris tamen iuri contrariantur invenimus.

CAP. IV.

Si vir habeat alia bona, unde uxoris pifli sibi confitit & a sententiis uxore rem proprias nuptias donatae ueroe considerat, qui spacio reginae annorum res postulat, un perior, inquietare super ea, maxime si prius fuit contractus coniugium, usum viri & uxoris, & a frumentis occulatis, ut tenet Passer. Et si causa nostra limitata per certa quantitate, And non spondet adiungere, maxime; sed omnia diu non requiriuntur.

Capellus IIII.

P. Ervenit e nos quod P. miles. A. non facit in dam dominum in donatione proprii nuptiarum solitudo, muliere ipsa expressum dante confessio. 30. licet vendit pro certa pecunia quantitate. Præmonitio vero multa viam universitatem reflecta cuius venire contra hoc præsumit, diligenter dominum titulum donationis proprii nuptiarum inservit, alienari non potuisse, licet ejus contentio in contractu accidisse, & præfacta vero sit ex causa contractus, quod 30. an. & confitite illorum matrimoniū ipsam bona fide, titulique iusto postulat, ut in communis uilius vixit & uxoris illius pretium ex verbum, ac facte venditionis tempore, unde illi præsumit mulier confitentes ponunt, in variis facultatibus ostendebat. Quia igitur super hanc nos confitentes ostendebamus, quod dominus predicitam emperice (6. ven. hoc enim maximum) præscriptis occasionebus super ipsa domi debere ulterius fatigari.

[1] Quam ex eadem venditione Bremenum sequitur
flante 30. anni liberis pacifici & pifli. CAF. V.
Si in venditione adponit pifli de respondendo
a Morin. b Hec dux verba, per se, deinceps in variis manuscr. & alii antiqui exempl. c verba, pifli deinde in unius quod tamen adiutum est pifli pifli. d C. 1. & 2. de refind. vend. per Pifli. e C. 1. & 2. de refind. vend. per Pifli. f Vide auch. fidei à me. Cal. remittit & agnosco, &c.

413
curam tempore, modice confitente prece: presumitur pignus, & non vendit.

Innocentius III. Episcopo Pallenen.

Ad portum & noveris audienciam pervenisse, quod
Aciam R. laicus late presentum, ab M. mutuum reci-
pere voluisse, creditor non per canonem contra usurarios
eum, & posset in posterum conveniri, domos & olivas
quae ab eodem titulo empionis, cum revera contractus
aliorum agetur: quod patet ex eo, quod creditor de-
bet ipsius, quod quandoque a septenario usque ad
novenarium daret l. uncias tarenorum, que vix dimi-
diuntur: iusti precii contingebant, domos ejus restituere:
Quia igitur frans & dolos aliquipum patroci-
ni non debent: mandamus, quatenus sit res ita se ha-
bit, instrumento venditionis confictio in fraudem cano-
nium pronunciant contra usurarios non obstante, pradicium
ad refutandum dominos & olivas ei, ad quem debent
huiusmodi jure devolvi (cum debitor sit viam universi
commissarius) per poenam in Lateran. concilio contra
vicios promulgaram, appellatione remota compel-
latur.

CAP. VI.

Vicino deceptu ultra dimidiam iusti pretiis, agere proest, ut
refundat premium acceptum restituatur, vel iustum premium
fugiat, & in loco eius emporio, h. secundum Anto-

nius Episcopo & Archid. Verbiens.

Contra g. que inter economen monasterii fan-
tum Martini de monte ex parte una, ac cives Viterbi-
enses super calamitas ex altera vertebarunt, fuisser ali-
quando remata, cum constitutis nobis monasteriis
invenientia ultra dimidiam iusti precii fuisse deceptum:
laetare decruevimus, ut prafati cives aut recepto pre-
co possentes redirentur memoratas, aut supplerent,
quae confiteat legitime venditionis tempore iusto
precio defulsi.

CAP. VII.

Tunc tria casu, in quibus re videtur non tenetur venditor empo-
nit resuere.

Gregorius nonus.

Quidam post h. infinitum contra se judicium, quis
concessit, ut rem venditam sibi defendenter nunciare,
vel committat, absunt tempore sententie promulgata,
les per iugum sententia lata fuit, de evictione juxta le-
gitimam agere non valebit.

DE LOCATO ET CONDUCTO.

TITULUS XVIII.

CAP. I.

Emolumenatis suis magistris & scholares Bononiensis, qui ante
tempore condicione conductio bursaria aliorum magistrorum vel
scholarum, sine cursum confusa.

Clementerius.

Ex scripto i. literarum Tusulan. Episcopi
nobis immunit, quod cum civitatem Bonon. tem-
pore fixe legatione intrasset: [i. & j.] Confi-
mamus factum ab Episcopo Portuen. Apostol. fed. leg.
& iudicio Tusulan. Episcopo postmodum confirma-
tum, videlicet ut nullus magistrorum & seu scholarium
super condicione aliorum hospitiis in fistionem & pr-

judicium habitantium audeat hospitem convenire, nisi
prius confiterit tempus conductionis elapsum, vel inqui-
dum in hoc slum favorem praefitterint & confensem; cum
idem Portuen. sub excommunicatione a hoc prohibuit,
alter sub pena anathematis idem decrevit observan-
dum: ratam & esse decernimus, & auctoritate Aposto-
lica confirmamus: Statuentes, ut a te frater Episcopo &
two quibus successore hoc singulis annis in communione
audiencia magistrorum atque scholiarum recitetur.

[i. Invenit ihu salve à be. me. v. quadam Portuen. Episcopo
confitendum, & sub excommunicatione prohibitum, ne aliquis fiduci-
ales bursaria magistris mercede promissione conducent, ut ea fibe-
vel majoris gloria studio, quasi potiores in expensis apparere vo-
lentes, vel private utilitatibus commendo venduantur. Unde ipse
sacrae preuisione confideras, quod huiusmodi conditions improba-
tas & deformis sonuerint, & impedimenta non modica pareret
fiduciarum: pradicamus.]

CAP. II.

Persona ecclesiastica locare possunt presentes decimarii hic cum
quibus conditio eccliesia sit melior, statuto diaconi contraria non ab-
flante: & eadem ratio est de aliis rebus eccliesia.

Innocentius III. Abbatis & conuentus S.

Petri Pratet. London. c
dictac.

Vestra nobis relatio declaravit, quod cum ad firmam
fructus vestrarum dare confluveritis decimarium: in-
fra. Dioces. Episcoporum statuto contrario non obstan-
te, vestrarum decimatum proventus illis liberè locare
poteris, cum quibus eccliesia vestra conditionem pot-
eris facere meliorem: ita tamen, quod hujusmodi lo-
catio ad feudum vel alienationem non videatur ex-
tempore defulsi.

CAP. III.

Propter sterilitatem gravem conductori fine culpa sua contingen-
tem, remittitur pesos pro rata, nisi possit cum ubertate procedentis
vel sequenti tempore compensari. h. d. l. y. ad s. verum.

Gregorius IX.

Propter & sterilitatem adficentem magno incom-
modo conductores, vitio rei, fine & culpa coloni, seu
caufo foris contingentem s. colonis eccliesia tua pro
rata pensionis semifolio est facienda, nisi cum ubertate
procedentis g. vel subsequenti anni valeat sterilitas
compensari.

[Ponuntur hie quatuor casus, in quibus inquitur potest ante
tempore condicione finita licet expelli. Abbas.

Verum invito inquilino domum inhabitare vel refi-
cere poteris, si necessitas (quz tam non imminebat loca-
tionis tempore) id exposcat: remissa sibi pro residuo
temporis pensione: qui etiam inde rationabiliter amo-
vetur, si perverse ibi fuerit conversatus, vel cum cano-
rum per biennium non solvisset, sibi satisfactione celer
non providit. b

CAP. IV.

Emphyteta eccliesia melioratione suas vendere non potest, nisi
servari vix, de quiete sic. Et si contra feceris, vel causam per
biennium non solveris, nec moram postea celeriter purgaveris, p. s.
pote expelli.

Idem.
Ponit emphyteta (eccliesia primus requisita, eique
nunciat, quantum sibi ab aliis offert i. si nolle fe-

a. Al. sub pena excommunicacione. b. ratum. c. Lexoner.
d. Vid. Ant. Gomez. tom. 2. Var. ref. c. 3. Arianus Pi-
nella in l. 2. C. de resid. vend. part. i. 4. 3. I. Arsimus confit. l. 1. Quod.
Pap. dec. 160. e. fine culpa. f. contingere. g. sequen-
tia. h. prouidere. i. Vid. l. 1. §. remiss. ff. dep. & l. domos. §. 1.
& utrobique Bar. ff. de leg. s.

emere dixerit, vel à denunciacionis tempore duorum (spicium mensum sit elapsum) meliorationes & ius sibi competens alii vendere, qui ab emptione huiusmodi minimè prohibentur. Emphyreuta quoque fecus profumando, vel celiando in solutione canonis per biennium (nisi celestis satisfactione postmodum sibi consulere studuisse) iustis potius repellit. *a* Non obstante, quod ei ut canonem solueret, non existit nunciatum: cum in hoc causa dicitur pro domino interpellat.

DE RERUM PERMUTATIO-

NE.

TITULUS XIX.

CAP. I.

Principis potest rem ecclesie immobilem per permutationem adquirere, data re melius vel aquali, h.d. Et in hoc quod dicit, vel aqua, est casus notabilis.

Ex concilio apud Silvan.

Si principis volerit rem mobilem sanctis locis præflare, & accipere ab eis aliam immobilem, enique modo de communis voluntate permittitur. contrahere: Liceat si hoc facere, si causa rationabilis id exposcat, & res quam præferunt, major fuerit, vel æqualis pragmatica functione super hoc promulgata.

CAP. II.

Terminus rerum ecclesiasticarum fallit in causa non concessa, seu non servata saltem juri, et revocanda post successorem.

Ex concilio Beluac.

Ver commutations rerum ecclesiasticarum, que ab antecessore inconfusa facta sunt, ab eo qui successor est, emendentur.

CAP. III.

Mancipia ecclesiastica non debent permutari nisi ad liberatem, vel nisi sint fugitiva, b.d. sicut sequuntur.

Ex concilio apud Silvan.

Mancipa ecclesiastica, nisi ad libertatem, non commutari: videlicet ut mancipia, qui per ecclesiastico homine dabuntur, in ecclesiis servitute permaneant, & ecclesiasticus homo, qui commutatur, frumentum perpetua libet, quod enim semel Deo consecratum est, ad humanos usus transferri non decet.

CAP. IV.

Servi ecclesie cum prophanis permutteri non possint, nec alienari, nisi sint fugitivi.

Ex eodem.

Injustum videtur & impium, ut mancipia, quae fideles Deo, & sanctis ejus pro remedio anime sue conferunt, cuique unque muneri mancipio, vel commutatiois commercio iterum in servitutem secularium redigantur, cum canonica auctoritas servos tantummodo permitat distracti fugitivos. Erat ideo ecclesiariam rectores sumoperare caveant, ne elemolyni unitus, sacerdos peccatum sit. Et est absurdum, ut ab ecclesiastica dignitate servus discedens, humana sit obnoxia servituti.

CAP. V.

Trabenda postea procedere permutteri non possunt: Episcopus tamen potest de loco ad locum permutteri persona.

Vrbanus terius.

Questum dicit ex parte tua, si commutations fieri valent praebendarum, cum commutatio dignitatem in Toroneni concilio fuerit interdicta: *[i.e. infra.]* Generaliter et iuste tenas, quod communia

a Vid. l. infidam. Et ille Dei ff. de verb. obliqu. b interpellat.
c Referit in concil. Melit. t. 27. tanquam ex concilio apud Beluac. Bur. 43. decr. 171. l. 2 p. 3. c. 62. Et c. 2. cod. 11. in 1. comp. d. Cap. 1. cod. cit. in 2. comp. vid. notaria in e. maioribus. s. op. de præb. vid. Aegid. Sellamer. trahit de benef. perm. e. videtur.

tiones praebendarum de jure fieri non possint, præsumtum pactio præmissa, quæ circa spiritualia valet.

Si autem Episcopus causam imperi needit, vide potest de uno loco ad alium transire potest ut quod unius minus sunt utilis, allec. vixit in locis exercere.

[i.e. Sunt enim quidam qui prædicta sua telo, invenient, ut seipsum præbendarum obtemperent, et ex invenientia recipiunt, consequtente, quod quatenus invenient, et similes preciudicatis contenti præsumuntur.

CAP. VI.

Ecclesia que prædicta possunt ad locum portare, et rationes exponentes permutteri possint, & pro modo velocius, et curiose suppediti.

Clemens tertius.

Alexiteristus quid due convenientes ecclæsias in una dioecesi constituitur, quarum utrum permittat habet ecclesiastum cum possessoribus magis plures, nisi fibi vicinam. Illis autem desiderantibus permittunt cum illarum altera si p[ro]p[ri]e[m] meliora portentia abundet, & id e[st] fibi possessoris adhuc certa invenitio numerata, ut sic ad aliquitatem pecuniarum valent pervenire, utrum posset id licet finitum sit.

[i.e. infra.] Respondentes, quid in die ecclæsias & parochialibus ecclæsias per ea quæ dimicant, & in permutatione possessorum per alii inhibitus, si altera ratione possessorum alii numeri det, pecuniarum posse refundi si ipsarum possessorum ad invicem, prout vixim fuerit expedite: sed ea pecunia quantitate poterit contradicere permutationem, si tamen d[icitur], quod illi contrafus acquiescentur vicem miscentur.

[i.e. Quam ob causam sed. Apoll. confutatio.] Littera dicitur in stipendiis indutriis iugulari motu patens, quod scriptio articulo fit agendum: nihilominus ut prædicta.

CAP. VII.

Beneficia sua perdunt, qui ea propria præsentent nullum.

Innocentius III. Secon. Archit. Cvinolius et magister S. & A. Archidiaconus positorum ad invicem communitati: *[i.e.]* id est prædictus magister ab initio sponso fuerit de mutatione confessus, idem tamen R. cam indicabitur, non proponens, quod ipse præpostorū sine causa qualibet regnabit, & post regnatum prædicti sibi ergo archidiaconatus fuerit afferatus: *[i.e.]* ergo non possit constaret, quod ipse laureatus prædictus mutationem confessum: prædictus autem magister in publice fatetur erorum: & hunc propositum, si archidiaconatu curasurum possit, super hoc determina contra eos sententiam proficiens.

[i.e. Magister ejusdem obtinet causam sponso de mutatione, Episcopo duximus delegandum. Causa idem. Tamen dicitur, ut in mutatione sponso postmodum acceptis, ut in regno per se procederet, estentus est fil. Abbas Comit. sive duximus adjungendum: verbo cum propter alios possit, non suffit a delegato pariter ipsi in causa propositum, si tamen se nra confideat preficiens, & audientibus non nobis. Et c.]
[i.e. Liceat magister ipse propositum ex aliis, quod datus de permutatione incolat, & imponit ratione suis vel. f. s. Eduard. Episcopi quod ruderibus possumus sapienter. B. deputatus, infra nos defens, non obnoxia mutationis offerimus.

417
dignata regule videbant, & illorum scripta que nobis fuerant praesentata, non volebat agere. Ceterum in nostra praesentia confitimus, ut servari sia prefectori, in executionem suam propriam presentiam, quod iudicis perperam processus fuit contra ipsam, cum sit in favore nominis fiducie restegit. Unde timens ne linea potest Vris, scripta ultimam aperiat, & quod sufficiatius fuerit admodum. Sicut si quid expedire, molles matavisset vel non sufficiat scripta, vel nuda, fiducie restegit & presentia, ut ex predicto causam sufficiat propriae coram nobis. Preterea cum non queratur de jure quam ex ei propria motu concessum, sed de illo potest quem ipso duxerat eligendum, & iudicis favoris littera per eum defensione, de ipso partem conquerentes uenientiam solum non duximus adiungendam, sed ut in eo factum puerum qui peccat contra acta iudicium, quatenus videratur, ejus facta non debuisse, sic notarium exaudire, ne videretur ei causa paternorum attulisse.]

CAP. VIII.

Utrumque beneficiorum completa est ex una parte, & per aliam hoc quo minus implorare, restituunt pars ad suum beneficium & feodium hoc constet ius.

Iacobus & propositio sancti Andreae.

Ceterum a

Cum in universitate: [1 & 7.] Intelleximus G. caecum revere, quod cum ipse & clerici de permanenti præbendacum suum inter se tractare coepit, quoniam utilitas intrinseque imminere credebat, tandem id L. probanda ejusdem G. cuidam confanguntio- nis aliquata, præbendam suam ei sicut promiserat restitutus & infra. Cum igitur decepit & non disponit iura subvenient: licet ipse per se de jure non proficere beneficia permittare: ut tamen familiari via tribuitur & mandamus, quatenus, si coeptum pretaxatum G. taliter fixile deceptum, ambo præbendacum confanguntio ipius L. vel quolibet alicui detinente, cum refutui faciat eidem.

[1] Petition ab ipso Damno Iefu Christo pastorali fit nobis curia, illustrissima nostra inumbi, vel degotifio expedire, si se leonum quodlibet in suis rationibus confovere, quod aliquando ex confundit ecclesia dependent non sufficiat, sed firma & illius intentio permane.

CAP. IX.

Scriptis non temporali permittari non potest.

Gregorius IX. Bento. & Eugenius.

Abbatibus. d

Eliensis nobis Abbas & conventus sancti Martini de Eliensis petitio continet, quod cum super causa, quae inter ipsos ex una parte, & propositum & Albanen. & aliis, super quibusdam decimationibus vertebarum, ac L. & capellani nostrum, tun in Hungaria commo- num, nostra literas imperat: ipse ac magister M. in eis annique tanquam in arbitrio exitiū compre- misit, arbitrii fuerunt, quod si dictus propositus ob- sistet, decem milia solidorum & regalium à Reg. Hungar. concedi monasterio memorato, ipse ab earum deputatione petitione cesserat: & infra. Quocirca mandamus, quatenus si vobis confiterit de premis- si (cum permisito de spiritualibus ad temporalia impo- posita) predictum arbitrium, & quicquid fecerunt est eo vel ebid, incircum decernatis.

DE FEUDIS.

TITULUS XX.

CAP. I.

Si dominus à vasculo recipit feodium in pignus, abstinentia ab ejus servitio, non tenetur computare fructus in fortem, b. d. feodium in intellectum communorum. Et est causa singulari quia alii non legitur.

Innocentius III. a Marien.

[Institutione b. praesentium declaramus, quod gage- ria quam de feudo ecclie tua ab M. dignoscet & receperit, à te potest liberè detineri, fructibus non computatis in fortem. Ita videlicet, ut quandiu fructus illorum operis in fortem minimè computandos, idem M. à servitio, in quo ubi & eccl. tua pro feudo ipso tenetur, interim sit immunis.

CAP. II.

Tonit tres causas, in quibus non obstante iuramento de non in- feudando, potest Episcopus antiquam feodium ad ecclesiam rever- sum novo vasculo concedere, b. d. Et est causa notabilis, interpretans iuramentum de non alienando.

Idem Mediolan. Archip. Capo.

Ex parte d. tua nostra est Apofolani referatum, quod d. Iepsius dubitatis, utrum eum contingit vasculum tuum decedere, & ad te feodium ipsum redire, feodium eius alius licet tibi dare, quamvis iuramento tenetis atriutus, non infidele de novo, Romano Pontifice inconsulto? Ad hunc si vasculum eum feodium alienare contingat, an ipsum filium vel confangineum ejusdem feudi confon- tem de ipso valcas investire? Alia quoque dubitatio con- tembat, ut cum feodium alienatum reperis, quod per te facile recuperare non potes: utrum possis alicui laico in feodium illud concedere, qui & illud recuperet, & in feu- dum per ecclesiam recognoscat? [1 & 7.] In primo [etro] capu feodium decedens liberè (uideris expedire) concedas. Atque in secundo filium, vel confangineum alienatum invicias. In tertio feodium alienatum pot- eris licenter & concedere, per quem ipse f. ecclie va- leat rebabere.

[1] Nostergo super his de mente tua scrupulam volentes dubi- tationis auferre, per a. subi mandamus, quatenus si quando praes- ti causas emergerint.

DE PIGNORIBVS ET ALIIS CAVTO- NIBVS.

TITULUS XXI.

CAP. I.

Res ecclesie pignorari non debent, nisi ex necessitate & ratione causa.

Ex concilio Remen. 8

Nilius Presbyter presumat calicem, vel patinam, vel vestimentum sacerdotale, aut librum eccl- esasticum tabernario, vel negotiatori, aut cuiilibet laico, vel feminis in h. validum dare, nisi justissime necessitate urgente.

Sicut & Zephirus Papa & martyr S. Halstrem in suo decre- talibus docuit.

CAP. II.

Liber homo non potest pignorari.

a. Mauer. b. C. et. ood. tit. in 3. comp. vid. Covarr. l. 3. var. ref. c. d. de materia ritu plene ful. claris tractit de feud. c. ac- ceperit. d. C. 2. et. ood. tit. in 3. comp. vid. ful. Clar. de feud. e. li- citate. f. ipsam. g. Non invento in concil. Remensi, et tamen tribuant Eub. l. 3. decr. c. 104. l. 109 p. 3. c. 139 & C. et. ood. tit. in 1. compila- h. id est. obligare. si enim modus vulgaris loquendi Gebren, us- hic ait Hossen. i. C. 2. et. ood. tit. in 1. comp.

ooo

Gregorius III. Exonus Episcopo.

Lator praefantium: Si intrâ. Lex habet a, ut homo liber pro debito non teneatur, et si res defuerint, quae possint pro debito addici.

CAP. III.

Si rector ecclesie pro falso proprio rem ecclesie obligavit, cogitetur eis habeas rem redimere, & ecclesia restituere.

Alexander III. Episcopo Exonien.

X praefantium b latioris infumatione accepimus. Ex faceros ecclie Officina & calicem argenteum & medietatem unius brevioris ejusdem ecclie pro sua necessitate pignori obligavit, & ea, morte præventus minime recollegit.

Vnde, quoniam indignum est, ut eidem ecclie res sua (praefacti qui facis ministerii deputatae sunt) taliter debeant depetrere: mandamus, quatenus si verum est, quod adseritur, filium eius qui ex succellione ipsius patrimonii ius dicitur obtinere, mones & compellas, ut ea recolligat, & restituat ecclesia memorata.

CAP. IV.

Si usurarius emit rem ex pâdo, quod post tempus restituit, venditor, recipiendo aliquod ultra fortem, fructibus tamen in ea computatus, judicetur contractus feneraticus.

Innocentius III. Subdiacono nostro, & P.

cancro d. Pifano.

Illi vos & credimus scientie dono vigere: [1 & 7.] Sane intimatis nobis, quid causam, qua vertitur inter H. & B. filios G. de f. Cofa ex una parte, & G. filiam g. T. & heredes ipsius ex altera, super quibusdam h. ter-ris praefatis personis pro i. viginti tribus libris pignori obligatis, vobis duximus commendam: [2 & 3.]

Ex parte praedicta G. & heredum eius fuit propoliuum terras quas idem H. & B. reperebant, ab eis non esse pignori obligatas, sed purè venditas: sicut in instrumento confesso exinde continebatur. Praefatus vero H. pro se & fratre suo firmiter adserebat terras non esse purè venditas, pignori obligatas: cum venditioni praedita talis fuerit adjecta conditio, si à tempore contractus usque ad duos proximos annos prefato T. empicio displiceret, pariter H. ab inde usque ad annum viginti sex libras, (perceptis fructibus computatis in ipsis) dare deberet. Verum, quia ambigit utrum pura & absoluta vendito, an praefatus contractus pignus debeat judicari.

Recepimus, quod qualisque fuerit intentio contrahentium, & ex formâ contractus venditio non adpareat conditionalis, sed pura: quamvis per conditio- nem possit refolvi: ex duobus tamen, quia in pacto fuerunt expressa, videlicet quod studius percepiti deberent in solvenda pecunia numerari, & quod ultra summam receptam ix. solid. i. deberent persolvit, contra ipsum emptorem presumit velimenter, praestitum cum usuras confluenter exerceat.

[1 Quod super eis de quo nos consulere voluimus, quid juris sit liquido cognoscatur, quia tamen nostra postulatio adceri responsum, ne sub ipsius explicatione responsum deciso negoti prorogetur, praesens vobis littera duximus respondendum.]

[2 Dantel vobis per litteras nostras in mandato, ut ipsam G. & heredes ipsius ad restituendas vineas, & quicquid ultra fortem percepierant excessum, restituerent congerentibus, per panam in Later. concil. contra usurarios promulgatam cogere caruet. Vos usque mandatum nostrum procederet in negotio memorato, par-tes catarate caratu. Cumq. in praefatis vestrae eisne confitu-tes.]

a C.2.eod.tit.in 1.comp. b C.3.eod.tit.in 1.comp. & post
cme.Lati sub Alex. III.p.29.8.1. c Offic. al.Offic. d Cano-
nicu Pifano. e C.2.eod.tit.113.comp.Vid. Covarr.13.var.ref.c.9.
f Chafa. g Tiberi h vinea, i. a.dicci. k Vid.
l quod si multi in fin. De ed. l quadriginta.

CAP. V.
Mulier agit pro dote contra quemlibet defuerintem
Idem Episcopo Aquensis.

E X literis a, T. acceptimus, ubi duximus con-
tendam, [1 & infra] Si quidem probatum est, quod
pro facinore à marito praedicta mulieris causa, &
fugam petente, tam frater & marit, perfuerint, quām
quām ipsa mulier (licet minus & plus) à rego ihu
rio capi fuerint, & de ipsius mandato bocca sua
delinquentes facta diffracto, & soluta pecunia mera
t, qui à marito mulieris vulnera fecerit, & ea
proprietatis spoliatus: sed quād poffellionis illam
eundem R. remanerant d, quād scimus de mar-
tria retinuit, soluta eis pecunia praedito mera
qua ex eis alius proper poffellionis & minus
exstabat: pars vero mulieris affirmationem dicit
petebat sibi restituiri, vel in poffellionem, qui ex
f ex officio delegationis indicet: [2]

Mandamus, quatenus si tibi confundit et al. ne
praefacta tua fuerit propria & probata, quod nec
dicti viro dedisse in dorem: & praeditum, quod si
fratris aliqua posidere: cum mulieris bona mera
in recuperandis dubius debeat, & cum ei mera
qua ex eis alius proper poffellionis, pars vero
multa propter maleficium viri mulieris tenetur non de-
bet indotata, cum etiam bona viri mulieris pro hac
taciti obligata, & q. cum suo onere traslatas de
petit poffellionem: R. praeditum eidem mulieri, ut in
rationem dotti estenus condemnes, quaeas de
fratris sui poffellionis noscitur posse.

[1 Cum frē per biennium fuduisse, ut eadem in
concordia finirent, partibus non ad poffellionem, cum non
partibus praedita causa mentu diligenter escomis, in
gutioem de prudentiam virorum confitit ad suam duci-
tiam remittendum, ea maximis ratione que volat lege in
judicium spectaculi pertinet.]

[2 Pars autem vni contra viri poffellionem, si remi-
bius aliquo modo respodens, sed pura: quamvis per
disfractum fuerit de bono mariti ipsius mulieris, felix si
fecerat, & mandavaserit diffractum. Sicut cum p. ex
decree de poffellionibus viri sui aliquo remanserit, qui ab
nō fuerant, ex eis sibi futuris poffellionibus, ut ei poffellio-
nem sive poffellionis pecunia que falsa fuerit mercator, & p. ex
ribi confitentur utriusq. quod quid est immobilia, & p. ex
uncia acri alienatione extorciat, sed praeditus p. ex
uncia addatq. & xl. durans vocatur ari remanente, & p. ex
fe mercatori. Aliq. q. p. ex omnes in paterna bona facientes, illa
fizionem totius hereditatis, non possebat etiam in
de hereditate paterna, quid ultra xxxi. aut annos habet. In
vero ad nos eadem causa remissa, non fuit sufficientem,
nobis confitit utrum ex libere Taverorum quis p. ex p. ex
dilectus in dorem, aut idem R. aliquod poffellio ad suam
bonis ad faciem suam virtutis mulieris praedita, ut p. ex
examinationi causa insisteret, tum quia in p. ex
fizionem totius hereditatis, non possebat etiam in
fam aliagatim & probatissimum fecit dorem, non ce-
ner & sufficientes non venerant ad no p. ex examinationi causa
fam tuo ducentum examini remitterandam per Apoll.

CAP. VI.

Si creditor vel u. quid ab causis hetero, in fiducia pro
ex pignore quid fatis nullum est fortis, debet pignora re-
tors.

a C.2.eod.tit.in 2.comp. b matri praediti. z
l. Cne axor pro marito. & l. fidei. Cne matri matriq. m. a.
d remanerant. e la matri usq. matri, marito, mar-
voem sensus non aduersit. f furio. g fidei &
eff.

Idem R. da Monte Fortino.

Cum contra G. citem Anagninum & super quibus
G. item pellefianis, quas quondam pater tuus L. de
Salis & pro certa quantitate pecunia obligaverat, & i-
mplus creditoris heredes prædicto G. pignoraverant, mo-
nile in nostra presencia questionem, legitime probavi-
mus, quid ex causa preventibus tantum fuerat tam ab
eodem G. quam ab aliis, qui eas evenerant a tempore quo
fuerant obligatae, percepimus, quod a fructus fortipote-
nat adquisit. Nos igitur attentes, quod in talibus
precepto fraudum in solutione tortis accedat, cum fe-
cundum canonicas sanctiones fructus restituunt, & in for-
tiorib[us] debent compatri: confiderantes etiam, quod pof-
femus ipsi jam extenuasse penitus totum onus, & de-
bet annulasse, ipsi tibi restituenda esse decrevi-
amus, & te per nuncium nostrum in possessionem induci-
famus corporalem.

CAP. VII.

de quibus p[ro]p[ri]etate legi commissoria pignoravit rem suam, &
cum un contrarie, s[ecundu]m impeditio nostra dierum placutum
nuntiant, quod dico redimere posset.

Idem.

Sigilante R. civi Pisano & nobis innoui quod
cum domum f[ac]tum G. Pisano civi pro 250. libris pi-
gnor obligat, ac promissis prestito iuramento, quod
nisi dominum placuto termino recolligeret, credito-
rem etiam super eo minimè molestare: & intra
diuum temp[us] per certum g[ra]m fiducem nuncium (prout
ei videtur) creditori pecuniam numeratam remisit:
quoniam item non possit fidei agens, sicut ei injunctum
fuit non perfici: & postmodum idem R. ab Impe-
rator detinet, dicto G. f[ac]tis facere non potuit ut de-
bet: [i.e. si] Cum igitur pactum legis commissio-
ria sit in pignoribus improbatum, & prædictus R.
quatum in eo fuit, iuramento debitum adimplavit: cum
perem, quem cum nuncium esse sperabat, pecuniam
noniter termino placuto, sed in capione detentus fa-
citur non ponit creditori: & Mandamus, quatenus si
ell[icet] in praefatum creditore, ut forte contentus, peni-
tientem pignoris computatis in eam, illam prefato R. omni-
dilectione redempta resignet (pacto tali vel iuramento ne-
quaquam obstat) enc. eccl[esi] cogatis.

[i.e. Non De gratiam libertas prælimis restituit, para-
me est p[ro]p[ri]etate creditori, licet ipse profus recaute-
re, quia in unius factu termino perficitur.]

CAP. VIII.

Vigilius carcer, quod fructus rebus immobilibus fabri-
cium habebat, & pecuniam & affirmacionem mobiliis, qua
imponebat apud fructu, restituit.

Gregorius IX.

Cum l[et] confit. I. mulierem, uxorem Ogerii m., quo-
rum ultimorum filio suo successisse in bonis, quo-
rum proprietate ad M. mulierem, uxorem C. dignolatur
premit: Mandamus, quatenus eam ad cautionem
domini exhibendum quod utatur & fructus salvo re-
bus salutaria rebus immobilibus, que usu non
conveniunt, ad arbitrium boni viri: Pecuniam vero
& quantitatem & vel habebit, ac affirmationem bono-
rum, que coniunctum erit, & in hazarditate inventa-

DE FIDEI VSSORIBVS.

TITVLVS XXII.

CAP. I.

Breve est, nec potest brevius sumari.

C Ex concilio Cantuariensi. &
Leticiis & fidejussionibus a servis, abficiatur.

CAP. II.

Compelletur clericus servare fidejussionem indemnum per affida-
tionem reddituum suorum.

Luciuſtertius E[usebius] Ep[iscop]o, & e[st] Archidiacono Norwicensi.

P Ervenit f[ac]tus nos ex conqueſtione R. clericis, quod
cum ipse C. & F. clericis, mercatoribus Bononiis,
fidejufferit: illis praescriptam pecuniam non solventibus,
coactus est fatisfacere de eadem. Ne igitur dispensandum
patiat, unde videtur primum meruisse: Bononica.
Ep[iscop]o dedimus in mandatis, ut super debitis illis in-
strumenta, que sunt apud credidores inficiant, & corum
transcripta suo figlio signata vobis mittere non poſſo-
nat. Mandamus itaque dilectioni vestra, quatenus si
ex conceſſione prædictorum clericorum vel alii legitime
vobis rem ita se habent confiterit, moneatis eodem ut
memorato R. pecuniam, quam pro eis solvit restituant,
ipsumque servent indemnum: aliquoquin de redditibus co-
praescripta debita facias exolvi, & damnam etiam, quae
propter hoc perculit, refarciri aut prædictos redditus ibi
affigies tandem sine moleſta detinendos, donec ipsa
damnatio refarcita fuerit, & debita sine deminutione folia-
tur. Praefatos vero clericos, si religionem fidei & ju-
ramentum sui eos violatae confutet, ab officio & beneficio
suspensatis.

CAP. III.

Per defensionem canonicas compellit debitor à fidejussione
abfervi fidejussorem, qui à creditoris moleſtatur.

Idem Cantuariensi g. Archiep[iscop]o.

C Onſtitutus h[ab] in praefectia nostra magister S. sua no-
bis assertione monstravit, quod pro cancellario tuo
tempor[is] Lateran[ensis] concilii in quodam summa pecunia in-
tercessit: quoniam quia ulque modo debitor non perficit,
se afferit plurimas à creditori Bononiens. moleſtas
pertulisse, & debitum augmentatum. Ideoque manda-
mus, quoniam si legitime tibi de hujusmodi assertione
confiterit, praefatum debitorum, ut eum a prædicta inter-
cessione fine dilatione profus abolvat, ecclesiastica
censure compellas. Praesentum quoque autoritate
injungimus, ut si debitum vel acceleratione ille negaverit,
confutet, que est legi contraria, non obstante, iura-
mentum calumnia fibrie cogatur. Præterea quia diffi-
cile foret intercessori suos testes in Anglia ducent, ju-
dicibus Bononiis (testatione idonea a cancellario ipso
accepta, quod ad testes audiendos vadat vel mittat intra
terminum competentem) literis tuis significes, ut eos vi-
ce tua recipiant & examinem diligenter & depositiones
eorum transmittentes inclusas, significant, quanta fides
possit instrumentis vel testibus adhiberi.

a De materia huius capituli vid. Anton. Gomez, tom. 2. varia,
refol. c. 9. b Cartuarien. al. Carthaginem. c C. cod. rit. in 1.
d. vid. Cartuarien. al. ref. c. 1. e confitit. f vid. 1.2. &
1.3. vid. Lex quibus canam. & L. & Bart. ff. de in jux. v. 1. vid.
L. & Bart. ff. & Spec. de pign. 5. sequitur videtur. in Egidi.
2. al. rit. o habuerat.

OOO 2

Idem Abbatis S. Alberti.
Consulterebat a: & infra. Donationes vero vel
concessiones ecclesiarum si quae fiant privatim perfo-
niuntur eis illis, qui ipsas ecclesias possident, nulli
us debent esse momentum. Si religiosis fiant locis ab Epis-
copo, et eius auctoritate, ratae debent haberi: Ita quod
poterit, quia jam dictas ecclesias possident, sine pectorum
ecclesias in vita sua non debeant, & spoliari.

CAP. V.

Non sufficit iuramento de non infundendo de novo, prelatus in-
vigerit fradum, si apparent vestallum in mensura fusse de-
signatum.

Innocent. III. Episcopo Floren.

Pretius & littera proponere procurasti, quod cum
quidam Nobilis Florentini tempore schismatis Epis-
copum Florent. in domo sua tenuerunt, idem Episcopus
tamen schismatis tempestate de mandato Alexand. Pap.
quos modios terra in feudum concessit eisdem: &
[scilicet] ipsius [priori et moris] de canto feudo praefator
nobis invellit. Verum cum ipsi ad signatum terram
meum fecissent, non nisi duos modios invenerunt,
quos integrari, cum instantia potulissent, super quo
diximus quod non sunt in possessione ipsius, ne de novo
recautelam conferentes: [1 & 7.] Nos igitur attendentes,
quod ecclesia in actibus suis fraudem non debet ali-
quam subire, respondeamus quod feudum ipsum secu-
re posse integrare, cum terra illa quatuor modiorum
ipsi futuris signata.

[I] Latus fiduciam curaverunt exhibere, & de quatuor
modi farina negotiis, ante quorum pertinentias duceres ammen-
tum, & duxi ap. confidendum.]

CAP. VI.

la donatio plenaria sit interpretatio: & ob hoc clausula
negotiis plena donatione adposita proximum donationem tan-
tum. b. & c. eti causa singulari.

Idem R. de Burz. & G. Berbar. Abba-
rius.

Cum dilecti & filii Abbas & Monachi de Melios pro-
piciant coram nobis, quoniam Nobilis vir Alanus
quidam terra a patre ipsius, eorum ecclesie in elemo-
niam elongatas, violenter redigere cupiat in fore-
num: [1 & infra.] Mandamus, quatenus ad senten-
tam propria monasterio proferenda appell. postposita
procuratis, cum ex tenore instrumenti elementem & ap-
petit, quod huc sunt mens & intentio donatoris, ut
diffusa de foresta, que in fine ponitur instrumento, non
ad signationem donationem, que tam libera & pura fuit,
ut immuno & ex veritate & confutidine feculari, sed
ad inferiorum confessionem que pensionem & determina-
tionem haberent, juxta famam referri debeat in-
telleximus: quia in instrumentis plena h. in tella-
mentis plena, in beneficio quoque plenaria est interpre-
tatio abitura.

[1] Et super hoc indebet molestat, vobis dedisse recolimus in
manu, ut ipsam A. ab ipsorum super illa terra indebita mole-
stia desistere per cen. ap. postpos. cogretis. Verum cum super
causa manutineat ipsi, impleret, diligenter precedentes in
causa, partibus in prefatis usq[ue]a constituta, refles recipi hincin-
de, & super constitutis illorum, & infraformati, diffutatione
in ea, & fortissimis due habita in causa ipsa, usque ad senten-
tiam precipiti: causam ipsam sufficienter infundit omnia ad
eum audientem remittentes, ut exterum per diligentem nostram

a Cap. 21. in. de juri. patr. in 1. comp. & post conc. Later. p. 15.
b dicitur. c C. 2. eod. tit. m. 3. comp. d al. ita. R. 6.
e d'arg. & d. de Burz. Abbas. f C. 2. eod. tit. m. 3. comp. f Ele-
mentum. g apparet. h Interpretatio facienda est in meliore
parte res valens, vid. l. quiesc. ff. de re. dub.

fusca causa impeneratur, eidem instrumentorum tenorem, depositionis
legium & allegationes etiam, prout ea recuperari, sigillorum ve-
trorum manutinem roberata vel consignata, vobis sub sigillo nostro re-
mittimus interclusa per Ap[osto]l. fid.

CAP. VII.

Si Episcopus in ecclesia, quam de consensu capituli pro loco con-
cessit, percipiebat certos preventus, illos donec videatur: aliquando
omnes preventus prater cathedralitionem, cedunt pro loco. Et si Epis-
copus consensu de consensu patrum, intelligetur patronus donec ipsa
patronatu.

Idem Episcopo Helensem.

Pistoris & litera proponere procurasti, quod cum
quidam Nobilis Florentini tempore schismatis Epis-
copum Florent. in domo sua tenuerunt, idem Episcopus
tamen schismatis tempestate de mandato Alexand. Pap.
quos modios terra in feudum concessit eisdem: &
[scilicet] ipsius [priori et moris] de canto feudo praefator
nobis invellit. Verum cum ipsi ad signatum terram
meum fecissent, non nisi duos modios invenerunt,
quos integrari, cum instantia potulissent, super quo
diximus quod non sunt in possessione ipsius, ne de novo
recautelam conferentes: [1 & 7.] Nos igitur attendentes,
quod ecclesia in actibus suis fraudem non debet ali-
quam subire, respondeamus quod feudum ipsum secu-
re posse integrare, cum terra illa quatuor modiorum
ipsi futuris signata.

[1] Latus fiduciam curaverunt exhibere, & de quatuor
modi farina negotiis, ante quorum pertinentias duceres ammen-
tum, & duxi ap. confidendum.]

CAP. VIII.

Postfessi hospitalarii in prejudicium suum, scilicet domum suam
alterius religiose domus subirent & donare, hoc dicit, secundum intel-
lectum gloria.

Idem Florent. & Fesulan. Episcopi.

Item dilectos & filios hospitalarios sancti sepulchri,
Iac frater hospitalarius S. Alluci, super eodem hospitali
questione suborta, cum idem hospitalarius super posse
soror, quod semel & iterum ex causa ramen diffimili-
bus intentarunt, contraria sententiam reportassent:
deinde ad petitionem recurrentes, proponente curarunt,
quod cum G. quondam rector & frates ac patroni ex-
judicem hospitali habito communiter tractatu f delibera-
rarent, hospitale ipsum hospitalaris supponere supradic-
tis, committerant in hoc tribus procuratoribus vices
vicias, communiter statuentes, ut quod per ipsos fierent,
acceptarent: qui cum eisdem taliter statuerunt, ut ad
ipsum hospitali aliqui mitterentur, qui eorum nomine
acciperent & ad signationem ipsius, cum autem duos
illue de suis fratribus transmisserint, ipsi donationem &
ad signationem hospitalis, tam a Magistro, quam a su-
predictis procuratoribus, & aliis eiusdem domus fratre-
bus receptorum. & infra. Procurator autem pars al-
terius ex adverso respondit, quod predicta donatione de-
bet non immergit retrahari: quoniam multis extrah-
tribus inconflitus a predicto rectoro, ac paucioribus
fratribus excommunicatis & perjuris, de re litigiosa in
fraudem plebanie de Piscia, qui super eodem hospitali
movert questionem, fuerat celebrata: [1 & infra.]
Attendentes igitur, quod frates & patroni sancti Alluci
pro se, immo porius contra se iurisdictiū allega-
bant: videlicet perjurium, excommunicationem, &
fraudem non unice contra ipsos, sed ab ipsis commis-
sam, & intelligentes donationem ab eis hospitali-
ris factam, puram ac simplicem extitisse: quia non

a al. Helensem. b Ca. 4. eod. tit. m. 3. comp. Reliqua parts
huius Dec. quare sup. de re. pectoral. & alii loci. c frater-
nitas d. Vid. l. Cajas, cum nos. D. de pagnor. e Ca. 5. eod. tit. m.
f compil. & contraria. g recipiunt.

deceptoribus, sed deceptis iura subvenient. Vnde per ea, quae superius propofita sunt, se contra factum proprium legitime defendere non valeant, hospitalie praedicti cum pertinens suis hospitaliariis sancti leprosorum adjuvare curavimus. Ita quod per hanc sententiam dioecesano Episcopo & plebanio de officia nullum praejudicium generetur: cum res inter alios acta non debeat alii praejudicium generare.

[1. Et hac omnia proponetis sufficienter per dispositiones testimoniis proditorum. Ad hoc vero pars altera multipliciter respondet ut inquit: fuit aliquando disputatione.]

CAP. IX.

Donatio quinquagesima vel centesima, quam facit Episcopus cum grava ecclesia sua detimento, potest legitimè revocari: nec etiam potest ultra quinquagesiman vel centesimam conferre, etiam sequente legione ecclesia sine auctoritate superioris.

Idem Episcopo sancti Andreae.

A Postolica sedis oracula b: [1. & infra.] Inquisitione taliter respondeamus, quod licet sit in carnone & definitum, ut quis Episcoporum in paroecia sua monasterium construere voluerit, & drebis ecclesie, cui praeſider, ipsum dotare, non amplius ibidem, quam quinquagesimam partem ecclesiae vero, quam monasticis regulis informare, vel pro suis propriis magnificare voluerit sepulturis, non amplius, quam centesimam partem censu Ecclesie cui praeſidet, & debeat clarificari: quia tamen in eodem canone consequenter adjungatur, ut hac d temperamenti aquitas obseretur, quod cui tribuit, competens subſidium conferat: & cui collit, dama gravia non infigat: ea quidem cautele fervara, ut unam tantummodo que placuerit ex his dubiis, remuneratione affutata. Hoc semper est obſervandum, quod unus Episcopus vel alius non solum non debet amplius, sed nec tantum, nec minus cum gravi ecclesia lux detimento conferre, five simul & semel id facere velit, five plures successivæ eidem & vel diversis Ecclesiis conferendo. Vnde cum grave detimento live de posſicionibus five de proveniencie ad Episcopalem menam vel cathedrali Ecclesie pertinentibus, in quantilibet portione confiterit esse collatum, poterit legitimè revocari, nisi præscriptione vel alia exceptione legitima actio hujusmodi excludatur. Nam etiæ prima facie præsumatur, quod collato quinquagesima vel centesima pars grave non intereat detimentum, quia tamen non solum si faciat, sed etiam si facuet id fiat, ex variis circumstantiis comprehendit potest interdum valde dannosum: quod quidem magis potest ex offensione facti, quam ex prefatione aliquius statuti cognosci: nec quinquagesima, nec centesima semel aut successivæ debet cum grave Ecclesie damno conferri. Si vero in tantum abundet Episcopus, ut sine damno Ecclesie his possit amplius etiam, quam per quinquagesimam vel centesimam partem necessitatis alterius Ecclesie subvenire, quamvis per se non debeat summam exceedere a canone præsumptam, per quam incaute largiri voluntibus est occursum: de superioris tamen auctoritate [Pontificis f.] potest etiam in majori summa in opere alterius provideri.

[Cum plerisque contingat quod Episcopi successore loci rebus de redditibus qui pertinent ad eodem ultra quinquagesimam conferant portionem, ita quod interdum usque ad tertiam partem vel quartam, interdum vero plus minima hujusmodi redditum.]

a Vid. l. translatiōnē C. de pāl. & L. pēt̄or. ss. de jūd. & l. ſuau. §. pāla. ff. de pac. b Cap. 6. eod. titul. in 3. compil. c Hunc canonom habet in concil. Tolet. cap. 5. refert Grat. 12. q. 2. 6. 73. mscpt. bona rei. Eius canons verba haec infraeit hinc. uſq; ad vers. Hoc semper. d ut per hoc temperam. & eidem. e Vox Pontificis debet in vespstris. Codice.

tua ministratur: tua frat. nos confundit arva faciliſſimam, ea quo taliter fuerint ultra quinquagesimam pertinet, ut et aliquatenus revocare. Noſ ignor.]

CAP. X.

Donatio potest per donationem non per hereditatem, ob ingratitudinem domatoris revocari, in causa preſcribitur.

Gregorius XL.

Propter ejus ingratiitudinem, in quem libenter collata, donatoris persona de rigore non constituit revocare a. Si forte in ipsum impius manu cert. b, aut sibi atrocies injurias, fuga grave nonrum damnum, vel vita periculum inficit predilectus. Quod tamen ad donatoris, qui hoc tamen, inter diutus successores.

DE SPECIJO CLERICORUM.

TITVLVS XXX.

CAP. I.

Quæſitum à reſto Ecclesiæ tempore premio viae prefamur de bonis Ecclesiæ quæſitum.

Ex concilio Arelatensi.

I Nveſtigandum d eft. si nihil patrimonii libet obiter, quando promotus eft ad ecclasiæ dīnem f, poſtea emerit prædia, quos inuenit in Ecclesiæ, ad quam nihil habet prouocare, debent juxta canoniam autoritatē.

CAP. II.

De empio per prælatum de patrimonio Ecclesiæ, deſcriptio confesio nomine Ecclesiæ, alias debet præstat ad autem removere.

Ex eodem.

P Resbyter g cu diocesum tenet: de his i. peremter, ad ipsius Ecclesiæ nomen scriptu at: aut ab eis ordinatione difcedat.

CAP. III.

Quæſita per Episcopum post conſeruationem suam, in qua quæſitum.

Ex epiftola Pii Papæ.

V T uniusquisq; Presbyter res, qui post in creationis adquirunt, proprie Ecclesiæ regimur.

CAP. IV.

Empia per prælatum ex emendatione Ecclesiæ affirmatur, tunc prælatus enierit nomine aliens.

Ex concilio Rhenensi.

Inquierendum est, si quis in Presbyterorum de rebus Ecclesiæ, vel oblationibus, vel votis fiduciarib; non nomine res comparaverit n: quia sic non in re, alieno nomine Presbyter fraudem facere deſtituitur.

& par criminis lude fuis, qui facias oblationes aperte & barabatur.

a Vid. l. 1. & 2. C. de lib. & errantibus. b Aperte concilii editio nondum inventa. Burchard. l. 1. Deo ap. et 1. part. 2. ca. 49. c Cap. 1. ed. triu. oī. compil. & p. 1. d Alii. f. poſtea. g Cap. 2. ed. triu. oī. compil. & p. 1. h debu. i Videutus sumpnum exercitio Cartaginensis. Refert Burchard. lib. 3. decr. cap. 12. Pro part. 1. ap. 1. 1. Refert 3. oī. k Cap. 1. ed. triu. oī. comp. l. Invenit quæſitum g. oī. m si aliqua Presbyter. n. sumpnum oī. & par ecclesiæ. p. faciliſſimum.

CAP. V.

Motivatio facta per prudatum in rebus ecclesiis, sunt fui in missione de mortuis beneficiis: sed de his vestris non posset, b.d. fundum intellectu facit mortalium.

Ex concilio Toletano a.

Sic quis fidei & clericorum agella vel vineolas in terra ecclesie sibi fecisse probabilitate sustentare vitę causit, si ergo ad diem obitus sui possidet: verum post suum obitum & defixum relinquitur, ne testamensario aut successori eius quicquam heredum prohereditum relinquit, ut in eo cui Episcopas pro servitatis ac prestatioe ecclesiagii voluerit.

DE TESTAMENTIS ET
ultimis voluntatibus.

TITULUS XXVI.

Ipsius de rebus patrimonialibus testari potest, de rebus vero iure in rebus ecclesiis que fuit, testari non vales.

Gregorius IX. Antonius Suidas.

con.

Quendam et ad nos relatione pervenit, quod illa civitas Episcopus condito Testamento in octo annis substantia sua nutum habecit, ecclesiam suam in residuis quatuor. Nonnavigat, ut sollicito hoc diligat, & qui quid ipsam habuisse paruerit, a qualibet persona detinere nullatenus paratur, nisi hoc solum a quadrum annis Episcopus ordinis proprium habuisse constitutus. Quicquid vero ecclesie ante ipsius consecrationem, sive cooptio, vel in Episcopatus ordine prae dictum Episcopum adquisivisse e, in ejusdem ecclesie dominio conseruerit.

CAP. I.

Abbas testar non posset, etiam si nunquam induisset habens Monachalem.

Idem.

Quingredientibus: & infra. Gabina f Abbatissam. Quicunque est, s. quondam Abbatissam monastri sui, quodcumque rescepit officium, condito Testamento lega reliquise, dicens eam utique in diebus suis non induisse habitum Monachalem, sed in vestibus, quibus utrumque loci illius g Presbyteri periret, sicut & illa qua ante ipsam fuerat Abbatissam, & dies p. ex confundendine licuisse: & infra. Necesse est quicunque vilum est, postquam Abbatissa ordinata est, & in monasterio per annos plurimos usque ad obitum, prefata reliqua qualiter ad culpan forte Episcopi pertinet, epitem sic esse permittit, in tamen posse esse prae dictum monasterium interrogare, fed et si prius eidem anno et illi ingressa & Abbatissam constituta est, de hoc competere.

CAP. III.

Interea annum a dicti monasterio non sit executio Testamenti per eum excepia, dñe testator executo ad Episcopum.

Idem b.

Noquidem: & infra. Pervenit ad nos S. de hac luce migrante supremi voluntatis elogio i monasterium precepisse fundari: cuius desiderium a T. regula feminina eius herede protrahitur. Quamobrem

CAP. IV.

Debetur legatum quamvis nudus verbi a testatore sit reliquum.

Idem a Petro Subdiacono.

Indicante: & infra. Cognovimus R. referente quod moriens uxor redempti b concham argenteam nudis verbis iustit venundari, & iuri dare libertis, & scutellam argenteam cuidam monasterio reliquise c. In quibus voluntatem eius per omnia volumus adimpleri.

CAP. V.

Non debetur legatum, cum testator rem non suam, sed ecclesia legavit, b.d. simpliciter inhaerendo litera.

Idem I. Episcopo.

Filius noster F. conqueritus est, quod quondam P. pater suis aliqua ecclesia vestra sepulture sue gratia juris alieni reliquit. Et quidem leges feculi hoc habent, ut haxes ad solvendum cogantur, si auctor eius rem legaverit alienam: sed quia lege Dei, non autem lege hujus feculi vivimus, valde mihi videur injustum, ut res tibi legatæ, quæ cujusdam ecclesie effici perhibentur, à te teneantur, qui aliena testatrix debuisti.

CAP. VI.

Heredes non adimplent iusta testatoris, ab Episcopo interdictris a testatoris retulit, b.d. inhaerendo litera.

Ex Concilio Maguntino.

Si heredes iusta testatoris non adimplerint. Ab Episcopo loci illius omnis res, quæ eis reliqua est, canonice interdicatur cum fructibus & ceteris emolumentis: Ut vota defunctorum adimplantur d.

CAP. VII.

De bonis per ecclesiam adquisiti, clericis testaris non possunt.

Ex concilio Lateran. e.

Cum in officiis caritatis primo loco illis teneantur obnoxii, à quibus beneficiis nos cognoscimus receperisse, econtra quidam clericis cum ab ecclesiis suis multa beneficia perceperint, bona per eas adquisita, in alios transferre possunt. Hoc igitur, quia antiquis canonibus confiat inhibitus, nos indemnati ecclesiarum providere volentes, five intestati deceferint, five alii f conferre voluerint, penes ecclesias eadem bona pricipi mus remanere.

CAP. VIII.

Moderatam eleemosynam de bonis per ecclesiam adquisitis clericis facere possunt, etiam in agritudine confituntur.

Alexander III.

A dñe p. prætestibus innotescat, quod clerici de mabilibus que per ecclesiam sunt adepiti, de jure testari non possunt. Viventes tamen & sui compotes moderare valent aliqua de bonis ipsi non ratione Testamenti, sed eleemosyna intuitu erogare in agritudine constituti.

CAP. IX.

De bonis propriis, vel acquisitis intuitu persone clericis testaris posse, de adquisitis mutuata ecclesiis non.

a. Council. Tertian. 2. cap. 4. & cap. 7. edd. tit. iii. i. compil. b. cap. 4. edd. tit. iii. i. compil. c. Beat. Thom. 2. 2. q. 13. art. 6. & 2. 2. q. 13. art. 6. d. 2. 2. q. 13. art. 6. & 2. 2. q. 13. art. 6. e. 2. 2. q. 13. art. 6. & 2. 2. q. 13. art. 6. f. 2. 2. q. 13. art. 6. & 2. 2. q. 13. art. 6. g. Post concil. Lateran. sub. Alexand. III. part. 29. c. 8. & cap. 5. edd. tit. iii. i. compil.

Idem Vigilensis a Episcopo.

Via & nos: [i & infra.] Consultationi tuae taz
Quae ter respondemus, quod licet clericis de his, quae pa-
terna successione, vel cognationis intuitu, aut de arti-
ficio sunt adepti, seu dono consanguineorum, aut ami-
corum non habito respetu ad ecclesiam, pervernerunt
ad ipsos, liberè disponere valeant. De his tamen, quae
confederatione ecclesie perceperunt, nullum de jure pos-
sum facere Testamentum.

[i Duxit tua f. confidens, utrum clericis secularibus de mobili-
bus rebus possint condere Testamenta.]

CAP. X.

Valeat Testamentum quod paracianus facit coram Presbytero pa-
tronis & duobus testibus: nec valet contraria consuetudine. b. d. m.
hacendo verbis litera.

Idem Hoftensis Episcopo.

Cum effes in nostra proximis constitutis, proposui-
tum est talem in tuo Episcopatu consuetudinem obtinere,
quod Testamenta, quae sunt in ultima voluntate pe-
nitentia reciduntur, nisi cum subscriptione septem vel
quinque testium fiant, secundum quod leges humanae
decreunt. Quia vero a divina lege & sanctiorum Pa-
tronum institutis, & generali ecclesie consuetudine id no-
scitur esse alienum, cum scriptum sit, quod in ore duorum
vel trium testium flet omne verbum: prescriptum
consuetudinem improbat: & Testamenta, quae pa-
raciani coram Presbytero suo, & tribus vel duabus al-
liis personis donec in extrema fecerint voluntate, firma
decrevimus permanere: sub intermissione anathema-
tis prohibentes, ne quis hujusmodi audeat rescindere
Testamenta.

CAP. XI.

Valeat ultima voluntas ad prius causas coram duobus testibus, &
est causa singularis.

Idem judicibus Velleren.

Elatum est d. quod cum ad vestrum examen super
relicta ecclesia causa deducitur, vos nisi sepiem, vel
cunque idonei testes intervenerint, inde postponitis iu-
dicare: [i & infra.] Mandamus, quatenus cum ali-
qua causa talis ad vestrum fuerit examen deducta, eam
non secundum leges, sed secundum decretorum statuta
traferitis, tribus aut duobus legitimis testibus requiritis:
Quoniam scriptum est, in ore duorum vel trium testium
sunt omne verbum.

[i Unde quia hujusmodi causa de iudicio ecclesie, non secun-
dam legem, sed secundum canones debet trahari, & in ipsa divina
scriptura testimonia duo aut tres videntur testes sufficiunt.]

CAP. XII.

De propriis potest testari clericis: in acquisitione per ecclesiam et-
iam si fini mobilis, secundum ecclesia vel successor: potest tamen ali-
qua fortioribus vel pauperibus clavigi: si autem defunctus habet
plures ecclesias vel beneficia, sicut aqua diversa inter illa.

Idem electio capitulo Cassanen.

Elatum est & auribus nostris, quod quia statutum
in Lateranen concilio f. ut bona per ecclesiam
adquisita, ad eam in clericorum obitu devolvantur: du-
bitatis an hoc sit de immobilibus tantum, vel de mo-
bilibus sentendum: [i &]. Respondemus, quod ge-
neraliter bona g. qualibet per ecclesiam adquisita, eis h
debet juxta Lateranen concilium post adquirientis
obitum remaneat: Nomine autem ecclesie non Epis-
copus vel successor clericis mortuis, ubi est collegium

a Vigilensis habent antiqu. b Post Conc. Later. sub Alex. III.
p. 29. c. & c. 6. eod. tit. in i. comp. Velleren. d Ca. o. eod.
m. in i. compil. & post Concil. Lateran. sub Alex. III. p. 30. ca. 5.
e Ca. o. eod. tit. in i. compil. Vid. pro aliis Hoftensem & Covarr.
f Cap. 15. g Vid. Atriens Praelatum in Rub. C. de bonis mar. in
i. parte. h Codex Barbasci iiii: ei debet, &c. & c. conventus anti-
qua compilat.

clericorum, sed communis congregatio intelligitur
rerum illarum debet canonican distributionem, &
ram habere. Vbi autem in loco definito non di-
nus ordinandus, is ea bona (flos & alia spes) in
eccliam adquisita, de jure in aliis pro ecclesiis
bistro transfringi non possit: confundendis non
est improbande, ut de his pauperibus & religio-
sive aliis, aliquia juxta servitium meritum confer-
terum, que ex hacitate servitio, ut alii
provenient, distribuuntur pro arbitrio dictionis. &
vero nonnulli in diversis ecclias beneficiis possunt
vidantur, que haberuntur, per ultimum compo-
inter ipsos b.

[i Responso nostro quatuor electori, supradicti a
Episcopi vel corum qui descendunt facultatem, de rebus
communis utilitas eccliae debent applicari. Propter quae
CAP. XIII.

Tenet Testamentum si quis extremam voluntatem habet
dispositionem committi, & dictio testis at p. 10. i. 1.
cundum intellectum notabilissimum.

Innocentius XI. Abbatum
Episcopo.

Cum tibi de beniginitate c. & inf. laetetur
Cognitione dicimus, quod qui extremam voluntatem
alterius dispositionem d committit, non videtur
debet interficiatur.

CAP. XIV.

De reliquo ecclesia pati Episcopo perit fons, in
fuerit fibi a testatore reliquo: infra secula & non fons
reliquit a testatore, quod manifeste per partem ipsius
cum agnoscat.

Idem Cr. famili Laurentii in Lucca Prelatum
Cardinali.

Officii e. & infra. Secundum quatinus, dicit
Testamentum relinquit Episcopo proprium pa-
netem, & alia multa monasteria vel ecclesie, unde
scopus ex illis legitimam possit petere portione
& infra.] Confutatione tuz taliter respondemus
si portionem illam cum conditione legem possit
ut effet illa sola contentus, & Episcopis accepta
per hoc alias renunciata videatur, de carceratione
exigere portionem. Quod si cum ipso abdicatione
portionem fibi debitam potest abdicatione, non
vincitare: Si vero confiterit, quod in fratre
cum confitebit mortuariam, ut in carceri Episcopo
tricinariam debet f. Episcopis portionem si
poterit exigere a canone constitutam, & habitatione
sunt Romani & Pontificis, que quibusdam regulae
sunt concepta.

[i Adiaceunt metu, item quae in Testamento habent
dicimus confiterit mortuariam, & alia dimissa pro mortuariis
nisi locorum possit Episcopis exigere primum de illis a canone
constitutam. Non autem fugeat hoc.]

CAP. XV.

Reliquum Episcopo contemplativa profecta amiculare non
ecclesia cathedrali: f. scilicet si contemplatio recta, frumenta
quaque ecclesie, free aliquod serva conjectura, proponit
autem soli ecclesie est fultum reliquum, Episcopis habitatione
canonicam. Præsumatur autem reliquo contemplativa
fultum, quando sit ad extranea habente a contemplativa. In
a Cum Dei, &c. b Ipsi, & Ca. o. eod. m. 30. i. 1.
d Dispositione. e Ca. o. eod. m. 2. compil. f i. 1. i. 1.
meu. fi. de cond. & denuo. & l. infid. f. i. 1. i. 1.
Pontificis.

a 433 *propter administrationem non habente. Cum ecclesia vero inferiorum Episcoporum non dicunt sibi relictum, quia non est sibi tanta communis cum ecclesia inferioribus, sicut cathedrali.*

Idem.

Requisiuti a deo his, quae testator pro anima sua elegerat in ultima voluntate, qualiter sint inter Episcopum et cathedraliam dividenda. Et quidem regulariter veniret, quod Episcopus debet de his secundum diversas consuetudines tertiam vel quartam portionem habere. Sed conferendum est diligenter, utrum testator lega hoc modo: Relinquo istud Episcopo, & an reliqui ad ecclesias, vel relinquimus istud Episcopo & ecclesias: an reliquo istud Episcopo, & illud ecclesia. In primo casu diffingendum est, utrum relinquatur Episcopo ab extraneo aut propinquio. Si ab extraneo, generaliter verum est, quod prafumitur esse reliquum in una ecclesia, non per sonum: unde cathedralis ecclesia idem potest canonizare petere portionem: quemadmodum Episcopo competit fia portio, si aliquid ecclesie datur: & hoc verum est, nisi testator exprimat quod velit illud tantum esse Episcopi, non ecclesie: in quo si servanda est dispositio testatoris: fecus autem ei capit quod velit illud tantum ecclesie, non Episcopi: quia privata dispositio testatoris non potest generaliter confirmationem canonis immutare. Nec est omnium quod in canone e legitur, videlicet quod beneficis quibus ex extraneis aliqui, aut cum ecclesia, ut sequentiam dimittuntur aut donantur (quia hoc illi, qui dona pro redemptione animarum fiz, non pro communi sacerdotis probatum offerte) non quasi suum proprium, sed quasi dominium ecclesie inter facultates ecclesie computabant: quoniam hoc est verum, clamatores ut sequentiam legalis illud Episcopo, quod non exprimit utrum velit ad Episcopum tantum, non ad extraneos pertinet. Si vero relinquatur illud Episcopo, pro proprio, prafumitur esse reliquum, non intuitu ecclesie, sed personae: nisi forte contrarium probaretur: & de isto nihil potest ecclesia petere in vita eius. Quod finitum est Episcopo & ecclesia, de illo inter ipsos a canonice ei divisa facienda. Si vero istud Episcopo, & illud ecclesia, relinquatur, five aquila five in aquila sunt relicta, reducenda sunt ad divisionem canonicae inter Episcopum & ecclesiam cathedralem: nisi ambo velint & eis testatoris dispositio content, quam propter ultimam voluntatem favorem fatis decens ei observaverat, ubi negre fraus intervenit, neque dolus, ne quisquam nimium defraudentur debita posse.

Secus autem est, si aliquid legetur Episcopo, aliquaque capellis vel monasteriis, aut aliis p[ro] locis, in hoc casu quod legatur Episcopo, eius est praecipitum, cum ecclesia cathedrali, quemadmodum si cuiuslibet alii legatur: & de illis g, quae alii legantur, portionem canonicas milionibus obtinebit: quoniam non est tanta communio inter Episcopum, & inter capellas & monasteria, seu alia p[ro] loca, quam est Episcopum & ecclesiam cathedralem, cui est proprium coniugio copulatus: unde que adquirit Episcopus, non illis, sed isti tantum adquirit. Illud autem est generaliter observandum circa eum, qui potest proprium possidere, praeclarum vel administracionem ecclesie non habentem, quod si aliquid relinquunt specialiter, non solum a propinquio, verum etiam ab extraneo, intelligitur esse reliquum, non intuitu ec-

clesie, sed personae, nisi probatio in contrarium appareat: & idcirco de illo nec Episcopus, nec ecclesia potest in vita eius sibi aliquid vindicare: & hoc intelligitur esse verum, cum frusus minimè procurari: quæsi detecta fuerit, patrocinari non debet.

CAP. XVI.

In boni patrie, matris, & avua, habeat quia debet in jure naturae, in qua gravari non possit: & filius regatus de reliqua haereditate sub conditione, destrahit debet in jure naturae, & Trebellianam, in qua computantur fractio post litus confitacionem percipi.

Idem Episcopo Tuscano a.

Raynus *b* de Clerc duas habens filias, Alterocham videlicet & Adjeclam, matrem insuper Clercam, & uxorem nomine Adelasiam, in extremis positus condidit Testamentum, Alterocham filia puberi ultra domum, quam ei dederat, domum & quendam hortum in eodem Testamento reliquens. Adjeclam vero impuberi reliquit catena bona sua *c*, adjiciens ut Alterocham & soboles quam gestabat in utero, eidem impuberi succederent, si ab ipso liberis moreveretur. Mortuo itaque testatore, utrosque impuberi eam cum omnibus bonis eidem reliquis a patre, iure Lombardo cuidam P. nouine tradiderunt: quia filium ex suo cipioni tandem liberis est defuncta: cujus bona idem P. maritus eius impuberis aliquanto tempore possedit in pace: qui cum alia muliere matrimonium contrahens, & filios suscipiens ex eadem, diem clausit extrellum. Postmodum inter Alterocham & filium eius ex una parte, & filios ejusdem P. & Raynetiam tutorum eorum ex altera, super bonis predictis ejusdem Adjeclae suscitata materia querit, cooperant coram G. iudice Tuscanen adiuvante in litigio: coram quo Alterocham & filius eius bona a quondam Raynuiti tanguntur ex causa fiduciis commissi vel substitutionis sibi debitis petierunt, utroque filiorum predicti P. ex adverso dicente, quod obstat illi annals praefixi, usucapio pro dote, ac longi tempori silentium disturbum. Insuper allegabant, quod de bonis illis tam teria Clerc matris testatoris & tercia Adelasia uxoris ejusdem, quam & quarta per Trebellianum nomine ipsius Adjeclae erant ante omnia deducenda. Dicitus vero iudex, supradictum Raynetium tutor nomine pupillorum in restitutione bonorum Raynuiti condemnavit, & tercia Clerc primis deducta, quam Adjeclae ac viro suo donaverat: de qua in substitutione, quam fecit Raynus, non videtur aliquatenus cogitasse: deducta quoque tercia Adelasia, quam ipsa P. videnter supradicto: præcepit etiam idem iudex de his rebus illas terrias deducendas, de quibus deduci poterant & secundum Tuscanum f. consuetudinem civitatis. Deduci præterea quartam per Trebellianum idem iudex injunxit, cum etiam quilibet extraneus restituzione gravatas eam deducere posset, sed utraque pars ab illa sententia provocavit: [x & mfr.] Cum autem coram G. & Diacono Cardinale, nobis concessio fuisset dictius litigatum, ipse de mandato nostro sententiam supradicti iudicis, videlicet b in eo, quod dixit teriam Clerc & teriam Adelasi integratim deducendas, pronunciavit iustitiam, & ab ea legitime provocatum definitus, sic illas terrias deducendas, ut legitima portio iure naturae debita Alterocham illi salva sit in utrache: ad cuius restitucionem dictum Raynerium condemnavit. In eo vero, quod quartam per Trebellianum idem iudex centuri retinendam,

a D[icitus] iudex isti in 3. compil. b In codic. Barb. relinquimus istud Episcopum, aut reliq[ue] ecclesie: aut relinquimus istud ecclesie & Episcopum. c Canon, cuius hic memorie Episcopum, & illud Episcopo. d eos, & voluntatis suis, ut in Concil. Agriensis, cap. 6. e d[icitus] iudex, & voluntatis suis, ut in Concil. Agriensis, cap. 6. f In uno testamento: & de his quae illius legato permissum est. In alio testamento: & de his quae alii legantur Episcopo permissum est. g In uno testamento: & de his quae alii legantur Episcopo permissum est. h dicitus videlicet, deest in pluribus annis.

000 5

lementiam confirmavit ejusdem: ita videlicet, quod fructus de bonis ipliis à tempore litis contestatae percepti à prædicto P. & filio eius, post mortem Adiecta computentur in ea: qui si sufficerent ad quartam & fructus eius, eo nomine alia deducio nulla fiat: alioquin juxta quantitatem fructuum perceptorum computationis ratio habeatur. Quia vero Pater Adiecta ipam in legitima & non potius adgravare, legittimam ipam videlicet eius partis, qua sibi debebatur ad integrato, deducendo censuit, & etiam terciam retinendam, ita quod deducere factum unmodo de his rebus, de quibus secundum Tuscanam & confiditatem civitatis fieri consuevit. In eum autem quod præmonitus judex condemnavit Raynerium nomine pupillorum adfectu refutacionem Alterochi ex eius filio faciendam, ipius sententiam confirmavit. Nos igitur ejusdem Cardinalis sententiam ratam habentes, ipsam auctoritate Apostolica confirmamus.

[Ceterum autem proper hoc partes ad nostram presentiam accesserunt, dicit fil. G.S. Maria in portico Diacon. Cardini. concessimus auditorum.]

CAP. XVII.

Episcopus compellit descommissarios, seu executores Testamenti ad exequendas plas voluntates defunctorum, etiam si testator huius interdixisset.

Gregorius IX. Nomen. Episcopi d.

Tu nobis fratrem intimasti, quod nonnulli tam religiosi, quam clericis seculares & laici, pecuniam & alia bona, que per manus eorum ex Testamento decedunt debent in ipsis plas expendi, non dubitabat illis applicare. Cum igitur in omnibus pliis voluntatis sit per locorum Episcopos providendum, ut voluntatum defundi voluntate universa procedant, licet etiam si testatoribus id contingere interdict: mandamus, quatenus executores Testamentorum hujusmodi, ut bona pliis fideliter & plenarie in ipsis prædictis expendant, motu prælia compelas.

CAP. XVIII.

Filius regatorem refutare hereditatem, detrahit tertiam iure natura, & quartam Trebellianam: in quibus potest legata relinquere, heredes instituire, & panam imponeare.

Idem.

Raynaldus & Peponis filius, heres ab ipso instituti, hoc modo, ut patrui suis hereditatem restitueret, si absque filiis masculis moreretur: cum eis (mortuo Pepono) super quibusdam bonis hereditatis ejusdem, tres arbitrios compromisit: quorum duo, mortuo reliquo (proxim ex forma compromissi poterant) precedentes, taliter arbitrii fuerunt, quod neuta pars haberet licentiam transendi quoconque modo in aliis res prædictas, nisi in eorum filios masculos ex ipsis legitime descendentes: & quod contra hoc fieret, non valeret. Porro dictus R. probum non habens condidit Testamentum, in quo medietatem partis sua de rebus prædictis, quibusdam avunculuis, alias verò medietatem, & reliqua bona paterna uni ex patrui suis & eis filii legavit: adiessis ut bona, in quibus ex Testamento vel ab integrato dicti heredes R. possent succedere, si venient contra legatum dictis avunculuis debitum, ad ipsos pro determinatio portionibus devenerint. Demum eodem R. natura debitum perlevente, ac uno ex patrui hereditatem audeente prædictam, cum dicti avunculi adulteris eundem patrum auctiōis ejus cotram judge f communis Vrbemantum, & moverunt questionem, petendo prorata, qua ipsos con-

a Sufficiunt. b legitimam. c Tuscanam. d Numism. al Novem. al Novemont. e Vid. Ferdin. Vafg. l. a. de fucef. creal. per Tornelli. & Marian. Scrinium in Kub. D. delig. f Cons. manu m. antiqu. g Vrbemantum. al. Vrbemontum. al. Vrbemantum. al. Vrbemantum.

ttingit, legatum prædictum, & restituere si contrarium illi ventiret, quicunque occasione Telaem exaudiens R. ad ipsos pervenerat, vel poterat pervenire. Praefatus judex ab illorum impunito luce, apertos absolvens, ad refutacionem aliorum sententiarum condemnavit eosdem. A causa ferme cum ambe partes nostram audiencem appellavent utraq; parte dicti judicis sententiam rectam, quatenus contra se fuenter promulgas: & quatenus le faciebat, executioni mandati a. Dilectis & am O. sancti Nicolai in carcere Tulaen. Diacon. Qua coram se legitime contestata, quoniam id est bebar in bonis quondam Peponis patris fuenter, item debitum iure nature, in quagratu requiri, ne non quartana Trebellianam, quoniam quilibet cursum refutacionis gravatus deducere potuisse & propter quod in ebus prædictis avunculis legatis ponentes calles habuit R. praefatus, & esque ponunt in ultime voluntate, ac per hoc legatum tenunt utique & ad terram quartam praefatas: licet ipsas non explicant, in quod pronunciat (non obstante premisso arbitrio) nec d legatum teneret, non poterat impetrare, non ipsum in eo, quod luce hoc dictum patrum tunc abfoluit, qui confessus est le pro medietate dictis prædictis, perperata iudiciale, condemnava non ad refutacionem medietatis tertia & quartae partis legati pro rata, qui dictis avunculis de ipsi consistit, & in residuo praefati judicis sententiam edavit. Ceterum in eo, quod idem judex dictum ponit, & ejus filios totaliter in aliis, qui in facultate penita fuerant, condempnare, male spūmante iuste reprobavit, quin filii ejus contra voluntatis non inveniuntur aliquid committisse. Eodem patrui & ejus filiis in relatio abfoluit, ab eo nihilominus ei ex iure institutionis beneficiorum Falcidiæ h. In refutacione praefati legati, sumptus legitimum voluntarii parueri testator, cui vestimentari fecerit, & contra voluntatem testatoris Falcidia inducantur. Nos itaque ipsos Cardinalis sententiam ratam habentes, eam auctoritate Apud confirmamus.

CAP. XIX.

Executor testamentarius, qui sub ipsi illud officium, sequitur.

Idem.

I. Omnes clericus & P. laicus, executores ultimatis & lunatis O. clericis S. Cracis, qui venerabilis in ipsius de bonis ius in ultima voluntate legatis, multo insuper fatisseri creditoribus per eosdem, potissimum suceptum per diocesanum R. cogi deciderunt, risus explorare / ultimam voluntatem.

CAP. XX.

Tenit quedam legata, in quibus non faciunt communem pietatis in fraudem.

D. E his, quae ornamens, vel pro eius an. die brica, luminaris n. anniversario, sequitur, quo

a Vid. I. etiam ubi datur ratio ratio dicti. d. t. m. b. M. in ratione, s. quod sublego per Barol. fil. al. L. Falci. et sublim. & har. & fal. prim. c. al. quartam partem, d. quatuor & in. f. prædictarum. g. ejusdem. h. Vid. Falci. h. f. Falci. & papil. i. in vulgaris male, cumq; erroratione, d. al. diocesanum Episc. &c. l. adiungere, m. al. i. cura, n. i. f. eu anniversario,

anno, tricelmo a die, five aliis, ad perpetuum cultum divinum legantur ecclieis vel reliquis p[ro]is locis, canona portio. (Dummodo in fraudem, non fiat ut ea Episcopos seu paroeciales ecclieas debent defraudari) de-
cet non debet.

DE SUCCESSIONIBVS AB
intestato.

TITVLVS XXVII.

CAP. I.

Contra bona propria d[omi]ni porti cui vult: sed si decedat intestato, ne[que] non habet consanguineos fiducias eccliea, h.d. junctis gl.

Ex Concilio apud Altenen. habens b.

*Sed hoc e b[ea]tum inventum est de Episcopis, Pres-
biteris & clericis: ut d[omi]ni per hereditatem, vel a
modo in iunctu persona aliquid adquirerint; do-
ne[re]t licet et cum voluntate dum vivunt. Si autem ante
obitum, quam hoc fecerint e[st], altari cui servient, omnia
peccato luctantur, & in ius ejus tradantur.*

CAP. II.

*Si boni presbiter facilius intestatus decedat, ejus bona di-
vinae fundam formam hic contentam, h.d. secundum intellectu-
bus frugibus, quod inde etiam tenet.*

Ex concilio Triburi. f

*Sed & concilio adularum est, quod quidam laici im-
probagan contra Presbiteros suis, ita ut de mori-
bus Presbiterorum substantia parres sibi vindicent,
h[ab]ent de propria servis. Interdicimus itaq[ue] non hoc ulte-
rit, sed fieri, liberi facti sunt ad suscipiendum gra-
tiam, & secundum officium divinum, ita mil ab eis prater
divinum officium exigatur. Peculium vero ipsorum di-
viditur in quatuor partes, quarum una Episcopo, altera h[ab]
ecclie, teria pauperibus, quarta patribus ad signifi-
catum, & non nisi i donec parentes, Episcopus eam re-
cepit, & in sua ecclie diligenter distribuit. Et si quis
causa hoc presumperit, anathematizetur.*

CAP. III.

*Stringit duransnables & singulare intellectus hujus capituli, secundum secundum intellectus hujus capituli,
secundum secundum intellectus h[ab]entem intellectum. Et primit: Va-
le illamem ad praeceas conditionem per verba enunciativa,
etiam populus prolat, quācumque fuisse refutatio veniat
ad cōsūlūm alterius ecclie. Vel alter secundum alium intel-
lectum, & sic. Per unum refut. de veritate, & per confessum
non occidere probat oblatio, etiam quod ad effictum
impedit bona oblatio.*

Innocentius III. k Murnen. Episcopo.

*Cum dilectus I filius Abbas de Brūia, pro causa
quam adversus Episcopum Avenem, habebat, diu-
tu[m] expertus: Abbas propositante dictus, quod Ar-
chipresbyter de Alerio, ad participationem orationis
monasterie de Brūia, obulsi se & sua: [i & infra.]
dilectissime intellectum esse probat, quod dictus Ar-
chipresbyter agens in extremis velut ultimam ex-
timam voluntatem, adseruit se & sua monasterio con-
tra. Unde cum requisitus esset, ut concederet Testa-
mentum, respondit ei non posse m[anu] testari, quia se &
sua testaria monasterio testi edicito: & liceat unus te-
stis filii dicitur le vidisse, quando se & sua obtulit mo-
nasterio: quia tamen alii testes dixerunt le audivisse.
Ipsum in abbatis praesencia, quod n[on] pradicatum est, con-*

*a Hui dictis die, nusquam appareat. b Aliens. c Cap. i.
d Dicit, ut deest in omnibus manuscriptis.
e prefatam. f Triburensi. g Burch. L. Dec. c. 206. Ivo p. 6.
c. 2. & c. 2. in comp. h altera ver. i sunt. k Ni-
colosi. l Cap. i. ed. iii. in comp. m Conciulari.*

DE SEPVLTVRIS d.

TITVLVS XXVIII.

CAP. I.

*Decedens intestatus, sepelitur in sepulcro majorum, vel ubi el-
igitur sepulcrum paracelia, tamen ecclie habebit canonicam por-
tionem eius, quod relinquit ecclie sepulcrum. hoc dicit, secundum
versorium intellectum.*

Leo III.

*Nos instituta e majorum patrum confideran-
tes, statutum unumquaque in majorum lu-
cru[m] sepulchr[is] jacer, ut Patriarcharum exis-
tus docet. Nulli tamen negamus propriam eligere se-
pulcrum, & etiam alienam. Dominus enim & Magi-*

*a Erat a mente. b Ipsam. c Dicit ipse, decet ut plu-
minus in antiqu. d In usus Vaticani ista: De sepulcris mortuorum.
e Post Concil. Lateran. sub Alex. III. p. 93. c. 2. & Cap. 3. ed. iii.
f in comp. g vid. 6.2. ed. iii. lib. 6.*

Alexander III. Episcopus Apulie.
D e his a, qui in infirmitate vel famose cum habitatione
ad religiosum loca se transfuerat, nihil nisi voluntatis
suis, a quibus receptorum salutis populi, relinquentem
hoc tunc volumen prudenter innotescere, quod in magis
tudine ipsa ad religionem transtulerat, dummido tempore
tudine illa decadent, de bonis fuis spiritalibus
bus adsumpti fuerint, canonica debet portare.
Si vero ad religiosa loca fuit in sanitate transfliguntur, a
his qui locis ipsi conseruent, cogniti non possunt alii
principiis ecclesiis imperari, quia liberum est eis
bona tua, non solum religiosis, sed etiam quibus
privatis conferre personis.

CAP. V.

Qui sepelunt parvorum alienorum, quem gubernacionem
cognovit refutare corpus, ex qua ratione ipsa clamantur
est, cum cap. sequenti.

Idem.

Ex parte b canonorum c Obrigen. nobis est in
matum, quod prior de insula quendam parvorum
faunum post appellationem ad nos factam in ea ante
sepelivit: [1 & infra.] Mandamus, quatenus
rum pectorum compellat, ut memorata canonica praet
erit parvorum corpus refutetur: d. et exinde unicenter
conveniant cum eisdem.

[1 Unde quoniam hoc eccl. saecula infinitimamente,
& a ratione tramite penitus alienum, ut quod falcatum
sem alienam f. t.] CAP. VI.

Summatum est cap. prox.
Idem Decan. & Magistr. R. & Rec-
zatum.

Cum f liberarunt: [1 & infra.] Ad ultima
noltram peruenit ex conquectione Abbotti Ar-
trum sancti Martini Laudonensem. quod cum Proba
quidam corpus cuiusdam mulieris (propter ultimum
debet, Monach. S. Vincenti Laudonem, corpora
volenter rapere, & in ecclesia sui sepeliri minu-
bitur: [2 & infra.] Mandamus, quatenus si
esse invenientur, prefatos Monachos compellamus
prafacta mulieris, & beneficia, quia occidit ipsa
ipius receptio noletur, memorato finitatem
regitatem refutetur, & de cetero tali faciat
sumantur.

[1 De universis institutiorum sanctiorum Paron
giala loca in ultima voluntate suis eligere sepulchrum, omnes
culdatus ob vias rationes, qui devotus & extremitate
dentium in hoc parte contradicentes prestant.]

[2 Et hoc idem de filio R. inde praesupponit.]

Dux ore vero h. utrum quemadmodum in Hanc
la debet habere sepulchrum: Nobis videtur quod
la super hoc inter virum & mulierem i. in formam
stictio, fed utrig: in calix illo aquilem esse crede-
cultur, cum electio ista ad eum portas faciat per-
at, in quo mullerius a lege viri.]

a Pecc. Con. Later. sub Alex. III. p. 44. c. 6. t. 1. q. 1. s. 1.
in 1. compil. b C. 1. ed. tit. in 2. comp. & Obrigen. al. ob-
d. al. aut exinde. & Roman. f Cap. 2. ed. in 2. comp.
g. in antiqu. ita: de cetero summa non prestant. b L. s.
tit. in 1. comp. & pecc. Con. Lat. sub Alex. III. p. 44. c. 6. t.
k. Vid. l. in templo. ff. de hac. m. f. s. 1. q. 1. s. 1.
donat, ante mpr.

fiter alienam elegit, ut propriam. Sed quia dignus est
operatorius mercede sua, tertiam partem sui iudicij illi
ecclesie dari censimus, in qua coelesti pabulo refici
confuevit, ut iuxta Apostolum sint consolationum loci
ei, ut fuerint passionum: & sic demum ubique que li-
bitum fuerit, eligat sepulchram. Altera a ne fiat, au-
toritas Domini nostri, qui per Prophetam locutus est,
dicens: Ne transfigurari terminos antiquos, quos po-
suerunt patres: sub anathematis vinculo derectamur,
& contradicimus.

CAP. II.

Qui converterit ad monasterium, predictam bonorum, que pro
anima sua disponit, tenetur reliquere ecclesie paracelsi.

Leo Papa omnibus fideliis per Dardanum

confutatio.

Relatum est auribus nostris: [1 & infra.] Mandamus,
ut quicunque amodo in monasterio converti
voluerit, sive in morte, sive in vita omnium rerum & pos-
sessionum, quas pro salute anime sua decrevit disponere,
mediatatem & ecclesias, ad quam dignocitur perti-
nere, relinquat.

[1 Eff. quidam perverbi agentes, qui subvertirent naturam,
atque dividere conantur ecclesias unitatem, videbatur Abbat. Mo-
nachos, qui non zelo charitatis, sed studio rapacissimi invigilans, at-
que subvertire conantur feccas: quos illucque posint, ut res suas
atque possessiones fratre sive in morte sive in vita monasterio suu tradant,
& ecclesias quibus subiecti esse videntur, & a quibus baptismum,
penitentiam, Eucharistiam, nec non papulorum vita cum latere car-
ni accepissent vel accipiant, nihil de bonis relinquant: hanc denun-
tia somitem discordia nos animadversando modis omnibus inhibe-
re volumus, & ne amplius fiat onus prohibemus, considerantes
non esse bonum se illi qui fuerint faci possidere feccas. Appellamus
finis immunes societas confederationis: & quia agnus est merce-
darius mercede sua, id est preciosum arg.]

CAP. III.

Vbi qua sepulcro maiorum recte elegit sepulchrum in loco mu-
nus religioso deo induit, seu ex contemptu, seu non dimisit ecclesie
sua canonica portione expresse vel tacite, non bent elector. b. d.
salvando ipsum sextum quantum fieri petet.

Innocentius III. c. Genes. Archi-
piscopo d.

Faternitatem & tuam non credimus ignorare mor-
tuorum sepulchra, & cometeria apud ilas ecclesias,
& monasteria ex antiquo esse disposita, in quibus reli-
gioforum fratrum conventus sunt constituti, & orationes
atque missarum solemnia, tam pro vivis, quam pro de-
functis frequenter celebrantur. Vnde ipsorum devotione
& extreme voluntati qui quid huicmodi ecclesias
sepeliri desiderant, minimè contradicendum est. Qui
vero relictis antiquis ecclesias, & patrum, aliorumq: pa-
reum suorum sepulchris, contra conuentum Pan-
trum Veteris Testamenti, qui cum patribus f suis sepul-
tri leguntur, ad nova & minus religiosa loca se trans-
ferunt, irrationabiliter & contra antiquam institutionem
facere videntur. Vnde si P. de Castello contra antiquam
& rationabilem conuentum aliquid de corpore suo
sepeliendo mandavit, hoc non prejudicat rationi, sed vi-
tibus debet carere. Quocirca mandamus, quatenus
corpus ipsius Monachis sancti Stephani reddi facias, &
cum suis patribus sepeliri.

CAP. IV.

Si quis in agritudine, de qua decedit, offerit se & sua mones-
tris, ecclesias parcialia habet inde canonicam porti-
onem, fecesi in
sanitate.

[1 Gen. 49. Exod. 1. 10. Luc. 10. 1. Theophil. 5. 2. Corinth. 1. Prov. 22.
b 13. queb. 2. 6. 7. c sm. secundus, ait Contius. d. al. Iam-
ensis, sed jam aliis monus oliso Genesim, Iouanum vocatam. & C.
eva. istud in 1. compilat. Vnde Concilium Matisconense secundum
ca. 17. Addo quod de hac materia sancitum est post Decret. ca. 2.
f. De sepulis. lib. 6.]

Lucus III.

Dux ore vero h. utrum quemadmodum in Hanc
la debet habere sepulchrum: Nobis videtur quod
la super hoc inter virum & mulierem i. in formam
stictio, fed utrig: in calix illo aquilem esse crede-
cultur, cum electio ista ad eum portas faciat per-
at, in quo mullerius a lege viri.]

*Puer filii impinguabiles, nisi voluerit, potest sepoltori facere, si ho-
lores confutetur s.h.d.*

*Vix autem pater quo magis voluerit minores filios
viles sepelire, non invenimus a sanctis Patribus definitum,
& propterea terra confutetudini decemimus relin-
quendum.*

CAP. VIII.

*Si paroecia ecclesie cathedralis alibi sepelitur, de ipsius sanc-
tissima, non reliqua ecclesie sepultrura, debetur quarta capitulo ecclae-
siae cathedralis.*

Idem praepositus & capitulo Faventia.

*Quoniam quodam a capitulo: & infra. Praefen-
tium auct. statuimus, ut si aliquem paroecianorum
scoliorum alibi contigerit eligere sepultruran, de teſta-
mento ipsius quarta vobis portio relinquatur.*

CAP. IX.

*Si mortuus camice, que debetur ecclaeſia paroeciali, flatur lo-
bi invenientur.*

Clemens III.

*Conſecrati volunti b. à nobis, quomodo illa clauſu-
la, quia privaligies foler adponi, ſalva iuſtitia illa-
tionis ecclaeſiarum, a quibus mortuorum corpora adiu-
tum intelligi debet & expoñi. Cum autem ſuper
la ſcindit diſcretia ante ecclaeſorum noſtrorum manave-
runt mātūra: Leone iuſtitiam illam quandoque tertiam
patet, quandoque median, & Urbano quartam forte
concedunt: nos tale præbemus in hac varietate reſpon-
ſum, uero teat. Hieronymus & inquit, unaquaque
provincia in ſuo ſenu abundet, ſecundum rationabilem
conſuetudinem regionis d. illa iuſtitia circa medietatem,
et tamen, aut quartam partem pro locorum diſcretia
deſtenduntur.*

CAP. X.

*Privilagio iure ſanctuanda ſepelire poſſunt illi, qui apud
ipsius ſepulcrum, ſecondo tamē canonico portuonem ecclaeſi-
ſticiam. Et ari dies ſepelitionis, tenetur refiſtare queſquid
nisi ſuorū recipiunt.*

Imo. Epifilio Clavementon. & Abbat. Maurien.

*Nobis preſentis & conſtitutis priore ecclaeſia moni-
tum remadit, & procuratores hospitaliariorum. Clare-
monta, dux idem prior propofuit, quod prædicti ho-
spitiani quodaam paroecianos fuos, quorum duo e-
runt inter annos legitimi, reſepterunt ad ecclaeſiaſi-
ciam ſepultrum. Econtra prædictus propofuit procura-
tor, quod tam ex privilegio, quam ex indulgenția ſpe-
ciali, licet hospitalarii omnes paſſim præter excommuni-
catores & interdidos, ad ecclaeſiaſicam ſepultrum re-
ceperint, qui apud illos elegerint ſepeliri, fideique
comilla in ultima voluntate reliqua poſſunt licenter acci-
peri, ſolita tantummodo quarta paroeciali ecclaeſie, ex
ipsius patrua mortuorum corpora adiumentum, pra-
terquam de equis & armis, que induita ſunt ipſis in ſ
ſolidum terra ſanctis, de quibus quarta cum deducere
teneat: [i & infra.] Talem ſuper hi duximus
ſequentia, propter quod, quod prædicti hospitaliani
ex anno non recipiant paroecianos ecclaeſia & ſupra-
dicta ad ecclaeſiaſicam ſepultrum, nifi apud eos h. e-
legant ſepeliri: & tunc paroecialis ecclaeſia de obla-
tionis leſis, & alii, que defunctus pro anima sua
in ultima diſpositione reliquit, præterquam de equis
& armis, recipiat quatuor partem, & hospitalarii reſi-
dentes ferint ad diſpositionem bujusmodi faciendam.
Nihilominus ipſis hospitalariis injungemus, ut de qua-
trum milibus solidorum priori ſatisfaciant memo-
riam, cum conſitit eos à paroecianis eius illos solidos*

recepisse, niſi ſit ſufficienter oſtentum, quod eorum ob-
ſati vel conveſti fuiffent. Eisdemque præterea duxi-
mus injungendum, quod niſi probaverint, quod G. &
paroecianos priores, qui fuſt interficiuſ in campis, apud
ipſos elegerint ſepultrum, univerſa, quæ ipſius inuita
eius b. reſepterunt, priori refiſtare memorato c. ato-
quin, quartam partem ſolummodo refiſtare teneantur.
Pro illis verò, quos conſtat intra annos legitimos dece-
ſiſſe, quæ ſepultrum eorum gratia reſepterunt, refiſtant univerſa.

[i. Ceteri iugur hanc & alia, que coram Epifilio fuerant prepa-
rata, idem nobis fideliter refuſiſſerunt, audax & inuidiuſ acciſiſſe,
nibis & alle galionibus ſuorū deſi. n. conſiſto.

CAP. XI.

*Cauſaliter mortuus prius non debet ecclaeſiaſicam ſepultrum.
Idem Archiepifcopus Turonensis.*

Ex parte de parentum M. nobis eft intimum, quod
cum nobilis vir dominus I. de inſula e Butardi eidem
poſuſſerit in fidias, quare ſolicitarerat ſepe de ſupero, &
ipſa gartionibus, qui eam rapere nitiebantur, ſuper quem
diam pontem occurreret, tandem fugient manus illorum,
in animen de ponte cadens fuit cauſa ſubmerſa. Quocirca
mandamus, quatenus cum illa non ſponte precipita-
verit ſe de ponte, fed (ſicut ſuperius eft exprefſum) cauſa
cediderit, corpus eius tradi factas ecclaeſiaſicas ſepultrum;
præterim cum ex honesta cauſa fugiente noſtatur, & cui
communicabatur viuenti, communicandum fit jam de-
functa.

CAP. XII.

*Sed eſta excommunicatorum ſunt ſepultri in ecclaeſiaſico cæmeterio,
& deſerunt poſſunt, debent exhumari & proieci: aliaſ ſuorū.
Idem Nidrofili. f. Archiepifcopa.*

Actris g. eſt canonibus inſtitutum, ut quibus non com-
municavimus viuis, non communiciemus defunctis: &
ut careant ecclaeſiaſicas ſepultrum, qui prius erant ab
ecclaeſiaſica unitate preſci b., nec in articulo mortis
ecclaeſia reconciliati fuerint.

*Vnde ſi contingat interdum, quod vel i. excommuni-
catorum corpora per violentiam aliquorum, vel alio
cauſa, dux idem prior propofuit, quod prædicti ho-
spitiani quodaam paroecianos fuos, quorum duo e-
runt inter annos legitimi, reſepterunt ad ecclaeſiaſicam
ſepultrum. Econtra prædictus propofuit procura-
tor, quod tam ex privilegio, quam ex indulgenția ſpe-
ciali, licet hospitalarii omnes paſſim præter excommuni-
catores & interdidos, ad ecclaeſiaſicam ſepultrum re-
ceperint, qui apud illos elegerint ſepeliri, fideique
comilla in ultima voluntate reliqua poſſunt licenter acci-
peri, ſolita tantummodo quarta paroeciali ecclaeſie, ex
ipsius patrua mortuorum corpora adiumentum, pra-
terquam de equis & armis, que induita ſunt ipſis in ſ
ſolidum terra ſanctis, de quibus quarta cum deducere
teneat: [i & infra.] Talem ſuper hi duximus
ſequentia, propter quod, quod prædicti hospitaliani
ex anno non recipiant paroecianos ecclaeſia & ſupra-
dicta ad ecclaeſiaſicam ſepultrum, nifi apud eos h. e-
legant ſepeliri: & tunc paroecialis ecclaeſia de obla-
tionis leſis, & alii, que defunctus pro anima sua
in ultima diſpositione reliquit, præterquam de equis
& armis, recipiat quatuor partem, & hospitalarii reſi-
dentes ferint ad diſpositionem bujusmodi faciendam.
Nihilominus ipſis hospitalariis injungemus, ut de qua-
trum milibus solidorum priori ſatisfaciant memo-
riam, cum conſitit eos à paroecianis eius illos solidos*

CAP. XIII.

*Terra cæmeterio pro ſepultrum ſuenda vendi non debet.
Innocentius III. Epifcopus Magalon.*

A Bolenda confutetudinis perverſitas apud montem
Peffulan. (ur dicitur) inolevit, ut decadentibus non
prius permittatur effodi ſepultrum, quām pro terra, in qua
ſepeliendi ſunt, certum p̄cium ecclaeſia perſolvat: &
infra. Mandamus, quatenus cum loci diſcefanus exi-
ſtas, inſhibeſſe clerici ne quicquam omnino præſumant
exigere haec de cauſa.

CAP. XIV.

*Excommunicatus, que per ſuam Presbyterum fuit abſolutus in
morte, in cæmeterio ſepeliri debet, & ad ſatiſfaciendam coguntur
bareſſe.*

Gregorius IX. Epifcopus.

a. VV. b. receperint. c. Vid. l. i. cum no. C. de inſi. & ſu-
bit. & l. que ſuſt conditione. & quouſe. com. ver. ſeq. ff. de emd. inſiſto.
d. C. 2. ed. tit. in 3. comp. e. Dicitur Butardi, deſciit in omnibz
antq. exempl. f. Viſerſiſſi Epifcopo. g. C. 3. ed. tit. in 3.
compilatio. h. Vid. l. 2. ff. de calum. per Bar. i. ad laſerum.
k. Hac verba ſunt B. Aug. lib. De cura pro mort. agend. e. ad
l. preceſſa.

Prochiano ruo, qui excommunicatus pro manifestis excessibus, videlicet homicidio, incendio, violentia manuum injectione in personas ecclesiasticas, ecclesiarum violatione vel incestu fuit, dum ageres in extremis a per Presbyterum suum iusta forma eccliesia absolvit, non debent cemeterium & alia eccliesia suffragia denerari. Sed ejus heredes & propinqui, ad quos venerunt ipsius, ut pro eodem satisfaciant, sicut sunt ecclesiastica compellendi.

DE PAROCHIIS, ET ALIENIS PAROCHIANIS.

TITULUS XXIX.

CAP. I.

Inter Episcopum substitutum Episcopo heretico, & ipsum Episcopum hereticum reverso, & ex dispensatione receptum, dividatur episcopatus, modo hic expresso.

Ex concilio Africano. b

Si Episcopus & ex Donatibus ad cathollicam unitatem est convertitus, equaliter inter se dividant eas que si inventa fuerint, ubi amba partes fuerint, id est, ut alia loca ad illum, alia ad alium pertinente, ita ut illae dividat, qui amplius temporis in episcopatu habet, & minor eligat. Quod si forte unus fuerit locus, ad eum pertinente, quem plebs elegerit. Sed si antiqui catholici suum volunt, & illi suum, qui ex Donatibus converti sunt, plurimum voluntas paucioribus praeferatur. Si autem partes aequaliter sunt, majoris temporis Episcopo deparetur. Si enim ita plurima loca inventiuntur, in quibus amba partes fuerint, si non possint aequaliter dividit, vel si in impari numero fuerint, distributis locis, qui parent habent numerum, quicunque locus remanserit, hoc in eo servetur, quod dictum est, cum de uno loco superius trahatur.

CAP. II.

Prudenter parochialis dominicus diebus & festis parochianos alienos ad missam admittentes non debent, si ex contemptu ad eorum ecclesiam accident.

Ex concilio Naneten. g

Ver dominicus vel h. festis diebus Presbyteri antequam missam celebent plebem interrogent, si alterius parochianus in ecclesia sit, qui proprio contempio Presbyteri ibi vellet missam audire: quem si invenerint, statim ab eccliesia abiciant.

CAP. III.

Episcopus parochianum alterius, sine ipsius licentia ordinare non potest, nec cum alteri judicato.

Hadrianus Papa. i

Nihilus Episcopus alterius parochianum judicare praesumat, & infra. Nam qui cum ordinare non potuit, nec judicare potuit.

CAP. IV.

Fines parochiarum, de quibus constat, vel finibus cobarentia praescribitur non possunt.

Vrbanus III.

Super eo vero k, quod apud vos intelleximus dubitatum, an quod de finibus, & l his qua finibus collatent, non praetribendis, statutum per canones est.

a Quia dicatur constituta in extremis, vid. in leg. 3. cum l. sequenti, de don. cau. mor. Bart. in l. 1. C. de fuersani, eccl. b c. 5. in cenc. Lat. c C. 1. ed. tit. m. 1. comp. d Vid. l. & suum haren. 5. fin. cum l. sequent. e P. p. d. & depurant. f fuen. g Vaneten al. Navenet sed legendum Naneten. estque hoc decreta res c. 1. non c. 429. ut referit Bur. l. 2. decr. c. 2. nec c. 19. ut refert lvo p. 2. c. 122. h C. 2. ed. tit. m. 1. comp. i Bur. l. 2. decr. c. 29. lvo p. 6. c. 129. & c. 3. ed. tit. m. 1. comp. k p. 2. conc. Lat. sub Alex. l. 1. subl. & c. 5. ed. tit. m. 1. comp. l vel.

dignoscitur, sit in parochiatum & limitum, terram provincialibus admittendum. Respondens quod videtur in atroque servandum, si tunc legitima posse, vel alia indubitate sive constitutio eccliesiatis solutione statutorum.

CAP. V.

Si parochianus sui diaconis domiciliis transierit, iuris in eo iure episcopatus, seu diaconi, si non videtur, caro tamen praediales illius paroche sive doctores, nisi in beatitudine ex confundente.

Clementis b III.

Significavit c nobis Aconen. d Episcopus, quod in post recuperationem Aconen. civitanis, si hanc dum in ea se quam plures consilissent, qui ante prealem occupationem terrae landa in aliis circumscripti igni Hierolympitani elegerant mansum: (161)

Fraternitati tuae e mandamus, quatenus praesentis locorum praefatos, ut libi nullum in predictis dominitorum iurisdictionem usurpet, nec ab eis imponeant, quibus spiritualia non ministrant, diligenter que convenient compellatis: ita quod si degenit ne paroche constitutis fratribus praecepimus, et in ultimis partibus ratione prediorum decime perfronter, de ceteris ipsa cum integratis perfolvere: nolo veni

fisi ipsa ecclastica compellant. Quia rei negotiis immo patribus constitutis, sed falsum mutare in meum non oportet.

Et in ea residentium fecerunt dispensationes, & sic ea

resident in eadem, praediti praedictis circumscriptionib. & iuribus sua ecclastica compellant. Quia rei negotiis immo

patribus constitutis, sed falsum mutare in meum non oportet.

DE DECIMIS, f PRIMITIS ET OS LATIONIBUS.

TITULUS XXX.

CAP. I.

Exprimit quatuor genera dicimur, quae ut vobis habebantur.

Hieronymus super Eccl. 1. ¶

Eccliam partem omnium frugum Iudeorum

tributum populus ex lege debet. Reliqua quoque & h alia decime, quas uniusquisque de populo Israeli in suis horreis separabit, ut comedat ea, et ret in templum in urbe Hierusalem, & in vestimentis pli sacerdotibus & Levitis ad convivium invitare, et autem & alia, quas pauperibus secundobant, non erat nisi nomine definit, sed offerten arbitrio omnium.

Traditionem quoque accepimus Hebreorum, non ut

praeceptam, sed arbitrio magistrorum moltram, quia in

plurimum, quadrigemina partem debant sacerdotibus,

qui minimum, hexagemina inter quadragemina.

xageminam libebat quodcumque voluntem obire. Quod

igitur in Pentateuco dubium dereliquerat, et ut

clariter definitus proper sacerdotum aversum, et ut

plus a populo exigat in primis offeratur.

CAP. II.

Non potest congrui summarum, propter variationes locorum.

Palachis II.

Novum k genus exactioris est ut clericis a deinceps

a Luminibus, b Clemens, c C. 1. ed. tit. m. 1. comp. d Acon. e aliofr. f Demetria laqueo, vid. l. 2. 22. q. 30. & 37. g C. 2. & c. 3. ed. tit. m. 1. comp. h llo. 2. 22. q. 30. & 37. i al. hoc. k Pol. Gen. Lat. j. 2. ed. tit. m. 1. comp. l p. 13. c. 16. & c. 17. ed. tit. m. 1. comp.

445
hoc legamus non enim Leviticus à Levitis decimas accipiuntur. Illi profectò clericis, qui à clericis spiritualium ministeriorum labores accipiunt, decimas eis debent.

CAP. III.

[Composita super decima non tollitur per privilegum sequent, si de illa necessitate non facit.

Hadratus Vigor, & Herfordensis. Episcopus.

LXXXI multiplex a conquesione V. Presbyteri accepti. Eamus quod cum inter Abbatem de Brudeja, de confarato tuis conveniunt, & prædictum Presbyterum talis intercessione & consentio, scripto monachorum authentice rubore, quod monachis dicto Presbytero & ecclie fratribus de blade, & universis leguminibus, quando vivente, decimas per solvere, exceptis minus diecimis, quas dicto Presbyter quietas clamavit, idem Abbas à nonnullis monachis obtinuit, ut de laboribus, quos propriis manibus aut familiis excolet, nulli decimas solvere tenetur: [1 & 2.] Vnde quia non sunt nostra intentione per privilegium nostrum conventioni derogare, prædictus mandamus, quatenus Abbatem & monachos, ut tandem conventionem (non obstante dicto privilegio, nisi ipsa continetur in eo) inviolabiliter teneant & observent, vel exinde secum pacifice convenient, appellata compellatis.

[2] Quis quidam reverens ad propria tantam apud H. Regem datum, hujus gratiam & favorem invenit, quod totam terram fratribus, in qua ecclie prefatis Presbyteris sita est, monachorum & populus eleemosynam concutit: quo factum prædictum. Abbatem etiam illius villa expulsi, totam terram prædictam postea secundum suam prædictam ecclie debitos redditus subvenient.

CAP. IV.

Monachos invenit fratre decimas prædialia, de prædiis novitatis, de quibus decima prius solvere habentur.

Idem Thoma Cantuariensis c. Archiepiscopo.

Commissum [est] nobis [1 & 2.] Pervenit d. ad nos quod monachi de Boffa, ecclie sanctæ Matronæ, in cuius parochia communiorunt, decimas ex integræ præficiuntur. Ea propter mandamus, quatenus eos ut decimas de terreni cultis, in quibus olim domus constituta fuerat, prefatæ ecclie cum ea integræ per solvant, quæ prædictam in eadem parochia morarentur, solvant prædicti, compellas. Et si cum de pafciis olim deinceps per solvantur, ita nunc de eisdem ad fumum fermentum translatis, decimas volumus absque, amittimus per solvantur.

[1 & 2.] Ut dispensatione officium admittimus, & exhortatur monachos, ut uerius Coristi fideliibus & ecclie debeatam utrum prædicta, sive integra iurauit nos operes atq. liberata conseruantur.

CAP. V.

In excessimicationem compellimus, qui ad solvendas deudas de molendinis, & alio hic contentis, & ca. seq. hoc dicit, Alexander III. Cantuariensis. Archiep. & ejus suffraganius.

Pervenit e ad nos: [1 & 2.] Mandamus, quatenus bimillanos vescos monere curetus, & si opus fuerit, substatim canonicis diffractione compellere, ut de debitorum molendinorum fratribus pectorum, foeno, & laetaria, decimas ecclie, quibus debentur, cum integratim

[1] Quid cum parochianis vestris decimas bonorum suorum consueverint ecclie, quibus debentur, cum integratim per solvere: nunc tam laudabilis conuentus pretermisso, quidam ex eis de lana, & de foeno, & de preventibus molendinorum, & pectorum ipsi ecclie subtrahere non vorerunt. Quidam igitur institutio divina manifestissima obseruant, qui decimas ipsi ecclie non per solvent, s. v. per ap. sp. 3.]

CAP. VI.

Summatum est cum precedenti, & declaratum ut in praecedenti dictum est.

Idem Vintonien. a Episcopo.

Vñcios b. [1 & 2.] Mandamus, quatenus paroecia nostros de apibus, & de omni fructu decimas per solvere ecclie diffractione compellas.

[1] Et literas tuas f. ea quia decim benigatate recipimus, & participatione quodam locis curavimus exaudire, sicut illius persona quam pura in Domino & servitio charitate diligimus: & cuius commando & prefatis intendere voluntate diligenter. Cum igitur ad officium tuum stetit ea in quibus uiris precepti desiderare nostra aud. muniri, tanto ibi debussi facultas exaudiri, quare ipsam eorum fecundius solutum refutant, de quibus in extremo iudicio redditionis es rationem. Inde qd' quod f. i. per Apst. sed. præd.]

CAP. VII.

Decima fructuum statim cum collecta sunt, solvi debet, non deducatur expensis.

Idem Exonien. Episcopo.

Cum homines c. de hortona, de frugibus ix. partibus sibi retentis decimam ecclie, cuius parochiani sunt, fine demissionis solvere teneantur: & antequam id faciant, servientibus & mercenariis suis de frugibus non decimatis debita a totius anni pro servizio suo impendant, tunc demum de residuo decimam persolventes: Mandamus, quatenus eos cogatis, ut decimam statim a fructibus bus collectis solvant, atque de subtrahitis & retentis dignam satisfactionem exhibere procurant.

CAP. VIII.

Privilagii super decimam non solvendu, de iis prediis, que ab aliis concursum, decimam solvere tenentur.

Idem monachus de Neulan. c

Dilecti f. filii Abbas & fratres sanctæ Crucis sua nobis conquesione monstrantur, quod prædicta unde decimas, & in magna parte sustentationem confuebantur habere, a plerisque laicis conductissis, & recipiatis ad firmam. Vnde quomodo idem fratres ex hoc gravare non possunt, nec fuit intentionis nostra, aut antecessorum nostrorum, ut de possessionibus, quas conducti sunt, g. decimas non solvantur: mandamus, quatenus prædictis, qui conducti in parochiis suis, de quibus confuerunt decimas percipere, plenariè solvantur eisdem, vel cum ipsis amicabiliter componatis.

CAP. IX.

Reversus prædictum, si ex post facto incipit enormiter nocere eis.

Idem Abba. & fratribus Dolon. h

Svggeftum i eff ex parte veftra, quod Abbas & fratres monasterii de Vrili decimas à vobis auferre conantur. Dif. mandamus, quatenus cum prædicto Abbate & fratribus super ipsius decimis componatis, nam quando Roman. ecclie ordinis veftro privilegia de decimis dederat, ita erant rate abbatis veftri ordinis, quod exinde nulli poterat de jure scandalum subiuri: sed nun in tantum augmentata sunt, ac possessionibus

a C. ead. iii. in 1. comp. & post Conc. Lat. sub Alex. III. p. 12. b. b. intrusum. c. Hanc expositio est B. Tito. Cantuariensis. d. In arch. qui circa annos Crispi 1171. pro libertate ecclie affl. monachorum traditor sub Alex. III. d. C. ead. iii. in 1. comp. & post Conc. p. 12. e. C. ead. iii. in 1. comp. f. vid. l. f. magnific. L. de. aqua per Bar. & L. f. de aqua pluviar.

a Vintonien. f. ex post facto. b. C. ead. iii. in 1. comp. & post Conc. p. 4. c. C. ead. iii. in 1. comp. d. de fructib. e. Nem. v. al. Norw. Nereus. al. Novello. f. C. ead. iii. in 1. comp. & post Conc. p. 13. g. conductu. h. Dolon. i. C. ead. iii. in 1. comp. & post Conc. Lat. sub Alex. III. p. 13. e. 4.

ditata, quod multi viri ecclesiastici de vobis apud nos
querelam a sapere proponunt. ¹

CAP. X.

Cisterciensitatem, templarii, & hospitalares decimam praezionem suorum, que propriis manibus aut sumptibus excolunt, sicut non tenentur: alii vero religiosum solum decimas de horis & matutinis animalium, nec de novalibus, que propriis manibus aut sumptibus excolunt.

Idem Terracensis b Archiepiscopa.

Ex monachis & nigri, & quidam aliis & religiosis, ecclesiastis tuae jurisdictionis redditibus decimam, occasione privilegiorum, que libi Roma induta est ecclae, spoliatae profundunt. Sanè nolamus te latere, quod praedecessores nostri fere omnibus religiosis decimas laborum suorum concederant e. Sed praedecessor noster Hadrianus suis fratribus Cisterciensium ordinis, & templariis, & hospitalariis, decimas laborum suorum, quos propriis manibus vel sumptibus colunt, indulxit: exercit vero, ut de novalibus suis, que propriis manibus vel sumptibus excolunt, & de nutrimenti animalium suorum, & de horis suis decimas non percolunt: quem sumus super his imitati. Quare ii, quibus hoc indulsum et, hac occasione decimas de aliis rebus ecclae fix non possunt subtrahere, vel libi aliquid ulterius vindicare.

CAP. XI.

Privilégium super decimas laborum non extendatur ad terras, quia alias tradidunt excoleda.

Idem.

Let f de benignitate sed. Apost. sit vobis indulsum, ut de laboribus, quos propriis manibus vel sumptibus colitis, nemini decimas solvere teneamini, propter hoc tam non est licitum vobis decimas de terris vestris subtrahere, quas alias tradidi excoleda.

CAP. XII.

Privilégium super decimas laborum, etiam ea, que non sunt rurales, comprehendit.

Idem.

Ad audiendum g noctram: [i & f.] Illud privilegium capitulo prava quidam interpretatione pervertentes, quo Cisterciensibus indulgetur, ne de laboribus quos propriis manibus ac sumptibus excolunt, aliquis decimas ab eis exigit: adferunt quid pro laboribus, novalia intelligi debent: [l & inf.] Mandamus, quatenus non permitatis hoc fieri, nam si intelligeremus tantummodo de novalibus, ubi ponimus h de laboribus, de novalibus ponemus.

[l Noveri permissi, quod circa quidam vestrum a dil. filii nostri, fratris Cisterciensium ordinis de laboribus, quos propriis manibus aut sumptibus excolunt, decimas exigere contineat.

[l Verum quantum fratres prescriptio dini de benignitate Apostoli facere debent & volunt, & ne illas contra eos materialiter habeant malignandi, vel eos contra ipsitiam mologradia quantilibet, attentione provideat: v. f.

CAP. XIII.

Decimus novalium debentur ecclae, in cuius paroecia fuerit non in certa paroeca, debentur diaconato, qui potest fieri retinere, vel alteri ecclae concedere.

Idem Brixian. Episcop.

Quoniam k nobis solicudo tua requirit, quid de decimis novalium tua diece, tibi sit statendum. Respondemus ut sit terra, quæ arables sunt, intra

a Diuironiam. b Taronen. al. Terracon. c Ca. 10. eod. tit. in 1. comp. d Alii nisi religiosi. e Censestum. f Ca. 10. eod. tit. in 1. comp. g C. 10. eod. tit. in 1. comp. h Tofurum. i Vid. ab hosti. j. sed quid simpliciter. si ex quibus eau. ma. & l. o. ff. de offic. pra. k C. 10. eod. tit. in 1. comp.

certam alicuius ecclae paroeciam fugient, deinde cum sua parte retenta eidem ecclae facta aliquippe Aliquin ipsa secundum differencem e loco non aliis a ecclae deputare, vel ad opus tuum posse venire.

CAP. XIV.

Idem Remmi. Archiepisc.

P Arochianos: [i & inf.] Cum decima a minibus, sed ab ipso domino fint inflatur, qui deinde exigit possunt.

[l Verò tuis ad solvendas decimas religiosi, quibus ex ecclae profecti debet severitate compellere.] CAP. XV.

Decima latae jure handicatae concedit non possit.

Idem Ambianen. c Episcop.

Ad hac d donationem decimam, quam Abba iudicem tenendam: (Quoniam fundatum de ipsa donatione possidere non debet) viribus carere possit a laicis, (nisi decimam ipsam ipsi ecclae libenter regit) vinculo excommunicatio adstringitur.

CAP. XVI.

Idem Massilien. c Episcop.

De terris, quas Iudei colunt, tunc f probata possident, ut eos a decimis perfringant, & se possessiones penitus renunciandas, cum omni dubitatione possidere non debet viribus carere possit, ne forte occidat illa ecclae valentia re fraudari.

CAP. XVII.

Decima vel oblatione ecclae latae conatu non possit, latus contra faciem est punctatus.

Idem.

Quamvis h sit i grave nimis, & divini dignissima iniuradicatione judicabitur, quod huius quod sacerdotum est, in ecclae fribus rebus invenit, tamen incurrit formidinem, quod huius erroris discutiri implocto aliquippe inventum est. Nam pratorum ecclae decimas, & ecclae non nere, eis indulgent, & eos in deo mortis impulsione prædicatione eorum ad viam vita fuerat resurreximus, ut quis salutem in hinc manent, ecclae, decimas, oblationemque patet, sacerdotum, & donec emendet, dolere a sua ruine proficit.

[l De quaibz dicit Dominus per Prophetam: Ignorata comedunt, & ad iniurias precessit. v. d.] CAP. XVIII.

Status confutandini, an colorem sive decimam sive paroecia sua sunt prædicta, an ecclae, sibi audierat terra, & per ecclae ficationem?

Idem.

CVM sint & homines in paroecia unita ecclae [l ut afflitis] qui terras in alia paroecia carent, di, non confundit, cui ecclae deterritis illis deinde, ut debent: [l & f.] Sunt non est nobis illa deinde, ut hoc certum l dare ecclae, qui invenit in fæciorum Patrum etiam sint diversi. Et idem in modi dubitatione ad confutandini dicitur.

[l Atius ecclae. b Tali enim p. 28. c. 1. deinde c. 26. eod. tit. in 1. comp. c Abser. d. Ambian. d. 1. eod. tit. in 1. comp. e Massilien. f. C. 10. eod. tit. in 1. comp. g. Vid. Imperator. ff. de p. 2. cuon. pp. Bald. & Lombar. h. præfcr. xxx. vel xl. anno. i. C. 10. eod. tit. in 1. comp. j. de cœf. in aliis antiquis, k C. 10. eod. tit. in 1. comp. l. sum. refut. f. ibi daret.

449
volumen a. & attendendum etiam, si illa ecclesia in uno
sol. vel in diversi episcopatibus constituta: quia difficultas
est minus videtur, ut una ecclesia in episcopatu alterius
recipiat decimas: cum ex hoc episcopatum fines confundantur
et immunitum videbatur.

[1. Acelli in qua divinitus audiunt, & alia ecclesiastica percipi faciuntur.]

CAP. XIX.

*Non possunt laici transferre decimas in alium laicum, etiam
per concordiam illorum prefatam h.d. cum ygl.*

Ex concilio Lateranen.

*Plebibus enim ne laici decimam cum animarum sua
cum pericolo detinentes, in alios laicos possint aliquo modo transferre. Si quis vero receperit, & ecclesie non
redituit, Christiana lepulura privetur.*

CAP. XX.

*Tunc persona debetur ecclesie, ubi quia percipit sacramen-
tum, non sibi lacrum emigrit. In prediale vero statutum confirmatum, in aliis parva pars eius prediale colitur.*

Lucus III. Strigonieni Archiep-

scopi.

*A. Apostolice e sedis regim: [1 & 7.] Intellexi-
mus quod quidam confluendo in Hungaria inole-
vit, minando populi plerisque de paroecia unius E-
piscopi in diocesem alterius transferatur: in qua licet
per milia tempora moram traxerit, uterque tamen Epis-
coporum, qui in eis curiam reliquerunt, quam is
qui pascuntur sunt facti, decimationem requirunt. Id
eius nos duxit fraternalis confusione, cui potius
deinde redenda. Noviter igitur, quod aqua-
m. et illi ecclesie decima personales redduntur ab eis,
in qua ecclesiastica percipiunt sacramenta. Decimas re-
ti medium 4. vel fructuum arborum, si coluerit in alia
puncta, quam in ea in qua habitant (quoniam a diversis
aerei confundit teneat) tu eligas in hoc casu, quod
perindeat dum obtemperat ibidem noviter obser-
vatur.*

[1. Littere immensis dignatione diuina vocati, omnibus sumus et
ad ipsa debitis, & praesertim nostra modo respondere cogi-
tare impeditus est. Anglorum.]

CAP. XXI.

Domi fructu predias solvenda sunt decimas.

Clemens III. e

*E. X parte canonice ecclesie: nuz nobis est que-
cilia proposita, quod quidam agricultores, cum ful-
mi diversitate annorum, in eodem horto, vel agro
dico feminis partenerint, non nisi de unius illorum fe-
minum fructibus decimas illi perolvant: [1 & inf.]*

*Mandamus, quatenus si noveris rem taliter te habere, a-
gricultores illos, ut de omnibus praediorum & fructibus
decimas absque diminutione perolvant, ecclesiastica
potest compellat.*

[1. Propterea decimas de agris preventibus, non curant
agricolae, nisi quibusdam deducunt expensis, quas faciunt pro illis
alii, ut ad horre deponantur. Quia igitur per hos can-
onem & cedula Dei non medica irrigatior iuris, cum Leviticus
et expensis deducunt decimas, si invenimus expensas.]

CAP. XXII.

Domi predias solvenda sunt, expensis non deducunt.

Codicetus III.

*N. Non est h. in potestate hominum, cum plantant ar-
bores, vel aliqua feminis terra mandant: [1 & 7.]*

*a. vid. I. minimi. & I. de interpretatione. f. de legibus. b. C. 23.
eod. tit. in 2. comp. vid. cons. Trid. Seif. 25. de reform. ca. 2. & concil.
Matif. 2. c. & B. Thom. 22. quest. 27. art. 2. c. Ca. 1. eod. tit. in 2.
comp. & de materia textu & glori. vid. Corarru. I. Var. ref. c. 17. &
Guid. Pap. dec. 266. & 274. Adda Syr. q. in sum. verb. decima. 5. s.
d. C. 4. eod. tit. in 4. comp. vid. Hof. & Olatra. conf. 109. e. alio
sp. spiritualib. reb.*

*Revera sicut fundi patres in suis tradiderunt scripturis, de
vino, grano, fructibus arborum, pecoribus, horris, nego-
tiatione, de ipsa etiam militia, de venatione, & de omni-
bus bonis decima sunt ministri ecclie tribunz, ita
ut qui de his ea solvere neglexerint, ecclieistica distri-
ctio precipimus, quatenus antequam illas deducan-
tes de bonis prædictis expensas, decimas ecclieis, ad quas
pertinent, cum integratæ debita perolvatis.*

[1. Quid ei sati vel plantatio sit redditus. Cum junta
verbis Apoll. ad literam exponendam, neq; qui plantas bene a-
liquid facias, nec qui regas, sed Deus qui trivis incrementum.
Andramus autem quid quidam vestram de vites, olveti, car-
melis & frugibus, non nisi prima deducit expensis fermatis, labo-
rū vel agricultura decimas curant ecclie exhibere.]

[2. Preterea si quis omnino Domino decimas non dederit, que
sunt tributa centum animarum, & ex debito requirantur ad deci-
mam partem, ut docet Augustinus, removeti mereatur.]

CAP. XXIII.

*De redditibus molendini ad ventum, sed
venis fari decimas.*

Idem.

*E. X transmissa b querela rechoris ecclieis de N. intel-
leximus: [1 & 7.] Quia fidelis homo de omnibus,
qua hinc potest acquirere, decimas erogare tenetur.
Mandamus, quatenus H. militem ad solutionem decima-
rum de his, quae de molendino ad ventum proveniunt, fi-
niti dimensione aliqui compellaris.*

[1. Quid cum M. miles molendinum quoddam ad ventum in
terra quadam infra fines parochie, de cuius terra preventibus di-
cimus, sicut faciliat ecclie percipere, memorata confixus, de ipsius pre-
ventibus vel obversentibus decimas ei solvere contradicere, in fa-
luti sua periculum detinere non veretur. Unde.]

CAP. XXIV.

*Locatior vel conductus possessionum tenentur ad decimas, nisi
imunes offendant.*

Innocentius III. Pistorien. Episc.

*A. Nobis e tua fraternitas requirit: [1 & 7.] Cum
igitur quilibet decimas solvere tenetur, nisi a pre-
statione ipsiurum specialiter sit exemplus: Fraternitati
tu taliter respondemus, quod à dantibus & recipienti-
bus possessiones ad firmam defructibus, quos percipiunt,
decimas sunt solvendas: Nisi ab eis offendatur, quare ab
huiusmodi sunt imunes.*

[1. Virtus ab illis decimas exigere debeas, quas possessiones dant
vel recipient ad firmam, cum illi se concursum per alios excusare quo
minus organum ad decimas perolvandas.]

CAP. XXV.

*Imperiali concessio sub quacunque forma à solutione decimorum
eximere non potest.*

Idem Vercell. Episcopo.

*T. Va d. & inf. Porro cum laicis nulla sit de spiritu-
libus e concedendi, vel disponendi facultas, impe-
rialis concessio quantumcunque generaliter fiat, nemini
potest à solutione decimorum eximere, quia divina
constitutione debentur.*

*Decima novatum non pertinet ad laicum, qui decimas habe-
re in feudum. h.*

*a. Didio ills. deel. in omnibus antiqui codicibus. b. C. 7.
eod. tit. in 2. comp. vid. cons. Trid. Seif. 25. de reform. ca. 2. & concil.
Matif. 2. c. & B. Thom. 22. quest. 27. art. 2. c. Ca. 1. eod. tit. in 2.
comp. & de materia textu & glori. vid. Corarru. I. Var. ref. c. 17. &
Guid. Pap. dec. 266. & 274. Adda Syr. q. in sum. verb. decima. 5. s.
d. C. 4. eod. tit. in 4. comp. vid. Hof. & Olatra. conf. 109. e. alio
sp. spiritualib. reb.*

PPP

Nec occasione a decimationis antiquæ (licet in feudum decimæ finis concessæ) sunt decimæ novalium usurpanda, cum in talibus non sit extendenda licentia, sed potius b^r restringenda.

CAP. XXVI.

Sine deductione feminis & sumptuum debent dominus & colonus decimam solvere, & non cui voluntari ecclesia vel pauperibus, sed ecclesia cui debentur: nec ab his excusat propter malitiam clericorum.

Idem edem.

Tu nobis fraternalis intimavit e^s, quod quidam laicis d decimas ecclesiis & clericis suis, pervertis machinationibus subtrahere moluntur. Quidam enim ex eis femen & sumptus, qui sunt in agricultura, dicunt primis deducendos, & de residuo impendandam decimam afferverant. Alii verò de portione fructuum, quan à colonis accipiunt, partem decimæ separantes, eas capellis suis aut aliis clericis, aut etiam pauperibus conferunt, vel in usulias pro sua voluntate converunt. Non nulli etiam vitam clericorum tanquam abominabilem detestantur, decimas eis ab hoc subtrahere non verentur: [1 & 2]. Verum si ad Deum (a quo cuncta bona procedunt) affectores hujusmodi debitum respectum haberent, jus ecclesiastica diminueret non contenderent, nec decimas (que tributa sunt egenitum animalium) præficierent detinere. Cum enim Deus, * cujus est terra, & plenitudo eius, orbis terrarum, & universi qui habent in eo, deterioris conditionis esse non debeat, quan dominus temporalis, cuius sicutum de terris, quis exhibet alios excolandos, non quidem deducit sumptus a uirginis separato, nec essari cum integratæ perfolvitur: nimis profecto vident iniquum, si decimæ, quas Deus in signum universalis domini, sibi reddi præcepit, suis esse decimas primis afferverans, occasione premis, vel exigitata magis fraude dominii valent, cum Deo debita fit soluor decimatum, in tantum, ut ad eas clericis exhibendas, quibus easipè pro suo cultu concilii, laici si moniti reddere & noluerint, ecclesiastica fuit distinctione cogendi. Et cum de cunctis omnino præveniatis decima finis reddenda, sicut colonus de parte fructuum, qui sibi remanet ratione cultura: sic & dominus de portione, quem percipit ratione terra, decimam reddere, fine demissione teneatur. Prætextu vero nequit clericorum nequeunt eas (nisi quibus ex mandato divino debentur) pro sua arbitrio erogare: quamnulli sit licitum aliena cuicunque concedere prater dominii voluntatem: [2 & 3]. Quoniam igitur pati nolumus, ut ecclesiis & clericorum iuri præsumptione, occisorum præterea vetera decimationis, quam afferunt sibi conciliis, aliquæ decimas novalium sibi non metuimus usurpare.]

[2 Quoniam per foliatiendum pastorum officia sunt à sua nequita cōcēndi, & cum de cunctis omnibus præven-

a Vid. deif. Capell. Thol. 4.40. b vid. I. cum quidam cum vulg. ff. de liber. & poftu. c C. 2. eo. 11. in 3. comp. d In recent. imprefiu. decimas ecclesiis à clericis tuis, &c. sed nos ex antiquis exemplis. Greg. repofamus, ut est imprefiu. quam dictionem agnouit Hoftiens. * P. Fal. 22. e solvere. f. fint. g. vid. conc. Trid. Sess. 25. de reform. c. 12. add. conc. Matif. 2. c. 5. & Synodus Ticienensis. in sacru. h. vid. hic Henricus Boeth.

tibus decimæ finis reddende: fuit ratione de pars foliis quæ finis remaneat de ratione culturae, sic & dominus de præmo non perceperit deratione terra, decimam reddere finis animatus est.

CAP. XXVII.

Privilégium super decimis non solvenda ostendit, sed concessum novalium comprehendit. h. d. finalem videlicet, si placet famam.

Idem Abbatis sancti a Colonia Seneca.

EX parte b tua: [1 & 2]. Cum igitur, qui tuus es, fit concilium, ut videlicet decimas de terra, ut terra paroeciarum tuarum, cum integratæ præveni de novalibus eas exigere satis potes: qui ubi non es, cediter, minus concilium esse videbit.

[1 Fuit hoc propositum carissimis, quod cum rati de terra, terra paroeciarum tuarum ecclesiis, fuit offerto, si solas decimas cum integratæ præveni, digerentes infraeius, ut de terra, que infra paroecias tuas resurget, & culturae, de indulgentia nostra excedens decimam facias.

CAP. XXVIII.

Negotiator de lucro decimam scivit deducere, quod, nisi de pecunia decimata: expensi vero, quod fuimus huiusmodi non deducimus, & de fructibus, si terra tunc, cum de deductis expensi, fuit pro ratius zoda.

Idem Helen. Epist.

P. Astorius c offici. &c. [1 & 2]. Explicit p. 87. iti, utrum quis possit de molendinis, & p. 88. in cœliarias expensas deducere, præsumbat, sicut de terra eisdem, sicut est in negotiacione concilii. At quod respondemus, quod licet circa res adquirandas, ut de pecunia decimata, cum ipse vendatur, redditus ducendis expensas, & de residuo, quod si terra de terra perfolvendas, ut si vendatur domus, ager, vites, aliis molendinium, greci, aut queribiles metras. Exponit sibi, qui sunt pro fructibus percipiendis, et illi, & quibus fructus proveniunt, non credimus decimas etiam si fuerint decimatae: quoniam falsa decima, loetus autem ipsos a alteris poli non creditur onere decimatum. Nec pro restituendo decimas quarumlibet rerum, ex quibus decima perducimus deducendas expensas, de provenientibus decimis: quia pars dominum res permanent res, ut pars aliqua moratur armenti, detentio res pars mercis deparet, vel totus clausus decimat.

CAP. XXIX.

Qui p. 87. presribit decimam in aliens paroecias, si non aliquæ valera, p. 88. decimas non habebit.

Idem.

CVM e contingat interdum in tua diœsi. [1 & 2]. Cüm in quibusdam paroecias ad quidam minor vel personas ecclesiasticas ab antiquis permutatae decimatum, & denovo fuit novalium in excessu quæ nobis, ad quan. hujusmodi novalium decimam non pertinet? Vnde inquisit. r. t. t. p. 87. quid cum permutata decimatum parochiales ecclesiæ de pars communis pertinet, decima novalium, quae sunt in parochia eisdem, ad ipsas procul dubio pertinet, noluntur non habere, qui alias percipiunt & decimas, rationabiliter ostenduntur g. per quam adpares, novalium ad eam non pertinere.

a Sancta Colomanæ, ad sancti Colomani, b. vid. in 3. comp. & facilius tradita per la. in l. de maliis, & l. in t. in 3. comp. v. d. T. T. m. c. reverenti. n. g. d. a. t. f. eod. sit. in 4. comp. v. d. C. v. r. l. v. r. s. f. r. c. a. f. l. a. p. 87. p. 88.

[1 Prater aequa pedita, cum aliqua prædicta, de quibus ecclesiis
aut personis ecclesiasticis decima subveniatur, ad fratres Cisterciens.
propter denuntiatio vel imperio vel alio titulo devenientur, aut si-
dem fieri de rebus prædictis ipsi ecclesiis vel personis decimas sub-
venientur. Super que sale damnum responsum, quod cum pra-
prio matrio aut sumptibus excusat, decimas multi prædicti ab-
venientur, de prediis soliter adquiritur ecclesiis vel personis ec-
clesiasticis sicutare non tenentur, diu in modo propriis manib-
us aut familiis excusat.]

CAP. XXX.

Decima annuum fructuum prædicti debetur ei, qui decimas ibi
possit, sed ad aliud prædictum prædicto non extenditur.

Idem Episcopo Salinac.

Quoniam in sua a dieceti quædam monasteria & conven-
tus ecclesiastici, in multis parcellis majores decimas
præcepit & minoras, ut quibusdam fructibus annua-
menta perirent, non futuram decimam perfoluit: [1 & 7.]
Ieponemus, quod si fructus prædicti di illa terra pro-
venient, ut quod vel conventus ecclesiastici aliquo
concepient, ratione decimarum provenient, eis pro-
cedebit fructum debentur eorum, cum ipsa
terra illa antiquo fuerit decimalis, & non debet una
ecclesiastica & diverso iure conferri: aliquo par-
cubus ecclesiastici solvantur, ad quas de jure communi-
sunt & perceptio decimarum.]

[1 Quodrigi p[ro]p[ter]a sed... Apoll[es], educator, utrum decima fructuum
prædictorum ad parcellas ecclesiasticas que ne[m]mores recipiunt, nec
minoras, ut illas monasterias & illas conventus, que decimas alias
peque[n]as a antiquo debent pertine[n]t.]

CAP. XXXI.

Loci ecclesiastici vel decimas donare non possunt, etiam si sunt re-
gum ex orationibus prefatur causa præcibenda.

Idem Veptrini. d. Episcopo.

Dydom & adventus fratres Hierosolymitanos ho-
spitalis sancti Stephani te proponeunt in nostra

prædicta questione, quod ipsi decimas de laboribus

litterarum suorum Veptrini, ecclesiæ debitas non

permittent tibi solvi: [1 & inf.]

Comparientibus

igitur te si ipsi statuo termino coram nobis, G. Pref-

byterum Cadini, tibi & eis concilium auditorum: co-

rum quo decimas terrarum, quæ per ruficos hospiti-

alii Veptrini dicere, excoluntur, & de chirigrapho, &

de novicularia ecclesiæ, que per ipsos hospitalarios

detinentur, intentione tua de jure communi fundata

penit. Propter auctum hospitalis in prædictis decimis &

ecclesiæ præscriptionem allegans, propositus se non te-

teni nisi super his respondere: quod cum per auditorem

ad solem audientem pervenire: mandamus, quod

ipso præscriptionis titulum, quem alegavit, pro-

poneat, qui b. Regis ac regine Hungarie privilegia exhibet,

qui ecclesiastici sancti Stephani, ad quam dictæ ec-

ccliam cum eiusdem decimis pertinebant, in perpetuam

eternitatem hospitali donationis titulo conceruent,

confutacionis Clementis Papæ præd. no. scriptum ex-

hibitum, per quod probate volebat concessionem prædi-

cum plenum habere vigorem: [2 & 7.] Ceterum ex

[1. sed zii. in 4. comp. An minuta decima necessaria solvi-
tur. B. Thom. 2.2.9.20. art. 2. ad 3. argu. b. al. ita: una ea-
long. m. c. pertinet. d. Veptrini. al. Veptriniem.
E. cont. in 4. comp. vid. Oldrad. conf. 2. vid. Covarr. l. 1. ref. c. 17.
f. translat. mons. tra: que pertinens in Veptriniem dis-
tributio. g. Onophr. al. Oorg. al. Sireganen. al. Cir-
ita: cui ipsi domini de cetero, talibus, &c.

CAP. XXXII.

*Domini prædiorum cogi possunt, ut prædicta dent colenda talibus,
et quibus sine contradictione ecclesia possit decimas consequi. b. d.
uig. ad 4. illa.*

Idem in concilio generali. c

In aliquis regiomibus si quadam permixta sunt
gentes, que secundum suos ritus decimas de more non
solvunt, quamvis censeantur nomine Christiano: his
pertinet. Propter auctum hospitalis ea tribunt excolenda, ut
decimis fraudantes ecclesiæ, majores inde redditus al-
sequantur. Volentes igitur super his ecclesiæ indi-
minitatis providere: statuimus, ut ipsi domini & talibus
personis, & taliter ita prædicta excolenda committant,
quod aliquæ contradictione ecclesiæ decimas cum in-
tegritate perluant, & ad id, si necesse fuerit, per censu-
ram ecclesiasticam compellantur.

Idem b. propter sua brevitate non fumatur.

Ille quippe decimas necessarias solvendæ sunt, quæ
debentur ex lege divina, vel loci consuetudine appro-
bata.

CAP. XXXIII.

*Trius solvenda sunt decima, quam census seu tributa: & si
prius sit solvuntur, postea decimari debent.*

a. aliquod. b. recuperet. c. a[re]a, in recenturibus, sed ad
f[ab]r[ic]a, habetur: id est ad ecclesiæ S. Steph. d. authentica, in re-
centibus: fed in antiquis authenticæ legitur. e. Inno. III, in
concil. Lat. c. 13. f. C. 13. ed. II. m. 4. comp. g. In Cod. Barb.
ita: cui ipsi domini de cetero, talibus, &c.

Minor xiv. annis, proficendo non obligatur religio, nisi factus

major ratiō habuerit.

Idem Beluac. Episcopo.

Significatum a nobis: [i & 7.] Mandamus, quatenus si inveneris, quid G. non sufficit a parentibus oblatus, & intra xiv. annum facti voti penitentes, a religione receperit, ab illo voto professio, quod fecit; denuncias ab oblatis. Si autem a parentibus fuerit oblatus, seu xiv. annum compleverit, cum religionem intravit, seu post decimum quartum annum professio, quod prius factam, ratam habuerit: eum ad candem vel ad aliam religionem transire compellas.

[i Et pro certo manifestum, quod G. nondum incipiens anno, timore magistri qui eum literis eruditibus, habitum religionis apud ecclasiā de Rōmū suscepit, & inde sicut puer infra annum recessit, & per fēcūs vanitatem juxta sex annos, & eo amplius vagabundus defecit. Vide quoniam huius rei veritas nobis confitit, f.s. per Apof. sed. p[ro]p[ter]e]

Si filia minor xii. anni a parentibus monasterio tradita, major facta veletur, ad seculum redire non potest.

CVM b[ea]tū virtutē: [i & infā.] Vtrum ea quæ intra disertionis annos a parentibus monasterio tradita, habitum religionis induens, benedictionem accepit, & ex eius profimodū se cuidam militi copulavit, ad monasterium redire cogatur: Consultationi tuis taliter respondem, quod cūm juxta concilii Toletanū censuram, Monachū aut paterna devotio, aut propria professio faciat: quicquid horum fuerit allegatum d[icitur], tenebis, revertendī ad seculum adiutu penitus interdicto. Non enim videatur illa monastice professio à se posse jugare excutere, cūm eam non constet evidenter contradixisse, cum benedictionem accepit, quam non nisi in actate disertionis recipiunt que velantur, praeferunt si ratihabitione fecuta ē (cūlē eam quandoque contradixit si confitetur) quod ante gestum fuerat, roboratur. Nec obloquitur quod de p[re]z. nob[is]. Leonis Papae constitutio per contrarium sensu sumitur s[ic], ut pueri quæ coacti parentum imperio virginitatis habitum suscepint g[ener]e, ipsam p[ro]fessiū sine pravariatione deferre: cūd[ic]e ea f[ac]tū ē p[ro]fessiū intelligi, quod in actate nubili nolciū constituita: tunc enim quia liberum habet arbitrium, in electione proprii sequi parentum non cogitur voluntate.

[i Te prudenter neverimus & discretem, & si in aliquibus dubitis, consilium a nob[is] scilicet in p[ro]fessione habitus religionis facti recederet voluntari, secundum regulam beatū Benedicti, non videtur prohiberi ad priorem statu te, quod videtur præcipere, ut in eadem esse, ita quia venient, revertantur.

Valeat professio facta sine subspissione habitus religionis.

Idem.

Porrectum ī nobis ex parte tua petitorum continebat, quid I. Canonicus Archerontius infirmitate gravatus, votum, ut fieret Monachus, se adserit emulsi: unde metuens ne voto decederet non completo, junctis manibus tibi se reddidi in Monachū, & tibi fratrem: [i & infā.] Inquisitioni tuis taliter respon. quid cūm

a Cap. 11. cod. tit. in 1. compil. & post Concil. Later. par. 50. c. 10.
b Cap. 3. cod. tit. in 2. compil. c id est. Conc. Toletan. IV. ca. 48.
d Alligatum legitur in conc. & in omnibus manuscript. quara le
tamen hic etiam agnoscit Hystenſi in Cod. Barbat. periodus pun
cta difinguntur, quicquid horum fuerit allegatum, tenebit quod
exponit Hystenſi. e sequent. f assumitur. g receperunt.
h Dicitur reb[et]e, debet in vetustioribus. i Cap. 4. eadem titul. in
2. compilat.

Monachum non faciat habitus, sed profectio regularis: ex quo a convertendo vorum emititur, & recipitur, ab Abate talis ut hat Monachus, ut reddat Domino, quæ promittit, erit utiq; compellendus.

[1] Alii quoque in sua absentia in sacerdotium manibus Monachos se fieri devovent, iam facti ad votum redirentur, & cum familiares monasterii rui ante existissent, pro eo quod non sunt ad familiaritatem antiquam admisi, adversari facti sunt pro amicis. Virum ergo eorum talium fidum disculpare valens ne fiant detinores, ac sint ad premisa solvenda compellendis, per nos populus ebeatis. Nos regatur.

CAP. XIV.

Si pater se cum bonis suis & filio impubere obtulit monasterio, fatus maior, ex parte religionis, & legitimam a monasterio petere.

Celsinus III.

Cum & sumus: & infia. Sane nostris curibus est re-
latum, quod cum b. miles, & cum filio suo discre-
tioneis annos nullatenus astringente, ad quoddam mona-
sterium cum bonis suis etiam contulisset, dictum filium
suum fecit habitum sufficere monachalem: [1 & 2.]
Discretioni taz taliter respone: quod si dicitus puer ad an-
nos discretionis pervenerit, & habitum retinere noluerit
monachalem, si ad hoc induc nequiverit, non est b. ul-
latenus compellendus: quia tunc liberum sibi erit eum
dimittere, & bona paterna, quæ ipsi ex successione pro-
veniunt, postulare.

[1] Contra ipsi pueri disciplina monasterii propter afferentias
regula disperceret, & infra Iacobum X. habebundarum a monas-
terio & habitu taliter sufficere reflexis, bona patra ab Abbatis illa
ecepit cum infantia postulare, & cum super hoc ad dicas. Episco-
pium quæstua lati fuisse, & eoram aliquandiu deceptam: quia
plerique disfons de rigore canonum videbant, & consanguinei
pueri prædicti posse iustificare compolare, illam quando fuit obla-
tus infra annos discretionis exsiliere, ipsam tali vero nullatenus ob-
ligari: dicitus Abbas ad Magistram sedi audientiam appellavit,
& quidam ex consanguineis ipsud puer ad Romanam ecclesiam
appellauit, sicut ex litteris Augen. Episcopi comparsus, trans-
fuerunt. Ideo.

CAP. XV.

Filio sue præfidentis non obligatur, nisi factus sane menis ratione
habuerit.

Innocentius III. Episcopo & capit. Tar-
tren.

Sicut d. tenor literarum: [1 & 2.] Consultationi
veletra taliter respondit: quod licet isti duo inter se re-
pugnancia videantur, ut quisquam scilicet sit extra po-
tius, & de præfenti vita desperet: si tamen ex tempore
quo sacerdos laitor præfident potius extra mentem
adseritur, induxit sibi habitu monachali, cum alienatus
non sentiat, ac per hoc non valeat consentire, cum de-
nunciatis ab observatione monasticis ordinis absolutum:
nisi postquam menis sua factus est compos, spontanea
volute præfidentem fecerit monachalem.

[1] Velutrum nobis aperit, cum P. later præsentium ins-
cardinalis est officio confitimus, & tanta rerum temporalium indi-
genia laboraret, quid nec sibi, nec sibi progenitoribus, seu fratribus
in necessitatibus propriis posset aliquid previdere: proprii
corporis laboribus & mari periculis multo se non dubitaret exponere,
se de suo labore & adquisitione honesta suam & suorum posset indi-
geniam relevare. Consigilium posse hoc quid ipse longe à civitate
confitimus, tam gravis capit agricardine labore, quid extra se po-
sit deservare aura præfenti, & dum in tali est artculo con-

a Cap. 5. eod. tit. m. 5. compil. **b** al. ita: non est ad hoc ul-
latenus. **c** Gargilon. al. Tigrin. al. Argen. **d** C. 1. eod. tit.
in 3. compil. ubi est integræ clausula. **e** Barb. conf. 60. **f** alias;
ita: possumus extra mentem, ut afferatur.

stature, à quadam simplici Monachorum formâ inveni-
chalis, & ad monasteriorum deportatum. Dimidijus proposito
ipsi cum iam in principio officiis sua circuasimis a profectio-
& de tenuis ejusdem loca Abbatis, monachorum deinceps, &
cupiens progenitorum suorum indigenas presul, auctor ipsi
populare, ut postea sicut primi in sacerdotis officiis
& vobiscuram pariter conversari. Quid autem sicut hinc
refractandum, sacro Apostolico fidei veracitate, hancis res-
tituta. Nostegitur.

CAP. XVI.

Professione fratris, nec recipit debet intra tempus probatio-
niæ & receptationis, hoc dicit. & est in usum notarii, qui
allegatur.

Idem Pifano Archibishop.

A D apostolicam fedem as: [1 & 2.] Quidam
pachum fieriante unius anni probationis regis
institutio interdicta: [2 & infra.] Quidam
taliter respondemus, quod licet tempore probatio-
nis sicuti Patribus sit indultum non solum in tunc
conversi, sed etiam monasteri, ut & ille peregrini
& itud more illius valcat experiri: quodam
diligenter est observandum, praefertur in tunc
de reliquo facta: b. certa notitia non habet, quae
ante tempus probationis regulariter præfertur, quod
converti desiderat, habitu recipit, & profectio-
mittit. Abbate per se vel per alium præfessione
monasticam, & monachum habitum continuo
terue renunciare videtur ei, quod pro se submis-
tum ducendum: idemque obligatur, & per profec-
tionis peregrinatio & acceptam ad observandum regis
& vero Monachus est censendus: quia multa in-
habent, quae si facta fuerint, d. obseruentur.
Prohibitum est autem & Abbatis ne possit in
tempus probationis quodlibet ad professionem regis
aut & si contra formam praefertur quodlibet
recepit, amivedacione sunt debita compen-
sationis in subsidium regulariter institutum.

[1] Qua disponente Domino custodem fidem nulli
magistris super diversis articulis questiones differuntur
ad ea fuerit super eam ratione responsum, adducatur
b. tunc teneatur. Ex parte signum iam indecum peregrinatio
fuisse, quid.

[2] Monachi & moniales in sua discipulorum
quæsitione latice utriusque fæsi, sicut peregrinatio
habent voluntate afflent, peregrinatio velut peregrinatio
ab aliis non præfessione recipiunt, quandoque præfessione
factores. Vnde multa mala cognoscuntur, sicut peregrinatio
infirmorum ad monasteria peregrinari, & omnes peregrinatio-
nes de infirmariis convalescentibus, habent religiosum aliquam &
propietary revertantur. Contingit etiam tales in peregrinatione
manere, cum Monachis per eos dum ruris, multa peregrinatio
prægredi: sicut facti etiam sic fine peregrinatione recipi
civites, matronim a contributis redditibus habent recipi digni-
tatem, si habent religiosum afflentum, ante eum non possunt
tempore competentes, utram facta præfessione a tunc vel
Monachus debent repudari, & si consuetudo conseruatur
clementer sit in Monachon, nequeas, perpetuanus
promittat, certificari si. d. Ap. p. p. No. 10.

a Ca. 2. eod. titul. m. 3. compilation. ubi est integræ
vid. concilium Tridentinum Sess. 1. titul. de reg. c. 1. non
cessant dubia text. & l. **b** Dicit. facta, dicitur respon-
sus exemplaribus. **c** Concil. Trident. fact. acc. de reg.
ca. 3. oppositione definiuit. **d** Dicit. ruris, dicitus peregrinatio
cipienda sit in Monachon, nequeas, perpetuanus
promittat, certificari si. d. Ap. p. p. No. 10.

e Item de cœli datus, autem peregrinatio
Cod. Barb.

CAP. XVI.

Qui proficitur fecit, licet in clauso manquam permanegit, sed incolat, & fin bonis uis fuere, ad observationem regularem compellat.

Idem (Acron.) Episcopo a.

*Sicut nobis fuit et propositum quidam clericus, cum agnoscere anima laboraret, quasi de morte fecurus, de recuperanda faintate & desperans habitum canonicum regularium petiri, & accepit, sed nec ad ecclesiam transire, nec bonis suis uti celsavit, videntibus & silentibus Episcopo & canonici ecclie Nazaren. a quibus habitum suscepit regularium: [i & infra.] Fomentata tua taliter respondem, quod si regularium habitum se postulante fecipit, & ad observationem regulem canonica in se professione ligavit: ad resumendum habitum & ecclie officia est distinctione cogendus, cum quod tanto tempore extra canoniam maneat, & non in exortione eius, sed in majoris transgreditionis augmen-
tatione valeat allegari.*

[i] Tu huc in tempore quo habitum suscepit in ecclie Nazaren. sedationem exercens, immensum eorum qua scelus facies, Adhuc, ecclie sicut in canonicum suscepisti. Quia in quod super hoc facere debet per nostras litteras postulas edo-

CAP. XVII.

*Post diligenter suos sanctioris vita ad religiosum transire fratrum, prout prisa licentia praedicti fuit, licentia abrente, etiam si prouisus non fuerit, si privilegiatus, quod de illo ad alium etiam ad uicem non posset, hoc dicit. Et est causa notabilis, & que-
tio diebus.*

Idem Priori & conventu Dimo-

lensi f.

*Litteram quibusdam g. Monachis & canonici, nec non hospitariis & temporariis a fed. Apostolicis fitindul-
te, ne potius in aliquis profulus fuerit apud eos, ad aliam locum postulans invitus arctionis etiam religionis obtemperare transire, ut uniusquisque secundum * Apostoli
in ea vocacione permaneat, in qua dignificatur esse
vocatus. Quia tamen ubi Spiritus Dei est, ibi libertas
de qua Dei Spiritu agendum, non sunt sub lege, quia lex
non potest a iusto: ex ratione videatur hoc illis fusile
concedi, ne quis ex temeritate vel levitate in iactu-
re etiama sui ordinis sub praetextu majoris religio-
nis, ad alium ordinem transvolaret, sicut frequenter
a multis confitit illi praefatum: non quidem utri
transeunt licentia denegetur, qui em cum humilitate
et puritate dixerit potulandum, ut non sit, sed vere
et legem melioris vita valeat transmigrare. Talis
serge potius a pralato suo transeundam licentiam postu-
laverit, ex lege privata (que publica legi praejudicata) ab-
soluta, libere potest fancioris vita propositum admis-
tere, non obstante proterva indiscreti contradictione
priati: quia privilegium meretur amittere, qui con-
cessa ibi abutitur potestate, cum etiam Romanus Pon-
it, qui supradictum in ecclie obtinet potestatem, Ar-
chidiocesis & Episcopis a cedendi licentiam ex iusta
ratio potuisse fine difficultate concedat. Quocirca
autem universi, quibus hujusmodi privilegium est
concessum, se ad concedendam licentiam transeundi
rur potulandum de jure teneri: quia sicut subdi-
cti a pralato cum humilitate & puritate debet trans-
fende licentiam postulare, ne bonum obedientiz con-
sumetur videatur: sic profecto pralatus subditus sine
difficultate & pravitate qualibet, debet transeundi li-*

*a. Alden. b. Ca. 3. eod. tit. in 3. compal. c. Etrencperan-
da. d. Nazaren. e. Religiosi contra bonorum
sacerdotium non potest preferere. vid. i.e. C. de ferro. fugit. f. Di-
mocrit. al. de Meland. al. Dubouin. al. Dumoulin. g. Ca. 4. eod.
in 3. compal. h. 1. Corin. 6. 7. 2. Corin. 3. h. imposta. i. Vid.
2. Tim. 2. q. 13. art. 4.*

CAP. XIX.

*Coniages religiosum profendo a iusticia divertere possunt, aliter
si se abutant, & non consenti, licet in eis iuramentum.*

Idem praepost. & Decano. & Scholasticis. Demerit.

Cetero dico. b

*V*eniens c ad Apostolicam sedem G. mulier supplici
nobis in iustinatione monstravit, quod cum matrimonio
cum E. in facie ecclie contraxisset, & diutius co-
habita esset eidem, orta est dissensio inter ipsos: in tan-
tum, ut quod deinceps a altero non requireret alterum,
uterque corporaliter praefudit iuramentum: hanc vir ipse
divorciu causam adsignauit quod quandam ipsius mulie-
ris amitam cognovisset antequam eam duceret in uxori:
quod licet adsererent quamplurimi, non fuit su-
per hoc ecclie facta fides. Cum autem postmodum
ad secunda vota convolauisset interque secundo viro viam
universi canis ingreffe, priore superfite, dicta mulier
se fecit in arco loco ad penteentiam agendam inclu-
di, postulans ut se dignaretur impendere confilium-
salutare. Nos igitur attendentes, quod illud fuit illicitum
iuramentum: mandamus, quatenus praefatum vi-
rum munitionem: mandamus, quatenus praefatum vi-
rum praviam & compellamus, ut ea, quam su-
perduxit, exculsi, praefatum mulierem recipiat, audi-
tum postmodum si quod fuerit questionis. Si vero con-
tra matrimonium nihil fuerit ostendum, & vir seculo de-
relixi maluerit ad regularem vitam migrare, vos ei su-
per hoc licentiam tribuatis, ut illa posit in suo propo-
sito remanere.

CAP. XX.

*Qui ad monasterium convertitur sumendo habitum novitii, po-
tell in tempore probationis redire ad seculum, nisi appareat cum
vitam solitice murare omnino.*

*Idem Abbott de Affligem. & Magistro R. & G. Ca-
ronne Trajeton.*

*C*onsulti f famus frequenter a multis, utrum is, qui
monasterium ingressus est, habitum sumendo no-
vitii si ante professionem emissam intra temp⁹ probatio-
nis exire voluerit, licet posse absque apostolice nota vel

*a. Vid. Lallone. §. labes. in vers. eo tempore. ff. pro fisco. gl.
in 1. & ibi Bart. ff. folia. matr. b. al. Mire. al. More. fid ut
plurimum in antiquo legato de Mire. c. Ca. 6. eod. tit. in 3. comp.
d. Tierscemat. in c. quod Dic part. 32. q. 5. & Sol. 4. sent. diff.
27. q. 1. art. 4. d. quod ut deinceps egredi. e. præmissa. f. C. 7.
eod. tit. in 3. compel.*

noxia a, præstern cum debita morum correptione, ad seculum remeate. Liceat autem super hoc fenserint diversi diversa, nos tamen credimus distingendum, utrumque, qui convertitur, propounderit absolute vitam mutare, ut sub habitu regulari omnipotenter Deo de cæstro famuletur: an conditionaliter experiri obseruantiam regularem, ut ita demum si [infra annum] sibi placuerit, profiteatur ordinis disciplinam: aut si fortè non placuerit, morib. emendatus b ad statum revertatur pristinum. In primo casu debet, ut regulariter vivat, ad laxorem saltrem regulam pertinante. In secundo potest ad secundum, non tam ut vivat regulariter, remeare. Vt ergo, que sit ejus intentio plenius agnoscatur, propositum sum in principio protegeretur.

CAP. XXI.

Qui intra annum probationis non facta professione reddit ad secundum, licet possit ad ordinem & beneficia promovari.

Idem.

POULAFI: & infra. e Tertiò quæsivisi, utrum illi, qui in annis minoribus constituti novitiorum habitum suscepissent, & intra annum postmodum non facta professione, ad seculum sunt reversi, & Episcopis suis hoc scientibus ad factos ordines sunt promoti, suffit interdebet in illis ecclesiis ministrare, quibus sunt ab eisdem Episcopis instituti. Nos frat, tua taliter respondemus, quod proper hoc non sunt ab ecclesiis ipsius amovendi, sed in eis possunt libere ministrare.

CAP. XXII.

Qui ultra annum portat habitum monachalem in monasterio, sub sunt habuisse indistincte, confitetur professio.

Honorus III. Venetus. Episc.

EX parte tua fuit profisitum, quod nonnulli sunt, qui dicent pluribus annis gesuavent habitum monachalem, professionem tamem monasticam non fecerunt. Unde cum super eo, quod habent proprium, & scilicet irregulariter vivunt, & vel ab aliis arguantur: non erubelunt dicere, scilicet ad carentiam proprii & continentiam, ac alias regulares observantias non teneri, quem habitus non faciat Monachum, sed profisitum regularis: [i.e. infra.] Ideoque fraternitatibus mandamus, quatenus quolibet tibi lege dicesset subiectos, qui prædicto modo terram dubius viis ingredi non verentur: ut possquam per annum gesuavent habitum monachalem, regulam secundum formam ordinis profiteantur & servent, ecclesiastica censura compellentes.

[i. Quare super huius Episcopie remedium postulasti, cum in ordinata prævaricatione his prodit non solius ei periculum, sed etiam foundationis inferas membris auctorum.]

CAP. XXIII.

Intraprolationis annum liberè qui reddit ad seculum, nisi professionem fecerit taciti vel expressè, vel appareat eum vitam mutare velut in loco primo. Secundo dicit, quod ad hoc se digno factus non nisi a professio, debet habitus profisitorum benedictus in locis, ubi habitus non est distinctus.

Gregorius IX.

STATUIMUS novitos in probatione posites ante susceptum religionis habitum, qui dari profisitum conseruit, vel ante professionem emisum ad priorem statum reddit posse liberè intra annum: Nisi evidenter appearat, quod tales absoluti voluerint vitam mutare, & in religionem perpetuè Domino deserire. Cum quilibet renunciare valeat eis, quod pro te noscitur introducum. Nihilominus statuentes ad omnem ambiguitatem

a. Vid. A. 4. de verb. sign. Corn. Fren. lib. de diff. ait: noxa pana: noxia culpa, b contadu. c C. i. ed. iii. in 4. comp. primam questionem habes sup: de foro compet. postulasti, secundam infra, de homicid. postulasti. vid. concilium Trident. iusti prædicti Can. citation. Pro intellectu huius Can. vid. B. Thos. 4. Sent. dif. 1. q. 3. art. 3.

penitus amovendam, quod cum la quodcumque religiosis novitiorum habitus non distinguantur, & profisitorum: profisitorum tempore non distinguantur, quae profentibus conceduntur, ut novitiorum habitus a profisitorum habitu discernatur.

CAP. XXIV.

Religiösi fugitiivi annuatim sunt regredi, & opere monasterium revertantur.

Idem.

Non religiosi vagandi occasione habeant, sed propriæ detrimentum incurant, & fugientur a prælatorum manus requiri: statimque capituli celebrandis secundum statutum cili b generalis, seu partes, Abbates, superstitiosos & ejusdem de ordine flos, requiri finitimi nuntiantur. Qui si in monasteriis suis recipi reficiuntur ordinem regularem, Abbates seu procuratores monitione prævia & per censum ecclesiastice appellantur ad receptionem ipsorum, flos exceptus. Quod si hoc regularis ordo non poterit, utrūque nostra provideat, ut apud eadem annata locis competentibus, si ab aliis gravi fisco detinetur, alioquin in aliis religiosi domus detinentur, ad agendam ibi pertinentem, talibusmodi ministrantur. Sive rō huiusmodi fugient ut enim inobedientes invenerint, eos excommunicatione humiliant ac ecclesiastis prælatis excommunicant publice nunciarunt, donec ad mandatum ipsum revertantur.

DE CONVERSIONE CONjugatorum.

TITVLVS XXXII.

CAP. I.

Si vir de uxori licentia preficeret, & uox ipsa sufficienter uox, ne religiosum ingredere, Episcopum non reficiunt, sed juxta literam.

Alexander III. Verger. d. Episc. Rateret & utrum laicos uxorum qui optulerint sacerdotibus & Monachis ignorantes Episcop. a licentia & permissione uxoris, monachis & gressis, professionem fecit, uxore in seculari habente manente, pro transiente ad religionem, ut ipsa continentiam sovente, ab Episcopo suo potest revocari uxoris, an illa compellenda sit communie observare? Dicimus quod non nisi uxor ad religionem petat & debet de monasterio revocari.

CAP. II.

Ante matrimonium confidemus petet alter conjug. si iam alter in uro, ad religionem ingredere: sed remaneat in scripto ad secundam vota transire.

Item Edmandus Archap. Episc. VErum post s. confessum legatum petet altero: si citum est alteri altero etiam respondeat eligere naferum, (sicut sancti quidam de nouissima confidemus) & alteri remanet: si communie conseruare noluerit licet et ad secundam vota transire: quod non sufficiunt una caro fumus et ceteri, fons aquæ non ad Deum transeunt, & alter in scripto remaneat.

a. Difficilis, habitus de illis in pluribus exemplis, & non sub innocent. III. art. 2. & præmissa, d. al. Vener. d. Lan. al. Verell. & C. i. ed. iii. in 1. compl. & post. Com. Lan. post Alexand. III. pars. v. i. C. i. ed. iii. m. compl. post Conc. Later. p. 5. v.

CAP. III.

Quo in via uixit profissum fecit, & ei postea restituatur, non complicitus uixit ad monasterium redire: matrimonium contrahere non debet.

Idem Pisanus Episcopus.

Videlicet a intravit monasterium invita uxore: quia plenum repererat confutus est ad eam redire: ea mox, quis, an ipse cogatur reverti ad monasterium, an aliam possit ducere in uxorem? Consult. tunc taliter regredemus, quod uotum non temuit: unde ratione voti ad monasterium non tenetur redire: ultius vero non potest uxorem accipere, promisit enim se non exigere datum, quod in ejus potestate erat: & idem quo ad uotum temuit, non reddere autem non erat in ejus, sed mulier potest, unde Apostolus: Vir non habet potest in corpore, sed mulier.

[Quia cum vir & uxor una caro sint, sicut docet Apol, non possunt ad Deum converti, & alter in facio remanere.]

CAP. IV.

Constituta religione intrae non potest, nisi etiam uxor ingrediatur ad uirilem non sit, & continentiam promittat. h. d. Et iusta de principiis verborum tit.

Idem Examen. Episcop.

Cum si predictus scientia literaria b, ignorare non debet facturam Patrum constitutioni eis contraire, ut uox sua, aut uox viro eius non afflamentetur religione habitu, debeat ad religionem transire: [i. & i. p.]. Inde est quod auctoritate Apostolica problemus, ne in Episcopatu tuo virum vel uxorem nisi utrum ad religionem migraverit] transire permitatur. Verum si ita uxor fenerit et & sterilis, quod fine suis ipsius potest illi in seculo, dissimilare poterit, ut ea in seculo remaneat, & casitate prominent, ad religio- uentiam eis quidem.

[i. Ad monasterium converti desiderans prohibetur suscep- tio ipsius qui patitur convertari. Nam cum unum utrumque ipsi pili amagu solitatem sit fallit, incongruum est pati- mentum. & patiens in seculo remaneat: nec recipitur apud eum alia vir converti, quae sequitur conjugia fæderia pro- ficiens. Cum ergo certus clericorum longe praesens certus ob- servans, ut aliquando bona monachus vix bonum clericum faciat, non potest]

Conjugatus nulli est ordinandus ad sacros ordines, nisi uxor con- tinentiam promittat.

Idem Strigon. c & Colonien. Archiepi- scopo.

Coniugatus d: [i. & i. p.] Nullus conjugatorum ad sacros ordines promovendus: nisi ab uxore continentiam proficit, fæteria absolutus.

[i. Ad monasterium converti desiderans.]

CAP. V.

Uxor in Episcopatu promovendi non potest, nisi uxor religio- uentia proficiat.

Idem eisdem.

Sed si conjugati & confenserint ordinari, uxor vo- luntatis prius est requireda: [i. & i. p.]. Erat. ve- adiutorium Apostoli prohibetur, ne uxoratum prafumata uirilicopum ordinare, nisi uxor prius professa continet, factum tibi velamen imponat, & religiosam famulam afficiat.

[i. Ut si pugnare manus in cubiculo religione promissa, pos- sum patre convallis fuerint ardenter. Quod si in quibuslibet

ecclesiastici gradibus prouidenter, fiducia curandum est, ut in de- rno Dei nil sit inordinationem, nubila, præpostorum: multo magis lo- borandum est, ut in ius promotione qui super omnes gradus consti- tuente, ne arrescat. Iudee est quid.]

CAP. VII.

Sponsa de presenti non cognita, qui dicit se vello religionera ingre- des, compellitur intra certum tempus proficer.

Idem Brixianus Episcop.

Ex publico & instrumento nobis innotuit, quod cum Veronen. Episcopus caulfam matrimoni, qui inter A. virum, & M. mulierem vertebatur, suscepit ter- minandam, judiciali sententiæ matrimoniū appro- bavit, & eidem mulieri præcepti, ut ad vitum reliens, exhiberet eidem conjugalem affectum: quod cum re- nueret b, fuit vinculo excommunicationis adstric- tatus. Ceterum quia licet a prefato viro defondata fuit, ad- huic matrem (licet affectus) ab ipso extincognita: mandauit, quatenus si prædictus vir ipsam carnaliter non cognoverit, & eadem ad religionem transfire voluerit, recepta ab aliis sufficienti cutione, quod vel ad religio- nem transfire, vel ad vitum suum redire intra duorum mensium pacium debeat, ipsam à sententiæ, qua tenetur, absolvat, ita quod si ad religionem transferit, uter refutat alteri, quod ab eo notitiori receperit: [i. & i. p.]. Sane quod Dominus in Evangelio dicit, non licet viro d, nisi ob caulfam fornications, uxorem suam dimittere, intelligendum est, secundum interpre- tationem facri eloqui, de his quorum matrimoniū carnali copula est confundatum, sine qua confundam- ti & non potest.

[i. Et vir sp̄ ea religione habitatione affidente, ad alia vota lectionem habeat transiendi.]

CAP. VIII.

Summa ut sup. ed. cap. ciijm. si.

Idem Prior & Fratribus sancti Io- annini.

Vxoratus fine licetia uxoris inter eos nullatenus re- cipiat, nisi que integræ opinionis existat, ita quod nulla merito suscipio habeatur, eam ad secunda uota vel- ligare, vel quod minus continentier debet vi- vere: quia si talis extiterit, marito eius in confortio ve- stro recepto, ipsa publicè in conspectu ecclæsæ conti- nentiam professa, in domo propria cum filiis suis & fa- milia poterit permanere. Si autem talis fuerit, qua fu- spicione non caret, uoto continentia celebrato, à se- cularium hominum se conversatio removest, & in loco religioso, ubi Deo serviat, perpetuo commoreatur. Nullus vestrum, mulierem aliquam confundat, vel ad ha- bitandum secum præsumat adsumere.

CAP. IX.

Conjugatus faciens professionem uxore consentiente, licet nunquam intravit monasterium, si mortua conjage, cura alia contrahat, non ualeat matrimoniū, & monasterium intrare compellitur.

Urbanus III. Priori familia Crucis.

Ex parte g Abbatia sancti Petri ad audiendum no- strorum perenit, quod cum D. in infirmitate positus consentiente uxore uotum rovens casuatis, monacha- lem habitum suscepit, postmodum liberatus, uxo- rem remittit, & aliam ea defuncta libi temere copula- vit. Quia vero licet prædictum D. uxore sua remanente

a Cap. 7. ed. tit. in r. compil. Et post concil. part. s. ca. 8. Vid. Turrecrematum in ea, fani qui dicunt. 27. qu. 2. & Secundum ibidem. 4. & 4. sed tit. in r. compil. & post Concil. Lat. p. 5. c. 3. & Stri- gonius al. Colonensis al. Coloc. a Ca. 3. ed. tit. in r. compil. & post Concil. Lat. p. 5. c. 3. & Ca. 6. ed. tit. in r. compil. & post Concil. Lat. p. 5. c. 7. In aliis impensis ista; & religiosam vestem

al. 2. c. 7. f. In aliis impensis ista; & religiosam vestem

Fpp 5

In seculo de jure ad religionem nequiverit proficiendi, etiam sublata de medio, votum sine salutis sua periculo non potuit violare: mandamus, quatenus si verum est, quod assertur, prae dictum D. per excommunicationem compellas, ut muliere dimissa ad suum monasterium revertatur, sub regulari habitu de cetero Domino serviturus.

CAP. X.

Professi religionem uxore sicut & dissimilante, ea mortua, ad seculum redire non posset. hoc dicit, secundum intellectum veteris & singulariter in materia.

Clemens III. a

*Consuluit nos b G. faceret, utrum vir ad religio-
nem transiens, & in ea per annum & amplius mo-
ram faciens, uxore sua postquam ad dominum transferat
regulari de presenti vita sublata, secularem habitum
refumere valeat, & aliam ducere in uxorem, vel si duam
e licet retinere. Consultationi hujusmodi taliter re-
spondemus, quod pradiuis vir nec habitum potest ab-
sicer, quem adfumpit, nec aliquam sibi matrimonio
copulare. Quid si contraxerit, matrimonium ipsum
decernimus dirimentum.*

CAP. XI.

*Confus, que continentiam vovit, tenetur reddere debatum con-
jugi, iust ad tempus vero confinxerit.*

Celestinus III.

*Charissimus d: [i & infra.] Fraternitati vestre
mandamus, quatenus si inveneritis uxorem Regis
(Suevia) gravifirmata deprellam, continentiam
moxi. & curvum eius ad temp[us] prabuisse confusum, ma-
xime si non idem vir continentiam vovit perpetuum, ean-
dem vir cohabitatem facias, & utrunque invicem mari-
tali affectione tractare.*

[i] In Oratio filiu noster L. Illustris Rex Scotiarum, Apostola-
tus nostra litera & monito humiliter manuavisti, quod cum esset ade-
to, & dilecta in Oratio filiu uxore ejus juvenili, manus fide
& voto contrahendit legittimum matrimonium sed affingentes, mu-
nivis suam confusum, accidente voluntate parentum, arrarum
donatus laboraverunt: postmodum vero be. mo. D. patre suo ab
inimico occiso, cum nemia bellorum ad versitate premiserat, & ba-
bato cum hostibus sua congregata, videlicet fugient, fuisse, qua time-
bat ne ipsa sponsa alii inimici per violentiam raperet, & alia si-
milia et non inveneretur in regno, quam fibi posset matrimonialiter
copulare. De flentibus & expidens sponsa parentum consilio factum
est, quod in conventu sanctimonianum habebit monachicum, fin
proposito perpetuauerit retinendam, & scilicet, & sicut per aliquos an-
nos moram fecit, ne quid iniuria ab inimico pareret: quam cum
pace redita, & obtento de inimico triumpho, flentem duxisse
cum grandi exultatione in uxorem. & ex ea filium & filias suscep-
pisset, inimicorum de communis afflitione & electione Principem ter-
ris sua in regnum fibi infixus successorem: procedente vero tempo-
ri, predicta uxor gravi infirmitate correpta, cum se de hac via cre-
deret decipere, tunc mortis induita, continentiam vovit: cui
Rex ipso inde non contrariet, conceperat ad temp[us], nunc au-
tem se continet non posse proprie, & quod licet posse fieri arbitra-
tur, & ad torsum uxoris sue regis cupit, & ad representandas annu-
lerum derelictiones & obligaciones, petit a nobis ei dari in mandato su-
uxorem suam aut, nostra maritali affectione petraret, non ob-
stante voto continentis inquit ab ea amissio, & ab eadem Rege ad
tempus approbat. Verum quia super his ad plenior non poterimus
elocere veritatem, frater, scilicet, decisionem horum canoniscarum dux-
imus committendam, per Apostolicam fidem m. q. super his inqui-
ratis diligenter veritatem: & si vobis confinxerit, quod pradiuis
mutter primo fuerit, inter moniles recepta timore violentia ac ra-
pina, & proficuum se habuisse rubens profitebarit, cum inter eas
desponfasse: [i & infra.] At illa sciamus ante-

a Celestinus. b Ca. 2. eod. iii. in 2. compil. c al. ita: in
matrimonium copulare, al. ita: in matrimonio copulare. d C.
eod. iii. in 2. comp. e Scotia. al. Suevia.

moram facere, praesertim cum postmodum in faciendo
Regi impetrari, & uisque ad hanc tempore cotulisse, filius
sapi, eam denuncians praefato monasterio unum invenit
factum illud matrimonio postea conceptione termino: p[ro]p[ter]e
ipso post matrimonium contractum impedit. De fratre
ro casu.]

CAP. XII.

*Si alter conjugum altero ignorante vel falso proficeret,
post hoc de monasterio solus, illa mortis, ut non
neglectum cogitur.*

Idem.

P[ro]l[atus] a nobis: [i & infra.] Sollicitum tu u[er]o
confusuluit: utrum multus, que credens mecum
ritum, habitum religionis adimpliri, & ex parte
monasterio educta fuit, post obitum viri de legione
obliviantur compellenda. Super quo responsum
quod licet votum ejus usque adhuc non tenuit, an
nus tamen fuit obligatorium; quatenus te presenti
gare, promiscentem intrando monasterium & trans-
cursum carnis debitus b, quod erat in postulante
redire vero ad seculum, in ejus potestate nostra, ut
potestate mariti: & ideo quantum ad ministrandum
eum, quod post viri obitum potest esse, non
conveniat, a quo poterat effluxus habeat resumere,
pervenientius noscatur. Consultus sitaque sum, ne
congruentius ad salutem, ut ad monasterium non
bona ducta intentione, professione fecit de loco
igionis acceptum. Si vero ad hoc induxit non potest
in virum credimus non cogendum.

[i] Ex euangelio prudentiam monasteriorum, n[on] ali-
bi sed. Apostol. confutum repairari, sicut predictum fuisse
rum, ad matrem suam Ecclesiam Romensem idem docen-
do: ut habita super hoc quid dubitas respondeas: in qua
in statib[us] formib[us] ferre vere debet, existimat erga
G. Decemcam Catholicon.]

CAP. XIII.

*Summa ut supra eod. cap. omni fis.
Innocentius III. P[ro]l[atus] Antiochiae.
sop.*

A D Apostolicam fidem c: & infra. Convenit
et uxori una: caro fusi per copulam congenitam
est: nec ictu pars converti possit ad Dominum. In
in seculo remanere: profecto non est illi usq[ue]
recipiens ad observantiam regularem, sicut
perpetuum continentiam reponit: sed
b[ea]t[us] mutare, nisi foret causa eius statu, utilem
continencia valeat in seculo remanere.

CAP. XIV.

*Per religiosum professionem, non per propriam voluntatem
de in seculo, dislocatur sponsa de prima.*

Idem d Lachamps. Arceps.

E X parte tua tua est intitulatum i, quod cum quatuor
mulier velut videtur coram duabus libellis
adsumpserit, benedictione & solemnitate, cum determinata
misericordia litania (item debuit) accedit, quatenus
misericordia proponerat be[ne]dictio mulierem spem mortalium
intermissionis per verba de prestatu terra etiam mea
desponsasse: [i & infra.] At illa sciamus ante-

a Ca. 4. eod. iii. in 2. comp. Vid. Tercium in 2. comp.
& last hic Henric. Sarch. & Magell. fuit. La. d[omi]ni. 10. 10.
b Vid. Scottum 4. fuit. d[omi]ni. 12. 9. La. 1. 1. 6. & 1. 2. 5.
regularis. in 3. comp. Vid. Tercerum in 2. comp. & la. 1. 1. 6.
q[ui] 2. & Anchuram in 2. comp. De precatione. & la.
e Ca. 1. eod. iii. in 2. comp. De matre vnde quatuor
ca. verum. & ex publica.

Idem Pictavien, Episcopus, & Abbas de a Berbard.
Pictavien, dicit.

Veniens ad b praesentiam nostram L. nobis intimatum conceperit, pluribus facerdotibus praesentibus apud uxorem suam intitit, ut super hoc suum impatrietur adiensum: [1 & infra.] Ipsa demum tam ipsius, quam multorum sicutum prelbus fictibusque derida, caput ejus altari suppedita manu sua: qui ea praesente toruatus, ibidem monasterium adiit, & finito probatione tempore, profellonem fecerit folenniter Monachalem: illa vero in seculo remanens, inhonestos amatores admisit: [2 & infra.] Quocirca mandamus, quatenus si ita est, praevidimus L. in monasterio, quod intravit, perseverare liberè permittatis, licet enim in hoc videatur non modicum delinquere, quod capiōse adieciuit, quia nisi fibi eadem e mulier consentiret, tam ibi, quam tali mundo se iniuriae redderet, & cum Presbyteros exoravit, ne predicas mulier exponerent, quod eandem relinquere eccliam oportet, si forte licentiam daret viro ea defederet: vix mutua precaretur, ipse assertus, quod nisi ab ea super hoc posset obtinere licentiam, non sicut se ei mulier redderet, sed etiam toti mundo.

[1. Estim Presbiteri primitus exortus, ne predicas mulier exponeret, quod etiam ipsam oportet relinquere seculum, si viro suo daret licentiam ad monasterium convolare. Cumq; ipam mulier ne ab ea defederet: vix mutua precaretur, ipse assertus, quod nisi ab ea super hoc posset obtinere licentiam, non sicut se ei mulier redderet, sed etiam toti mundo.]

[2. Vide idem i. merenti ne sua contumacia illius incontinentia impetrat, an in monasterio debet perseverare, a nobis consilium postulavit.]

CAP. XVII.

Uxor maritum professionem repetere potest, non obstante licentia profendi, ab ea mea extorta.

Idem.

Accedem ad praesentiam nostram I. mulier proposuit: quod cum V. vir eius eam sibi matrimonio copulasset, volens tandem idem vir habitum adsumere monachalem, postulabat humiliiter ab eadem, ut tam propio faveat ipsius, que propter multa verbena, & alia gravamina, que dictus vir inferrebat idem, se ipsam aduersus dimisitrum, admiri voris eius. Cumque idem vir in domo de Vaden. e Cistercien ordinis religiosum habitum adsumpseret, mulier in domo monialium, nullo iib; habitu religionis adsumpta vel vero conversionis emulo permanebat: processu vero temporis, cum idem vir ad seculum rediens religionis habitum reliquerit, eadem mulier se infante ab ipso petiti readiuxit: [1 & infra.] Quocirca discrezioni velire mandamus, quatenus si res ita te haberet, dictum virum, ut eam recipiat, eique adfectum exhibeat conjugalem; appellatione remota cogatis.

[1. Tudem Abbat: suo omnia reuelavit, qui cum eum cononuit etioper super hos salvi munera sua providebat.]

CAP. XVI.

Uxor profecti repente maritum, de cuius licentia religionem amittere, sicut etioper non concurrit, licet ad confitendum, sed aliam licentiam deo suis induita.

Idem.

Uxor profecti, qua dedit vero licentiam profendi, non compelliatur ingredi religionem, si continua est, & non sufficiat.

a. Vid. l. cum missione, c. de prefribus scxx. ann. invrb. Cap. 2. b. ab Migrante. c. Quia per haresim non diffidetur matrimonium, vid. concil. Trident. liss. 24. rist. de sacr. matrim. cap. 1. d. Thoden. al. Thoden. & Cap. 2. eod. rist. inv. 3. ampl. vid. Terrec. inc. dicit Dominus. & ca. conjug. 32. q. 9. f. In omnius conjugi, impetrat, tegitur; in reverentibus, inquisit, ut habeat.

CAP. XVIII.

Uxor profecti, qua dedit vero licentiam profendi, non compelliatur ingredi religionem, si continua est, & non sufficiat.

a. Barraden. aliter Barrababer und. b. Cap. 3. eodem titul. in 3. compilation. Vid. Statuta 4. sentent. distincti. 27. quest. 1. art. 4. circa finem. c. alit. ista: quid si non sibi eademo mulier. & c. d. Cap. un. eod. titul. in 1. compil. e. Vaden. alit. Vaden. alit. Vende. & eo.

Innocentius a III. Episcopo & Decano & thesaurario Linconiensis.

Significavit b^r nobis A. mulier, quod cum ipsa F. viro
vito coram Decano s. & Quirici, yices Archiepiscopi
Senonensis. in hac parte fungente, licentiam concessit
religionem intrandi, continentiam tamen voto eidem
injunxit, & recepta fide ab ipsa, quod perpetuo conti-
netet, idem Decanus post factam professionem a viro
prædicto in monasterio, in quo habitum adimplerat
monachalem, adseruit ipsam debere religionem intrare,
quoniam id primum non exprestum est, & hoc ex-
prefto illi a licentiam non dedidit: & ipsa. Quicquid
mandamus, quatenus, scit ita, & tali statis, de
qua suspicio haberi non possum, ipsam votum continere
obeysternare, intrare monasterium compelli non per-
mittatis invitam.

CAP. XIX.

*Adulter quam maritus reconciliare non vult, ad agendum pree-
sidentiam in aliquo clauso colloccatur.*

Gregorius IX.
in Domino : ~~et~~

Gaudemus e in Domino : *et infas.* Mulieres vero, quæ reliquo maritali coro, lapidem carnis cedezunt, si mariti earum te diligenter communici, eas ad frumentum meliorum virtutis convertatis noluerint recipere propter Deum, in clausis cum religiosis mulieribus stude-
as collocare, ut perpetuam penitentiam ibi agant.

CAP. XX.

Si conjuges se ad invicem absolvantur, continentiam promittendo, & uterque vel alter eorum religionem proficitur, alter alterum respetare non potest.

Idem *L. monials*, *monasteris de Plau-*
da f.

D ydum à C. laico & moto contra te (quam uxorem suam dicebat) materia quafionis, R. sancte M. in comeſ. Diacon. Cardin. dedimus auditorem. Coram quo dicens C. conquerendo proponeſ, quid indebet recuſabas eidem (cuius uxor eras per conſentium de praſenti, & carni & copulam ſubfectum) matrimonialer adiutorie, te his refutari poſtulavisti. Ad quod fuit reponſum, quid ipſe pro anima ſuoi remedio pura & ſpontanea voluntate, prætentibus dubius prefatoſ faci-
dibus, & adhibitis quinque teſtibus fidis dignis; omni-
juri, quod in te habuerat, crenuacij omnino, regnari
illo illud in manibus alterius ex faciendoibus ſupradictis,
qui in perimant ecclieſe refignacione hujusmodi re-
cipere procuravit, & quid idem C. feſtatiſ fer-
eturum promiſit, pauperumque hofpitaliſ de Ponte ob-
sequio devoſt, promittens voto ſolemni omnia, & fin-
guia ſupradicta, & tribuenib[us] libentiam, ad monaſ-
tizium tranſfundi: te veris ſacieſtis promittente, ac
tribueni illi licentiam, & quis diſlibet refignacio[n]e, ſicut
hic omnia dictebant per publicum instrumentum ei-
ſe probata, manu B. notarii Aretinensi i confectum.
Verum pronominatus C. propoſit, quid calu amico
inſtrumento k. prefato, illud in prima perſona, quod
prius erat interia, inferti pluribus in uno aliter, quam
in alio, fuit ab ipſoformatum: & cum tibi atrus fuſſet,
ſicut verba & verbera indicabant, nondum calore ira-
cuſa queſtione, quidam ipſu[m] deceptio[n]e allaserunt,
proponentes eidem, quid in hofpitaliſ praſdicto cibis ad

^a Monitaria terrena. ^b Vid. Ludovic. Rom. sing. 67. ut in mes. C. incipit: *Nos sumus in materia, c. Quiriaci d ille felicitate vero.* ^c Vid. Ludovic. Rom. sing. 67. ut in nostro C. incipit: *Nos sumus in materia, sed. inf. de adulter. c. Plaut. ad. Plantet. vid. Thureceratam scilicet citatur, & Scutum. sentent. dcl. 17. quæst. prima, art. 4. & dcl. 32. quæst. prima, art. 3. vid. Sykelius in *in famina, seorsim, vespere, h. Carnalem, Aretini.* ^d Vid. Henricum Bisch. & Guid. Pap. desp. 24. 4. indebat, quæstionem in causa.*

ibitum possit uti, ac proprium retine, prout illi
sibilonium promittente, quod non solum placet
ed etiam appetitur libidinis extinxione propter
quod quicquid in hac parte fuisse significat
est, seductus pariter & illeculis, & sub eius
ipsius, ac sub ea conditione vel modo, ipso con-
servante observeantur a illis & factum.
ad suam
sondebar econtra, quod un tabellio in ter-
instrumentum conficiat, vel in pini' ducatur
mutetur substantia veritatis illi mensurae dicere
super quamvis aliquanda (per membra) in la-
teret, per quam ad hoc leproposit' & indutus
tempore, quo talia facta fuerint, per se
voluntarii pro amore Dei, & clementie natus
lummodo ad eum & ad alia supradicta
cessisse: e proprie quod a confito fentium
num debet discedere, vitamque mure, cum felici-
tatis esse propona, ut sine fulgore motio
nem valeat in seculo remane. Nostrae autem
N. confito, te ame impeditio dicti fententiam
ximus absolvendum, perpetuum illi super hinc
imponentes.

DE CONVERSIONE IN
fidelium.

TITVLVS XXXIII.

CAP. I.

Clemens III.
Laudabilem: (*et infra*) et Interrog.
racensi, qui dum in captivitate esse
dam Christianum viros eum in his
chitinationibus occidunt, utrum, quis potest
ad fidem Christianam confessi sunt, et si sunt
fint f accepere in uxores : vel si duxerit, am-
petent corundem. His Tributariorum conti-
nentem sumus, adleremus quid si in more
molesuerint machinare, licet eveni fuisse
dum accelererit, ne tamen ex adhuc in
sum, si adhuc eritis tolerandi, cum in re-
ali iure feceritis compensare non vult. Alio
raceni quidam, in bello fuit Christianus
notati: & Christiani familiari Saraceno: pote-
Saraceni ad fidem conversi, utrum conser-
vi certamente occidentur, sibi matrimoniis
runt, et idipsum Christiani de Saraceno multo
conversi ad fidem fecisse nofumur, qui per
priorum virorum morte competenter & veritate
vortium confitante expolunt. In his quatuor
a. A. ita: affixis off. scilicet, b. Prope, c. 10.
cum plures, 5. locutor, f. loca, d. Vid. Clemens. Et ad
quasi, prima, art. 3., c. 63. ed. r. in amplius. Eadem
g. Vid. contel. Tributariorum, ca. 44. & cap. 51. sed in amplius
detraheris. *etiam*

473
demos, quod cum tales non procuraverint viorum internum defunctionum, matrimonium inter hujusmodi personas licet paret contrari, & taliter copulati divorum nequecum possunt.

CAP. II.

Sicut infidelis conjugum venit ad fidem, altero remanet in infidelitate erre, communis proles adiungatur conversio.

Gregorius IX. Argentin. Episcopo.

Existens & cuius accepimus, quod quidam de Iudeis & cecidit errore, ad Christum verum lumen aliebus, uxore sua in Iudaismo reliqua, in iudicio possumus inferire, ut eorum filius quadrennis adfigaretur eis, ad fidem catholicam, quam ipse suscepserat, pertinet. Ad hoc illa a respondit, quod cum puer abzeta infans existat, proper quod magis matrem indulgetatio, quam patrem, sibiique ante partum omnes in doloribus in paru, post partum & laboriosus fuisse visus, ac ex hoc legitima conjugatio matris & foemini magis matrimonium, quam patrimonium nuncipie, dictus puer apud eam debet convenientius remanere. Quin autem filius in patria potestate consilium sequitur familiam, & non matrem, & in utramque qui non debet, & apud eas remanere personas, de quibus nullus est felicitas, quod latuit, vel vite infideli & illis, & puer post triennium, apud patrem non subsistat illi debet & morari : matrem pueri, si eum tamen continget apud eam, posset illam adducere si obelitatis errorem : in favorem maxima fidei Obedientia respondemus patri eundem puerum adiungamus.

DE VOTO, ET VOTI REDEMPTIONE.

TITVLVS XXXIV.

CAP. I.

Tu puer electio nisi redire, vel in aliud committare, interdictum superius adiungit, & sufficere redirendum, vel mutandum.

Alexander III. Excom. Episcopo.

Dicitur peregrinationis votis, an eleemosynis redditum possit, vel pro necessitate in aliud committatur. Respondemus, quod ab eius, qui praefidetur, pender arbitrio, ut consideret diligenter qualitatem personae, & causam committitionis, faciliter an ex infirmitate, ex afflictione divitiarum, an alia causa probabili propositio, an in recompensatio melior fuerit, & Deo magis accepta : & item hoc debet exinde dispensari.

CAP. II.

Committit Papa votum ultramarini, in his maximis, qui in vita date voruntur.

Idem Norwicien. Episcopo.

Votum a dno R. narratione accipimus, quod in puerili reatu constitutus Hierosolymianum diligitur profici: cuidam quoque, qui sepulchrum Domini proprieatatem visitare, fidem dedit, & suam regale, quod sibi invicem in via socii fideles existent; & c. infra.] Nos autem ipsum a vero, quod in auctoritate facilitate potius, quam ex arbitrio differentem possumus, absolvimus: ita tamen: quod idem votum eleemosynis redirendum, & huius confilium o nostrarum, to-

a vita sua tempore uni pauperum Christi (dummodo ad hoc sui facultates sufficiente) debet providere.

[1 Et bonam faciatem servarent, quod uero, flosca mente revolvente, ad nos accedit, ut filii nostrum super hoc consilium aperi- venimus.]

CAP. III.

Ex sola conceptione boni explicantur non obligatur quia ad bonum conceptum exquadratum.

Iteraturam a tuam: [1 & infra.] Cum ex quadam ministracione nimio fuisse mortis pavore perterritus, hac verba protulisti. Non duc hic morabor: proponens in animo, quod religionis habitum esset aliquando suscepimus: [2 & f.] Tibi igitur respondemus, quod si plus non est in uero processum, transgressor judicari non poteris, si non impicias, quod dixisti.

[1 Et prudenter tuam iam pridem foma revelata, cognoscens: & fatua tua tanto sentiens considerare voluimus & debemus, quanto per te tuam confiditatem benefice conversationis & vita, ferventius oratione brachis amplexamur. Relatione est nobis ex parte tua, quod.]

[2 Sed propter frequentes infirmitates, que plerumq; vita di- ffringunt impediant, & quia indigentibus & transiuntibus te hostitatem exhibes, plus ag, solertia impendit, quod conceperis ultro in anno, spero non impensis: ac per hoc dubitas ne de falso fide voti in disfido debet examinari conveniri.]

CAP. IV.

Omne votum mutabile est, in votum religiosum.

Idem.

Scriptura b: [1 & f.] Reus fracti voti aliquatenus non habetur, qui temporale obsequium in perpetuam noscitur religionis observantiam commutare.

[1 Sacro sollemni declaratur, quod spirituali homo proposi- tum non mutat, cum pro salute anime sic utilius aliquid medite- tur. Inde est quod vestri iusti populi voluntibus non indignati in- dulgerunt: quod quippe liberum Domini vel alienorum fanteriora timora proposuerunt visitare, & infirmitate vel alia rationalia causa occurrerunt batuum religiosi afflentes, ac, inter vos Deo ser- vice voluerint, libere ipsos suscipere valerent.]

CAP. V.

Executione voti ultramarini, auctoritate Papae posset ex causa dif- ferri.

Innocentius III. Sroganan. Archiep-

scop.

Non est a voti dicendus transgressor, qui quod vorvit auctoritate fidelis Apostoli: diffidit adimplere. Sanè significavit nobis Rex Hungaria, quod cum in regni perturbations a confilium & auxilium tuum sibi senent, haec tenet profuisse, utilitate eius non modicum derogaret, si Hierosolymani (sicut ex votu teneris) regno pergete impacato: [1 & f.] Ideoque mandamus, quatenus non prius iter adripias Hierosolymam adeundi, quare regnum ipsum fuerit tranquillitat pristime restitutum, vel super hoc receperis ab Apst. sed. mandauim.

[1 Cum igitur immineat nobis de honore ipsius Regis & statu regni Hungaria sollicitate cogitare.]

CAP. VI.

Eccllesia compellit heredem latum per excommunicationem, & honorum subtractionem, ad executionem voti ultramarini, ad quod se obligavit pro descenso.

Idem Andrei duci.

[1 C. 1. eod. tit. in 2. comp. Vid. Navarr. in manualis confessariorum c. 12. mon. 20. & 32. in Latine nuper impresso. b C. 2. eod. tit. in 2. comp. & C. 1. eod. tit. in 3. comp. Vid. B. Thomae; 2. 2. q. 8. m. 2. d. Turbatane.

Lect et universis liberum sit arbitrium in vovendo, ut
quaedam tamen solutio necessaria est post-votum, ut
sine proprio fatus dispenso aliqui non licet resili-
re. Accepimus siquidem, quod cum Rex Hungar. pa-
cerius agens in extremis, votum quod roverat Domino,
Hierosolymitanam provinciam in fori manu, humili-
corde visitare, sub intermissione maledictionis paten-
te, commiserit e tua fidei exequendum, & tu adiunctor
crucis signaculo, teid imploratum fine dilatione quod
pro mulierum: [2 & 3] Mandamus, quatenus postpon-
it ex exteriori sollicitudinibus, usque ad felium exaltationis
sandax Crucis debitum accepte crucis exolvens, proposi-
tum iter adipicias, & humiliter prosequaris. Ne si nos
tibi a patre injunctum, & a te sponte suscepimus, occa-
sione qualiter detractaveris, paterna te reddas successio-
ne indignum. & hereditatis emolumenta pauperis, cuius
reculaveris onera suportare: felix extime anathema-
tis te vinculo subiacece, & jure quod tibi, si dictus Rex si-
prole decederet, in regno Hungariae competitabat ordi-
ne genitura: p. privandum, & regnum ipsius ad mino-
rem fratrem tuum ad poliposita devolvendum.

I. t. Verum eadem pare tuo sublato de medio, ceteris literis
missis, quam contra minucias crucis dirigere debueris, in statu
tuus & regnum Hungariae convertitis sicuti bellatorum, & multa
contra serenatatem regum magistrorum a uis consilio commissisti.
Nos autem, quos debiuimus isti ad pontificatus officium licet immorari.
Dominus evocaverit, tam pac regni Hungariae, quam tua vo-
lentes saluti considerare, nobilitatu tuam regamus & monemus &
exhortavimus in Domino ac per nos.

CAP. VII.

Committat Papa votum ultramarinam in vigiles, orationes &
lejania, non maxime, ceteras causas, que induxit ad vovendo:
ita etiam, quod expense fienda in mundo, morando, & rede-
undo, integraliter mittantur in terra sancte subficiunt.

Idem Trecenti Episcopo.

M Ague & devotionis: & infra. Cum Trecent. ec-
clesia contra libertatem ecclesiasticam gravare-
tur, nec peralium quam per Campania comitem in ul-
tramarinis partibus constitutum, eidem ecclesia crede-
res posse de facili subveniri, ad ipsum propostris ac-
cedere: ac in signum peregrinationis & devotionis ter-
ra Orientalis crucem dominicam adiungisti: & in-
fra. Quamvis autem audita morte ipsius intentionem
viam conficeremus frustram, noluisse tamen sine
consilio Apoli. sed. ad propriam remeare, fed ingressus
urbem & intentionis tue propositum, ac statum Trecent.
ecclesie, nobis humiliter expressisti: [1 & infra.] Et
quidem tria principia & duximus in hoc negotio at-
tendenda, quid licet secundum aquitatem, quid de-
ceat secundum honestatem, & quid expediat secundum
utilitatem. Sanè non videbatur contra votum licitum
ut venies, cum vox clamet prophetica h. Vovete & redi-
cite Domino Deo vestro: & primum ad consilium, fe-
cundum ad imperium referatur. Sed nec decens vi-
debatur, cum sit scriptum in Evangelio: Nemo mitens
manum in aratum, & respiciens retro, aptus est regno
Dei, &c. Pratesta non videbatur expedire, cum ex ab-
solutione tua scandalum possit laicorum mentibus ge-
nerari, dicentium, ubi est Deus clericorum? & hoc exem-
plu credentium, se ad vota obliterantiam non teneri.

a C.2. cod. tit. in 3. compilat. b Propria. c Commis-
sion. d Vid. Bald. in Lax. hoc jure, ff. de iusti. & iuri. de cets. an ordine
genitura, vel eleemosuia debeat in regno. e Ca. 3. cod. rit. in
3. comp. f S. I. Roman. per excellentiam, s. fid. ius. Instr. de Ju-
mat. g Duximus. h P. 1. 75. i L. 5. o

Quod enim agitur a prælatori, facile trahitur, id est
in exemplum: iuxta quod Dominus inquit ad Moysen in Levitico: Si sacerdos, qui est inclusus, peccaverit, hosti-
lans, atque canicis, que vir labores & dolores hispolite-
rare possunt, in contrarium allegabat, & ecclesiæ Tren-
cen. suspiria, cui vinculo pastoralis solicitudinis ei ligatus, fine cupus ad sensu votum peregrinationis emi-
tioribus non debueras: & infra. Ipsum etiam votum,
quod ex sua forma sanctum & honestum erat, ex postu-
voente, minus licitum videbatur. Cum enim para-
tia peregrinari non debeat, & Episcopum non mutu-
m potius sed. Apost. fit adiutorius, videtur mentio potius
abliquo generali, vel speciali licencia votum peregrina-
tio, quia te tandem absentates, emitteas non de-
tes: [1 & 3.]

Cum igitur lege veteri, in qua non ministrorum
potium Domini obligabat, quam votum hodie obligat in
ecclesiæ primogeniti, quod Dominus mandauit eum, quodam modo redderetur, ut primogenitus Tren-
cen: quodam redimerentur, ut alacrum tribuum: quod
commuteretur in aliud, factum primogenitum, ut illam sub-
stitutio feci, qui cum audiatur a discipulis: Scit. & quia
Pharisei auditio, hoc verbo scandalizauit: sed potius
familia suis licentiam concedimus, votum peregrina-
tio taliter commutare, ut expensis quas fuerit in eundo,
morando, & redeundo facturus, aliqui religio nominati;
in necessarios sustentare illius fine diminuimus quibus
transferendas: & infra. Laborem etiam loborum
recompenses, sollicitus instando vigilis, devotus van-
itoribus, & in ieiuniis fortius te exercens. Ad hanc
autem indulgentiam tibi faciemus speciales au-
dixit, quod cum pro liberte Trecent. ecclesiæ p. de finia
comitem adequa p. precium votum peregrinationis &
misericordia, eo sublato de medio, quia celsavero, illius
celsum celsare potius & effectus.

[1] Non habemus & fratrum nostrorum consilium, qui dent
requiriens: ven. etiam f. n. Sermon. Archep. non memori-
statum Trecent. ecclesiæ, ad diffidendum quod ex alia in no-
tre re poterat, semel & iterum per se satis nobis litteras numeris
potest quod dispergimus, deliberare cum fratris nostris, non ante-
dem Trecent. ecclesiæ misericordiam faceremus, ut te aperte
p. sollicitudinem remittentes: an facias ex voti tradidisti, ut in
reputum perficeremus patrem, & utrum horum tam fatus quis
terti orientalis penitus expediret.]

[2] Minus etiam votum illud terra orientali, videtur impo-
nens, quia plus paginorum subficiunt, quam celerius, qui t
officium & diffidetur reddit imbedes, nongetrum potest
necessitate regunt, quamvis orationes sunt & sicut in
illa reverenter indigent: quia nam sem impotest illi vo-
bum. Dei dicuntur: Venite hora, & nunc est, quando est &
veniente hoc, nos, in Hierosolymam adorabitis Patrem. Spes locu-
sus est Deus, & eu qui adorant eum, in firmis & veris
operis, adorare. Videri potest quid non minus in oriente
quam in Orientali terra profecta p. orationibus quod Tre-
cent. in hi que pro libertate spiritus justit ac honesti pille

a Vid. Alphonsum Cagli. l. 2. c. 8. de iusta haruspicio p. He-
sperianum tradita per B. Th. 2. 2. q. 12. art. 3. Ex. 34. q. 21. Num. 2. 1.
Deut. 1. 1. Luc. 2. Levit. 25. Exod. 5. Matt. 17. 6. Nic. 3. 8.
antiq. ita. Non nefis, quia, &c.

477. *Ex tua misericordia nos, ut manibus tuis nos, Ihesus pugnare. Amalechitas in ore gladiis superare. Caudae tuam quid terra Orientalis magis accedere. quod si in eum & nam curieretur procuratoribus fuerit impensarius, secundum dicas religiose arbitrium transferatur in salvandum bellorum.*

CAP. VIII.

Inquit enim tempore exodus votum ultramarinum conceditur, non propter vero impedito indicatio redemptio in eis quod magis est operari finita.

Idem Cantuariensis Archiepiscopi.

Vnde a super his : [i & j.] Quasvisiles de his, qui pro successu terra sancte signo crucis afflupsum, prius infinitatem vel paupertatem, vel aliam justam eum sicut non possunt utiliter adimplere, cum fine ratione receperis in mandatis, ut eos, qui signum crucis afflupsum abecerent, ad resumptionem ipsius, & nonen voti compellat. Nos autem inquisitione

in inter respondere: quod debiles & inopes magis illam deficiunt, quam ad profectum accedunt, cum isti peccatum pollini, & scilicet mendicare cogantur, nisi fortunates & magnates, qui suis fucium expensis bellicosuscent, vel artifices & agricultores, qui de labore suis pollini acquirere necessaria, & terra sufficiuntur: quamvis non multi talium, propter brevem solitudinem, & paucitatem inhabitantium ibi denuntiantur. Vnde credimus distinguendum inter illos qui temporalem, & eos qui perpetuam impedimentum creduntur habere: quod primis est indulgentia, secundis autem est redemptio injungenda, ac non facilius penitus, quas possunt, aur quis facturi effemina, perfonnam præterea compenfato & laboris tributum terra sancta transmittant, exequentes alios, quod per nequeunt adimplere. Barrios inter his, qui pro defensione terra sancte votum peregrinationem, & eos quibus pro fatigacione suorum causarum uter peregrinationis injungitur, credimus distinguendum: quod circa primos plus terra sancta succedit, & circa secundos plus labor itineris, secundum itineris reuertens vel penitentis debet attendi. Vnde si ergo modo voventiam est, inutilis ad pugnandum, quam habili sit ad eundem, melius est redemptio votum, quam expensas consumere: quod & de preciis, quibus debilitate non potest iter injuncta peregrinatione compere, sicut valer intelligi, non autem de illis, qui quamvis sit impotens ad bellandum, potens tamen est ad conditum : [i & j.] De mulieribus autem, quae ordinata obseruantur, ut quia remanere nolunt, non sequuntur: cetera vero (nisi forte sunt dimicantes) quod securi in suis expensis possint ducere bellatores, sed inutiliter quod voverunt.

i. sed ap. coruere volunt, quorum excusio spectat ad ipsius pugnam: in Domini condemnamus, sperantes quod per pugnam ipsius intrabemus diligenter excepturam.

ii. quod laetitia diligenter est differentia adhucenda, ne quid pugnare, amare vel odio, sive occasione quassam, contra fabri-um, vel utilitatem terra quemadmodum attentetur, unde ut non pugno & proinde dispensationis huiusmodi volumus.

CAP. IX.

Intantum quoque necessitate populi Christiani, ne terra sancta impeditur subducatur, viri prater uxorum alienum, hujus peregrinationis propositum votare liberè & valent: quod voverint, liberè adimplere. Vt autem conscientia, sunt attentius componendae.

X multa & tua sollicitudinis providentia: [i & j.] Ex consultatione, quam ad inquisitionem tuam fuerit negotio cruce signatorum olim edidimus, viam inventiæ ad alias quæstiones, & utrum quod in ea dicitur, ius constitutæ, ut paffini prelatis quibuslibet illos secundum formam expressam absolvere licet, qui eorum sunt jurisdictioni committi, sollicitè requiri.

Ad hoc igitur respondemus, quod in consultatione nostra ius editur: & licet ad quales, ad quos tamen, & specialiter spe-

ctet ejus execuicio, nullatenus explicatur: illis autem solummodo huc joh exequendum incumbit, qui super hoc mandatum receperit a fed. Apost. speciale. Si ergo illi est inquisitionis responsum, qui cölegeretur ut frater-

tas requisivit, de quibus religiose intelligendum hoc ef-

fet: utrum scilicet ibi religiosi vocentur tantum, qui

religionis habitum suscepunt, quorum plures idio-

sunt & juris ignari, c. an Episcopi, qui sicut dignitate,

præcellunt, sic & religione debent alii præminere: nam

aduenient illius executio juris spectat, nisi per Apost. sed

eius specialiter delegatur.

[1. Cedimus provenire, quod cetera ad consultationes tuas mul-

tiplices & frequenter respondemus, quod sentimus ex response na-

stra novæ ecclesiæ quæstiones.]

Habiles ad cunctum, seu inimiciles ad pugnandum, si sunt strenu-

confites, vel milites bellatores possunt secum ducent, votum ultrama-

rinum non redimunt b.d. Abbas.

Secundum quasvisiles, utrum quod dicitur, si quis voven-

tum est inutilis ad pugnandum, quamvis sit habilis ad

cundum, melius est redimere votum, quam consumat

expensas, generaliter accipi debeat, ut nobiles & ma-

gnates, qui sunt confilio tremi, & multos secum po-

punt trahere bellatores, an minores tantummodo ver-

bum huiusmodi comprehendat? Verum si ad superiora

ceutum tuae confederationis extendas, quætionem itam e-

nvenies in fere consultationis nostra solutam, ubi dicitur

quod debiles & inopes magis in defectum terra sancta,

quam ad ejus profectum accedunt, &c. Quamvis

possit f. alter responderi, quod non sicut inutilis ad pu-

gnandum, qui eti per se pugnare non possunt, maturita-

te tamen consilii adeo valent pugnantes, & persona-

defectum peraliose celare: [i & j.]

[1. Tertioque loco tua f. requisicuit, qualiter intelligat debet,

quod de mulieribus subinventur, ut quia remaneat noluerint, vires

sunt sequuntur eontra. Cetera vero quæ non sicut dicitur, que secum

in fæc expensis possum ducere bellatores, votum redimant quid vo-

verunt: hic enim quod ultimo eeo dicitur, videtur tantum de vo-

terius esse dictum.]

Votore possunt sequi viros ultra mare si volunt, sed non remanentur,

ni & ipse voverunt. b.d. Abbas Scolus.

Quod autem superius ponitur, mulieres quæ remane-

re no[n]luerint, &c de illis intelligendum esse videtur, qua-

re ad peregrinationis propositum nullius voti vinculo ad-

tinixissent: [i & j.]

[1. Quod sic illi dubium non existit. Ex eodem quoq. verbo

dicitur videtur quibusdam, quod viri liceat in hoc articulo sine uso-

rum suorum offensa vovere posse, ac perficere quid voverunt. Ad-

quod dictum quid.

Votis sine confessiōnē votum emittere possunt votum ultrama-

rinum. b.d. Abbas Scolus.

Intanta quoque necessitate populi Christiani, ne terra

sainte impeditur subducatur, viri prater uxorum alienum,

hujus peregrinationis propositum votare liberè &

valent: quod voverint, liberè adimplere. Vt autem con-

scientia, sunt attentius componendae.

a. C. eod. tit. ms. comp. b. Tamum, in uno vetuissimo

exemplari: c. Vad. I. cum net. per dol. Cde inter. ms. inter pa-

pil. Bald. in aubur. de mon. coll. d. Alciat. e. Di-

gio. f. deel. in vetuiss. f. Et aliter. g. Valeant.

Clerici tanquam inhabiles ad pugnandum redimunt votum ultramari-

nmu, nisi in certis casibus, s. d. Abbas Siculic.

De clericis a vero duximus respondendum, quod cum
clericatus officium eos reddit habiles ad pugnandum,
nisi vel consilio strenui, vel officio predicationis instruti,
aut magnatum sint obsequio deputati, aut usque adeo
divites fuerint, & potentes, ut in expensis suis aliquos fe-
cundum dictere valeant bellatores: magis ab eis expensis re-
demptionem accipere, quam ad votum illos cogere re-
sequendum, si necessitas exigit, vel utilitas perficiat. Hac
autem de conuentibus dicimus, non de his, quibus labor
peregrinationis in poniuntur est injunctus.

CAP. X.

Qui votum religionem ingredi, si voto non completo sias Epis-
copus: renunciare debet, & votum implere. Sec communiter sum-
matur.

Idem.

Pertinas b nobis literas intimasti te in Gratianopoli-
tana ecclesia sufficiendi habitum regalem votum
solemne emisse, & potes promissae in manibus pra-
lati eiusdem ecclesie, te intra duos menses postquam ab
Apostol. fed. rediessis, vorum quod emisisti impletum.
Cumque termino ipso factum non curas, quod vo-
veras, adimplere, tandem existens voti transgredior, vo-
ta suis sufficiens in ecclesia Gebennensis, & infra. Nos
igitur tue discretioni consulimus, ut si tuam sanare defi-
deras conscientiam, regimen regnus ecclesiae memorat,
ac reddit aliquid vota uas. Quod si capitulum Geben-
ecclesiae te postmodum canonice duxerit eligendum, &
lectionem recipere poteris te factam.

CAP. XI.

Tractatus etiam pro fessis potest votum ultramarinum emittere,
& in fessis usus vigesimali preventum ecclesia convertire.

Honorius III. Haec est. c & Bengal.

propositum.

Potestis a nobis, an d' vobis profissis ordinem re-
gularem, quorum alter cruce signatus est, & reliquias
charactere crucis desiderat insigniri, licet vigesimali
preventum ecclesiastis veltrum deputari succursu
terra sancte deferre vobiscum: [i & j] Discretioni
vestra taliter respondemus, quod si ecclesia vestra per ab-
seniam veltrum enormiter non ladanatur, & vos utiles
sueritis terra sancte verbo pariter & exemplo, (quod con-
scientia vestre duximus relinquimus) dimisus procura-
toribus idoneis in ecclesia vestris, potestis & reminemini
votum peregrinationis implere: & sic potest in usus ve-
stros transire vicefima ecclesiastis veltrum terra sancta
subdio deputata.

I. i. Ut per vota proficiat terra illius successus, qui patet eis
per fessas vestras exponere servitio Iesu Christi, preferimus cum multis
exemplis annulationis taudientibus provocari ad currentem potest vot
laudabiliter accingantur: prelati praelatum Domini contra gen-
ter. Quia vero liberations terra illius totis viribus affiramus.]

DE STATV MONACHORVM ET CA-
NONICORVM REGULARVM.
TITVLVS XXXV.

CAP. I.

Diacestamus non debet molestare monasteria, praterquam pro cau-
sacorreptionis: nec eis oblati sibi vendicare.

A De materia huius. b De clerici & Episcopi pugnare non
dicitur, vid. B. Thom. 2. 2. q. 4. art. 2. b Cate. Frid. 2. 2. q. 2. art. 2. c
Habebent & Berengarii. prepositi at. Hariss. &
Korogadensis. Haec est. & Berengarii. d Vetus.

Gregorius Archipiscopus Reg. 1

T Heodosius: [i & j] Alio monasterio i se-
tu, nec Presbyteri tui praeferre diligenter obli-
nx, aliquid molestiz inferat. Aut si quis de
pro diversorum devotione acceleri, vobis videtur
metis. Cum monachis sibi ferventibus debet pa-
re, quicquid a fidelibus litteris offerri contine-

[i] Abbat. viiiij. S. Martin. priuata uita abba-
lii, que habet in subditio nis domo quando libet
voluntate decorem suum Andrea. Abbat. monachis
qua monachis habent debet, confirmit. Et uia in re
rem beati Petri Apollinaris principi, & Leontii pila-
diculari: dilectionem tuu pugnare apud eum ad-
stant, quatenus ad praeclarum cum pilulari, regu-
larios, veneranda solenni dedicatio impende, la u-
necessitate fuerit, a Presbyterio ecclesie tua in loco fatti operis
celebretur sacrificia veneranda missa, ne uide
dendo fulgentiam.

CAP. II.

Monachis non debet ponni franguli per portas, ne primi
pro monachis aliquid detur, recepta a faxe nunc priu-
a recipiens ab officia subpendente hoc faciat. Monachis
culturum finis tinctura Abbat. ob obitu communi-
cante, & secundum tinctura Abbat. ob obitu communi-
cante, & secundum tinctura Abbat. ob obitu communi-
cante. Si pecunia conferitur pro halante aliquod opus in modu-
lo, qui eum h receperit, officii subpendente, nullis
qui vere pecuniam habuerit, nisi ab Abbat. finit
injunctione administratione et permittam, a communi-
cante moveatur altaris, & qui in extremitate cum peccato
versus religiosis precipientibus observari. Abbat. non
iusti diligenter non eaverit, officii subpendente, nullis
verit inculsum. Prioratus quoque des officiis
precii donatione nulli tradatur, aliquoq[ue] de
ponentes a ministerio sicut ecclesiastico alieni
autem cum in ecclesiis conventionalibus per dona-
cipitulorum suorum canonice fierint iusti, non po-
si fuerint dilapidatores, si continentur videntur ac
aliqd egerint, pro quo amovendis mentis voluntatis
aut si etiam pro necessitate majoris officii de conser-
vacione fuerint transcedi.

a His in quibus non reverenter legimus Congr. & de
bet recte. Contus. Imprimis 1. Ind. 2. prop. b. b. Lom-
i. comp. In aliis Theod. c. Cate. L. 1. fol. A. 3. ill. 1. art.
ed. ill. 1. i. comp. c. Id. ill. 1. prop. V. 1. Ind. 2. art.
f. Ecl. 4. g. S. h. K. K. i. Cate. m. l. Alia. ut vid. I. fol. in initia. & in causa illi impedita.
l. Abbat.

CAP. III.

*Mons Cisterciensis, ut forem regulam secundum primae*in statu monach. & cano. reg.**
etiam Cisterciensium, et deinde secundum primae*in statu monach. & cano. reg.*
etiam monasteriorum tenuit, h. d. secundum.
Alexander III. Abbatibus & conventibus
Cisterciensium.

Relentes a qualiter hec sancta plantatio: [i & f.]

Dilectos dicimus, quod eti non ab omnibus, neque

in omnibus, a plurimis ramen & in pluribus, ab illa fan-

ctuinatione dictetur declinatum: in tantum, ut ali-

ex eboris patris institutionis oblitus, contra ordinis ve-

regulam villas, ecclesias, & alia possident, fideli-

tas & homini benigni sacerdipum iustitiaras & tri-

bunatatem: [i & f.] Ideoque precibus & monitis

etiam, quatenus dominus ille qua a prima fuit ori-

gine in ipso ordine fuit fundata, confitimus terminis fint

convenit: [i & f.] Si enim reliqua originalibus ordi-

nationibus, ad communia voluntatis allorum monache-

niorum ius divertere, oportebit vos communia jure cen-

deri: qui dignum est, ut qui similes cum aliis vitam

videlicem similes fiant in legibus disciplinam. Ce-

reto domus ille, qua de aliis institutionibus ad vestrum

estute transfluerint, veliris omnino se fatigant u-

bus conformare, & reliqua possessioibus, vel etiam com-

muniis, quas institutio velira non recipit, e, si se in or-

stitutione velicas cooptant, ut quemadmodum

gratuit in societatem ordinis, & habitus identitatem

adsumus, sic etiam in paupertate secularium rerum fe-

lentur velitas institutionibus conformatos.

[i] Tella, hoc vobis fratellores, haec deniz, vinea Domini Sab-

dadii per primam ordinis officia prout, pullulavit, & parvites longe

longe prout, ad mortuorum pellenda circumquag, venient, flores

prout & dotes, pro vigilius cuncta cuncta eorum in omnibus

alveis regnari, per quis cooperante domino in defore mundi

huius fui suppeditata plantatus est beneficis. His enim pauperatis

omnes carni, optimam ponent in paupertate principium, to-

nu sollicita affectu complementum, creare ecclesie. Clare-

voluntate & perlatu accepit, ac in confessu regum & prin-

cipian fons & merito gloriosi. Nunc autem quid.]

[i] Et inde studiorum abhinc, ut terminis eorum dilatentur

a terra, quoniam conversatio in celo debet esse. Ladditur hic ardo-

pau & unius, nec eti huc mutato dextere excelsi, sed patius

ad extreum subire, que relata scule sub paupertatu habitu Deo

debet devenire, negetem demu fecularibus implacenter. In

etiquo & vobis et alia qua foris sunt, contentione & litigio

scilicet, & Abbatibus in causa forensibus occupatis & pluri-

bus in omnia dominis, & reper ordinis & disfoluto nascatur

ducentus maxime pauperes charitas plus proficit, & cupidita-

te impunita nisi illa strigatur, hac regnat.

[i] Ne velim innundare ad ea manus extendere, que sine

liberis & percutiuntur, & deinde sine crimibus, & magna

impunita non poterant retinere.]

CAP. IV.

Exploramus, qui non resignavit proprium in morte, non

debet amato sepeliri. & si de factu sepeliri fuit, inde debet

fieri, si secundum fieri potest.

Clemens III.

C. 1. ed. tit. in 2. comp. b poterunt, habent vestimenta,

quod & ferias postulat. c Gavini. al. Gravini. d C. 1. ed.

tit. in 3. comp. e simpliciter. f Conc. Lat. sub Alexan. III.

c. ro. g Conc. Trid. s. 3. de reform. c. & s. 3. 4. de reform. c. 4.

h ubi multo valde utilis de predicatione officia

Lublacem. i C. 2. ed. tit. in 3. comp. concil. Trid. s. 2. tit. d. 5.

reg. 4. 1. & 2.

Q. 9

Super quadam canonico regulari a, qui in articulo

mortis agens, licet a priore suo commonitus, pro-

sprium, quod contra regulam latenter habuerat, noluit res-

signare: & sic diem classificatum, & fuit inter alios

fratres traditus sepulchra: [i & f.] Inquisitioni tua ta-

liter resp. quod ille canonicus non tantum fuit Christia-

nae sepulchra privandus, verum etiam si sine maximo

scandalio ponit & fieri de ipso profici dignus est ecclesia.

Hoc autem cum forte contingit, in similibus est agen-

to.

[i] Nos duxisti necessario requirendos. Quia vero te ignoras

& non credimus, quid de talibus in regula beati Augustini habeas

feriatur, & quid id ipsum in Lateranensi gradu confitit matri-

biuum manifeste.]

CAP. V.

Canonicus regularis potest profici ecclesie parochiali etiam secu-

lar, sed debet habere seculum sui ordinis, si commode fieri potest.

Innocentius III. plebani sancti Ga-

vini. c

Quod & Dei timorem pra oculis habeas, ex fructibus

qui colligitur evidenter, cum opera, qua facis, testi-

monium peribebant veritati. Sanè quondam desiderans

ad frumentum melioris vite transfere, officium plebani refi-

gigandi coram fratribus sancti Victori Bononi. promis-

cionem de tua conversione fecisti, neque professionem

(solennem emittebas, neque habitum religionis adsumens

sed parochiani plebis iudeum, attendentes te laudabiliter

profruisti, à Florentino Episcopo impetraverunt, ut mini-

strares ibidem: hoc etiam P. Presbyter Cardinalis tunc A-

post. fed. lega. ponitur admissum, quod iam dicit parochia-

moni nobis rati haberi & suspicere poterant, prafer-

tim cum de licencia prioris sancti Victori noletas hacte-

nus id fecisti. Licet autem in Lateranensi concilio

de monachis caveatur, ne singuli per villas & oppida per

quamcumque parochiales ponantur ecclesiastis, &c. quia tan-

tem istud de canonicis regularibus specialiter non ca-

verit, quia eti a sanctorum monachorum consortio non

poterunt se juncti, regule tamen inferuent laxiori, & per-

anticuos canones etiam monachi possunt ad eccliarum

parochialium regimen in Presbyteros ordinari, ex quo de-

pendicione officium g (quod privilegium est)

exercere: sic annendum duximus potest, ut exer-

cens plebani officium, si commode fieri poterit, unum

canonicum regulare tecum habeas ad cautelam: cuius in

his, que Dei sunt & regularis observantia, tam confor-

moni, quam solatio perfuerat.

CAP. VI.

Primum tradit de vestibus monachorum. Secundum de abdi-

cione proprieatis. Tertio de silentio. Quartio de cibis. Quinto

de officio in genere & en specie.

Idem Abbat & conventu Lublacem. h

Cum ad monasterium Lublacem. i & inf. Firmi-

terribilibus inuis, ne quis ex exteriori monachorum li-

neis camillus uteretur: [i & f.] Prohibemus quo-

que disticte in virtute obedientia sub oblatione di-

vini judici, ne quid monachorum proprium aliquo

modo possideat: sed si quis aliquid habeat proprii, to-

tum in continentia refingeret. Si vero potest hoc proprie-

tem aliquam fuerit deprehendens habere, regulari-

moni pravia de monasterio expellatur, nec recipiatur

in statu monach. & cano. reg.

ulterius, nisi peniteat secundum monasticam disciplinam. Quod si proprietas apud quemquam inventa fuerit in morte, ipsa cum eo in signum perditionis extra monasterium in sterquilinio subteretur, secundum quod beatus Gregorius narrat in dialogo se fecisse. Unde si quicquam aliqui fuerit specialiter definitum, non proximatum illud acceperit, sed Abbat vel prior, vel celatio affligeretur. In oratoriis a vero, refectorio & dormitorio continuum semper silentium observeretur. In claustris quoque certis horis & locis secundum antiquam consuetudinem monasterii laudabiliter observatam. In refectorio a vero nullus omnino carne vescatur. Nec in quibusdam solemnitatibus (sicut aliquando fieri consuevit) conventus exeat cum Abbat paucis ibi relatis, ut extra refectorium edant carnes, cum illis diebus praincipie regularis sibi studiosius observanda. Sed nec exinde refectorium, nisi in infirmitorio, etiam carnium credant sibi licere. Quanquam ex indulgentia possit Abbas incedunt aliquos fratrum, num hos, nunc illos (prout necessitas postulaverit) advocare, ipsorum secundum in camera sua melius & plenius exhibere. Porro debiles & infirmi, qui minutiōne indigent, vel aliqua medicina, non seorsum in camera, sed omnes, in infirmitorio, quia necessaria fuerint sibi tam in cambris, quam in aliis recipiant competenter. Quod si quis eorum debilius fuerit, aut etiam delicius, ut non possit communibus cibis esse contentus: sic ei provideatur sine scandalo aliorum, ut si Abbas vel prior voluerit in refectorio misericordiam facere speciale, cibum aliquum competenter non anteillium, sed ante se faciat appari, de quo ipse illi faciat pitianum pro sustentatione nature. Tales autem ad agenda officia monasterii deputentur, qui fideles fuerint & discreti. Nec aliqui committantur aliqua obedientia perpetuo possidenda, tanquam in sua vita locutus, sed cum oportuerit anoverfinis contradictione qualiter revocetur. Prior autem praetextus potest sit in opere & sermone, ut exemplo virtus d. verboque doctrina fratres suos & influere possit in bono, & a malo etiam revocare: zelum religionis habens secundum conscientiam, & delinquentes corripi & castigare, obedientes foreat & conforter. Abbas vero (qui omnes in omnibus reverenter obdiant) quanto frequentius poterit, sic cum fratribus in conventu, vigilum curam & diligentem sollicitudinem gerens de omnibus, ut de officio sibi commissio dignam Deo possit reddire rationem. Quod si pravaricator ordinis fuerit, aut contemptor, seu negligens aut remissus, pro certo se noverit non solum ab officio deponendum, sed & alio modo secundum regulam castigandum: cum offensa non solum propria, verum etiam aliena de suis manibus requiratur. Nec assumerit s' Abbas, quod super habenda proprietate possit cum aliquo monacho dispensari: sicut abdicato & proprietatis, sicut & custodia castitatis, adeo est annexa regule monachali, ut contra eam nec summis Pontifice possit licentiam indulgere.

^a I Ad defutum autem hospitalitatis suppeditum, mitteretur unius molestiā concepsimus, ampliora pro tempore concessimus, ita tamen quid ad necessitatem pauperum subtertam, eleemosynā de celario cesseratur. Nei autem praefatae ecclesiās que clericis scolaribus fuerant in beneficio assignatae, ad iūsum revocacimus infraeū, concepsimus hospitalitatis quae fuerat Episcopo Anagni irritata decurrentes, & statuer-

^b In Cod. Barb. in oratorio, necen refectorio, &c. ^c dicitur, decti in antiquis. ^d sint. ^e al. verbū dicitur fratres, &c. ^f videlicet. ^g L. milites: ff. de culto reo. ^h extimes. ⁱ de hoc articulo vid. B. Thos. 2. q. 8. art. 11. & T. Recremon. in o. de illo clero. 32. art. & Fordan. Vag. L. 1. cont. ill. o. strum. cap. 25.

tes ne cuiquam ulterius in beneficio constanter, jūt ipsa disponat de illis ecclēsias, prout ad necessitati informarit expedire.

CAP. VII.

Trīmō statutis de conciliis regularium presbiteriorum vel personarum venientium. Secundo moderatior monachis ratione p. singulis trienniis. Tertio diffusus de refreshendo p. fidētibus capitulu. Quarto de tempore, qui dure caput, & quid ibi sit. Quinto quād obseruator, quid in factu, unde in capitulo sequens. Septimo de communis vita ducenti. Unde in visitatoribus eligendo & ijsforis effici. Noventesima de nonis regularis. Decimo provides super defensionem ipsorum. Undecimo horatiorum diaconorum ad manegendam iuramenta. Duodecimo praescribitur & similis compita a ipsiis nafseriorum. Et haec divisio sufficiat pro summa.

Idem in conclusione generali.

In singulis regnis five provincialiis sit de tunc triennium (falso jure diaconorum ponitur, commune capitulu Abbatum atque priorum, illis propriis non habentium, qui non conseruent in capitulu celebrare: ad quod ubi conseruent in expeditionem canoniam non habent, quod non in monasteriis ad hoc aptum. Hoc adhuc modicum, ut nullus eorum plus, quam sex annos de ijsforis a persona adducat b. Advocet una in ijsfimodo novitatis primordiis duo Cistercienses. Abbates ad pradicandum sibi confidunt & nullum tritorum, cum sint in hujusmodi capitulu celebri de longa confundendis plenus informatus, quod contradicione duos sibi de ipsa affectu, non viderint expedire: ac ipsi quantum prædictum capi- niverint, ita quod ex hoc nullus coram illis adhuc item prælationis affutat, unde cum expedit, prævida posfit deliberatione mutari. Hujusmodi res in capitulu aliquot certis diebus continet, para sunt Cisterci. ordi, celebretur: in qua diligens habeatur status de reformatione ordinis, & obseruator p. ri. Et quod statutum sicut illi quaque approbus, inviolabiliter obseretur, omni exculpatione contradictione, & appellazione. Prosternimus ubi sequenti termino debet capitulu remanere. Et qui convenierint, vitam ducant communem, etiam proportionabiliter fratres omnes communem penitus, ita quod si non omnes poterint in eiusdem statutis plures simul in diversis domibus communientur. Ordinentur etiam in eodem capitulu religiose & complicitate perlonga, quia singulis abbaciis eam agni feu province non solum monachorum, item monialium, secundum formam sibi præstat, ut non sit rara fideleant visitare, corrigitur & reformatur, ut correctionis & reformatiōis officia videntur diligenter quod si rectorem loci cognovit, etiam arbitrio judicetur. Porro diaconali Episcopi nominatione in hisjecta, ita studeant reformati, ut cum ad exgradia voluntates accesserint, plus in illis inventari quod sunt mendicatione, quād quod correctione sit dignissimum.

^a a. al. novem. sed in unius alla legit. ^b De hoc arguit vide quos citavimus. c. iam ex officiis sibi p. p. c. in libris Barb. Hoc ipsum circa regulat. ^d iij

etiam praevaricantes per eos dicta monasteria indebita-
tissima oneribus aggraventur: quia sicut volumus a super-
iorum iura observari, ita inferiores volumus injurias
affirmare. Ad hoc diligenter praecepsimus tam dioecesanis
Episcopos, quam parsonos, qui praeerunt capitulois cele-
bantur, ut per cens. eccl. appellat. remota compellant ad
votarios, patronos, vicedominos, rectores, & confiliates, ma-
gates, & milites, seu quoslibet alios, ne monasteria
refracta offendantur in personis aut rebus: & si for-
ta offendentur, eos ad satisfactionem compellere
non omissit, ut liberius & quietius Deo valcent fa-
milia.

CAP. VIII.

Tertius tractat de correctione monachorum. Secundus de corre-
ctione abbatis. Tertiis visitatorum. Quarto de sceleribus in
monasteriis. Quinto constitutiones extendit ad monas-
teria beneficiorum.

Bonifacius III. Abbatibus & monachis in Lem-
uria & Marchia Terrofana
confutatus.

Eius pro religioni honestate: [x & §.] Porro
eum visitatores secundum statutum generalis concilii
et confirmati a generali Abbatum capitulo procecerint
scelus officium exequendum, et statu monaste-
riis & sceleribus regularibus diligenter inquirant,
& non singularibus, quam in temporalibus corrigant,
& reficiant que videant corrigit: ita tamen quod
monachos delinquentes per Abbatem loci corrigi faciant,
enique nonnulli poenitentiam inflaturate juxta beati Benedicti
regulae & apostolicae infinita, non secundum monachum
propter committit, quod pro lege in quibusdam
excedit. Ipsi etiam visitatores, monachos,
qui contineant invenient & rebelleris, juxta modum
discretio nostra regulari confusa percellant abique per-
sonam electa, non paucando rebellibus ob suam per-
tinaciam vel potentiam amicorum, quin ovem morbi-
am ejusdem ab ovis, non oves sanas. Si vero d
Abbas in corrigit juxta visitatorum mandatum &
regulae infinita scipit seu monachos inventi fuerint
negligentes, proclamantur & corripantur, & ita punian-
tur publice in capitulo generali, quod peccata ipsorum
sit alia in exemplis. Quod si Abbas non exceptus,
fuerit voluntarius nimis negligens, & remissus inven-
tus, id est scelus denunciat fine mora, & per il-
lum datum ei habeatur & provideatur coadjutorusque ad capi-
tulum generali. Si autem dilapidator inventus fuerit,
vel illi mentio amovendus: per diecesanum post-
quam hoc sibi a visitatione denunciatum fuerit, amo-
natur abque judiciorum & scriptis a regione abba-
ta, & monasterio provideretur interim administratio
monachorum, qui temporalium curam gerat, donec ipsi mo-
nasterio fuerit de Abbatie provisum. Quod si forsan E-
piscopus hoc adipisci noluerit vel neglexerit: visi-
tatores vel praefecti capitulo generali defectum E-
piscopi Apoll. sed non differat iniurare. Hac eadem
excepimus. Abbates fieri praecepsimus per visitato-
res vel praefectos capitulo generali: depositione i-
piscopi Apoll. reservata: ita ut Abbatie, qui am-
voluta videbatur, interim per visitatores vel in capitulo

praefidentes ab administratione suspensi, administrator
idoneus monasterio depuratur. Illorum autem excessus
& alia, quia vila fuerint intimanda, capitulo praefidentes
nobis denunciant per fidèles nuncios & prudentes, quibus
de communī contribuione Abbatum iuxta cuiuslibet
facultatem sufficiens ministrantur expensæ. Seque-
ntes autem visitatores perquirant priorū visitatorum
vestigia diligenter, & eorum negligientias & excessus re-
ferant sequenti capitulo generali, ut iuxta culpam publi-
cēdebitur ponam portem. Idem etiam de Abbatibus
praefidentibus generali capitulo praecepsimus observarī.
Præcepsimus quoque, ut in nullo monasterio ad pra-
bendas recipient de cetero Abbaties & monachii clericos
seculares: nec hi, qui jam recepti sunt, locum vel vocem
in capitulo, dormitorio vel refectorio seu claustrō sibi vin-
dicare contendant, seu monachorum coribus importune-
re prestant malice, sed beneficis sibi concessis, con-
tentū converterentur, honeste opportuna obsequia in mo-
nasteriis fideliter impendentes, nihilque ultra in spiritu-
libus aut temporalibus exigant in ipsis monasteriis vel u-
spersunt. Si qui verò talium a visitatoribus inventi fuerint
criminosi, per b. dioecesanum Episcopum in non
exemptis, & per visitatores vel praefectos generali ca-
pitulo in exemplis beneficiis preventur eisdem. Hic
autem omnia etiam in monasteriis, quia non habent Ab-
batem proprios sed priores, nec non in monasteriis mona-
chium, quoad articulos abbatissis & monialibus congru-
entes, præcepsimus observari.

[1. Ac religiosis salute provided ordinarunt. Apostolico sum-
monente roburanda, ut suspirante devotus & diligenter ob-
serverentur. Cum ergo per di. fil. Abbatem Monti bellis quodam
capitulo nobis fuerint prefentata, que ad castigandum transgresio-
nes multiplices & exceptis quas in quibusdam monachis inventaretur,
videbant pro fideli & bonitate vestra laudabiliter statuenda: nos
ea examinari & corrigi fecimus, & precipimus ut inviolabiliter
observentur quæfigilia ven. f. Hofstien. & Tusculanum. Episcoporum
muniri fecimus ad cautelam. Ad hoc velamus & precip. aut.
A. visitatores ad generali capitulo convocant Abbaties &
priores, non habentes. Abbaties proprie tam exemptos quam non
exempti, neque in exemplis. Nam etiam Lombardia & Marchia, qui non casuierunt in iusfrondis
capitulum celebrare, praefidentes vero in ipso capitulo generali cano-
ni & impedimento fidato, eos qui contempti vel neglexarunt
convenire: sub cujus contra, & app. ob per cons. eccl. compellant, &
utq. ad satisfactionem condignam relaxent: eadem confira fa-
ctura, que eodem capitulo deliberatione prædicta ordinata fuerint
firmiter observar, reddituri tam ipsi quam visitatores, & alię
iuxta cuiuslibet ministerium Domino, in cuius confidit mala
aperta omnia in extremo examinationem, si omnem felicitati-
rem & diligentiam que circa correctionem & reformationem or-
dinum ac visitationem canonicorum impendenda fuerint, neglegcerint
adhibere.]

DE RELIGIOSIS DOMIBVS : VT EPISCOPO &
SINT SUBJECTAR.

TITVLVS XXXVL

CAP. I.

Sed dubitatur in cuius diecessit basilica conficerenda, illa Epis-
copus conficerabat, qui primit in illo episcopatu exercebat.

Gregorius Villor Archipiscopo Neapol.

a Vide Ludo. Rom. sing. 663. incipit. An simplex capellanus,
b Dicitio Episcopum, dicit in antiquis & in recentioribus magis
emendata. c Episcopu.

Qqq 2

Nunc autem ad basilicam, que dedicanda est, debet disquiri, cuius civitatis Episcopus antequam fundareatur, baptizaverit monos: & ad eius configurationem sub annua devotione concurrerint. Non enim terminus hac aut locis convenit definit: sed ille ad consecrationem vocetur, cui per hunc modum, quem scriptus, confat debere permitti.

C. A. P. II.

Nihil iuri deponit Episcopo, in cuius diocesis sita est ecclesia, quam Papa unit ecclesia alterius diocesis, & est causa quotidiana.

Idem Agapito Abbott.

Quia monasterium, quod in fundo Matiano situm est, hostilitate faciente, dicitur defolatum: illud tuo monasterio cum omnibus rebus suis, vel que ei competitum actionibus per seipsum unendum: & infra. Ipsius autem monasterium sicut nos ordinationem commisit cognoscas, ut tamen jurisdictionem illuc non Episcopus Surrentinus, in cuius civitate monasterium suum est situm, sed Nucerinus, cuius est diocesis b, habeat. Nam sic hujus & loci ordinationem disponimus, ut tamen iura singulis Episcopis inviolata servemus.

C. A. P. III.

Episcopo subsunt omnia loca pia, & ad ejus sollicitudinem debent ordinari ad ipsius defensionem.

Ex decreto Eugenii Papae d.

Dicitur Xenodochis & aliis similibus locis per solicitudinem Episcoporum, in quorum diececi existunt, ad casem utilitatis, quibus constituta sunt, ordinantur.

C. A. P. IV.

Locus autoritate Episcopi ad ipsum hospitalitatem deputatus est religiosis, & ad mundanos ipsa redire non debet.

Vitanus IV. Arminian. Episcopo.

Ad hanc f. [i & j] Inquisitioni tua taliter responderemus, quod si locus ad hospitalitatem ipsum, & pauperum provisoriem fuerit (scit moris est) autoritate Pontificis definitus, cum sit religiosus, non debet mundanis usibus deputari, sicut de veribus & lignis vas, & aliis utensilibus ad cultum religionis per Pontificem deputatis antiqua consuetudo indubitanter observat, & venerabilium Patrum edocent sanctiones.

[i] Super eo quod quatuor est, urum hospitalitatem domus possit in secularem habitudinem commutari.

C. A. P. V.

Locus religiosis debet reformari de religiosis duntaxat, non de secularibus, nisi in defectum religiosorum.

Innocentius III. Constantinopolitano

Patriarcha.

Intra & quartu: (& infra) de monasterio quoq; Gracorum in seculares easiones convertendo f. Reijon, quod, quantum monasteria per regulares remanere potuerint ordinata, non sunt ad seculares clericos transferenda. Sed si regulares defuerint, propter eorum defectum, in eis seculares clerici poterunt ordinari.

C. A. P. VI.

Ecclesia sita in diocesi Episcopi, tenetur sibi in episcopalibus responderes, nisi adpareant renisa legimus, & potest Episcopus remittendo episcopalia causam sibi retinere.

Idem Abba & fratib. Crypta ferme.

Constitutio b in præficio nostra Episcopus Al- ban, & in ecclesia Caffri, quod Pauli dictur, in

a C. eod. tit. in 1. comp. b In C. Barbatia, in cuius est diocesis, c. bniufr. d Ca. 2, eod. tit. in 1. comp. c Xerodach. Alex. i. pratermissorum interpretatur Hospitale, vide Trid. conc. f. 25. der. f. c. e. f. C. eod. tit. in 1. comp. vid. Archid. in c. memo. De conf. dist. 3. & Calderum conf. s. & 6. dereligo. g. C. eod. tit. in 3. comp. h. C. 2. eod. tit. in 3. comp. i. Alba- nen, al. Alben.

qua jas patronatus monasterio velto recognoscit, & vobis ius episcopale petebat, quoniam sita est in ter- celi Albanen, & idem de jure communis est recte ob- picipalibus respondere: [i & j]. Verum tamen vobis veller proposuit ex adverso, quod est ecclie fidelium diocesis Albanen. ei tamen non tendebat in dis- fpondere, cum Dominus Lavitanus & Episcopus fuerat Episcopus Albanen, universitas ecclie fidelium monasteriorum pertinentes in diocesi qui sita est, in quod juris tam in monasterio velto, quam in se- ut in employmenio sub annua obo denitione sa- luum penitentie monasterio velto concessi in villo ut licet abbat & fratribus a paupere vello, scopio, tam ordinationem clericorum, quin inten- sionem altarum in monasterio ipso & praedictis suis obvinere, in quibus etiam vobis retinens penitentiarium indulxit, & C. pp. n. quod si eo factu erat, confirmavit: verum esti ecclie ipso fidei alio do- do ecclie Albanen, & subiecta monasterio vello nihilominus legitima le potest præcipitum tam per quadraginta annos ipsam pacificam penitentia- rum exconomia Episcopi concessionem indulxit, non tenere dicebat, ut ipso continentem inveni- vitatem, cum enim tertiam partem monasterio concelet, & tam in ordinamento de- quoniam altarum conferentibus in villa & vi- narium libertatem: non esti dubium, quoniam in villa haec existant, eo ipso quod super his acceptum non certa pensionis accepit, commitem viam ho- nora: unde contractus huiusmodi nullam obtem- tatem, confirmatio autem Apoll. fed. facit per ins- pitionem obtenta, cum in eadem de penitente sub- dictio habeatur: & infra. Cum autem nec inveni- nec novum, ut cum Episcopi eccliesis confundit in locis, aliquid ibi referunt in eis nomine penitentem quoque cum libertatis privilegium, vel prædictis sicut in aliis ecclesias indulgens, gratia multa cen- sum gratis oblatum, & in literis nostris ad tem- rum nostrorum memoriam censu exprimitur quantitatim: auditis pensionis exconomia vestri economiæ eidem Episcopicecedulæ con- solutionem penitentia prædicta, & refutationem fabula- draginta annis secundum ratam eandem per defini- tentiam condemnamus, & eundem economi- strum ab imperio economiæ eidem Episcopice- ali redditum abolitum, perpetuum illi defi- ponentes.

[i] Secundo quamam in malu privilegio Ra. B. finitum illius fine diocesi Alban. metu aiso se quia aperte- juri/assumptionem exercet hac Alban. ecclia, cuius cogni-

Idem Abba & conversus feste.

Cum venerabilis fratre noverit Saben. & ipsi- pus eccliam sancti Angelii de Castro, & non in temporalibus pertinens & possebilibus penitet, aliter car- fe, tam in spiritualibus, quoniam in temporibus peni-

Pont. Nec in diversis monasteriis potest quia eis Abbas vel Monachus, sic principaliter sumatur, licet plura dicta habeant.

Idem in encyclo generali a.

NE nimia b religionum diversitas, gravem in ecclesiasticae confusione induat, firmiter prohibeatur, ne quis de cetero novam religionem inveniat: sed quicunq; ad religionem converti voluerit, unam de approbatissimam. Similiter, qui voluerit religiosam domum de novo fundare, regulam & institutionem accipiat de approbatissimis. Illud etiam prohibemus, ne quis in diversis monasteriis, locum Monachi habere profumat, nec unus Abbas pluribus monasteriis praeditore.

DE CAPPELLIS MONACHORVM.
& aliorum religiosorum

TITVLVS XXXVII.

CAP. I.

Ad curam monasterio subiectam non Monachi, sed seculares clerici presbiteri, & Episcopo subiunguntur.

Urbanus III.

IN ecclesiis ubi Monachi habitant d, populus per Monachum non regatur: sed capellanis, qui populum regat, ab Episcopo per consilium Monachorum institutatur, ita ut ex solius Episcopi arbitrio tam ordinatio eius, quam depositione, & totius vite pendeat converratio.

CAP. II.

Sic ecclesia non cathedrali vendicat filii ipsi in alia ecclesia, obtinet sicuti quad ea, que probavit sibi debet præscriptione, vel legimus modo, hoc dicit, secundum communem & verum intertulit.

Innocentius III. Archiprebyter & clericis sancti Ceciliae.

Dilectus & filius M. Syndicus ecclie vestra ab Economo sancti Laurentii de Picinula, in scrutinio, baptisme, & capitulo, & similibus subiecitionem postulans, posseflorium & petitionem intentabat. Cum enim ecclesia sancti Laurentii sit in parocchia vestra sita, debet de jure communi ecclesie vestrae in predictis omnibus subjecere: quia nec privilegium exemptionis habet, nec præscriptionem pro se potest allegare, cum illa ecclesia sancte Ceciliae præcipisci, sicut per testes dicbar legitime comprobatum. Præterea cum coram C. Papa prædecessore nostro super prædictis inter vestram & predictam ecclesiam quæstio vertetur, M. Presbyter eiusdem ecclesie fuit sponte confessus f, quod ecclesia sancte Ceciliae scrutinum & baptisma debet. Cumque pars vestra teles, qui se illum diversis temporibus ad capitulum vocasse, ipsumque venire afferebant, in medium produxisserat: eis jurare paras, prædictus Presbyter levocatum invite ad capitulum est confessus. Unde prædecessor prædictor nostrar ecclesiam vestram capitulo, quo se conquesta fuerat spoliata, salvare propriae ecclesie sancti Laurentii reverenter curavit, sicut in eius literis continetur: per hoc ergo proprietatem, quoad scrutinum & baptisma, & posseflorium, quoad capitulum, vester voluit syndicus comprobare. Ad hanc g sancti Laurentii Oeconomus ex ad-

CAP. VIII.

Monasterio subiectum est Episcopo, in cuius ducensi fitum est, ut prius temporum, b. a. quod vitium.

Idem.

Cu*n* ductus & filius: & inf. Quia causa non potest in nostra praesentia terminari, cum nuncius monachus ligea procuratione vel ratificatione litteras non habet, cam vestro duximus examini commitam, mandatis querentes si confiterit Abbatem ad idem Apolloniam antequam Episcopus in eum suscepit, vel diligenter praetulit, vel monasterium interdicit, sententias tulerit, legitime appelleat, vel monachorum auctoritate Episcopi eiusdem exemplum: eo non obstante quod Abbas ab eo circumventus prater suorum silentum ei obediens, reprobavit (nam fatus & dolus patrocinari non debet) iudicem illi sententias non tenere. Quod si Abbas in exemplis probatione defecerit, nec legitima se poterit prædicione tueri: ille probet si ante prædicta sententia, & apellate: nihilominus tamquam monasterium judicem, ut ecclie subiecte, in cuius diocesi fundatum d. Similiter co*m* in probatione appellacionis deficienti, si voluntarii de exceptione vel legitima præscriptio*m*, iam Abbatem, quam monasterium ab imperitione Episcopi absolvatur.

CAP. IX.

Rituum religiosum non licet constitui sine autoritate Rom.

a. Ff. b. Vid. Iaf. & Dic. in l. fi. C. de edit. div. Had. tol.

c. Alixius, c. 1. p. inquit, viso præcessu, in 2. volumine, & Feli-

d. in libro, de edit. inq. c. Cap. 2. edd. tit. in 4. compilat. vid.

e. F. & H. B. B. d. Situm.

f. Vid. leg. 1. C. de confess. Bart. in l. cœtrum. g. sed ante ipsi. ff. co.

g. Ad hoc.

Q99 3

verso respondit, quod ecclesia illa a nullo medio ad Romanam ecclesiam pertinebat. Cum enim monasterium monialium fuerit, & generaliter servetur in urbe, ut nullum monasterium tituli sit subiectum: incongruum videbatur ut regulares secularibus supponantur: præterea uero hodie nos in eis institutionem & definitionem liberam exercemus: [i & infra.] Nosigitur auditus proprius Oeconomum famulū Laurentii syn-
dico vestro in baptismo & scrutinio condemnamus, ita ut per hoc ecclesia Romana nullum praeditum generetur si quando forte ius suum duxerit prosequendum. In institutione autem & definitione & capitulo Oeconomum ipsum ab impetratio syndici vestri profutus abolivimus, syndico vestro super hoc perpetuum silentium imponentes.

[i. Cen & be. me. C. Ep. p. n. delect. fil. M. scriptores, nunc Archipresbyteri, in ea causa cunctis contradicunt statuisse. Sicut ergo ecclesia ipsam liberam & possidens libertatis existentia volunt Oeconomus comprobaret. Cetero ergo pro ea facta ius-
commune, in eo videlicet quod universa monasteria ubi ad Romanam ecclesiam nullo mediante pertinente, unde affirmatis contrariis, fides non est disquisitoria adhibenda, nisi super hos privilegia aduerserit presul. Quid autem dicitur in parochia vestra sita, idem Oeconomus penitus denegaverit: sed si vero est, suffici-
enter fatus se poterat predicta ratione tueri. Confessio autem M. Pres-
byteri super scrutinio & baptismum ejusdem ecclesie praedicare non
poterit, cum super his in conscripta in ejusdem pr. n. presentia non
fuerit, fuit ex forma petitionis & conclusione apparet: haec autem
sententia non fuit habentia ecclesia usq[ue] ad hanc duxerat uero
ad hanc tempora suppeditandam.]

CAP. III.

In prioritatibus Monachorum non possunt singuli Monachi communi-
pari, etiamque super his habeant scripturam Apof[ist]olica, nisi in illo
situ mentio de Lateranensi concorde.

Honorius III. Ep[iscop]s. Venerabilis.
Ex parte tua fuit propositum: [i & infra.] Abbas
Ex & conventus & Riven. Veneten. diocesis occa-
ne i. terram Apostoli. fed. adiutori fibi esse concelebrum,
ar in singulis ipsorum prioritatibus singuli Monachi con-
mocentur, si pluribus facultates non sufficiunt corun-
dem. Cum autem id obviat Lateranensi concilio e., de
quo nulla mentio est in literis ante dictis, fraternitati
sua breviter respondemus, quod hi uulmodi litteras ab-
dostol. fed. non credimus emanasse. Quid si per occupa-
tionem fortiori emanaverint, nolumus per hoc deroga-
ri concilio superaddictio.

[i. Quod conquerentibus eliam Abbatte & conventu Riven. Na-
men. dixerit: quod tu competere videbas eostem ut instituerent plures Monachos in quibusdam locis fundatione ecclesie. Monachos in quibusdam locis fundatione ecclesie, in quibusdam singuli Monachi hacenus sacerdotum, cum pluribus fa-
cilitatis non sufficiunt corundem. Nos Abbatis S. Albinus Ande-
gaven. & collegi ejus per seipsum dedimus in mandato, ut de ipsorum locorum facultatibus invenientur, in eorum singulis facient
plures instituti Monachos, si pluribus eorum sufficiunt sanctitatem. Alioquin ibi autoritate nostra inhaberent, ne Abbatem & conven-
tum predicitis molestatore super instituunt pluribus in eisdem. Vnde
idem.]

CAP. IV.

Ordo in prioritatibus compellit Abbatem, ut Monachos à prioritatibus re-
vocas ad clausum, vel in locos adiungas.

Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

Audientiam nostram perverit, quod nonnulli
Monachi lege tibi dioecesana subiecti, in quibusdam
prioritatibus habitant solitarii, contra statuum gene-

a. Ipsi, b. Rivenensis, c. Lateranensis, d. Monachos à prioritatibus re-
vocas ad clausum, vel in locos adiungas.

2. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

3. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

4. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

5. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

6. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

7. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

8. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

9. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

10. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

11. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

12. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

13. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

14. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

15. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

16. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

17. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

18. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

19. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

20. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

21. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

22. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

23. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

24. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

25. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

26. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

27. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

28. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

29. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

30. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

31. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

32. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

33. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

34. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

35. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

36. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

37. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

38. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

39. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

40. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

41. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

42. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

43. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

44. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

45. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

46. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

47. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

48. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

49. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

50. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

51. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

52. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

53. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

54. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

55. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

56. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

57. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

58. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

59. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

60. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

61. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

62. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

63. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

64. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

65. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

66. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

67. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

68. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

69. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

70. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

71. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

72. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

73. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

74. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

75. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

76. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

77. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

78. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

79. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

80. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

81. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

82. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

83. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

84. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

85. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

86. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

87. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

88. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

89. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

90. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

91. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

92. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

93. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

94. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

95. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

96. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

97. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

98. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

99. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

100. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

101. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

102. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

103. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

104. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

105. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

106. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

107. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

108. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

109. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

110. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

111. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

112. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

113. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

114. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

115. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

116. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

117. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

118. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

119. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

120. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

121. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

122. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

123. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

124. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

125. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

126. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

127. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

128. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

129. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

130. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

131. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

132. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

133. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

134. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

135. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

136. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

137. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

138. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

139. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

140. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

141. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

142. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

143. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

144. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

145. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

146. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

147. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

148. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

149. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

150. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

151. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

152. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

153. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

154. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

155. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

156. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

157. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

158. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

159. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

160. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

161. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

162. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

163. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

164. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

165. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

166. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

167. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

168. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

169. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

170. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

171. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

172. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

173. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

174. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

175. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

176. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

177. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

178. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

179. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

180. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

181. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

182. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

183. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

184. Idem Burdigalen. Archiep[iscop]s.

493 ecclesiam, sicut melius eam secundum Deum videtur ordinandam. Et id ipsum etiam faciat, si de jure patronatus qui fieri emerget inter aliquos, & cuius compatriata quatuor menes non fuerit definitum.

CAP. IV.

Excommunicatur patronus laici, qui clericis institutis & deputatis in ecclesiasticis patratis, vel bona ipsarum alter administrat. Et clerici, qui institutionem laicorum recipiunt, commissarii preventi.

Ex eodem a.

Pateres quia in tantum quorundam laicorum propter ecclesie audacia, ut Episcoporum auctoritate neglecta, clericis institutis in ecclesiis, & removant, cum voluntate, possessionem quoque atque alia ecclesiastica bona propter suam plenior, dirimirunt, plios namathemate destruxerunt, ferendos. Clericus autem, qui eccliam per hanc fine proprii Episcopi auctoritate receperit, commissarii puerum, & si perfiditer, a ministerio ecclesiastico & ordine deponatur.

CAP. V.

Laicus laicus successus presentar dux, & secundus institutus episcopio, valens institutus, hoc dicit primus. Patronus non potest alii alteri ecclesia conferre ecclesiam patronatum, vel dimittit.

Alexander III. Eboracen. Archepiscopo.

Vobissem & confulsi, si clericus idoneus ad vacanciam ecclesiam prefatus, non fuerit ab Episcopo ecclesiam admittitus, & postmodum aliis idoneus prefatus, & institutus ab Episcopo, possessionem tenuerit corporalem: a primo cleroce ecclesiam perente dehinc pulchri removet, vel posteriori priori preferit. Dabam non est, quin in causa isto melior sit conditio possessorum: quoniam antequam prefatio per dictum Episcopum approbaretur, ratum non est, quod a personae fuerit inchoatum. De cetero tua prudenter, quod si laici clericis vel collegiis, & concilioribus vel diocesibus instrumenta de conferantur in hac verba vel timore: si confessus Episcopi non accederit, nihil agi vides: quia pro non dato habetur, quod ab illo datus, qui non possit de jure donare.

CAP. VI.

Comprimit enim ius patronatus, eo spoliari debet. Vel sic: Laicus ipse patronatus ut possit prefare filium vel nepotem, seu cum eis, a priuatis debet, b.d. Et utrum, telle potest sufficiat.

Item Exsim. Episc. e.

Quia clerici quidam advocacyas & ecclesiarum comitantur, vel quocunque modo possunt, adquirunt, ut postmodum cum filii, vel nepotes ad eadem ecclesias praetulerint: precipimus ut id arcuus inhibere procuratis. Eadem advocacyabus taliter adquisitis app. postulatio ipsiando.

CAP. VII.

In patrum consenserit, aliqua uirginitate temporalium, utique ipsa uirginitas: etiam si uirginitas transfor tam mutata deuenient, nisi ius patronatus specifice sit exceptum, b.d. Et illi resoluti cauio, & quodvis allegatur.

Idem Hieronym. h. Episcopo, & Abbatii de Forde.

Elitteris i. Salabrien. k Episcopi accepimus, quid defuncta persona ecclesie de Laton G. miles, qui

yillam, in qua ecclesia sita est, à monasterio de Vinton, ad firmam tenebat, ad candem vacancem G. a clericum praedito Episcopo praeteneravit, postmodum Abbatisa praediti monasterii alium praefavite eidem ad eccliam supra scriptam, quo nolente praefatum ab ea recipere, apud Cantuariensem Atchiepiscopum gravem de Episcopo depolit questionem: [i & infra.] Mandamus, quatenus si vobis confiterit, quod praefato militi praeficta villa fuerit non excepto iure patronatus ad firmam concessa, vel antequam de jure patronatus inter Abbatissam & militem controversi effet laborata, praefatus Gui, in praescripta ecclesie per Episcopum ad presentationem militis institutus fuisse: ei (dummodo alias fit idoneus) adjudicetis ecclesiam, ita quod si Abbatisa obtineat advectus militem, illi de temporibus debeat responderi.

[1 Archepiscopus autem quia uisum fuit erat, quod factum misit super presentationem praefatae milite effet momenti, praedito Episcopo in uirtute obedientie injuriet, quod perfidiam illam reperiet, & in poenitentiam induceret, quam Abbatissam fuit decreta presentatione.]

CAP. VIII.

Si laicus clerici vel religioso loco concedit ecclesiam sine conformato Episcopo, non obstante tali concessione, quoniam vobis ad ipsam ecclesiam cum vacaverit, poteris presentare, & eam alteri ecclesiae de confessione Episcopi, poteris concedere, hoc dicit, cum ea laice, & cap. fogatum, infra, ead.

Idem Vintonien. Episcopo b.

Illi præterea undam non duximus, quod si laicus Episcopo inconuillo ecclesiam non vacante concedit religioso domui, & postea cum vacaverit ad presentationem ejusdem laici clericis ibi fuerit per diocesem Episcopum institutus: prior concessio secundam institutionem, qui minus habeatur rata & firma, non potest aliquatenus impediare: cum illa concessio de jure nullius potest esse momenti, tum quia de re non vacante facta est, tum quia laicus sine auctoritate Episcopi nominis potest ecclesiam a dare, licet religioso loco ius patronatus conferendi liberat habeat facultatem. Si vero ius patronatus & vacante ecclesia religioso loco contulerit, & aliquis sine presentatione fratratus ejusdem loci fuerit in ipsa ecclesia institutus, ejus secundum rigorem juris est instituto irritanda.

CAP. IX.

Institutus in ecclesia patronatu per novos patronos mutari non potest, nec vicissitudines ecclesiarum per eos fieri.

Idem eidem.

Quoniam monachorum: & infra. Absurdum videtur f o- minino, ut ad singulas patronorum secundum humanam conditionem mutationes, ecclesiarum ordinationes mutantur. Et vicissitudines ecclesiarum ab advo- catis vel alii praefumantur.

CAP. X.

Tatrum ecclesiam clericis conferre non potest: & si contulerit, potest hoc non obstante ad ecclesiam praefatam redire.

Idem Eboracen. Archepisc.

Cum laici Episcopis & neficiis aut non consentientibus ecclesias clericis concedunt, in quibus habent ius patronatus, & postea penitentem duellit, alios ad eadem Episcopis representant, & illi ad eorum presentationem in eisdem ecclesias ab Episcopis instituantur,

a V. al. VI. b Vinton. al. VVinton. c Ca. 10. ed. tit. in r. compil. & post concil. Later. p. 15. c. 6. vid. concil. Trident. fol. 14. 6. 15. d Ecclesiam & Patronatus ius conferendi, &c. f Ca. 11. ed. tit. in r. compil. & post concil. Later. p. 15. c. 7. g Ca. 12. ed. tit. in r. compil. & post concil. Later. p. 15. c. 3. vid. concil. Trident. etiam super c. illud.

Q99 4

Constitutio huiusmodi est quod si laicis clericis in ecclesiis praesumptione propriis ordinare.

CAP. XI.

Religiis vindicare vel retinere non possunt ecclesiæ sibi concessam à laico sine diecœfam confessam, nisi legitimè prescripserit, vel postea diecœfam confessaverit.

Idem Abbatibus, Prioribus, & clericis per Archidiaconatum Eboracen, confir-

Vera a pastorali: [i & j.] Mandamus, quatenus **C**on donatione laicorum, nisi auctoritas diœcesis Episcopi, & confessus sit, nullus veltrum aliquas sibi ecclesiæ vindicare præsumat, vel retinere taliter adquisitas, nisi legitima & fuerit præscriptione munitus, aut diecœfani Episcopi habuerit potestus consensum. Cum enim laicorum non possint in alios, nisi ius, quod habent, transferre, invenimus de concessionis iuris iuris penitus esse consensum.

[i] Recusat constringitur, & auditoriæ nebuli injuncti offici provacant proflata ecclesia, vixi studio fatigare, & ne contra prius ordinem alium conferre valeret, antevius volumus sollicitudine prævidere. **I**nde est quod uniuersitatis p.a. a.p.

CAP. XII.

Sepatrum ecclesiæ vacantiæ intra tempus à jure concessum non presentans, Episcopus ordinabit ecclesiam.

Idem Lingonem, c. Episcopo.

Sive vir ordinationis aliquis ecclesiæ ad tuam institutionem spectat, & pro controverbia laicorum de jure patronatus inter se disceptantem protorogatur: Fas tibi si appell. remota in eadem perfoman idoneam influere: ita quod repræsentetur ab eo, qui jus evicerit patrornatus.

[i] Ut creare vestro paſſu in arce contemplationis placeat, decet ut hic que sunt obvia ratione abſimere, vel quæ reprobationi subiectantur, ne veltrum opinione vel famam valeant denigrare. Inde est quod uniuersitatis p.a. a.p.]

CAP. XIII.

Sicut patronatus ecclesiæ advenit ex exemplis, per hoc in nullo debet ladi ius Episcopale.

Idem Hospitalarii.

Cum seculum et reliquerit: [i & j.] Prohibemus, nec cum ratione seu dorum emptorum, aliterne adquiritorum, vel etiam alio modo jus patronatus in ecclesiæ paroecialibus adquirerit, Episcopo ius paroeciale minore prælumatis.

[i] Ut creatori vestro paſſu in arce contemplationis placeat, decet ut hic que sunt obvia ratione abſimere, vel quæ reprobationi subiectantur, ne veltrum opinione vel famam valeant denigrare. Inde est quod uniuersitatis p.a. a.p.]

CAP. XIV.

Sine confessus patrornus non potest quia ecclesiæ occupare.

Idem.

Ex infinituione f. O. clerici accepimus, quod cum ei frater eius ius patrornatus, quod in quibuscum ecclesiis habeat, liberaliter contulisset: eas quidam sine ipsius adſensu occuparunt, & detinent occupatas: [i & inf.] Mandamus, quatenus, si est ita, earum detentores, ut eadē prædicto clerico restituant per eum liberè & pacifice ordinandas, monitione præmissa compellas.

[i] Quia agitur infra intercessum, que minus ordinari a subiectu attinentiam, ad rectitudinem ramam revocare, f.p.a.s.]

CAP. XV.

Non potest patrornus ecclesiæ sibi retinere, vel etiam alteri concedere propria auctoritate.

a Ca. 13. ed. tit. in 1. comp. b al. longa. quam etiam vocem huc Hospitali cognoscit. c Lingonem. al. Lundan. d Ca. 11. ed. tit. in 1. comp. & post conc. Lateran. part. 15. c. 12. e C. 16. ed. tit. in 1. comp. & post conc. Lat. p. 15. c. 12. f C. 17. ed. tit. in 1. comp. & post conc. Lat. p. 15. c. 12.

Idem a Adm. Epif. Consuluit b nos: [i & inf.] Constatuimus.

De jure hereditario teneri non possit. Non tamen liquet enim sufficiere, et clericis ecclesiæ a patribus suis fundatas, propria auctoritate detinunt, patribus suis aliquibus laicis concedantur.

[i] Tua frat. quid sibi fundendum sit de clericis, quando confituctus hereditario jure sibi vendicatur, nec nisi voluntate respondere, & de laicis qui præscriptio ecclesiæ sibi vel filiorum patribus suis dare nimiscur.

CAP. XVI.

Ius patronatus per se vendit.

Idem.

De jure & vero patronatu: [i & j.] Mandamus, quatenus si R. illud comparavit (cum intercessione) fit vendi patrornatus, quod est spirituali ratione contractum illum irritum esse decemus.

[i] In præscriptio apostoli. hoc dicunt.

CAP. XVII.

Tatrom non potest sine Episcopi vel Papa imponere vel religiose conferre ecclesiæ decimam, vel aliam fratricidem.

Idem.

Nobilis laicus & decimas, aut ecclias, aut generali ecclesiæ, & ecclesiastici juris est. fine concessione in hospitali monasterio vel canonico conferat. Ita quatenus improprietatis vel avaritiae causa condemnatio laicorum Pontificis muncetur: & quod ostendendum est eius licentia offeratur.

CAP. XVIII.

Si quis Episcopus in ecclesia aliorum diaconi vel patribus suis potest, non debet admitti, sed idoneo.

Idem.

Significasti e. & inf. Si Episcopi potest presentationem carum pro ecclesiæ sibi commissari adiungit, per sonum idoneum, quas ad eis vacantes presentationem fit admittenda.

CAP. XIX.

Infringit in ecclesia aliorum diaconi vel patribus suis potest, non debet, non debet, idoneo quod ab eis signatur.

Idem.

Significasti e. & inf. Si Episcopi potest presentationem carum pro ecclesiæ sibi commissari adiungit, per sonum idoneum, quas ad eis vacantes presentationem fit admittenda.

CAP. XX.

Valet secundum a confessio ecclesiæ facta alteri ecclesiæ vel patribus suis, non obstante priori facta per patrornatum.

Idem Eboracen, Ardingopoli.

Suggerit g. est, quod cum ecclesiæ questione de sensu domini fundi auctoritate eborense, alijs scopi ecclesiæ beati Petri Eboracen, confessi & diligenter fit in præbendam canonici de Norwiche, quod sensu illam irritare nituntur oculacione deuotiss.

Idem Adm. S. Albert.

Consultationibus f. & inf. Si quis deinde ordinari, judice in ecclesia futuri infinitum representationem illius, qui equaliter retribuit deponens, & potest ius patrornatus alius erit in eum, institutus non debet ut ipso proper hoc remanet tempore presentationis sua ille, qui cum presentem ius patrornatus profitebar, cum eum hoc non generetur. Si vero non profitebar, sed tamen debet etiam patrornatus, cum non effet, potest etiam debet etiam patrornatus, cum non effet, potest etiam remanet.

CAP. XXI.

Valet secundum a confessio ecclesiæ facta alteri ecclesiæ vel patribus suis, non obstante priori facta per patrornatum.

Idem Eboracen, Ardingopoli.

Suggerit g. est, quod cum ecclesiæ questione de sensu domini fundi auctoritate eborense, alijs scopi ecclesiæ beati Petri Eboracen, confessi & diligenter fit in præbendam canonici de Norwiche, quod sensu illam irritare nituntur oculacione deuotiss.

quam sibi adferunt prius factam. Unde licet in donatio-
nibus eccliarum requiriens sit & expectandus patro-
num confessus: quia tamen ecclesia nisi autoritas
interveniret pontificis, canonice concedi non possunt:
significamus quod prior concelebi, si cum ad sensu patro-
ni, & auctoritate diocesani a Episcopi facta est, aut e-
piscopi auctoritate posse ecclae fuisse, posteriori conce-
lebi priori, alioquin illa debet praeferri, quamvis
poterit facta que confidit Domini fundi, & Episcopi
auctoritate fuisse.

CAP. XXI.

*Ad officia & beneficia remaneant, quia monitus non dimittit ec-
cliam sine confessio Episcopi sibi concessam, h.d.*

*Item Archiepiscopi & Episcopi, per Angliam
confituntur.*

Eiusdem b est, quod nonnulli occasione laicorum
re-
ognitionis, non requirita Episcopi auctoritas, be-
neficia ecclae fisci praalium in paroecis vestris
videtur. Quoniam igitur huiusmodi persona non
iunxit omnium patroris nomine, vel prorogativa gaude-
nitatem regnaverint (nisi Episcopali concessione &
fuerint mutati) ab officio redactis, & beneficio alienos:
[i.e. nonnulli]

[i.e. nonnulli] de se defertent, vinculo anathematis mandatis, &
ijs si indegnas farrationibus tenaces, & teneri faciat
officium.

Lais fulientes eccliam excommunicantur. h.d.
Ad hoc quoniam quidam laici ecclae possessioni-
bus solant, ut sic viros ecclae faciant coram fe-
cili iudice litigare, vobis injungimus, ut id publice sub
determinatione curetus anathematis prohibeatur. Si quis
autem prohibitionis vestris contempor existerit, cum ex-
communicatione laicorum.

Idem.

Amis & decet: & infra. Illas autem ecclias, de
qua non paternus controversia fuerit, si intra sex
mens, poliquam vacaverint, non fuerit e. contro-
versia terminata, licitum tibi sit de persona idonea
adsumere. h.d. Sed intellige de patrone ecclae fisci: nam
in laicis fuligine quoniam mens.

Lucius III.

Platerea s quoniam advocati eccliarum jus advo-
cationis, donationis, vel emptionis ritulo, aliis pro
sua voluntate contractibus in alios transferre praefu-
ntur, ab aliis, albergariis, regium, & familla tanquam
propria suffici ab ecclae extorquentes. Præfenti de
cato summis cum five advocatis, five patrōnī, vel vice
domini five cunctis, vel gratias habentes, seu quocon-
que nomine confessant, agras a minibus eccliarum
cessant, nihil quoniam ipsi præter antiquos & modernos
rebus a locorum Episcopis institutos exigere: aut si a
tacita quoque huiusmodi, quos fecerint, vel facient in fu-
tura, vim aliquam decimatum non habere.

a Vox Episc. dicti in antiqu. b Ca. 27, cod. tit. in 1. comp. &
p. 1. art. 1. & 2. vid. conc. Trident. Sess. 14. de ref. ca. 13.
c Lamb. de jure patr. art. 19. q. 7. p. 2. lib. 2. & art. 13. q. 6. p. 1. l. 2.
d Ca. 2. cod. tit. in 2. comp. vid. conc. Trident. Sess. 14. de ref.
ca. 13. & Sess. 15. de ref. c. 9. e al. taliter respond. d confronterit.
e Vox ecclae, dicti in antiqui. f moderat. g Ca. 2. cod. tit.
in 2. comp.

C. P. XXIV.

In pluribus successore presentatio à patrōnū laicis, Episcopo datā
gratificatio: sed in praefatorū à persona ecclae fisci, patrōnū est pri-
ma presentatio, hoc dicit, specialiter: & est unus de principiis
ribus caput. tituli.

Idem Norvicen. Episcopo.

Cum autem a advocate clericum idoneum Episcopū
cum presentaverit, & postulaverit postmodum eo non
refutato, alium que idoneum in eadem ecclae admittit:
quies eorum alteri praefatur, iudicio Episcopi cre-
dimus relinquendum, filiacus fuit, cui ius competit
presentatio. Verum, si collegium, vel ecclesiastica
persona presentationem habet, qui prior est tempore,
jure potior esse videatur.

CAP. XXV.

Ex confirmatione ecclae fisci de confessio Episcopi adquiritur
ius patronatus, hoc primo. Patronus non eligit prelatum in con-
ventuali ecclae, sed in capella, sic, hoc secundo. Patrono debet
processio honor, & almentatio ab ecclae, si vergas ad inopiam,
hoc tertio. Et iste textus est de principiis.

Clemens III.

Nochis b fuit: [i & infra.] Inquisitione rustale
damus & responsum, quod si quis eccliam cum
ad sensu diocesani constituit d, ex eo ius patronatus
adquirit. Ceterum in conventuali ecclae non electio
ni prælati facienda, sed iam facta, honestius patroni pos-
tulatur ad sensu, nisi altere de sua jurisdictione obri-
neat, ut partes suas interponere debeat electioni tractan-
da. Secus tamen est in capella, in qua unus presbyter à
patrono eligitur, & pro institutione habenda loci Episcopi
praefatur. Pro institutione quoque & ecclae
honor processiois fundatori servatur: & si ad inopiam
vergat, ab ecclae illi f mode succurratur, sicut in fa-
ctis est canonibus institutum.

[i. Præterea quod si vult à nobis, si aliqui officiatur fala confira-
mione patrum, vel si ad electionem plebani sit cum clericis admis-
tentur, seu ab ipsi repudiandus omnia, tamē si de longa consuetudine
allegaverit, se electione intercessus debet.]

CAP. XXVI.

Patronus ecclae vacans quoniam sit clericus, ad eam se pra-
fentare non potest.

Innocentius III. Rethoragen. Archiepi-
scopo.

Per nostras & postulatis literas edoceri, utrum clerici
cus ad yacentem eccliam, in qua ius obtiner patro-
natus, seipsum (si id idoneus) valeat praesentare. Cum
igitur nullus se ingredi debat ecclae fisci prælationis
officis: respond. quod nullus se potest ad personatum
alicuius ecclae praesentare, quantumcumq; idoneus sit,
& quibuscumq; studiis & meritis adjuvetur.

CAP. XXVII.

Si quoniam iuri patronatus non definitor intra qua-
tur mens, Episcopus ordinabit ecclae fisci prejudicis corrodendis.
Idem Conventus Episc.

Cum propriis discordias laicorum: [i & 7.] Fr. n
mandamus, quatenus si de jure patronatus quoniam
emergetur inter aliquos, & ab eo, cui competit, intra qua-
tor mensiles non fuerit definitum, extunc eccliam i-
plam de persona non differas idonea ordinare: ita quod
illi ex hoc non debeat in posterum prejudicium generari,
qui ius evicerit patronatus.

a Ca. 30. cod. tit. in 1. compilat. & post conc. Lateran. p. 13. c. 8.
b Lamb. de jure patr. art. 19. q. 7. p. 2. lib. 2. & art. 13. q. 6. p. 1. l. 2.
c Ca. 2. cod. tit. in 2. comp. vid. conc. Trident. Sess. 14. de ref.
ca. 13. & Sess. 15. de ref. c. 9. e al. taliter respond. d confronterit.
e Vox ecclae, dicti in antiqui. f moderat. g Ca. 2. cod. tit.
in 2. comp.

Q. 29. 5

[1] Non debet ecclesia praedictum generari, grave gerimus
et indigenam, quod sicut nostro est Apolos latius refertur, occasio-
ne difensionis, que de jure patronatus virtutem intereat, & ecclesia
plus debito remanserit viduata redirebus, quod in ipsorum gravi-
tatem non possunt redire. Verum quantum secundum ipsorum Apo-
los latius nostra quotidiana est, omnium eccliarum solici-
tudo continua, volentes eis qua praemissis ex dubio Pontificis
officio obviare.]

CAP. XXVIII.

Legatus de latere eccliam, cuius alia ecclia est patrona, col-
latione sue reservare posset, licet non ruerit, & conferre cum vacat,
hoc primo. Ex duabus prefestis a patrone laice, prius superior im-
plicetur secundum, hoc secundus. Et sic quod intellectum iste textus
habet duo dicta, leet quod literaria ambo commissantur.

Idem Archidiac. & cancellario Altitio-

dore.

Cum a dilectus filius: [1 & infra.] Cum Hosti-
ens. Episcopus, tunc ied. Apostol. leg. Archidiac. cono-
carnot. mandaverit, ut eccliam quam in Archidiac. con. suo primo vacare contigeret, donatione sua fer-
ret, inhibeatur ne aliqui conferent cander. de qua G. b
cicerio dilipofutus provideret, & ecclia de Betovilla
ibivacaverit, idem Archidiac. contra mandatum eiusdem legati, ad ipsam G. Subdiacon. prefestavit: cuius
facto ab eodem legato castigato, ipsa prefatio G. concilij
eccliam sic vacantem: (C. 3.) Vacante vero quadam
probenda in ecclia sancti Martini Carnot. dices. Epi-
scopus dictam eccliam ad prefestationem Archidiac.
H. clericio, probendam vero prefatio G. affiguntur. Veri-
vnde ipso H. supplicabit cander. ibi eccliam curvari-
mari, ut ipse ad prefestationem Archidiac. con. memora-
tam, ut dictebat ad eudem: [2 & infra.] Nos igitur
attendentes, quod est prefatio Archidiac. con. memoria-
tam C. tanquam laicus, ad illam eccliam prefestatis:
quia tamen per diecessanum admisimus non fuit, sed dices
H. ab eodem Archidiac. con. prefestatis, a diecessano
Episcopo institutus, iuxta statutum Alexandri Pap. non
primus, sed secundus jus est affectus in ecclia memoria-
rata, & si Archidiac. con. prefatio G. tanquam clericus
prefestavit: quoniam in eo, quod tanquam clericus fa-
ciet, subter jurisdictione legati: unde potissimum idem
legatus donationem illius eccliae sibi decretar refer-
vandam, ad eam tanquam clericus non potuit quen-
dam prefestare: prefestationem ipsius minus canonice
faciam decernimus, & irram, & ea non obstante con-
cessionem eiusdem ecclie factam pronominato H. pro-
nunciamus canonicas extitile, adjudicantes eidem pref-
estatam eccliam cum fratribus medio tempore percepis-
ex ea, plene ac pacifice possidentem: praedicto G. super
hoc perceptum silentium imponendo.

[1] Magister Walterus de Pisa pro ep. & Magister H. de
Fenestra pro Decano de Areto pro ecclia de Beauvais invicem
litigaverunt, dicitur n. g. S. M. in partita Diacon. Cardini, conces-
sus auditem, in cuius prefesta idem Magister proposuit, quid.

[2] Ecclia procurator Decani respondit, quod est si datus legatus
donationis sua reservare mandaverit, primi in Archidiac.
con. Carnot. secundum vacante vel vacatam: circa tamen
predictam eccliam facere hoc de jure non posuit, quia talis potestas
sibi minus pertinet vel competit, cum prefestatio clericus ad
illam eccliam non tanquam clericus, sed quasi latro ratione patro-
natue, non jure Archidiac. con. eidem Archidiac. con. pertinet:
unde cum voluntate ipsius in hoc idem Archidiac. con. sufficie-

a. Cap. eod. titul. in 2. compilation. vid. concil. Tridentin. Sess.
24. de reform. ca. 19. ubi huiusmodi reservationes videnter praes-
biter. b V. c Clericum in patrimonialibus censet, ut la-
cunam, vid. apud Albert. de Rosa, in l. fin. C. si contra ius vel utili-
public. a decrevimus, & vox, articula, deest in omnibus anti-
quis exemplaribus.

minime tenetur, alium non ad eandem eccliam, de jure
preferat, ac prefestatio eius debet ex ea quod de prefestatione
est, firma certior.]

CAP. XXIX.

Si latens patronum duas successores prefestos, videlicet
de secundo non obstante appelleantur prae felia, sed in
scopus tamquam malitiae prisum reputant, eadem in compre-
hensio providere competitor: in hinc alios et ceteris pos-
sunt, firmo certior.]

Idem Elam. Episc.

Autoritas o officio: & infra. Potestat etiam, si
clericis ad aliquam eccliam, a parvo laico
tentur, si diocesano Episcopos ipsum non distin-
mittendum, ex hismodi prefestatione aliquis
assequeretur in illa. Et si forte idem ad eadem Apo-
lcam appellaverit, & post applicationem ab ipso men-
samt, idem patronus alium curveri preferat, si
cundum institutum & Episcopus prefestatum, idem
ipsa ecclia debet amoret. Nos igitur a locis, hinc
velligint in habitu, qui non confundantur, ut
ca patrono distinguantur, inter prefestatos & locis in
stitutione possidentis censum mediorem, dictum quo
prefestatio, secundum loco a latere, patru-
nit, obtinet firmatam. Veumentes confundantur, si
Ecclias, qui prefestationem idem multum
admirant, & ad providam eidem in compre-
hensio compellatur: quatenus punitur in eo, quod
plum non est dubium delinquere.

CAP. XXX.

Si ad prefestationem resiliat ad translocatio alio
ordinatus patronus, qui non confundit, si ipsi non ruerit
preferere.

Idem e Auri. Episc.

Potestat per se sedem Apololicam edent, iuris
rectores, ad illam parochialium eccliarum quoddam
tentatuar eccliarum titulos ordinamus, non
electio, talium ad ipsos rectores pertinet, vel minima
patronos: & si minis patronum non est regnum
ad finem, utrum scilicet saluum mense regnum
ipsa ecclia vacare contigit, intratulus dignissim
non fini alii preferentur? Ad quod breviter res-
quod per intitulacionem haquimod nullum pat-
rundicium generatur, quin possit aliquis illa
ecclia cum vacaverit preferente, nisi de personis
processuferat, ut ipse potest.

Gregorius IX. Archidiac. Ela-
racem.

Tansimis nos tuis literis continet, quod
capitulum Eborac. eccliam de Gascoine in
caete, in qua ius obtinetur patronus, & clericis
celifient, ipsi postmodum L. clericum ibi auctoritatem
ad eadem Apololicam intitulat: & infra. Codic. 2.
t. reson. quod cum ex vi iuris patronum non possit
sed prefestatio pertinet ad patrum prefestatum
et si aliquid non obstat canonico, infinitus quis
ecclia poteris, ut ipse potest.

a Quare superiusribus ita sit & tanta quod ut obligatio
Cap. eod. titul. in 2. compilat. vid. concil. Tridentin. Sess.
9.7. Geminianum in c. per fiduciam, n. dicit. & huiusmodi
iure par. 5. in quib. b instituerit, c. d. obstat. & c.
vid. tit. 2. compil. vid. Henr. Boeth. & Lamb. de proprie-
tate. 7. q. 3. p. 3. lib. 2. & art. 6. q. 3. lib. 2. & govern. & in
repositario, quod facere potest: sed invenit, quod
non possunt.

DE CENSIBVS & EXACTIO-
NIBVS & PROCURATIONIBVS.
TITVLVS XXXIX.

CAP. I.

*Lege fundenda debet prode tristis Manus liber à quolibet
fratre temporis & ecclasiaticum sanum tenetur: sed si ali-
quod imperio ecclie ultra manus, teneta ecclie ex se fovere
meritata b. d. restringe liceat.*

Ex concilio apud Guaraciensem.

*Sicutum b. est, ut unicusque ecclie unus Manus
integer, & absque ullo feirito tributatur. Et Pres-
byteri in eis constituti, non de decimis, neque de
censusibus fiducium, non de cibis, neque de aereis,
vel de horis iusta ecclieam politis, neque de predicto
Malo aliquod servitum faciant prater ecclasiaticum.
Hilisq[ue] amplius habentur, inde senioribus debi-
tum servitum impendat.*

CAP. II.

*Ideonatis arguit subjectionem.**Augustinus super epistolam ad Rom.*

*Misericordia nobilioribus potestibus subdita fr.
Ev. Eros subditus esse debet. Ideo enim tri-
bunus, quia haec probato subiectum.*

CAP. III.

*Hoc post Episcoporum venientia imponere monasterio.**Gregorius Stephanus Cantor.*

*Clementes: [& infra.] Adseruit predictus Abbas
Stachyrensis Massis novas monasterio confuetudines
adimplentes: [& &.] Mandamus, quatenus si ab
aucto hoc non fuerit, etiam labentibus temporibus ali-
qui nonne non permittas imponi.*

[& aliamdem clarissimam vixitato Dominum corde dil-
igit, quod non negavit.]

[& idem tempore condidit monasterio per ricemalem pue-
bli suum portum.]

CAP. IV.

*Causa & p[ro]p[ter]e ad collectus non renuntiat.**Idem Constantini Episc.*

*Littera, quod ad collectas inter alias pariter compelli-
latur: quod fieri non permittas: quia eum, quem ca-
sualia gravat, inhumanius est minus in collectione
affligi: cui debueras ex collectis, si esset necesse,*

CAP. V.

*Tunc usum detractionem exprimitur.**Palchalis II. Comitissa Matilde.*

*Plerent g. ad nos: [& & infra.] Inquisitioni tuz
tulit respondens, quod census ignorantis nec di-
vina, nec humanis legibus inventur: opotest quippe
usum census, ad quid, & quando perfolvi debet,
periclit.*

[& alia Fratram Abbatum Carpentierum ecclasiem fuerit de-
putata, eccl[esi]e sicuti consulari census, que ad quid servii de-
bet, & de quo numeris cum nos Archipresbyteri inven-
erint, quod rationaliter videatur, responderemus.]

CAP. VI.

*Determinat concilium numerum eorum, quos secum ducer-
possunt predicatori visitantes: & prohibet eis rurae vel venationibus, &
sumptuosis epulas querere, hoc primis, usq[ue] ad ver. prohibemus.*

Ex concilio Lateran. a.

*C*um apostolus fecit suos propriis manibus decreve-
rit exhibendos b, ut locum praedicandi auferret
Pseudoapostolis, & illis quibus praedicabat, non exi-
ret onerosus: grave nimis esse dignoscitur, quod quida-
re corpora ita in procuracionibus graves existant, ut im-
perturbum ecclasiatica ornamenta subditi exponeat com-
pellantur, & longi temporis vicissim brevis hora confu-
mat c. Quocirca statuimus, quod Archiepiscopi paro-
tibus, pro diversitate provinciarum, & facultatis
ecclasiarum 4.0. vel 50. evictionum numerum. Epis-
copi autem 20. vel 30. Cardinales 21. nunquam d' exce-
dant. Archidiaconi vero 5. vel 7. Decani confratribus sub-
Episcopis & duabus equis contentis existant. Nec cum
canibus venatoriis, & auribus proficiantur, sed ita pro-
cedant, ut non que lira sunt, sed que leui Christi, querere
videantur. Nec sumptuosas epulas querant, sed cum
gratiarum actione recipiant, quod honeste ac competen-
ter illius fuerit ministratum.

*Prælatos debent gravare sibi dito tallium, & exactionibus: pri-
mitiū totum ex iuglo causa petere ad eis moderationis auxilium.
h. u. q. ad 4. finē.*

*Proliberis etiam ne subditos suis talliis & ex-
actionibus Episcopi gravare presumantur. Sustinemus autem
pro multis necessitatibus, que aliquores super-
venient, ut si manifesta ac rationabilis causa existent,
charitate moderantur ab eis valente auxilium po-
tius. Cum enim dicat apostolus: Non debent filii
thesaurizare parentibus, sed parentes filii: multum
longè a paterna pietate videtur, si propoli subditis suis
graves existant, quos incuncti necessitatibus pastoris
debent more forever. Archidiaconi vero five Decani,
nunclationes five tallias in Presbyteros seu clericos
exerceat prouulant.*

*In refecta destitutus, quod numerus eorum statuimus in prim. ea non
debet trahit ad aliquod numerum alius habere. Ab his.*

*Sane quod de predicto numero evictionis secundum
tolerantiam dictum est, in illis locis poterit observari,
in quibus ampliores suntredies & ecclasiaticae facul-
tates. In pauperioribus locis tantum volumus te-
nere menum, ut ex accessu majorum, minores merito
non doleant se gravari. Nec sub tali indulgentia illi
qui paucioribus equis uti solebant, haecveni pluriū ab
eis credant potestatem indultam.*

CAP. VII.

*Novus census ecclie imponi non potest, nec antiquis augeri. h.
d. & c[on]d[ic]t[io]n[is] de principiis eiusdem tituli.*

Ex codicte f.

*P*robibemus in inferno, ne Abbatis Episcopis, vel
aliis prælati novi census imponantur ecclieis, nec
veteres augantur, nec partem redditum suis libibis ap-
propriate prouulant: sed libertatem, quam sibi maiores
conservare desiderant, minoribus suis bona volum-
entur conservent. Si quis vero altere irrigitur quod
egerit habeatur.

CAP. VIII.

*Prælatus seu rector ecclie non potest, praesertim post mortem,
ecclasiam suam propria auctoritate constituire confidalem.*

*a Sub Alexand. III. ca. 4. & 6. ed. titul. in 1. compilatione.**b al. alendos, ut est in concilio in margine.**c Vd. I. ius alienorum, ff. ubi pupill. edicte. d n[on]g[ra]m. e al. ipsi. f Com-**cil. Lateran. sub Alexand. III. ca. 7. & prohibemus. g ca. ed.**tit. int. compilat.*

Alexander III. Vigor. Episc. a
Presterea b. illi, qui Episcopo ignorantie auctoritate
sua pensionem annum de ecclesiis quadam illustra-
re solverint five receperint, eis defunctis in receptione
pensionis nonsunt aliquatenus audiendi, si pontificis
aut alterius, qui de jure ida cere potuerit, auctoritatem
& adfendam super hoc interveniente confiterent. Nonne-
am simplices clericos post clericis posuisse ecclesiis,
quibus praeiusti auctoritate sua (præteritum post deceplum
eum) effici censuiales.

CAP. IX.

Breve est, vel per alia verba significatur sic: Episcopus ec-
clesia de manu laici per se erigere non potest, ab hoc conser-
vare.

Idem Carnot. Episc. d

Ecclesiis e, quas de novo Episcopi de manibus lai-
corum eripiunt, præter cathedralicam, & jura em-
onum, quæcunq; ecclesiis imponuntur, exactionem prohi-
bemus imponi.

CAP. X.

Nova pedagia sine conseruare Principi imponens, communione
paratur.

Idem f.

Novamus: [& infra.] Nec quisquam aliqui g no-
vas pedagogium exactiones fine auctoritate & conser-
tu Regum & Principum statuere aliquo modo præ-
sumat. Si quis autem contra hoc fecerit, & communitionis h
non desisterit, donec satisfaciat, communione caret
Christiana.

CAP. XI.

Qus per collusione confutis ecclesiæ censualem, illa priva-
bitur.

Idem Cantuarian. Archiscope, & ejus suffra-
gani.

Cum clericis i: & infra. Ad hoc quia clericis qui-
dam cum religiosis collusione facta circa auctorita-
tem dico et Episcopi ecclesiæ, quas tenent, eis confi-
tum censuiale, ut post deceplum corundem, exente ec-
cliesi per representationem corundem religiosorum ad
filios vel nepotes clericorum ipsorum posint transferri.
Principimus, ut si qui inventi fuerint facere talia, eos à
præceptis ecclesiæ non differatis appellat. postposita,
removere.

CAP. XII.

Si collectores gravant ecclesiæ, priuari debent officio.

Idem.

E A k, quæ de avaritia: & f. Cum autem proper B.
Petri vestimentationem denariorum collectam per Archi-
diaconatus vestros feceritis, ecclesiæ vel parochias non
gravatis. Quod si fecus presumptur, id quod videmi-
nabere, auferetur a vobis.

CAP. XIII.

Qui recipi juramentum de novo censu imposito ecclesiæ per-
dentes, compelluntur parantes absolvere.

Lucius III.

S ignificavit nō nobis T. rector ecclesiæ de Fulstig, ad

quod cum à Monachis de Castig. ad regimen ipsius

a. Vigor. dit. Vigor. dit. VVigor. b. Ca. 1. eod. titul. in
prima compilation. & post concil. Lazzarensi, sub. Alexander. III.
part. 2. ca. 9. c. collusione, legitur post concilium, & forte apostoli
est. d. Carnic. in uso, exatributum Camerot. c. Cap. 10. eod.
sic. in prima compilation. & post concil. Lateranen. part. 2. ca. 8.
f. scilicet Alexander. III. in concil. Lateranen. cap. 22. & ca. 2. de
treue & pace, in prima compilation. vid. Syntagma in summa.
g. alioquin, legitur in antiqui. h. monitu. i. Ca. 17. tit. de fini-
mota, in 1. compil. & post concil. p. 28. k. Ca. 11. tit. de fini-
mota, in 1. compil. & post concil. Lat. p. 2. e. 4. l. Matth. 23. & Lue. 10.
m. Ca. 1. eod. tit. in 2. camp. n. Fulstig. al. Furtigen. o. Clau-
stig. al. Claußigen.

Clemens III.

G ravis & admodum: [& infra.] Eviden-
tia personæ cum ecclesiæ vacare contigit, ut
quenquam ad ipsax regimē volunt vocari, ut
novum censu ecclesiæ illis imponant, aut inter
contra constitutionem concilii Lateranen. & regimē
ad ipsius collusione institutum Presbyterum esse
dicit, vel fidejussione cautione cogentes: [& infra.]
Dicit, veltrice mandamus, quatenus quecumque
rit contra constitutionem predictam super Ecclesias
earum censu à tempore constitutionis habentur, ut
irritum revocatos. Presbyteros, quos super Ecclesias
ta illicita præstitisse nobis, congru hanc
imposita faciat aboliri: eos qui de catena censu
main canonum super his venire præsumunt, res-
ce punientur.

[1. Et corripione digerimur neque queri in alienis
est proprieta, quid sicut conscientie fab' collusione regimē
collusione. Cum enim quidam.]

[2. Unde sedp' contingit, ut dicit Episcopus encl.
iugismedi ignorante, vel ei minime reipugnat, ut nullus
a. Assumptus. b. Ca. 1. eod. tit. in 2. camp. & Lue. 10.
in 2. camp. & post concil. sub. Card. in Lazz. p. 2. & L. 2. & L. 3.
f. Later. sub Alex. III. p. 7. & 4. prædictum.]

Idem Compostellano Archiepiscopo.

Super eo a. quod fraternitas tua nos consilere voluit, ut quia fecit tota provincia Compostelli, de novo est ad iurisdictionem ecclie tuae conversa, qualiter tibi provinca vel patrem province visitant obsequi debeat & levire, necnon in procuratiōnibus provideat. Tēdā duximus respondendum, quod illud observare teatum, quod in vicinis provinciis obserbatur.

CAP. XXII.

Ad antiquam monetam vel si non est in uso, ad eius estimacionem salvendam fons penfoni antiqua.

Idem.

CVM canonici majoris ecclie, quandam summam pecunia pro pensione ecclie tua debita, aliquot annis solversis a. & iudem summam illam ex integro de meliori moneta exigant fibi solvi: Tibi damus nostris literis in mandatis, ut canonicos illos solutione prioris pecunie b. vel si non sit in uso, estimatione pensionis antiquae facias manere contentos.

CAP. XXIII.

Tropiter privatum orationum, procuratio ratione visitationis non debet.

Idem.

Auctoritate e presentium inhibemus ne quis pro eo quod in oratoriis, que in grangis vestris habetis, in terium aliqui vestrum celebrant procuratiōnes qua ratione visitationis debentur, a vobis exigere, vel extorquerre presumat.

DE CONSECRATIONE ECCLESIA, VEL ALTARIS.

TITULVS XL.

CAP. I.

Amo altaris vel lapide continente sigillum, reconsecrabitur alter, non autem ecclie.

Alexander III.

Ad hac si altare a motu fuerit, aut lapis illius solummodo suprā positus, qui sigillum continet, confutatus aut etiam deminus, deber denovo consecrari. Propter hoc vero nequaquam reiterare sicut consecrationem ecclie consuevit, licet id quidam canones innuerint videantur.

CAP. II.

Diebus etiam non festis possit ecclie consecrari.

Innocentius III. Tornag. Epis.

TVa e fraternitas & infra. Inquit. L. t. resp. quod in diebus tua, licet tibi ecclie dedicationem impendeat, tan diebus dominicis, quam privatis.

CAP. III.

Habet duo dicta, & primo idem dicit, quod cap. sopr. eod. Secundum dicit, quod oleum non consecrat potest omnijsi olio consecrare, & tunc sit consecratum.

Idem Nardon. f. Epis.

Quod g in dubio: & infra. Altare vero, in qua tabula, cui consecrationis benedictio pontificali ministerio adhibetur, mota vel enormiter fracta fuerit, debet non immixtū consecrari. Nec negamus, quin oleum non consecratum consecrato possit oleo committeri.

CAP. IV.

Reconciliatur ecclie, qui proper homicida & vulnera hominem subdere perpetrata poluta est.

a persolutio. b Quando administratur soluta diversa moneta, cum moneta est mutata, vide Bart. in Pauli. f. de solut. c Tres intellectu vide definitionem quam hic adserit Henr. Bach. d Ca. un. od. ita. in comp. & præter H. g. f. & Dd. vide Turrecrematum in oī. matum. de confcr. dñi. e Ca. 3. de dñi. ac. vel altor. in comp. f. Indulgensi. g. Ca. 2. iii. de dñi. eccl. in comp. vid. Turrecrematum in d. si motu.

Ecclesia Christiana, tenet procurare Episcopum visitantem, quoniam ipsius non quam procurare.

Honorius III. de Tiro. g & Iesopat Abbatibus.

Venerabilis fratri nostro Cenomanen. Episcopo acceptus congereret, quod cum causa, quæ inter ipsum ex parte una & Abbate & conventum de Cultura ex altera lope procuratiōnibus, quæ ab eis petit idem Episcopus, non curat agitari, vobis fieri ab Apostoli communis dicti Abbas & conventus ex eo fructuā intentio- nē eisdem Episcopi moluntur, quod eorum monasterium in Cenomanen. villa situm esse dignificatur, & ipso procuratiōnem hancem non solverunt: [i. & f.] differentiatione velim mandamus, quatenus nisi aliud & ratiōnable obiectum, vos eos ad exhibendum eam, sicut ipsi dicunt, compellatis.

i. Quoniam enim priuilegia non ostendunt. Vobis quo se finis istibz imponatur.]

CAP. XXV.

Quoniam metropolitanus, vel legatus, visitat provinciam: in primis, qui sibi præstatiōnem deuegant, potest ferre senten- tiam.

Gregorius IX.

Cum nuper h. Archiepiscopus Beneventanus, Be- neventanam provinciam visitaret: & infra. Man-

1. C. ad. iii. 253. comp. vid. Heffter. hic & de materia ferenda causa confit. in t. conf. dñi. 2. b vid. conc. Trid. Soff. 2. 4. der. c. p. prefatissimis in concil. d. in Lat. conc. sub. A. ill. 4. & 195. f. sufficeret. g. Tiron. al. ita. dedit ac. vel altor. in comp. f. Indulgensi. g. Ca. 2. iii. de dñi. eccl. in comp. vid. Turrecrematum in d. si motu.

CAP. IV.

In Missa commemorationis licet dicatur propria prefatio, non tamen dicatur hymnus angelicus, nee symbolum.

Idem Archipspaga Bruxensem.

Consumit enim & infra: Requisisti, urum in diebus profectis, in quibus ad honorem Sancti Spiritus, & Virginis, & sancte Crucis missam celebrari consueverunt angelicis, symbolum, ac praefatio propria intercedentem: [z & f.] Inquisitione tamen referuntur, quod nos in diebus profectis, cum missam solemnem in honore B. Virginis celebrantur, neque hymnus angelicus, neque symbolum decantatur, sicut in sua propria praefatio decantatur: ut inter commemorationem & solemnitatem ostendatur: unde, Tu domini laudamus, regularius dimititur, quam dicta laudes martini.

[z] Requisicio enim in periblo tuo in honore B. Virginis in subdiaconio missa, finem tamen ostendit.

CAP. V.

Breviellum.

Idem clericu[m] sancti P. Magalen.

Ex parte & vestra: [z & f.] Postulatione vestre tandem respondeamus, quod semper sacerdos vino perfundat sacerdotem, postquam totum accepterit Eucharistia sacramentum, nisi cum eodem die aliis missam debet celebrare: ne si forte vinum perfusionis acciperet, celebrationem aliam impedit.

CAP. VI.

Si qua uita tua in causa Misericordie, que ab evangelistis dicta non fuerit, sedes debetem quid à Oratio Apollinis, & ab Apostolo facilius acceptem, &c. hoc dicit usq[ue] ad 4. que propterea.

Idem Iugundam Archispago Lugdunem.

Cum Mattheo: [z & f.] Quaevisit quis forma Christorum, quam ipse Christus expressit, cum in corpore & sanguine suum panem transfabiantur, & vienam illud in canone Missæ, quo ecclesia uitio generalis est: quod nullus evangelista legitur expressum. Cum enim evangelio & sic legatur: Accipiens sicut gena benedictum, & dedit discipulo suis, dicens: Hunc tu inuenies, hic est enim sanguis meus n[on] s[ed] Testamenti, qui pro te & pro multis sanguinem, in remissionem peccatorum: in canone Missæ ferme iste videbitur, mysterium fidei, verbi ipsissimum inventur, unde cum non evangelista Christum hoc dixisse, & teftetur, miraris, quod aliquis intereaverit temeriter cum aliquid plus dixisse, quam aliquis evangelistarum adferueret. Verum si formam ipsius unius inicij diligenter, prater hoc de qua tua frumenta requirit, alia duo, videlicet, elevatis oculis in celum, & aeterni Testamenti: potius in ipso canone reperiatur, quam in textu evangelico non leguntur. ¶ Sanè nulla tam deverbis, quam de factis dominicis inventur evangelista omnia, quia apostoli, aut supplevile vel, refacto expressisse leguntur. Paulus enim in Actis f[ac]tis Apostolorum sic ait: Meministi vos operis verbis domini, qui dixi: Beatus est dare, quem accipere. Haec nulla quaque evangelistarum defecipit. Nullus etiam h[oc]om expressum, quod Paulus g[ener]e de Christo ad Corinthios scribens ait: Visus plus quam quagmire fratris fratre, dicitur visus est Iacob: novissime autem, tanquam ab origine est & mors. Ipsa etiam Evangelizat multo inter se supplicis leguntur, quia ab eorum aliquo, vel aliquibus suis omnia, unde cum tres h[oc] Evangelizat potest, Hoc est corpus meum: solus Lucas adiicit, quod propter radices. Et cum Mattheus & Marcus dicant, pro

a. C. cod. in an. compilat. B. Ioan. l. q. sent. dift. 13. q. 1. art. 2. g[ener]e. b. C. 4. cod. tit. in 3. comp. c. C. 5. cod. tit. in 3. imp. d. Matth. 26. e. Ioffaw. f. Ag. 20. g. 1. Co. 11. h. Lat. 22. Matth. 26. Marc. 14.

Rxx

Forma est panis & vini, veritas carnis & sanguinis, virtus unitatis & charitatis. Primum est sacramentum & non res. Secundum est sacramentum & res. Tertium est res & non sacramentum. Sed primum est sacramentum gemina rei. Secundum est sacramentum unius, & alterius res exsilit. Tertium est res gemini sacramenti. Credimus igitur, quod formam verborum, sicut in canone repenitentie, & à Christo Apostoli, & ab ipsis eorum accepterunt successores.

[1] Circa plurima fatigantem officio in cura regimunt pastoralia pro maiori parte remaneant in domo Domini, quas obiectus aligeri habent cura illa qui patrem optimam elegerunt, sedentes ad pedes Domini cum Maria, ut in lego ius pugner mediterant, lippudamus Lae Rachel pulchritudinem preferentes, eam in vigore credamus intelligentiam scripturarum, ut non falsam partitur frangere posse panem, sed proficiat etiam eum solidum manifistare, ac modo sacerdote diffiduum quicquidem. Verum quoniam in primatu Apostolorum principiū Apóstolus, magisterium recognoscens, ad eam credi majores causas ecclesia referendas: confutabilius tuus, quas non ob commodum utilitatem terrene, cùm crux non contineat quicquidem, sed amarum proficit, ut videlicet in lucem predebet obscura scriptura, ne nimis te invisa libenter quod nobis offerat Dominus.]

[2] Quod autem mysteriorum fides dicitur in hoc loco, alibi secundum Iohannem spiritus & vita narratur: nam spiritus est in mysteriis, iuxta illud: Litera occidit, spiritus autem vivificat, fide que est vita: secundum quod legitur: Iustus ex fide vivit, proper quod dicit Dominus ipse: Verba quae locutus sum vobis, frater & vita sunt.]

In faciem alterius aqua cum vino transsubstantiatur in sanguinem, h. a. q. ad s. tertio loco. Ab. Scalae.

[3] Quatinus etiam, utrum aqua & cum vino in sanguinem convertatur? Super hoc autem opiniones apud scholasticos variantur. Aliquis enim videatur, quod cùm de latere Christi duo precipua fluximur sacramenta, redemptio in sanguine, ac regenerationis in aqua, in illa duò vinum & aqua, quæ communicant in calice, divina virtute mutantur: ut in hoc sacramento plenè sit veritas & figura. Alii verò tenent, quod aqua cum vino transubstantiantur in sanguinem, cùm in vīnum transcat mixta vīno, licet Physici contrarium adferent, qui aquam à vīno per artificium posse adēcunt separari. Tertia potest dici, quod aqua non transfit in sanguinem, sed remanet prioris vīni accidentibus circumfusa, ita quid vīni saporem adsumit: quod inde convincitur, quia si post calicis consecrationem aliud vīnum mititur in calicem, illud quidem non transit in sanguinem, nec sanguinem communis: sed accidentibus prioris vīni communis, corpori, quod sub eis later, undique circumfunditur, non madidans circumfusum: ipsa tamen accidentia vīnum adspicunt videtur adēcere, quia si aqua fuerit adspicita, vīni saporem adsumit. Contingit igitur accidentia mutare subiectum, sicut & subiectum contingit accidentia permutare: cedit quippe natura miraculo, & virtus supra confundendū operatur. Sed nec inconveniens creditur aut absurdum, si aqua in corpore Christi esse credatur, cum legatur b. de ipsis & latere pro ecclīsia: [1 & 7.] Verum inter opiniones predictas illa probabilior judicatur, quæ adserit aquam cum vīno in sanguinem transmutari: ut expressius elucet proprietas sacramenti. Nam cum aqua multa sint populi multi, juxta quod alibi legitur: Beati qui seminatis super omnes aquas: idē vīno aqua unitur, ut Christo populus adiungatur: per hoc enim quod suscepit ipse de nostro, & acceptipus ipsi de suo, tam infolubili nexus conjugantur, ut qui est unus cum patre per ineffabilem unitatem, fiat

a. Hunc art. explicat B. Tho. 3. p. 9. 74. ar. 8. & Sot. 4. sentent. dif. 9. q. 1. art. 6. b. Ioh. 21. c. Corpore legitur ut plaustrum in antiquis.

unum nobiscum per admirabilem unionem, & per ipsiō communiter mediante, cum pate uero obiectum.

Pater a inquit, sancte, serva eis, qui dedit mihi, ut uerum fecit & nos non pro his ego faciam, sed prius, quia fuit per verbum eorum in me, ut & tibi in non uero, sed mundus credas quāta me misisti.

[1] Illud autem est nefarissimum opinari, quod quāta de latere Christi non aquam, sed haecnon aquam non esse, non attendentes quod de latere Christi haec pater mentia, & quod non baptizant in plena aqua: sed ut a seipso Dominus protestans, non introdit in regnum Dei.]

Oratio que dictur in secreta in fella fæsi Lat. missa est, quia ubi dicitur: Annuntiabit nobis Domine, ut multi tui Leonis habeat profit oblatio: Iudea donis tercessione B. Leonis hac profit oblatio: Iudea donis non contingit, quia sancti nostri orationes non agunt, si sunt h. d. s. ad finem. Abbas.

[2] Tertiolo loco b. fraternalis qui requiri contigit mutatum quod in secreta B. Leonis, fratres quiores codices continet, sic videlicet: Annuntiabit nobis Domine, ut annuncias famulatu Leonis haec proficiunt in modernis sacramentariis habent, donec ut quæcumque dominum, utrūcunctorum. B. Leonis haec profit oblatio: Iudea donis non contingit, quia sancti nostri orationes non agunt, si sunt h. d. s. ad finem. Abbas.

¶ Tercio loco b. fraternalis qui requiri contigit mutatum quod in secreta B. Leonis, fratres quiores codices continet, sic videlicet: Annuntiabit nobis Domine, ut annuncias famulatu Leonis haec profit oblatio: Iudea donis non contingit, quia sancti nostri orationes non agunt, si sunt h. d. s. ad finem. Abbas.

¶ Tercio loco b. fraternalis qui requiri contigit mutatum quod in secreta B. Leonis, fratres quiores codices continet, sic videlicet: Annuntiabit nobis Domine, ut annuncias famulatu Leonis haec profit oblatio: Iudea donis non contingit, quia sancti nostri orationes non agunt, si sunt h. d. s. ad finem. Abbas.

¶ Tercio loco b. fraternalis qui requiri contigit mutatum quod in secreta B. Leonis, fratres quiores codices continet, sic videlicet: Annuntiabit nobis Domine, ut annuncias famulatu Leonis haec profit oblatio: Iudea donis non contingit, quia sancti nostri orationes non agunt, si sunt h. d. s. ad finem. Abbas.

¶ Tercio loco b. fraternalis qui requiri contigit mutatum quod in secreta B. Leonis, fratres quiores codices continet, sic videlicet: Annuntiabit nobis Domine, ut annuncias famulatu Leonis haec profit oblatio: Iudea donis non contingit, quia sancti nostri orationes non agunt, si sunt h. d. s. ad finem. Abbas.

¶ Tercio loco b. fraternalis qui requiri contigit mutatum quod in secreta B. Leonis, fratres quiores codices continet, sic videlicet: Annuntiabit nobis Domine, ut annuncias famulatu Leonis haec profit oblatio: Iudea donis non contingit, quia sancti nostri orationes non agunt, si sunt h. d. s. ad finem. Abbas.

¶ Tercio loco b. fraternalis qui requiri contigit mutatum quod in secreta B. Leonis, fratres quiores codices continet, sic videlicet: Annuntiabit nobis Domine, ut annuncias famulatu Leonis haec profit oblatio: Iudea donis non contingit, quia sancti nostri orationes non agunt, si sunt h. d. s. ad finem. Abbas.

¶ Tercio loco b. fraternalis qui requiri contigit mutatum quod in secreta B. Leonis, fratres quiores codices continet, sic videlicet: Annuntiabit nobis Domine, ut annuncias famulatu Leonis haec profit oblatio: Iudea donis non contingit, quia sancti nostri orationes non agunt, si sunt h. d. s. ad finem. Abbas.

¶ Tercio loco b. fraternalis qui requiri contigit mutatum quod in secreta B. Leonis, fratres quiores codices continet, sic videlicet: Annuntiabit nobis Domine, ut annuncias famulatu Leonis haec profit oblatio: Iudea donis non contingit, quia sancti nostri orationes non agunt, si sunt h. d. s. ad finem. Abbas.

¶ Tercio loco b. fraternalis qui requiri contigit mutatum quod in secreta B. Leonis, fratres quiores codices continet, sic videlicet: Annuntiabit nobis Domine, ut annuncias famulatu Leonis haec profit oblatio: Iudea donis non contingit, quia sancti nostri orationes non agunt, si sunt h. d. s. ad finem. Abbas.

¶ Tercio loco b. fraternalis qui requiri contigit mutatum quod in secreta B. Leonis, fratres quiores codices continet, sic videlicet: Annuntiabit nobis Domine, ut annuncias famulatu Leonis haec profit oblatio: Iudea donis non contingit, quia sancti nostri orationes non agunt, si sunt h. d. s. ad finem. Abbas.

¶ Tercio loco b. fraternalis qui requiri contigit mutatum quod in secreta B. Leonis, fratres quiores codices continet, sic videlicet: Annuntiabit nobis Domine, ut annuncias famulatu Leonis haec profit oblatio: Iudea donis non contingit, quia sancti nostri orationes non agunt, si sunt h. d. s. ad finem. Abbas.

¶ Tercio loco b. fraternalis qui requiri contigit mutatum quod in secreta B. Leonis, fratres quiores codices continet, sic videlicet: Annuntiabit nobis Domine, ut annuncias famulatu Leonis haec profit oblatio: Iudea donis non contingit, quia sancti nostri orationes non agunt, si sunt h. d. s. ad finem. Abbas.

¶ Tercio loco b. fraternalis qui requiri contigit mutatum quod in secreta B. Leonis, fratres quiores codices continet, sic videlicet: Annuntiabit nobis Domine, ut annuncias famulatu Leonis haec profit oblatio: Iudea donis non contingit, quia sancti nostri orationes non agunt, si sunt h. d. s. ad finem. Abbas.

¶ Tercio loco b. fraternalis qui requiri contigit mutatum quod in secreta B. Leonis, fratres quiores codices continet, sic videlicet: Annuntiabit nobis Domine, ut annuncias famulatu Leonis haec profit oblatio: Iudea donis non contingit, quia sancti nostri orationes non agunt, si sunt h. d. s. ad finem. Abbas.

¶ Tercio loco b. fraternalis qui requiri contigit mutatum quod in secreta B. Leonis, fratres quiores codices continet, sic videlicet: Annuntiabit nobis Domine, ut annuncias famulatu Leonis haec profit oblatio: Iudea donis non contingit, quia sancti nostri orationes non agunt, si sunt h. d. s. ad finem. Abbas.

¶ Tercio loco b. fraternalis qui requiri contigit mutatum quod in secreta B. Leonis, fratres quiores codices continet, sic videlicet: Annuntiabit nobis Domine, ut annuncias famulatu Leonis haec profit oblatio: Iudea donis non contingit, quia sancti nostri orationes non agunt, si sunt h. d. s. ad finem. Abbas.

¶ Tercio loco b. fraternalis qui requiri contigit mutatum quod in secreta B. Leonis, fratres quiores codices continet, sic videlicet: Annuntiabit nobis Domine, ut annuncias famulatu Leonis haec profit oblatio: Iudea donis non contingit, quia sancti nostri orationes non agunt, si sunt h. d. s. ad finem. Abbas.

¶ Tercio loco b. fraternalis qui requiri contigit mutatum quod in secreta B. Leonis, fratres quiores codices continet, sic videlicet: Annuntiabit nobis Domine, ut annuncias famulatu Leonis haec profit oblatio: Iudea donis non contingit, quia sancti nostri orationes non agunt, si sunt h. d. s. ad finem. Abbas.

¶ Tercio loco b. fraternalis qui requiri contigit mutatum quod in secreta B. Leonis, fratres quiores codices continet, sic videlicet: Annuntiabit nobis Domine, ut annuncias famulatu Leonis haec profit oblatio: Iudea donis non contingit, quia sancti nostri orationes non agunt, si sunt h. d. s. ad finem. Abbas.

¶ Tercio loco b. fraternalis qui requiri contigit mutatum quod in secreta B. Leonis, fratres quiores codices continet, sic videlicet: Annuntiabit nobis Domine, ut annuncias famulatu Leonis haec profit oblatio: Iudea donis non contingit, quia sancti nostri orationes non agunt, si sunt h. d. s. ad finem. Abbas.

¶ Tercio loco b. fraternalis qui requiri contigit mutatum quod in secreta B. Leonis, fratres quiores codices continet, sic videlicet: Annuntiabit nobis Domine, ut annuncias famulatu Leonis haec profit oblatio: Iudea donis non contingit, quia sancti nostri orationes non agunt, si sunt h. d. s. ad finem. Abbas.

¶ Tercio loco b. fraternalis qui requiri contigit mutatum quod in secreta B. Leonis, fratres quiores codices continet, sic videlicet: Annuntiabit nobis Domine, ut annuncias famulatu Leonis haec profit oblatio: Iudea donis non contingit, quia sancti nostri orationes non agunt, si sunt h. d. s. ad finem. Abbas.

¶ Tercio loco b. fraternalis qui requiri contigit mutatum quod in secreta B. Leonis, fratres quiores codices continet, sic videlicet: Annuntiabit nobis Domine, ut annuncias famulatu Leonis haec profit oblatio: Iudea donis non contingit, quia sancti nostri orationes non agunt, si sunt h. d. s. ad finem. Abbas.

¶ Tercio loco b. fraternalis qui requiri contigit mutatum quod in secreta B. Leonis, fratres quiores codices continet, sic videlicet: Annuntiabit nobis Domine, ut annuncias famulatu Leonis haec profit oblatio: Iudea donis non contingit, quia sancti nostri orationes non agunt, si sunt h. d. s. ad finem. Abbas.

¶ Tercio loco b. fraternalis qui requiri contigit mutatum quod in secreta B. Leonis, fratres quiores codices continet, sic videlicet: Annuntiabit nobis Domine, ut annuncias famulatu Leonis haec profit oblatio: Iudea donis non contingit, quia sancti nostri orationes non agunt, si sunt h. d. s. ad finem. Abbas.

¶ Tercio loco b. fraternalis qui requiri contigit mutatum quod in secreta B. Leonis, fratres quiores codices continet, sic videlicet: Annuntiabit nobis Domine, ut annuncias famulatu Leonis haec profit oblatio: Iudea donis non contingit, quia sancti nostri orationes non agunt, si sunt h. d. s. ad finem. Abbas.

¶ Tercio loco b. fraternalis qui requiri contigit mutatum quod in secreta B. Leonis, fratres quiores codices continet, sic videlicet: Annuntiabit nobis Domine, ut annuncias famulatu Leonis haec profit oblatio: Iudea donis non contingit, quia sancti nostri orationes non agunt, si sunt h. d. s. ad finem. Abbas.

¶ Tercio loco b. fraternalis qui requiri contigit mutatum quod in secreta B. Leonis, fratres quiores codices continet, sic videlicet: Annuntiabit nobis Domine, ut annuncias famulatu Leonis haec profit oblatio: Iudea donis non contingit, quia sancti nostri orationes non agunt, si sunt h. d. s. ad finem. Abbas.

¶ Tercio loco b. fraternalis qui requiri contigit mutatum quod in secreta B. Leonis, fratres quiores codices continet, sic videlicet: Annuntiabit nobis Domine, ut annuncias famulatu Leonis haec profit oblatio: Iudea donis non contingit, quia sancti nostri orationes non agunt, si sunt h. d. s. ad finem. Abbas.

¶ Tercio loco b. fraternalis qui requiri contigit mutatum quod in secreta B. Leonis, fratres quiores codices continet, sic videlicet: Annuntiabit nobis Domine, ut annuncias famulatu Leonis haec profit oblatio: Iudea donis non contingit, quia sancti nostri orationes non agunt, si sunt h. d. s. ad finem. Abbas.

¶ Tercio loco b. fraternalis qui requiri contigit mutatum quod in secreta B. Leonis, fratres quiores codices continet, sic videlicet: Annuntiabit nobis Domine, ut annuncias famulatu Leonis haec profit oblatio: Iudea donis non contingit, quia sancti nostri orationes non agunt, si sunt h. d. s. ad finem. Abbas.

¶ Tercio loco b. fraternalis qui requiri contigit mutatum quod in secreta B. Leonis, fratres quiores codices continet, sic videlicet: Annuntiabit nobis Domine, ut annuncias famulatu Leonis haec profit oblatio: Iudea donis non contingit, quia sancti nostri orationes non agunt, si sunt h. d. s. ad finem. Abbas.

¶ Tercio loco b. fraternalis qui requiri contigit mutatum quod in secreta B. Leonis, fratres quiores codices continet, sic videlicet: Annuntiabit nobis Domine, ut annuncias famulatu Leonis haec profit oblatio: Iudea donis non contingit, quia sancti nostri orationes non agunt, si sunt h. d. s. ad finem. Abbas.

¶ Tercio loco b. fraternalis qui requiri contigit mutatum quod in secreta B. Leonis, fratres quiores codices continet, sic videlicet: Annuntiabit nobis Domine, ut annuncias famulatu Leonis haec profit oblatio: Iudea donis non contingit, quia sancti nostri orationes non agunt, si sunt h. d. s. ad finem. Abbas.

¶ Tercio loco b. fraternalis qui requiri contigit mutatum quod in secreta B. Leonis, fratres quiores codices continet, sic videlicet: Annuntiabit nobis Domine, ut annuncias famulatu Leonis haec profit oblatio: Iudea donis non contingit, quia sancti nostri orationes non agunt, si sunt h. d. s. ad finem. Abbas.

¶ Tercio loco b. fraternalis qui requiri contigit mutatum quod in secreta B. Leonis, fratres quiores codices continet, sic videlicet: Annuntiabit nobis Domine, ut annuncias famulatu Leonis haec profit oblatio: Iudea donis non contingit, quia sancti nostri orationes non agunt, si sunt h. d. s. ad finem. Abbas.

¶ Tercio loco b. fraternalis qui requiri contigit mutatum quod in secreta B. Leonis, fratres quiores codices continet, sic videlicet: Annuntiabit nobis Domine, ut annuncias famulatu Leonis haec profit oblatio: Iudea donis non contingit, quia sancti nostri orationes non agunt, si sunt h. d. s. ad finem. Abbas.

¶ Tercio loco b. fraternalis qui requiri contigit mutatum quod in secreta B. Leonis, fratres quiores codices continet, sic videlicet: Annuntiabit nobis Domine, ut annuncias famulatu Leonis haec profit oblatio: Iudea donis non contingit, quia sancti nostri orationes non agunt, si sunt h. d. s. ad finem. Abbas.

¶ Tercio loco b. fraternalis qui requiri contigit mutatum quod in secreta B. Leonis, fratres quiores codices continet, sic videlicet: Annuntiabit nobis Domine, ut annuncias famulatu Leonis haec profit oblatio: Iudea donis non contingit, quia sancti nostri orationes non agunt, si sunt h. d. s. ad finem. Abbas.

¶ Tercio loco b. fraternalis qui requiri contigit mutatum quod in secreta B. Leonis, fratres quiores codices continet, sic videlicet: Annuntiabit nobis Domine, ut annuncias famulatu Leonis haec profit oblatio: Iudea donis non contingit, quia sancti nostri orationes non agunt, si sunt h. d. s. ad finem. Abbas.

¶ Tercio loco b. fraternalis qui requiri contigit mutatum quod in secreta B. Leonis, fratres quiores codices continet, sic videlicet: Annuntiabit nobis Domine, ut annuncias famulatu Leonis haec profit oblatio: Iudea donis non contingit, quia sancti nostri orationes non agunt, si sunt h. d. s. ad finem. Abbas.

¶ Tercio loco b. fraternalis qui requiri contigit mutatum quod in secreta B. Leonis, fratres quiores codices continet, sic videlicet: Annuntiabit nobis Domine, ut annuncias famulatu Leonis haec profit oblatio: Iudea donis non contingit, quia sancti nostri orationes non agunt, si sunt h. d. s. ad finem. Abbas.

¶ Tercio loco b. fraternalis qui requiri contigit mutatum quod in secreta B. Leonis, fratres quiores codices continet, sic videlicet: Annuntiabit nobis Domine, ut annuncias famulatu Leonis haec profit oblatio: Iudea donis non contingit, quia sancti nostri orationes non agunt, si sunt h. d. s. ad finem. Abbas.

¶ Tercio loco b. fraternalis qui requiri contigit mutatum quod in secreta B. Leonis, fratres quiores codices continet, sic videlicet: Annuntiabit nobis Domine, ut annuncias famulatu Leonis haec profit oblatio: Iudea donis non contingit, quia sancti nostri orationes non agunt, si sunt h. d. s. ad finem. Abbas.

¶ Tercio loco b. fraternalis qui requiri contigit mutatum quod in secreta B. Leonis, fratres quiores codices continet, sic videlicet: Annuntiabit nobis Domine, ut annuncias famulatu Leonis haec profit oblatio: Iudea donis non contingit, quia sancti nostri orationes non agunt, si sunt h. d. s. ad finem. Abbas.

¶ Tercio loco b. fraternalis qui requiri contigit mutatum quod in secreta B. Leonis, fratres quiores codices continet, sic videlicet: Annuntiabit nobis Domine, ut annuncias famulatu Leonis haec profit oblatio: Iudea donis non contingit, quia sancti nostri orationes non agunt, si sunt h. d. s. ad finem. Abbas.

¶ Tercio loco b. fraternalis qui requiri contigit mutatum quod in secreta B. Leonis, fratres quiores codices continet, sic videlicet: Annuntiabit nobis Domine, ut annuncias famulatu Leonis haec profit oblatio: Iudea donis non contingit, quia sancti nostri orationes non agunt, si sunt h. d. s. ad finem. Abbas.

517
ego falso fuit abicienda remedia, quia veris sunt pericula graviora: licet is, qui profici criminis conscientia regit se indiguum, peccati graveri si legerat irreverenter illud, gravius tamen videatur offendere, qui siquidem illud præsumperit simulare: cum ille non solum misericordia Dei manum incidat, ite vero non solum Deo (qui non vere tur illudere) sed populo, quem despici, se alingat.

CAP. VIII.

Hoc probatum est enim, quia habet quid in sacramento altaris auctoritate plege, & probat Christum fuisse verum Deum & verum hominem, & quid de ipsis latere existit vera aqua.

Idem Ferrarius Episopo.

¶ Quidam nostra decretali epistola afferit a legiſtis nefariorum opinari, quod quidam dicere gratiaperantur, in sacramento videlicet Eucharistia aqua in phlegma converti, nam de latere Christi non aqua, sed humore aquatum mentiuntur exisse: [¶] Non igitur ad tunc supplicationis instantiam respondens, quod quidam dixerunt, sed erraverunt Christum non fuisse verum Deum, sed adoptivum, ut milie & Ariani. Alii Christum non fuisse verum hominem, sedphantum, ut impii Manichaei. Sed adversus huiusmodi heretices Iohannes in epistola sua loquens, dicens: Tres sunt qui testimonium dant in caro, & sanguis, & spiritus Sanctus: & haec tres unum sunt per hoc intendentes credere quod Christus sit verus Deus. Et si quis testimonium dant in terra, spiritus, aqua, & sanguis, & hi tria unum sunt, quoniam hoc ultimum in plenaria, dividitur minime habeantur, ab omnibus, quod dicit se exponi, illis videlicet esse unum, de una & eadem re, scilicet de humanitate Christi testari: Porro si non vera fuit aqua qua fluxit de latere Christi, & non humana corporis humor, tam expostio quam Apolloti verba intelligibilia rite esse videntur: sed dato quod fuerit vera aqua, sicut nos credimus & fassimus, nec ipsa, ne illa sufficiat inservire. Unde nos in unum supplicati quatenus ad generali leticie legemus, & nobilam de tuo corde tollendam suscipient & evidenter hoc expondere dignaremur.]

CAP. IX.

¶ Recipit prælatus & clericis in virtute obedientia, ut nocturnam officium & diurnum studiū celebrant & de voti.

Ideum in Concilio generali. ¶

Dolentes referimus, quod non solum quidam minor res clericorum, verum etiam aliqui ecclæsiarum prælati, circa / conflatones superflua, & fabulationes illicitas (ut de aliastacamus) ferè medietatem noctis expendunt, & somno relidum relinquentes, vita ad diurnum concentum aviata excitantur, transcurriendo [¶] undique continuata syncope statutum. Sunt & alii, qui miliarum solemnia vix celebrant quater in anno, & (quod deterrit eis) intercessu contemnunt: & si quando cum haec celebrantur interfine, chore silentium fugientes, intendunt exterius colloctionibus laicorum: dumquæ auditum ad indebitos sermones effundunt, aures intentas non porrigit ad divina. Haec igitur & simili sub pena suspensionis penitus inhibemus, districte praincipentes in virtute obedientia, ut divinum officium nocturnum patriter & diurnum, quantum eis dederit Deus studiosè celebrant pariter & devote.

a Cod. iii. m. 3. comp. vide Sot. 4. fest. dñi. 1. quatt. 3. art. 3. b Hoc damnatio Concilii Nicæan. vide Nicæan. l. 1. c. 3. art. 5. c. 2. Vide Epiphanius lib. 2. contra heresis hispani. d. lib. 3. e. lib. 27. l. 22. lib. 33. lib. 35. Matt. 10. l. 1. l. 2. l. 3. f. lib. 2. g. lib. 2. & in concil. continua-

Rer. 2

quod nesciat probare, illud primo & principiū inducere, quid secundum verbum Iacob. & Apostoli, dicentes in epistola sua: *Charitas operis multitudinem peccatorum, & maxillam testimonium veritatis in Evangelio debet pessimare, que ipsius pedes laverat, perhibentibus*

[1. Et si eis baptizamus non conseruit, quia non est talibus conferendum. In evangelio quoque legitur. Qui crediderit & baptizatus fuerit, sic. quia autem non creditur eis, unde parvulus pro falso & veneno fuerint baptizati, condemnabuntur, utique non credentes.]

Originale peccatum, quod sine conseruū contrahitur, remittitur in baptismō etiam non consentienti, ut parvulus, scilicet de actuali: quia scit non committitur sine conseruū, ita non relaxatur, hoc dicit, usq; ad s. fed. adhuc. Abbat.

Vерum quidam ex hac solitione invenisse se creduntiam ad alias quationes, argumentantes ex eo, quod dicimus parvulus in baptismate peccatum originale dimitti, quod & adulis dormientibus vel amentibus peccatum (si baptizentur) ratione simili dimittatur. Cum enim neutri sentiantur tunc vel consentiant, dicunt idem in consimilibus judicandum. Hic vero dicimus distinguimus, quod peccatum est duplex, originale feliciter & actualē: originale quod abesse conseruū contrahitur: actualē quod committitur cum conseruū. Originale igitur quod sine conseruū contrahitur, sine conseruū per vim remittitur sacramenti: actualē vero, quod conseruū contrahitur & sine conseruū minime relaxatur.

Lies in baptismō dimittatur originale peccatum parvulus, qui tamē consentiente non possunt in adulis tamē amentibus vel dormientibus, qui non conseruū baptisimus, non dimittitur actualē, & dem estiam nec originale, h.d.

Sed adhuc queritur, quare non sicutem originale peccatum amentibus, & dormientibus in baptismō sicut parvulus dimittatur. Ad hoc taliter est respondendum, quod Dominus, qui totonc hominem salvum fecit in Sabbatho, opus imperfectionis non novit: & ob hoc peccata non ex parte, sed ex toto dimittit. Præterea poena originalis peccati, est carcer visonis Dei: actualē vero poena peccati est, gehenna perpetua cruciatus. Vnde si dimitteretur aliiū primum, altero non dimissio, talis non carcer visione Del proper originales dimissio: & cruciatur in gehenna perpetuo proper reatum criminis actualis, sed hoc tanquam incompossibilia & se minime patiuntur, imo sibi munū advenstantur.

Amentes vel dormientes baptizati, si ante dementiam vel dormitionem baptisati voleant, charactem suipiusi, atēa scire: coadiūtis vero caufasivū suipiusi, h.d. usq; ad finem.

Item queritur, utrum dormientibus & amentibus sacramenti falem character in baptismate imprimitur, ut exerciti a sonno, vel ab agitacione liberari, non sine denū baptizandi. Sunt autem nonnulli, qui dicunt, quod sacramenta, quae per se fortissima efficiunt, in baptismiss & ordo, ceteraque similia, non falem dormientibus & amentibus, sed invitis & contradicibus, et non quantum ad rem, quācum tamē ad characterem, conferuntur: cum non parvuli solum qui non conseruū, sed fidi, qui quāvis non ore, corde tamē dissentient, recipiant sacramentum. Sed opponit talibus, quod qui sufficiunt inviti & refusantes immersi, falem ratione sacramenti ad jurisdictiōnem ecclesiasticam pertinere: unde ad servandam regulam fidēi Christiana forent rationabiliter compellendi. Verū id est religioni Christiana & contrarium, ut semper invitus & penitus contradicens adreperiendam & servandam Christianitatem aliquis compellatur. Proprie quod inter invitum & invitum, coadūtum & coadūtum, alii non absurdē distinguunt: quod is, qui terroribus atque suppliciis violenter attrahuntur, & fē deterrimunt incurrit, baptisimi suscipit fa-

1. Ia.3. & 1. Pet.4. b Lue.7. c Galat.5. d Genes.17. e Vinc. f Genuif. Levit.12. g 1.Timo.1. h Matto.28. i Iac. k Vid. B. Thom.3. p. q. 29. art.6. l 1. art. & dimittit. m perverant.

Rix 3

erat enim talis (sic) & is, qui fide ad baptismum accedit) characterem suscepit Christianitatis impressum, & ipse tanquam conditionaliter volens, licet absolute non velit, cogendus est ad observantiam a fide Christianam: in quo caseo debet intelligi decretum concilii Toletanum, ubi dicitur, quod qui jam pridem ad Christianitatem coacti sunt, sicut factum est temporibus & religiosissimi Principis Sifibati: quia jam confitit eos sacramentis divinis associatos, & baptisimi gratiam suscepisse, & christiane undos esse, & corporis Domini constitutis participes: potest etiam ut fidem, quam necessitate suscepserunt, denerem cogantur, ne nomen Domini blasphemetur: & fides quam suscepserunt, vilis ac contemptuosa habetur. Ille vero, qui manquam confundit, sed penitus contradicit, nec rem nec characterem suscepit sacramentum: quia plus est expresse contradicere, quam minime confundere: sicut nec illae notarii aliquicu reatus e incurrit, qui contradicentes penitus & reclamans sursum idolis cogitare violenter. Dormientes autem & amentes, si prius quam amentiam incurrent, aut f dormient, in contradictione perficerent: quia in eis intelligitur contradictionis propositum perduratione, et sic sit fuerit immergi, characterem non suscipiunt sacramenta. Secus autem, si prius catechumeni extincent, & habuissent propositum baptizandi: unde tales in necessitatibus articulo confluunt ecclesia baptizare. Tunc ergo characterem sacramentalem imprimi operante, cum obice voluntatis contraria non inventi obstantem.

CAP. IV.

Nome posset seipsum baptizare, etiam in instanti necessitatis articulo.

Idem Meren, Episcopus.

Debitum h: [1 & infra.] Sanè intimasti, quod quidam Iudeus in mortis articulo constitutus, cum inter ludos tantum existeret, in aquam seipsum immergit dicens: Ego me baptizo in nomine Patris, & Fili: & Spiritus Sancti, Amen: [2 & infra.] Respondeamus, quod cum inter baptizantem & baptizatum debet esse discreto i: sicut ex verbis Domini colligitur, dicentes Apostolis: Ita baptizate & omnes reges in nomine Patris, & Fili: & Spiritus Sancti: memoratus Iudeus est deno ab alio baptizandus: ut ostendatur, quod alius est, qui baptizatur, & alius, qui baptizat. Ad quod etiam designandum ipse Christus non à seipso, sed a Ioanne volunt baptizari: quoniam si talis continuo decollatur, ad patrem protinus i evolvet, propter sacramenta fidem, & si non propter fidei sacramentum. In baptismo quippe illa spiritualis generatio ncelebratur, de qua veritas ait: Oportet vos nasci deno: quia nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu Sancto, non intrabit in regnum celorum. Sicut & ergo in carnali generatione, qua proles ex viro & femina nascitur, alius est, qui carnaliter gignit, & alius qui carnaliter gignatur: sic in sacramentali generatione, qua foles ex aqua & Spiritu Sancto renascitur, alius debet esse, qui spiritualiter generet, & alius qui spiritualiter generetur. Sanè cùm corpus exterior, huc cum cor interius baptizatum oportet ut ubique paternum & filiarior valeat inveniri, quibus baptizans & baptizatus ad invicem referantur.

[1 Paterfamilias officii existimauit, sicut super dubius iuris articulo responsonem sed. Apof. postulatas edoceri.]

a. Observationem. b. fol. 4. c. 36. c. in tempore. d. reperiunt. e. criminis. f. vel. g. al. ita: si fuerint immersi, al. si fuerint immergi, h. C. o. o. l. t. m. comp. vid. Sot. 4. fent. dif. 4. q. 1. art. 3. ver. circa secundum. i. In Cod. Barb. debet diff. perfidum. & Mat. 28. k. verbum Ita deest in aliisque exemplis, antq. I. 1. convalescit. m. Invenienturib. codic. ita: Et non propter, &c. sed ex antiquis restitutus ut est impressum. n. regenerationis. o. enim. p. per quam.

[2 Nunc autem quavis uram idem lucas in deinceps Crisostoma performati etiam debet baptizari. ann. 1. CAP. V.
Ubi deest verbum, vel elementum aqua, ut dicitur in mentum.

Idem Meren, Episcopus.

Non ut b apponeres: [1 & t.] Poluidi, item parvuli sunt pro Christiani habendi, quoniam in mortis constitutos properaque penitentia, item sacerdotis aliquorum similitudines incepimus, ac inter scapulas pra baptismi salva conservantes. Respondemus, quod cum in baptismis deinceps regnū universit, per videlicet verbum & elementum necessario requiri, justa quod de verbo veritas sit: Exinde resūnit universit, [prædicante Evangelium & communione] & baptizante omnes gentes, in nomine Patris, & Spiritus Sancti: eademque dicat de elemento: Non renatus fuerit ex aqua & Spiritu Sancto, non resūnit regnum celorum: dubitate non debet illos resūnere baptizantibus, in quibus non solum utrumque quod claram, sed coram alterum est omnium.

[3 Tunc siemant, sicut ordinem, sed ut prestatum vestri tuorum ignorantiam subito melius erit, quod cum prius responsonem feris.]

CAP. VI.

Baptizatos a Latini, Graecis respiciuntur.

In Concilio generali.

Iter Græcos f diebus notis, ad obedientiam apostolicorum reverentes, fovere hoc statim resūntores ac ritus eorum (in quantum cum Domini similius) sustinendo, in his tamen illis defere & secundum debemus, quae periculum generat animam & ecclesiasticis derogat honestatibus. Poluidi, item eorum ecclesia, cum quibusdam complicibus famulis suis, ab obedientia sed. Apof. Ita fubes, ut non secundum Graci ceperant ab omnibus Latinos, quod inter nos in derogatione eorum impone committimus, quando sacerdos Latinus super eum cedebat, & non prius ipsi faciebat in ipsi, quoniam cum hoc iniquitate leviter baptizare ausi temerari possunt: & adhuc sicut accipimus, quidam hoc ignoraverunt. Volentes igitur tantum scandalum Dei amovere, facio iudicium differentiacionis: ut talia de cetero non proficiant, conficiantur, namque filii obedientis factio Romanae matris lux: ut sit nunc ovile, & non pabulum. Non autem tale quid presumunt, excommunicare mortales percutiunt, ab omni officio & beneficio ecclesiaco depontunt. b.

DE PRESBYTERO NON baptizato.

TITULUS XLII.

CAP. L.

Si quis Presbyter ordinatur, ordinis charakterem non esse baptizatum, baptizetur, & iterum non neur.

a. Indrofien, al. Nidrofien. b. C. o. in. in 3 ann. 3. fol. p. 9. 66. art. 5. 6. & 7. & 9. 66. art. 3. 4. 6. c. apud M. M. 2. I. 2. 3. d. omnia definiunt in omni articulo. Vetus. & Innocent. III. in Concil. gen. Later. c. 4. f. C. o. in. in 3. comp. g. al. nec volumine nec debemus. h. al. agredit. i. f. articulo. depontur. i. C. o. in. in 3. ann. 3. fol. 4. art. 2. & 3. fol. p. 1. c. 26. Refert etiam cas. vid. in 3. comp. vid. Tunc additionibus 3. p. 9. 66. art. 2.

CAP. II.
Genuis baptizatis non nesci credentes probabiliter se esse baptizatos.

Innocentius III. a Episcopo Cremonen.

Apostolicam & fedem confundere decrevisti: & infra. Anequit, ut taliter respondet. Presbyterum, quem sine una baptismatis extremum diem clausificat, quia in sancta matris ecclesie fide, & Christi nominis, confessione perseveraverit, ab originali peccato & solutu, ecclesie patris gaudium esse adepnum adferimus in quantum. Lega super octavo d. lib. Augu. de civitate Dei, non cetera legitur: Baptismus invisibilis minister, quem non contemptus religiosus, sed terminus excellens excludit. Librum etiam B. Ambros. de obitu Valentiniani, idem adferens, revolvi. Soprisigitur questionis dodorum, Patrum sententias & tenaces, & ipsa tua iuges preces, holligasq; Deo & offeruntur presbyterio memoratis.

CAP. III.

No baptizatus ordinari non potest: & si de facto ordinatur, non regrediatur, nisi credobatus baptizatus.

Innocentius III. Ferrarens. Episcopo.

Venientis b ad Apolosican fedem I. lator ptx. nobis capitulo, quod cum ad gradum sacerdotiati ascendit, comprehendit, quod non fuerit i secundum formam Evangelii baptizatus, unde nos eum rite fecimus baptizari. Cumque super ordinibus & suis sit dictius dispensans, quidam in eam declinaverunt sementem, utrum baptismus sit fundamenum omnium sacramentorum, & ante susceptionem baptizanti non sufficiat aliud sacramentum, quoniam ubi fundamentum non est, superedificari non potest. Porro contra veterem. Nam cum quis non folium per sacramentum fidei, sed per fidem etiam sacramenta, efficiatur postulatio membrorum Christi: & qui Christum habet per fidem, etiam si baptizatum non habeat, habet utique fundamentum, prater quod siquid ponit non potest, quod est Christus Iesus: supereradicata polle videatur, hanc fabritaria opera, sic & quelibet ecclastica sacramenta, cum illud non sit generaliter verum, neque de novis, neque de veteribus sacramentis, quod baptismus sit fundamenum illorum, quoniam & sacramenta coniugii & Eucharistiae a non baptizatis scripti posunt: prater sacramentum ordinis non solum Pontificis, sed sacerdotalis etiam & leviticorum institutionis sua praecessit baptizatum: per i quod forsan videtur, quod aut baptizatum hujusmodi ordinis possint esse conferri, maxime his, qui baptizati erant: Quia vero in concilio apud Compendium legum constitutum, illicis in Presbyterum ordinatus deponendis se non esse baptizatum, baptizetur, & item ordinetur: nos circa latorem praetinentem in hoc mandamus calu, quod utius est sequentes, mandamus, quatenus ipsum per singulos ordines, uique ad faceremus promovere proores, & permittas eum in fastidium ministrare, quia non intelligitur iteratum quod ambiguitate esse factum: nec male de sacramentum, cum illud non religionis contemptus, sed amissus necessitatis excludit. Et certe de illo quoniam & Christianis patentibus, & inter Christianos est sacerdotis conservatus, tam violenter praesumitur, quod facit baptizatum, ut huc presumptio pro certitudine.

fit habenda, donec evidentissimis forsan argumentis contrarium probaretur.

DE CVSTODIA EVCHARISTIAE, chrismati, & aliorum sacramentorum.

TITVLVS XLIV.

CAP. I.

Eucharistia & chrisma debet sacerdotes sub clavis custodiri, & contra scismaticos sunt punienti.

Innocentius III. in Concilio generali.

S tacuimus, ut in cunctis ecclesiis chrisma & Eucharistia, sub fideli custodia clavis adhibitis conserventur. Ne possit ad illa temeraria manus extensis ad aliquip horribilia, vel nefaria & exercenda. Sive vero is, ad quem spectat custodia, ea incantare reliquerit, tribus mensibus ab officio suspenderatur: & si per eum incuriam aliquid nefandum inde conigerit, graviori subiaceat ultio.

CAP. II.

Supellechia in ecclesia posse debent, nisi necessitas urgeat. hoc dicit primo. Ecclesia debet sua vaia & vestimenta mundi teneare, hoc secundum.

Idem in eodem.

R eslinqui nolimus incorrum, quod quidam clericorum ecclesie sic exponunt supellechibus propriis, & etiam alienis, ut potius domus laicorum quam Dei basilicas videantur: non confidantes, quod Dominus non finebatur, ut vas transferret per templum. Sunt & alii, qui non solum ecclesias dimittunt inculas: verum etiam vaia ministerii, & vestimenta ministrorum, ac pallias altaris, nec non ipsa corporalia tam immunda relinquent, quod interdum aliquibus sunt horro. Quia vero zelus nos comedit domus Dei, si misericordia prohibemus, ne hujusmodi supellechia in ecclesia admittantur, nisi propero*hunc* incursum, aut encienda repentina, seu alias necessitates urgentes, ad eas oporteat haberi & refugium, sicut tamen, ut necessitate celsante, res in loca primita reportentur. Pracipimus quoq; ut oratoria, vaia, corporalia, & vestimenta prædicta, munda & nitida conserventur. Nihil enim videtur absurdum in sacris foribus negligere, quod dederent etiam in profanis.

DE RELIQVIIS ET VENERATIONE sanctorum.

TITVLVS XLV.

CAP. I.

Sime Papa Clemens non licet aliquem venerari pro sancto.

A lexander III.

A vdivimus f, quod quidam inter vos diabolica fraude decepti, hominem quemdam in portatione & ebrietate occisum, quasi fandum (more infiduum) venerantur. Cum vix pro talibus in chiesis peremptis, ecclesia permitat orare. Dicit enim apostolus: Ebrios regnum Dei non possidebunt. Illum ergo non profanatis ex exterio colere: cum etiam si per eum miracula ferent, non licet etiam vobis ipsum pro sancto ab eo auctoritate Rom. eccl. venerari.

a. De custodia Eucharistiae & aliorum sacramentorum. b. nefanda. c. In Cod. Barbatis, ita. & si per eum incuriam aliquod nefariorum contigerit, &c. d. Scil. Concil. Lateranen. ca. 10. & Cap. i. codem tit. de eis eccl. in q. compil. e. habere. f. Cap. un. De vener. fandi. in q. compil.

CAP. II.

Sanctorum reliquie vendi non possunt; vel passim ostendendi non debent; ne circa illas populus decipi possit.

Innocentius XI. in Concilio generali a.

Cum ex eo b. quod quidam sanctorum reliquias exponunt venales, & eas passim ostendunt, Christiana religio detracitum sit sapientia. Ne in posterum detrahatur, praesenti decreto statuimus, ut antiqua reliquia amodo extra capsum nullatenus ostendantur, nec exponantur venales. Inventis autem de novo, nemo publice venerari prafumat, nisi prius auctoritate Roman. Ponit, facient approbat: & plati vero non a permittant eos, qui ad eorum ecclesiis causa venerationis accedant, variis figuris, aut falsis documentis decipi, sicut in plurimis locis occasione quatuor fieri consuevit.

DE OBSERVATIONE IEIV-

niorum.

TITULUS XLVI.

CAP. I.

Vigilia occurrere in Dominica jejunari debet in Sabbatho: & jejunare et Vigilia Matthei.

Innocentius III. Clericis S. Petri

[Magis.]

*Ex parte vestra quatuor fuit, utrum si Nativitatem Domini, vel adiunctionem B. Mariz, vel fe-
stivitatem aliquorum Apostolorum in secunda fe-
ria contingere evenire die Sabbathi precedentes vigilia f-
debeat jejunari? & utrum in vigilia B. Matthei Apostoli,
sit jejunium in jungendum? Ad quod breviter respon-
demos, quod die Sabbathi festivitas prelibatas & fe-
cunda feria precedens, & B. Matthei Apostoli debet
vigilia jejunari.*

CAP. II.

*Ron caput congruum summationem, & tessu in se sati clarus
est. & multa sunt dicta, que patenter.*

Idem Sacrae. Archiepiscopo.

Concilium h. nostrum: [i & infra] Consultatio-
ni tuae valere respondeamus, quod omnium Aposto-
lorum vigilia fuit in observatione Jejuni celebrazio,
præter vigiliæ Apostolorum Philippi & Iacobi, & B. Io-
annis Evangelistæ, quoniam ipsorum solennitas intra
Solenitatem Pashalem, ipsis autem intra natalem Do-
mini celebratur. Iejunium eriam apud nos in adventu
Domini agitur.

Sanctorum i quoque vigiliæ, quorum festivitas o-
portet secunda feria celebrazio, in precedentibus sunt Sabba-
tho jejunanda.

De festivitate vero B. Bartholomai Apostoli, de cu-
jus celebrazione dubiet oritur apud quosdam, re-
spondemus, quod in hoc confutendum tue regionis obserues k. [& infra]. Cum autem querieris, que sit
illis penitentia injungenda, qui diebus quadragiesimis,
tempore, quo tanta famis inedia ingre-
bat, quod magna pars populi, propter inopiam anno-
na perier, carnes comedere sunt coacti: respondeamus
quod in tali articulis illos non credimus, ne puni-

a. Scilicet Lateran. c. 62. & ea. 2. De imm. eccl. in 4. compil.
b. Vid. Concil. Trident. super statuim c. i. hoc tr. & Sylogismum in
fusione, verbis reliqua. c. comprehendat. d. in C. Barbatis, non
permittant eos de cetero qui, &c. & B. Thom. 2. quæst. 147. Vid.
ca. 1. ed. 13. m. 2. comp. f. precedenti. g. prelatiss. h. Ca. 2.
ed. tii. in 3. comp. i. al. & sunderianum vigile, quoniam quoque
festivitate, &c. k. Vid. l. si fundus. ff. de evi. & l. si forus. in
fin. ff. de leg. i. al. tempore illi quo tanta. &c. m. Ratio hu-
ius dicti est in antiqua compil. quam hic omisit Raymundus: qui
virgines necessitas excusat.

dos. Preces tamen Domino proillis, & cum illis
nei p[ro]is aliquatenus impetratur, qui bene-
mentum est, ibi timere culpam, ab culpa minores-
ritur. Item de illis qui propter debilitates subtili-
carnes sumunt, quod in paribus suis nullatenus debili-
tatea fuerit, cum hoc ab aliis moleste ferantur. Præterea
illis occasio detrahendi: respondemus, quod in
confutendum tue regionis facis obseruer, quem
quod debilitas & infirmitas, propter hoc præterea
alii jejunii solennem intinunt, & permittunt
carnis indulgeri: respondemus, quod cum omni-
jaceat legi necessitas fidelium infirmorum, tunc
necessitas exigit, suppeditare potes & debes, ut
riculum in eis evite.

[i Super quatuor articolis regulis, non in omni-

Apostolorum vigiliis jejunandi, cum quidam efficiunt
iunctando in omnibus, sed sibi iunctum. Verum eum resolu-
fit in adventu Domini, cum inde frater dicit, quod
dam dicibent, sed paucioribus, jejunando in moni-
pluribus vero se ad hoc affectibus contineant. Præterea
statu illorum ignoramus vigiles jejunant, facilius frumenta
tingant, in praecedenti Sabbatho finit vigilia [anno]

Super quatuor articolis regulis, non in omni-

Honorius III. Progen. Ep[istola].
Explicari a pedem Apostoli, postulati.

Refundemus, quod illi, qui neccesse resolu-
obseruantur sunt affecti, in texta letit. h. Festi
tatis Dominica die ipsa venire contingerit, canonicus
perfecti excellentiam velci possunt, secundum
studinem ecclesiæ generalis. Necramen si equi
dandi fint, qui ob devotionem voluerint abduc-

[i Utrum sit factum illud, qui nec votu nec regulam
sunt affecti, carnes comedere, quando in festa finita
nata Nativitas occurrit. Ad hoc.]

DE e PURIFICATIONE
post partum.

TITULUS XLVII.

CAP. I.

Mulier post partum statim post ingressu osculari
adferens per aliquos dies secundum legem Moysac.

Innocentius III. Armach. Ep[istola].

V Olen: [i & v.] Licer d secundum imp[er]o
Mofaciam certidem determinasti, huiusmodi quod
mulieres post partum à templo cessante ingressu
su. Quia tamen lex per Mofen data est, gratia brevia
per Iesum Christum facta est. Inquit t. t. i. quodque
quam umbra legis evanuit, & illius remittit. ergo
si mulieres post partem emittant a thoro genuinam
intrare voluerint, nulla prius peccato mole gravem
nec eccliarium effi cis aditus denegandus: neppur
lis e converti videatur in culpam. Statim ei veni-
tione voluerint aliquando abfringe, devorantur
rum non credimus improbandam.

[i Fratres tuas non refren[er]e. Apud fratrem fratrem
a nobis expedit, utrum mulier: statim post partem inter
statu inveniatur. b. illi. c. al. purgatione. d. Contra temp[er]am
jejunium. b. illi. c. al. purgatione. d. Contra temp[er]am
Cur purificatio fuerit in legi vigiliis, vid. Thom. 2. q. 11. &
& de Purificatione legimus Levit. ii. t. 6.

DE ECCLESIS AEDIFICANDIS,
vel reparandis.

TITVLVS XLVII.

CAP. I.

Habentes beneficium in ecclisia, tenentur contribuere ad ipsius
replicem.

Eccl. Mag. 6.

Vicinum ecclesiasticum beneficium habent, o-
mimo adiuvare ad recta ecclisia restauranda, vel
ipas ecclias emendandas.

C. II.

Leprosi portant debet sine prejudicio antiquarum parochiarum,
id est ipsius propriam & Prebyterum, nec tenentur solvere de-
cima de torto, vel instrumentis antinataliis.

Ev. Lateran.

Nec dicat Apollonus: [i. & infra.] Constatuitus
Quibuscum tot simili profisi sub communia vita fu-
eretur, quod eccliam cum cemiterio sibi con-
fiteatur & propriae dare valent Presbytero, sine con-
missione aliquae permittantur habere. Caveant tamen,
ut nunc veteribus ecclias de jure parochialis nequa-
tam existat: quod enim eis pro pieras & conceditur,
ne illorum injuriam nullum redundare. Statim eter-
nam de horis & nutritiis animalium fuorum de-
cimas in hunc non cogantur.

C. III.

Trope unius difinitionis ecclia, potest nova ecclia in ipsius
principiis, & certa portio de antiquis sibi depositis.

Alexander III. Eboraean. Archi-

episcopo.

Audientiam nostram novemus pervenire, quod
ad illa, qua dicitur Et tantum peribet ut ecclia
parochialis, que in tempore hyemale cum plurimis in-
vadat, non possit parochianum, sine magna difficultate
ipsam adire: unde non valens conguo tempore ecclie
sufficiens intercessere. Quia igitur dicta ecclia ita
deinceps redundant, quod prater illius villa pro-
vinciales illius convenienter & valet sustentatio
sum habeat: mandamus, quatenus si res ita se habet, ec-
clias ibi sedes, & in ea sacerdotem sublatio appella-
tum debet vel ad prefationem rectoris eccliae na-
tus, cum canonico fundatis adfentis institutas, ad fu-
titionem suam ejusdem villa obventiones eccliae
sue percepturus, providerem tamen, ut competens in
e honor pro facultate loci eccliae matrici & servetur
quod quidem fieri posse videatur, cum ejusdem villa Do-
minus viginis ad eas terra frugifera velit ad usus facie-
re conferte. Si vero persona matris eccliae vi-
tanum presentate distulerit, vel opus illud vo-
lens impedit, ut nihilominus facias idem opus ad per-
ficiendum, & virum bonum appellacionis cessan-
te dligo instituere non omittas.

C. IV.

Ubi ecclias posse compelli, ut dereditibus, qui sa-

perfunt, teneantur conferre ad constructionem, seu reparationem
eccliae.

Idem Lxxvii. a Episcopo.

D E his b, qui parochiales ecclias habent, duximus
respondendum, quod ad reparationem & institu-
tionem eccliarum cogi debent, cum opus fuerit, de bo-
nis, que sunt i plus eccliae, si eis superfluit, conferre, ut
eorum exemplo ceteri invitentur.

C. V.

Secularia ecclia sine presidio clericos ad statum regularem
potest reparari: & collegio, quod nondum est, privilegium non
confertur.

Urbanus III.

Audientiam & nostram pervenit, quod tu in eccl-
iae, de qua in Episcopum vocatus sum, regulares ca-
nonicos defideras ordinare: inde liquidem est, quod
huc devotionis tuae auctoritate Apostoli. indigemus, a
tibi Episcopus diocesanum contenterit in hac parte. Ve-
rum si clericis fecundis in eadibus superflue noscumunt,
volumus eis, dum vivent, ibi vel alibi necessaria provi-
detur d. Licit autem nobis instantius supplicares, ut ec-
clies prædictis confirmationis privilegiis faceremus, tibi
non possumus de jure deferre, cum nulli canonici ad-
huc ibidem existant, quibus privilegium concedatur.

C. VI.

Non obstante iuramento de rebus eccliae non alienandis, potest
Episcopus proper indigentiam no man ecclias adficere.

Celestinus III. e

T V A nos f duxit: & infra. Præterea quia occasione
juramenti, quod de rebus eccliae g non alienandis
te adferis præfusile, in locis tui Episcopatus, in quibus
populi habitantes oratores egere videntur (ne prætex-
tu novarum eccliarum, commissa tibi eccliae constitui-
deretur) ecclias formidas etigere. Frat. comandamus,
quatenus illius iuramenti occasione nullatenus prætes-
mitas, quin populo indigenti super basilicarum institu-
tione studeas salubriter provide.

DE IMMVNITATE ECCLESIARVM, cemitteri, & rerum ad eas perti- nentiam.

TITVLVS XLIX.

C. I.

In domibus eccliarum non debet judex laicus iudicare, nec li-
gitium querere.

Ex synodo Ioannis Pap.

V In domibus b eccliarum, neque missis, ne-
que comes, vel judex publicus, vel minister, qui
pro confutidine, placitum, vel hospitium vin-
dident: sed in publicis locis domos confiruant, in qui-
bus placitum tenent, & etiam hospitentur.

C. II.

Tempore magna necessitatibus, non debet aliquis excusari a mun-
rum, seu criminis custodia. b. d. foundation intellectum. P. m. r.

Gregorius Archiepiscopus Tricen. i

P Ervenit: & infra. Fraternitas tua nullum per nosse
vel ecclias fuz nomen, aut alio modo excusari a mu-
nori vigiliis patiatur: fed omnes ad hoc generaliter
compellantur: Quatenus cunctis vigilantibus melius
valeat civitatis custodii procurari.

a Exem. al. Lezonem. b Ca. 3, eo. iii. in 1. comp. & po. f. Con.
Later. sub Alexan. III. p. 29. c. c. Ca. 4, vol. tit. in 2. compil.
d Vid. l. nec avus. C. de eman. lib. & m. ex fallo. D. de vulg. gr.
pub. subf. e Alex. III. in uno aut altera vetusta C. f. C. ex-
tit. in 2. compil. g al. eccliae tue, &c. h. Ca. 1. eod. tit. in 1.
comp. Vid. Navarrum in manuali, de locis canon. c. s. i. al. Gre-
gorius Agnus Terracensis. Episcopo.

R. S

CAP. III.

Rofiticus adfritus ad culturam agrorum ecclie, non potest il-
lam defere. h. d. summando generaliter.

Idem Vitali defensori Sand. a.

Indicatum est: & infra. Dicunt est nobis, quod ru-
 stici ecclie rura eius deferentes in privatorum posse-
 sionibus culturam exhibeant: quod experientia tua fieri
 non permitat.

CAP. IV.

Latus collectus imponentes clericis vel ecclie, seu iuris fidicione
orum insperantes, si moniti non deflent, sunt excommunicati cum
fieri sententiae: potest tamen Episcopus cum clero cu[m] in necessitate
praeberet subfida.

Ex Concilio Lateranensi 4.

Non c minus: [1 & infra.] In diversis mundi
 partibus confuses civitatum & rectorum, nec non &
 alii, qui potestent habere videtur, tot onera frequen-
 ter imponunt ecclie, ut deterioris conditionis factum
 sub eis facerdotum videatur, quam sub Pharaone &
 fuerit, qui legis divinae notitiam non habebat. Ille qui-
 dem omnibus aliis servitum subfida, & fidei &
 possessiones corum in pristina libertate dimisit, & f. eis
 alimoniam de publico administravit. Isti vero onera
 sua ferre universa imponunt ecclie, & tot angariis
 eas adfingunt, ut eis, quod Hieremias deplorat, compe-
 tere videatur: Princes provinciarum facta est sub tributo.
 Sive quidem solitam, sive expeditiones, seu alia
 qualibet fisi arbitriamenta, de bonis eccliearum
 & clericorum & pauperum Christi, ubi deputatis,
 volum ferre cuncta completi. Jurisdictionem etiam,
 & auctoritatem praelato cum in evacuant, ut nihil po-
 tegatis eis in suis videatur hominibus remansificare.
 Quocirca sub anathematis dictiōne fieri de cetero
 talia prohibemus: nisi Episcopus & clerici tantam ne-
 cessitatem vel utilitatem ad peregerint, ut absque ullā i-
 exactione ad levandas communis utilitates vel ne-
 cessitates, ubi laicorum non sufficiunt facultates, sub-
 fidia per ecclesias exsimiliter conferenda. Si autem con-
 fides, aut alii de cetero ita confiderint, & communi-
 ti defovere noluerint, tam ipsi, quam fautores eorum
 excommunicationi senoverint subficiere, nec communio-
 nes reddantur, donec satisfactionem fecerint compe-
 tentem.

[1 Tro peccato illorum qui faciunt, quam pro illorum datri-
 mento qui sufficiunt, grave nimis esse dignoscitur, quod.]

CAP. V.

Causa sanguinis in ecclie vel in coemeterio agitari non debet.

Lucius III.

Cvm k. ecclie Dei, secundum evangelicam verita-
 tem dominus oratione effe debet, non speluncula-
 tronum, aut sanguinis forum: Seculares judices causa
 ubi de sanguinis effusione & corporali poena agitur, in
 ecclie vel coemeterio agitare, sive intermissione a
 mathematis prohibemus: absurdum enim est, & i cruce-
 dele, ibi iudicium sanguinis exerceri, ubi est tunc
 fugiū constituta.

CAP. VI.

Reus criminis ad ecclie fugiens, non est violenter ab ea ex-
 traendus, nec debet amplius praesertim criminis commissi damnari
 ad mortem, vel ad aliam penam corporalem: est tamen alter legi-
 simi puniendum: nullus est dubius certus his exprefit, h. d. primò
 Servi fugiens ad ecclie tam timore Domini sus, est Dominu[m] de ejus
 impunitate iuranti restituendus, h. d. secundu[m].

a Id est Sardinia, ut in veteri registr. lib. 7. epis. 65. Ind. 2. &
 23. eod. tit. m. comp. b Sil. sub Alex. III. c. 19. c Ca. 4. eod.
 tit. m. compil. d Gen. 47. e subpletio. f & de publ. es a-
 limentorum ministravit. g adimpleri, in conc. verb. leg. compiliari.
 h insperant. i coadunare. k Cap. 2. eod. tit. m. 2. compilat.
 l al. & male, crudelis, &c.

Innocent. III. Usq[ue] Reg[is].

Intra a alia: [1 & infra.] Tuis quendam usq[ue]
 legum justa facrōrum statuta capnon, deinde
 giens ad ecclieam, sui liber s aut leves ente, illas
 quantumcumq[ue] grava malitia perpetrat, nec inde
 violenter ab ecclie exstraendus, nec inde detrac-
 bat a mortem vel ad ponam, sed recte existi-
 men quod inique fecit, eit a legi neq[ue] p[ro]p[ri]etate
 hoc verum est, nisi publicis latto fuere, vel rebu-
 depopulator agrorum: quidam itineri p[ro]p[ri]etate
 publicas fratas obficit aggredit[ur] inimicos, ob illis
 extrahi potest, impunitate non praefixa, secundu[m] canonicis
 sancti clerici juramentum praevidit, ad fermoribus
 fuit redire compellitur etiam invitatus, aliquo[rum] donis
 poterit occupari.

[1 Que nobis regula prouidentia suu libri compendia
 illi fieri debet, qui malitia perfrat[ur] in configuratione
 & pro reverentia sacri locuditatis panis values etat, quod
 requiescat. Notigatur.]

CAP. VII.

Clerici non debent acceptabiles, sed auctoritatem in
 diutorior locorum, etiam si id interueni non sufficiat, ut
 venire, nisi prius Rom. Pont. consular. oportet, & prima
 constitutione edat, a laici collectantibus eorum, ut q[uo]d in
 irrata, nec collo tempore compascat, hoc sciat. Adiutoria
 munera ob gratiam praemilla, remaneant excommunicati
 potest depositum officium nichilominus excommunicati
 res, nisi satiatisficerint intra mensum, hoc item. Hoc ad
 rem declarationem, & pro motu.

idem in Concilio generali b.

Adversus & confuses & rectorum civitatum, et
 alii qui ecclieas & ecclieisticas viros tales fructu
 & exactionibus alii adgravare intulerint, relatis
 munimati ecclieis Lateran. concilium a primis
 assumptionem huiusmodi sub anathematibus
 prohibuit: transigrefores & taurores communis
 communicationi subficiere precepit, donec satisfac-
 tionem impenderint competentem. Verum q[uo]d quando huius
 modi Episcopus simul cum clericis tantum neccessitate
 licet perspexerint, & ut absque illa corditate ad
 levandas utilitates sufficiunt facultates, subficiere
 ecclieas conferenda: prædicti laici humiliantur
 recipiant eum gratiarum actione.

Proprio imprudentia ramus quoniam huius
 Pontifex prius consulatur: cuius intercessio commis-
 ut utilitatis providere. Quia vero nec se quis-
 malitia contra Dei ecclieam conquerit, adiutoria
 constitutions & sententiaz, quia talibus officiis
 rum mandato fuerint promulgatae, inane de
 cernant, nullo unquam tempore validi. Ceterum que
 frans & dolus aliqui patrocinatione debet, nullus
 rit dici patr[er] errore, ut intra tempore regni
 anathema, quasi post illud non sit fit anathema
 debitus compellendum, nam & ipsum qui facit
 eiufaverit, & succedentem ipsius, nisi latente
 mens, manere decimatis ecclieistica confon-
 clutum, donec satisfacient competentem, cum ferme
 onere qui in honore subficiuntur.

CAP. VIII.

Tractati plus debito a subficiere extempore praecipue pro-
a Ca. 1. eod. tit. m. comp. b Sil. sub Alex. III. c. 19. d
de confessis in p. compiliari. Vid. quae notari f[ab]ri in anathem
supr. eod. tit. d Laic. 1. sub Alex. III. c. 19. e p[ro]p[ri]etate
caru huiusmodi, &c.

533 una valde rara frumenti impensi legato vel alteri, illud restituerunt, et venandorum pauperibus ergabunt.

Idem modus a.

Via plerique b pralati, ut procurationem aut servitum aliquod impendant legato vel alii, plus extorquentia subditis, quam solvant, & in eorum dannis luctantibus, querunt praediti potius quam subfidium in subiectis, id de cetero fieri prohibemus. Quod si quis sine presumptio, & sic extorta refutat, & tantundem cogitat pauperibus elargiri.

Sed potius autem, cui fuerit querela deposita, si neglegta fuerit, in huiusmodi executione statuit, canonizas subiectarum.

CAP. IX.

Iudicis non conferatas, in qua divina officia celebrabantur, gaudet immunitas.

Gregorius IX. Aftorice, Episcopo c.

Ecclesia in qua divina mysteria celebrantur, licet adhuc non conferatas, nullo iure privilegium dicitur ad immunitatem admittit: quia obsequiis divinis dedicata, nullus est temerarius auctoribus profananda.

CAP. X.

Qui sed est immunitatus in ecclesia vel in camere eius delinquunt, immunitas non gaudet.

Idem Tiziatus & Compitellano Archipi-
copi.

Immutatus f ecclesiasticam: & infra. Nonnulli immunitatum suorum exercituum per defensionem ecclesie ostendere sperantes, homicidium & murtherios in ipsa ecclesi. vel carcerum excommunicatis committunt non verentur: qui, nisi g per ecclesiam, ad quam fugient, credenter se defendi, nullatenus fuerant commissi: & rora. Cum autem in eo, in quo delinquit, pauci quis debent: & fructu legis auxilium invocari, qui committi in legem: mandamus, quatenus publice nuncietis, tales non debere gaudere immunitatis privilegio, quo faciunt se indignos.

NE CLERICI VEL MONACHI SECULARIBUS NEGOTIIS FIC IMMUNITAS.

fecit.

TITULUS L.

CAP. I.

Exponens causam multa secularia negotia, a quibus iubet clericis & monachis afflire. Et sicut arx, si recte numerentur.

Ex Concilio Maguntino.

Multa sunt b negotia secularia, de quibus paucis perfingamus, ad quae pertinet omnis camalis concupiscentia. Quicquid plus jumentum appetit homo, turpelum est. Mancia injuncta accipere vel etiam dare. Pro alio inseculari quicquid preconiandum condicere. Contentiones vel lites vel iuramenti. In plateis secularibus disputare, excepta definitione orphanorum aut viduarum. Conductores secularium rerum aut procuratores esse. Turpis verbi vel fali esse locutorem, vel locum secularium diligere. Alter amare. Ornamentum inconveniens proposito, forsitan. In delictis vivere velle. Gulam & ebrietatem iniquam. Pondera iniusta vel mensuras habere. Negligentia in iustum exercere. Nec tamen iustum negotium est: contradicendum, propter necessitates diversitatis.

a. S. Iust. l. 1. cap. 1. b. C. 4. De censibus in 4. comp. vid. Eust. in. prefagatis. 6. cestrum. sup. de offic. ordm. c. Abst. reg. Episc. al. Secun. Episc. Contiu. d. Emunitatu. & dicta. E. Vid. Gavarrerian. l. 2. var. resp. c. 20. & Remigium de Gom. vid. denuo. c. 20. f. al. ita: que nif. &c. fed in magis ve-
l. & mundata habetur ut est imprimum. h. C. 3. cod. tit. in
1. alia; illi in contradicendum.

fas, quia legimus sanctos Apostolos negotiatorum a fuisse: & in regula beati Benedicti praecepit provideri, per quorum manus negotia monasterii procurantur. Canes & aves sequi ad venandum, & omnibus quibuslibet causis superfluis interesse. Ecce talia & his similia ministri altaris Domini, nec non & Monachis omnino contradicimus, de quibus ait Apostolus: Nemo militans Deo implicat se negotiis secularibus.

CAP. II.

Clerici non debent esse ministri vel procuratores laicos, quid si contra fecerint, & depredabuntur in fraude, non subveniatur ea ab ecclesia.

Eugenius Papa Lucan. b Epis-
copo.

Sacerdotibus & clericis suis denuncias publice, ne ministri laicorum fiant, nec in rebus eorum procuratores existant. Quod si postmodum facere presumperint, & occasione ipsius administrationis propter pecuniarium causam deprehendantur in fraude, indignum est eis ab ecclesia subveniri, per quos confit in ecclesia scandalum generari.

CAP. III.

Religiosi profecti exentes ad audiendas leges vel Physicam, nisi intra duos menses ad clausum redant, excommunicati sunt. & in nulla causa patrocinari possunt: & in horis, & in capitulo, & ceteris erunt ultimi: & fine dispensatione Papa non promoventur.

Alexander tertius in Concilio Tiro-

nn. d.

Non e magnopere antiqui hostis invidia: [1 & infra.] Inde nimis irum est, quod in Angelum lucis se more folio transfigurans, sub obtentu languentium fratrum confundens corporibus, & ecclesiasticis negotiis fideliis petrificandi, regulares quoddam ad legendas leges, & confectiones Physicales ponderandas de claustris suis educit. Vnde ne occasione scienti spirituales viri mundani rursum actionibus involvuntur: statuimus, ut nulli omnino post votum religionis, & post factam in aliquo loco religioso professionem ad Physicam legitime mundanas legendas permittantur exire. Si vero extierint, & ad claustrum suum intra duorum mensem spaciū non redierint, sicut excommunicati ab omnibus eventur: & in nulla causa patrocinium praefatae voluerint, audiatur: reveri autem in chor. capitulo, mensa, & ceteris ultimi fratrum existant, & (nisi forte ex misericordia sed. Apol.) torius spem promotionis amittant.

[1. In inferioria membris ecclesiae, precipitate laborat, sed manum mittit ad defederabilem ejus, & electos quoque nuntiat supplantare dicente scriptura: Eros ejus electi: multorum siquidem easdem se reputat, ubi preciosam aliquod membrum ecclesiae sua caliditate fuere detrahuntur.]

CAP. IV.

Clericus generalis procurator vel iusticiariorum Principiis seculariis dependens est: & si religiosus est, gravius puniatur.

Idem in Concilio Lateranensi.

Sed nec procurations f villarum, aut iurisdictionis etiam seculares sub aliquibus Principibus & secularibus viris, ut iusticiariorum & eorum stat, clericorum quicquam exercere primitur. Si quis autem adversarius haec venire tentaverit (qua contra doctrinam Apolitici dicentis, Nemo militans Deo, implire se fecerit)

a. S. Iust. l. 1. cap. 1. b. al. Lucenf. al. Lues. al. Luen. in omnibus Vaticana. c. C. 3. cod. tit. in 1. comp. d. Eodem modo habeatur in antiqu. C. & post Concil. Lateran. p. 27. ca. 2. e. Cap. 2. cod. tit. in 1. compil. vid. Innocent. in c. firmate. sup. de summa. trin. & fid. cath. Archid. in ca. non dictat. 2. q. 1. Addit. cattata infra cod. est. super Specula. f. Procuratore. g. In C. Barbat. & concil. us pastoriis eorum fiant.

lariis negotiis secularibus, agit ab ecclesiastico fiat ministerio alienus: pro eo quod (officio clericali neglecto) fluebus seculi, ut potestibus placet, se immergit. Diatribus autem decernimus puniendum, si religiosorum quicquam aliquid prædictorum ausus fuerit tarentare.

C. A. P. V.

Clericus judicium sanguinis exercere, ab officio & beneficio deponer: & excommunicatus est hodus officium præfatis seculari, favoritus non defiat.

Idem Cantuarie. Archiepiscop.

Clericos in ordinibus constitutis, ex concilio Toletano & iudicium sanguinis agitate non licet. Vnde prohibemus, ne aut per truncationes membrorum faciant, aut iudicent inferendas. Quod si quistatio de quid fecerit, honore privetur & loco. Iubemus & statim sub intermissione anathematis, ne quis sacerdos officium habeat vice contrautem præpositi secularis. Si quis autem contra hoc venire praetulperit, & communione remendare noluerit, excommunicatione subjiciatur.

C. A. P. VI.

Non licet clerici vel Monachii lucri causa negoziari, hoc primo. Monachi neque nomine proprium conditam possessionem habere, hoc secundo. Tercio. Lascia non debet ecclesia scilicet conductio et concedi, hoc tert.

Idem London. Episc. d.

Secundum & instituta prædecessorum nostrorum sub intermissione anathematis prohibemus, ne Monachi vel clericis causa lucri negoziemur. Et ne Monachii clericis vel laicis suo nomine firmas habeant: Neq; laicis ecclesiis ad firmare tenent.

C. A. P. VII.

Monachi inorribiles de monasterio expellentur, & reformati monachis fratribus alterius ordinis, si de Monachis ejusdem ordinis reformari non posse.

Idem eadem.

Elatum f est, quod Monachi de H. seculariter vivunt, & alias exemplo vo corrumpunt. Ideo mandamus, quatenus eos ad obseruantiam & regulam appellatione remota compellas: vel h si tibi refertur aucti temerario, cœs ecclesie, fratres alterius ordinis (si non posse præscriptum monasterium in suo ordine reformari) in illud inducas: ut labores impiorum justi edant: Et illi tandem rubore i perfusi, ad sui ordinis obseruantiam revertantur.

C. A. P. VIII.

Clerici in sacra compellendi sunt per beneficium subtraktionem: ut dofficiare a subeliam cause exco.

Innocentius III. Eſcalate. Episc. k.

Sicut l te appetimus referente: [i & q.] Frat. tux mandamus, quatenus clericis in sacra ordinibus constitutis subeliam causa officium, per beneficium subtracionem appellatione pollicite interdicatur.

C. A. P. IX.

[i] Cœm ven. f. n. t. Nofien. Episc. elim per manus transi ciuitatem, rivo dederit in mandatu, ut Presbytero, Diaconi, qui shider invenient, pafini tabellionatus, & Subdiaconus officium exercentes, excommunicationis vinculis innoderet: & eos qui ab illa publica recipient instrumenta, ut liceat ad fecerit ex mandato prædicti Episcopi, deformulati: postmodum de Subd. qualiter donec contra apf. & alias in sacra ordinibus constitutis deberet procedere, sedem dicens Apf. confundant: quocirca.

C. A. P. X.

Clericos nos debere, nec preferre sententiam sanguinis debet, nec

a. Ca. 6. eod. iii. in 1. comp. & post Con. Lat. p. 27. c. 4. b. Cone. Tolet. ii. c. 6. c. inhibemus etiam. d. London. e. Ca. 5. eod. iii. in 1. comp. & post Con. Lat. p. 27. c. 5. f. 6. 7. eod. iii. in 1. comp. & post Con. p. 29. c. 7. g. regularem. h. eſſib; &c. i. Con. Jufi. k. Eſcal. l. Ca. 5. eod. iii. in 1. comp.

etiam sanguinem suum in sanguinem suum transmutare, ut al.

al. Ratioc. ut obseruat Hippocr. sed in omnius ratione & aliis

impriſum. c. Vid. Cone. Lat. fab. Alex. III. fab. 1. p. 1. 1. 1.

Trid. f. 25. derofor. c. 1. d. Reliqua fragmenta huius m-

brei in 1. 1. de Magistris & tit. de per. & c. 1. 1. 1.

clauſis; deſtit. in omni. antiqua & manuſc. facili. 1. 1.

pro hoc, si multa facili.

propter, quae plausum desiderant populi.

i. Sic. Lat. x. & Co. eod. iii. m. comp. & al.

al. Ratioc. ut obseruat Hippocr. sed in omnius ratione & aliis

impriſum. c. Vid. Cone. Lat. fab. Alex. III. fab. 1. p. 1. 1. 1.

Trid. f. 25. derofor. c. 1. d. Reliqua fragmenta huius m-

brei in 1. 1. de Magistris & tit. de per. & c. 1. 1. 1.

clauſis; deſtit. in omni. antiqua & manuſc. facili. 1. 1.

pro hoc, si multa facili.

propter, quae plausum desiderant populi.

FINIS LIBRI TERTII.

DECREE.